CEL MAI BUN ROMAN AL ANULUI 2016
PENTRU ADOLESCENŢI ŞI TINERI
– Goodreads.com

RUTA SEPETYS

AUTOAREA BESTSELLERULUI INTERNAŢIONAL
PRINTRE TONURI CENUȘII

o mare *de* lacrimi

RUTA SEPETYS

O MARE DE LACRIMI

Original: *Salt to the Sea* (2016)

Traducere din limba engleză de:
GABRIELA STOICA

virtual-project.eu

2017

„Noi, ceicareamsupravieţuit, nusuntemade

văraț i imartori. Adevăraț i imartori, ceicare

se află în posesia adevărului inerosti t, sunt ce

i c a r e s - a u î n e c a t , c e i c a r e a u m u r i t , c e i c a r e a u

dispărut”.

Primo Levi

1. Joana

Vina mă urmărea.

Conștiința își bătea joc de mine, căutând cearta cu lumânarea, precum un copil arțăgos.

E numai vina ta, îmi șoptea acea voce.

Am grăbit pasul și am ajuns din urmă micul nostru grup. Nemții ne-ar obliga să ieșim de pe drumul de țară, dacă ar da de noi. Drumurile erau destinate exclusiv militarilor. Nu fuseseră încă emise ordinele de evacuare, așa că oricine fugea din Prusia Răsăriteană era etichetat drept dezertor. Dar ce mai conta? Devenisem o dezertoare în urmă cu patru ani, când fugisem din Lituania.

Lituania.

Plecasem în 1941. Oare ce se mai întâmpla pe acasă? Să fi fost adevărate lucrurile îngrozitoare despre care se vorbea în șoaptă pe străzi?

Ne-am apropiat de o movilă aflată pe marginea drumului. Băiețelul din fața mea scâncea și arăta ceva cu degetul. Se alăturase grupului nostru cu două zile în urmă. Ne-am pomenit cu el ieșind de unul singur din pădure și luându-se în tăcere după noi.

— Bună, micuțule! Câți ani ai? l-am întrebat eu.

— Șase, mi-a răspuns el.

— Cu cine ești?

A făcut o pauză, coborându-și privirea spre pământ.

— Cu *Omi* a mea.

M-am întors cu fața spre pădure ca să văd dacă bunica lui își făcuse și ea apariția.

— Și unde este *Omi* a ta acum? l-am mai întrebat.

Băiețelul și-a ridicat capul, privindu-mă cu ochii măriți și vizibil tulburat.

— Nu s-a mai trezit.

Așa că băiețelul a pornit la drum alături de noi, adeseori luând-o ușor înainte sau rămânând puțin în urmă. Iar acum încremenise locului, arătând cu degetul înspre un morman de lână închisă la culoare pudrat de un strat de omăt.

Le-am făcut semn celor din grup să avanseze și, după ce s-au apropiat cu toții, am luat-o la fugă spre mormanul acoperit de zăpadă. Vântul a zburătăcit un strat de fulgi de gheață, dând la iveală chipul vânăt al unei femei moarte, de vreo douăzeci de ani, probabil. Avea gura și ochii larg deschiși, încremenită fiind într-o expresie de groază. Am scotocit prin buzunarele ei înghețate, dar fuseseră deja cotrobăite și jefuite. În căptușeala hainei i-am găsit actele de identitate. Mi le-am îndesat în palton ca să le predau Crucii Roșii și am scos târâș trupul de pe drum, ducându-l pe câmp. Deși era moartă, înghețată bocnă, nu puteam suporta gândul că tancurile ar putea trece peste ea. M-am întors în fugă pe drum, la grupul meu. Băiețelul pierdut stătea în mijlocul potecii, cu zăpada așternându-se pe el și în jur.

— Nici ea nu s-a mai trezit? m-a întrebat el cu glas molcom.

Am clătinat din cap și i-am luat mâna înmănușată într-a mea.

Ca apoi amândoi să auzim zgomotul răsunând în depărtare.

Bang!

2. Florian

Soarta mă urmărea.

Motoarele zumzăiau ca un roi de albine deasupra mea. Li se spunea *Der Schwarze Tod,* Moartea Neagră. M-am ascuns în spatele copacilor. Nu vedeam avioanele, dar le simțeam prezența. Prins în capcana întunericului, atât în față, cât și în spate, cântăream opțiunile. Un dispozitiv exploziv a detonat, iar moartea s-a apropiat și mai tare de mine, încolăcindu-mă cu degetele ei de fum.

Am fugit.

Picioarele băteau pasul pe loc, greoaie, deconectate de mintea mea ce alerga nebunește. Îmi impuneam să le mișc, dar conștiința își strângea lațul în jurul gleznelor mele și trăgea zdravăn în jos de ele.

— Ești un tânăr foarte talentat, Florian.

Așa obișnuia să îmi spună mama.

— Ești prusac. Ia propriile tale decizii, fiule, îmi spunea tata.

Ar fi el de acord acum cu deciziile mele, cu secretele pe care le duceam acum în spinare? În mijlocul acestui război dintre Hitler și Stalin, oare mama mea m-ar considera în continuare un tânăr plin de talent sau, din contră, un infractor?

Sovieticii m-ar ucide. Dar în ce fel m-ar tortura mai întâi? Naziștii m-ar omorî, dar numai în cazul

în care ar descoperi planul meu. Cât timp avea să mai rămână un secret? Întrebările mă propulsau înainte, biciuind crengile din pădurea înghețată, care se dădeau din cale. Mi-am încleștat o mână pe șold și cealaltă pe pistol. Durerea se întețea cu fiecare respirație și cu fiecare pas, făcând sângele să se prelingă din rana deschisă.

Zgomotul motoarelor s-a estompat. Fugeam de zile în șir, iar mintea mea era la fel de slăbită ca și picioarele. Vânătorul urmărea prada istovită și stoarsă de vlagă. Trebuia să mă odihnesc. Durerea m-a făcut să încetinesc ritmul, ajungând să alerg ușor, ca în cele din urmă să merg la pas doar. Printre arborii deși am ochit un beci de depozitat cartofi acoperit cu ramuri de copaci. Am sărit înăuntru.

Bang!

3. Emilia

Rușinea mă urmărea.

M-aș odihni o clipă. Mi-ar prinde bine, nu-i așa? M-am lăsat să alunec pe solul rece și dur spre fundul beciului. Pământul s-a cutremurat. Soldații erau aproape. Trebuia să mă urnesc din loc, dar eram atât de obosită. Fusese o idee bună să pun ramuri peste gura pivniței? Oare? Nimeni nu s-ar abate atât de mult din drum. Sau poate că da?

Mi-am tras căciula roz din lână pe urechi și mi-am strâns haina în jurul gâtului. Chiar dacă aveam straturi peste straturi de haine, era o zi friguroasă de ianuarie, cu un ger mușcător. Nu-mi mai simțeam deloc degetele. Șuvițele de păr, înghețate bocnă și lipite de guler, mi se rupeau când îmi întorceam capul. Așa că m-am gândit la *August.*

Mi s-au închis ochii.

Ca apoi să se deschidă din nou.

Și am văzut un soldat rus.

S-a aplecat asupra mea cu o lanternă, împungându-mă ușor în umăr cu pistolul.

Am sărit ca arsă, dându-mă înapoi cu disperare.

— *Fräulein,* a rânjit el, încântat că eram încă în viață. *Komme Fräulein.* Câți ani ai?

— Cincisprezece, am răspuns eu în șoaptă. Te rog, nu sunt nemțoaică. *Nicht Deutsch.*

Nu m-a ascultat, nu m-a înțeles, sau nu i-a păsat. Și-a îndreptat arma spre mine și mi-a smucit glezna.

— Șșșș, *Fräulein.*

Mi-a implântat arma sub maxilar.

L-am implorat. Mi-am încrucișat mâinile pe pântec și am cerșit îndurare.

A făcut un pas înainte.

Nu. Așa ceva nu avea să se întâmple. Mi-am întors capul într-o parte.

— Împușcă-mă, soldat. Te rog.

Bang!

4. Alfred

Frica mă urmărea.

Dar noi, bravii soldați, alungăm frica cu o simplă mișcare din încheietura mâinii. Îi râdem fricii drept în față, o lovim cu vârful piciorului azvârlind-o de cealaltă parte a drumului, ca pe o piatră. Da, Hannelore, îmi compun aceste scrisori mai întâi în minte, deoarece nu pot să îmi abandonez camarazii ori de câte ori mă gândesc la tine.

Ai fi mândră de partenerul tău vigilent, marinarul Alfred Frick. Astăzi am salvat o tânără femeie care era cât pe ce să cadă în mare. Nu a fost mare lucru, totuși, dar ea a fost atât de recunoscătoare încât s-a agățat de mine și nu mai voia să îmi dea drumul.

— Mulțumesc, marinarule!

Murmurul ei cald îmi stăruie în urechi. Era destul de frumușică și mirosea a ouă proaspete, dar erau multe fete drăguțe și recunoscătoare pe acolo. Oh, nu îți face griji. Tu și puloverul tău roșu aveți întâietate în gândurile mele. Cu câtă tandrețe mă gândesc, fără încetare, la zilele petrecute împreună cu Hannelore a mea, în puloverul ei roșu.

Mă simt împăcat sufletește că nu ești aici să vezi toate astea. Inima ta atât de sensibilă nu ar suporta condițiile perfide de aici, din portul Gotenhafen. Chiar în clipa de față, păzesc niște

explozibili periculoşi. Îmi servesc bine patria, Germania mea. La doar şaptesprezece ani, sunt mai viteaz totuşi decât cei care au dublul vârstei mele. Se vorbește despre o ceremonie cu onoruri militare, dar sunt prea ocupat să lupt pentru Führer ca să accept distincții militare. Onorurile sunt pentru morți, le-am spus eu. Trebuie să luptăm cât mai suntem încă în viață!

Da, Hannelore, am să o dovedesc întregii Germanii. În mine sălăşluieşte un adevărat erou.

Bang!

Am renunțat la scrisoarea din minte și m-am ghemuit în depozitul de muniție sperând ca nimeni să nu mă găsească. Nu voiam să ies afară.

5. Florian

Stăteam în beci, cu arma ațintită asupra rusului mort. Nu mai avea partea din spate a craniului. L-am rostogolit, dându-l la o parte de pe femeie.

Nu era o femeie. Era o fată cu căciulă din lână roz. Și leșinase.

Am scotocit prin buzunarele înghețate ale rusului și i-am luat țigările, plosca de la șold, o bucată zdravănă de cârnat învelit în hârtie, arma pe care o avea și muniția. Purta câte două ceasuri la fiecare mână, trofee colecționate de la victimele lui. Nu m-am atins de ele.

M-am lăsat pe vine în colțul pivniței, rotindu-mi privirea cercetătoare de jur-împrejurul încăperii reci în încercarea de a da de vreo urmă de mâncare, dar nu am găsit nimic. Mi-am pus muniția în rucsac, atent să nu zdruncin cutiuța înfășurată într-o bucată de pânză. Cutia. Cum de putea un obiect atât de mic să dețină atâta putere? S-au purtat războaie chiar și pentru mai puțin de atât. Oare eram realmente pregătit să mor pentru ea? Mi-am înfipt dinții în cârnatul uscat, savurând saliva care mi-a inundat gura.

Pământul a vibrat ușor.

Rusul nu era singur. Urmau să apară și alții. Trebuia să plec.

Am deșurubat dopul ploștii ce aparținuse soldatului și am dus-o la nas. Vodcă. Mi-am

descheiat paltonul, apoi cămașa, și mi-am turnat alcoolul pe șold. Din pricina intensității durerii, mi-a trecut un fulger prin fața ochilor. Carnea mea sfârtecată se opunea cu îndârjire pulsând, făcându-mă să mă zvârcolesc de durere. Am tras adânc aer în piept, mi-am mușcat limba ca să nu zbier și am torturat rana adâncă cu restul alcoolului.

Fata a început să dea semne de viață jos, pe pământ. Capul ei a zvâcnit într-o parte, ferindu-și astfel privirea de rusul mort.

Ochii ei cercetători s-au oprit asupra armei de la picioarele mele și asupra ploștii din mâna mea. S-a ridicat în capul oaselor clipind. Fesul roz i-a alunecat de pe cap și a căzut domol pe pământ. Partea laterală a paltonului ei era brăzdată de sânge. Și-a dus mâna la buzunar.

Am azvârlit plosca pe jos și am înșfăcat arma.

Ea a deschis gura și a început să vorbească.

În poloneză.

6. Emilia

Soldatul rus se holba la mine cu gura căscată și cu ochii goi.

Era mort.

Ce se întâmplase?

Într-un colț ședea ghemuit un bărbat în haine civile. Paltonul și cămașa lui erau descheiate, dând la iveală pielea însângerată și învinețită, având o nuanță de purpuriu aprins. Ținea un pistol în mână. Avea de gând să mă împuște? Nu, îl omorâse pe rus. Mă salvase.

— Ești bine? l-am întrebat eu, abia recunoscându-mi propria voce.

Chipul lui s-a schimonosit la auzul vorbelor mele.

Era neamț.

Eu eram poloneză.

Nu voia să aibă nimic de-a face cu mine. Adolf Hitler declarase că poporul polonez era subuman. Trebuia să fim exterminați, astfel încât nemții să aibă la dispoziție tot pământul de care aveau nevoie pentru imperiul lor. Hitler a spus că nemții erau superiori și nu voiau să trăiască printre polonezi. Nu eram demni de a fi germanizați. Dar pământul nostru era.

Am scos un cartof din buzunar și i l-am oferit.

— Mulțumesc.

Pământul trepida ușor. Cât timp trecuse?

— Trebuie să plecăm, i-am spus eu.

M-am străduit să vorbesc cât mai bine nemțește. În mintea mea propozițiile erau perfecte, dar nu eram sigură că îmi ieșeau la fel de bine atunci când le rosteam. Uneori oamenii râdeau de mine și atunci știam că era ceva în neregulă cu cuvintele mele. Mi-am coborât brațul și am dat cu ochii de mâneca împroșcată cu sângele rusului. Aveau să se termine vreodată toate astea? Lacrimile răbufneau în interiorul ființei mele. Nu voiam să plâng.

Neamțul mă privea drept în față, cu un amalgam de sfârșeală și disperare. Dar eu am înțeles.

Ochii lui lipiți de cartof mi-au spus:

„Emilia, mi-e foame”.

Sângele uscat de pe hainele lui mi-a spus:

„Emilia, sunt rănit”.

Dar felul cum își ținea mâna încleștată pe rucsac, mi-a dat cel mai mult de înțeles, spunându-mi:

„Emilia, de ăsta nu te atingi”.

7. Joana

Eram cincisprezece refugiați în grupul nostru și de-abia ne mai târâm picioarele, înaintând cu greu pe drumul îngust. Soarele a capitulat într-un final, lăsând temperaturile scăzute să se instaleze în urma lui. O fată oarbă din fața mea, Ingrid, se ținea de o frânghie legată de o căruță. Eu aveam vederea întreagă, dar aveam același handicap. Înaintam orbește pe un culoar de luptă întunecat, fără să vedem ce se afla în fața noastră. Poate că lipsa ei de vedere era un dar. Fata putea să audă și să miroasă lucruri pe care noi nu le puteam percepe.

A auzit ultima suflare a bătrânului care a alunecat sub roțile unei căruțe cu câțiva kilometri în urmă? A simțit în gură gustul metalic când am pășit peste sângele proaspăt vărsat în zăpadă?

— Ți se rupe sufletul. Din cauza lor a murit, s-a auzit o voce spunând în spatele meu.

Era bătrânul cizmar. M-am oprit ca să îl las să mă ajungă din urmă.

— Femeia înghețată pe care am lăsat-o în urmă, acolo, pe marginea drumului, a continuat el. Încălțările au omorât-o. Eu tot spun, dar nu mă ascultă nimeni. Încălțămintea prost făcută îți torturează picioarele, nu te lasă să mai înaintezi. Și atunci te oprești.

M-a strâns de braț. Fața lui moale și roșie se ițea de sub borurile pălăriei.

— Și, după aceea, mori.

Bătrânul nu vorbea despre nimic altceva decât despre încălțări. Vorbea despre ei cu atâta dragoste și emoție încât o femeie din grup l-a investit cu rangul de „Poet al pantofilor”. Femeia a dispărut o zi mai târziu, dar porecla a supraviețuit.

— Încălțările spun întotdeauna o poveste, a remarcat Poetul pantofilor.

— Nu întotdeauna, l-am contrazis eu.

— Ba da, întotdeauna. Cizmele dumitale sunt scumpe, bine lucrate. Asta îmi spune că provii dintr-o familie înstărită. Dar modelul este destinat unei femei mai în vârstă. După asta îmi dau seama că, probabil, au aparținut mamei dumitale. O mamă care și-a sacrificat cizmele pentru fiica ei. Asta îmi spune că ești iubită, draga mea. Și că mama ta nu este aici, drept urmare, asta îmi spune că ești tristă, draga mea. Încălțămintea pe care o porți spune povestea vieții tale.

M-am oprit în mijlocul drumului înghețat și l-am urmărit cu privirea pe cizmarul bătrân și butucănos care își târșâia picioarele în fața mea. Poetul pantofilor avea dreptate. Mama s-a sacrificat pentru mine. Când am fugit din Lituania, ea m-a trimis în graba mare la Insterburg și, prin intermediul unei prietene, mi-a aranjat să lucrez la spital. Asta s-a petrecut cu patru ani în urmă. Unde era mama acum?

M-am gândit la nenumărații refugiați care străbăteau drumul spre libertate. Câte milioane de oameni își pierduseră casa și familia în timpul războiului? Convenisem cu mama să privim spre viitor, dar în sinea mea visam să mă reîntorc în trecut. Aflase cineva vreo veste de la tatăl meu sau de la fratele meu?

Fata oarbă și-a îndreptat chipul spre cer, ridicându-și brațul în chip de avertisment.

Ca apoi să le auzim și noi.

Avioane.

8. Florian

Nici nu ne-am târât bine afară din beciul săpat în pământ că fata poloneză a și început să plângă. Știa că aveam de gând să o părăsesc.

Nu aveam de ales. M-ar fi încetinit.

Hitler intenționa să-i șteargă de pe fața pământului pe polonezi. Erau slavi, de stirpe inferioară. Tatăl meu mi-a spus că naziștii omorâseră deja milioane de polonezi. Intelectualii polonezi erau executați cu sălbăticie în public. Hitler înființase lagăre de exterminare în Polonia ocupată de Germania, înecând sângele evreilor nevinovați în pământul polonez.

Hitler era un laș. Acesta era singurul lucru asupra căruia eu și tata am căzut de acord.

— *Proszę… bitte,* m-a implorat ea, alternând între poloneză și o germană stricată.

Nu suportam să o privesc, cu mâneca ei mânjită cu dârele de sânge al rusului mort. Am început să mă îndepărtez, suspinele ei reverberând în spatele meu.

— Așteaptă-mă, te rog, a strigat ea după mine.

Plânsul ei îmi răsuna dureros de familiar în urechi. Era exact tonul surorii mele mai mici, Anni, și al hohotelor de plâns pe care le-am auzit din celălalt capăt al holului în ziua când mama și-a dat ultima suflare.

Anni. Pe unde o fi? O fi și ea în vreun colț întunecat de pădure cu o armă îndreptată asupra ei?

O durere m-a săgetat în șold, obligându-mă să mă opresc locului. Pașii fetei s-au apropiat rapid de mine. Mi-am reluat mersul.

— Mulțumesc, a ciripit ea în spatele meu.

Soarele a dispărut iar frigul și-a înfipt ghearele în noi. După calculele mele mai trebuia să merg încă vreo doi kilometri înainte de a face un popas peste noapte. Aveam mai multe șanse să găsesc un adăpost pe marginea drumului, dar și mai multe șanse, totodată, să dau nas în nas cu trupele. Era mai înțelept să îmi continui drumul pe la liziera pădurii.

Fata le-a auzit înaintea mea. M-a înșfăcat de braț. Zumzăitul motoarelor avioanelor a crescut rapid în intensitate, apropiindu-se de undeva din spatele nostru. Rușii țînteau trupele terestre germane din apropiere. Erau în fața noastră sau în spatele nostru?

Bombele au început să cadă. Cu fiecare explozie, fiecare oscior din corpul meu vibra și bătea ca un ciocan, izbindu-se violent de turla clopotniței care era carnea mea. Zgomotul tirului antiaerian a străbătut cerul, în replică la rafalele inițiale.

Fata a încercat să tragă de mine ca să înaintez.

Am împins-o deoparte.

— Fugi!

Ea a clătinat din cap, mi-a făcut semn cu mâna înainte, și a încercat să mă tragă cu stângăcie prin zăpadă. Voiam să fug, să uit de ea, să o las în pădure. Dar imediat după aceea, am văzut picăturile de sânge ce îi curgeau de sub haina ei voluminoasă și cădeau în zăpadă.

Și nu am putut.

9. Emilia

Voia să mă părăsească. El și nația lui.

Cine era acest băiat german, destul de răsărit pentru a fi înrolat în wehrmacht[1], dar îmbrăcat în haine civile? Pentru mine, el era un cuceritor, un cavaler adormit, la fel ca în poveștile pe care mama obișnuia să mi le istorisească. O legendă poloneză relata despre un rege și bravii lui cavaleri care dormeau în peșterile din munți. În cazul în care Polonia ar fi fost în primejdie, cavalerii s-ar fi trezit ca să vină s-o salveze.

Mi-am spus că tânărul frumos era un cavaler adormit. El a pornit înainte, cu arma încărcată. Pleca.

De ce mă părăseau cu toții?

Roiul de avioane ne ținea sub un foc intens de bombardamente. Vâjâitul din urechi mi-a provocat amețeală. A căzut o bombă. Și apoi încă una. Pământul s-a cutremurat, amenințând să își cască fălcile și să ne înghită cu totul.

Am încercat să îl ajung din urmă, ignorând durerea și rușinea de sub paltonul meu. Nu aveam nici timpul necesar, nici curajul să îi explic de ce nu puteam să fug. În schimb, mi-am impus să merg cât puteam de repede prin zăpadă. Cavalerul fugea în fața mea, de la un copac la altul, ba dispărând, ba apărând pe după ei, și ținându-se strâns cu o mână de șold, sfâșiat de durere.

Simțeam cum mi se scurgea vlaga din picioare. M-am gândit la rușii care se apropiau, la pistolul înfipt în beregata mea în pivnița din pădure și mi-am forțat picioarele să se miște. Înaintam greoi ca o rață prin stratul gros de omăt. Apoi, dintr-odată, glasul duios al mamei mele a început să cânte în mintea mea un cântecel pentru copii:

Răț uș te le me le pe ap ăs - au du s

Pe ap ăs -

audus.

Stau cu capu-n pământ și cu inima-n sus.

Stau c

u
c
a
p
u
-
n
a
p
ă
ș
i
c
o
d
i
ț
a
-
n
s
u
s
.

Unde sunt toate rățuștele acum?

10. Alfred

— Frick, ce faci?

— Refac stocul de muniție, domnule.

Mă prefăceam că aveam ceva de lucru pe raft.

— Nu intră în atribuțiile tale, m-a avertizat ofițerul. Este nevoie de tine în port, nu într-un depozit de muniție. Vom primi ordine. Trebuie să fim pregătiți. Vom aloca fiecare navă disponibilă. Dacă rămânem blocați aici în port, te poți trezi pe cap cu vreun nelegiuit de la Moscova care să te transforme în iubita lui. Vrei treaba asta?

Cu siguranță că nu. Nu voiam nici măcar să întrezăresc forțele sovietice. Distrugeau fără milă în lung și-n lat. Țăranii speriați povesteau despre soldați ruși care purtau coliere confecționate din dinți de copii. Iar acum, armata rusească venea drept spre noi împreună cu aliații săi, America și Anglia, care suflau vânt în pânzele lui Stalin. Trebuia să ajung pe o navă. Să rămân în Gotenhafen însemna moarte curată.

— Ai auzit ce-am spus, vrei să devii iubita vreunui moscovit? a lătrat ofițerul la mine.

— Nu, domnule!

— Atunci ia-ți catrafusele și du-te în port. Vei primi noi instrucțiuni de îndată ce vei ajunge acolo.

Am făcut o pauză, întrebându-mă dacă era cazul să șutesc ceva din cămara de provizii.

— Ce mai aștepți, Frick? Pleacă odată de aici, nătărăule!

Ei, bine, Hannelore, uniforma îmi stă chiar bine. Dacă timpul mi-ar permite-o, mi-aș face o fotografie ca să o pui pe noptiera ta. Dar, din păcate, timpul se dovedește a fi zgârcit pe aici cu bărbații viteji. Și dacă tot am adus vorba de eroism, se pare că voi fi promovat în curând.

Oh, desigur, draga mea, poți să dai de veste în tot cartierul.

11. Joana

Băiețelul pierdut a găsit un hambar pustiu ceva mai departe de drum. Ne-am hotărât să înnoptăm acolo. Mergeam de zile întregi și ne lăsaseră atât puterile, cât și moralul. Bombele ne tociseră nervii. Treceam de la un om la altul, tratând bășici, răni, degerături. Dar nu aveam niciun tratament pentru ceea ce îi chinuia pe oameni cel mai tare.

Frica.

Germania invadase Rusia în 1941. În ultimii patru ani, cele două țări comiseseră atrocități de nedescris, nu numai una împotriva celeilalte, ci și împotriva civililor nevinovați. Auzisem poveștile relatate în șoaptă de către cei pe lângă care treceam pe drum. Hitler extermina milioane de evrei și avea o listă în continuă creștere a indezirabililor. Stalin decima populația din Polonia, Ucraina și Țările Baltice.

Brutalitatea era șocantă. Acte degradante lipsite de umanitate. Nimeni nu voia să cadă în mâinile inamicului. *Dar era din ce în ce mai greu să îți dai seama cine era inamicul.* Un bătrân neamț mă trăsese deoparte cu câteva zile în urmă:

— Ai niște otravă? Oamenii cer așa ceva, mi-a explicat el.

— Nu voi administra otravă cu niciun chip, i-am replicat eu.

— Înțeleg. Dar ești o fată frumușică. Dacă ne cotropește armata rusească, vei ajunge să îți dorești ceva otravă și pentru tine.

Nu îmi dădeam bine seama cât adevăr și câtă exagerare conțineau vorbele astea. Dar văzusem anumite lucruri. O fată, moartă în șanț, cu fusta ridicată peste brâu. O femeie bătrână care plângea în hohote din pricină că îi dăduseră foc la casă. Teroarea plutea în aer. Și ne urmărea. Așa că am fugit înspre vest, spre teritoriile pe care rușii nu le ocupaseră încă.

Și acum stăteam cu toții într-un hambar abandonat, încercând să încropim un foc ca să ne încălzim. Mi-am scos mănușile și am început să îmi frământ mâinile crăpate. Lucrasem timp de patru ani pe lângă un chirurg, la spitalul din Insterburg. Pe măsură ce războiul s-a întețit și personalul s-a diminuat, am avansat de la aprovizionarea cu materiale, ajungând asistenta chirurgului în sala de operații.

— Trebuie să ai mâinile ferme, Joana, și un stomac de fier. Te vei descurca bine în medicină, mă încurajase el.

Medicina. Acesta fusese visul meu. Eram sârguincioasă, dedicată, poate chiar în mod exagerat. Ultimul meu prieten îmi spusese că preferam mai degrabă studiile decât pe el. Până să apuc să îi dovedesc că nu era adevărat, el își găsise deja altă prietenă.

Am încercat să îmi masez degetele înțepenite ca să le încălzesc. Nu mâinile mele mă preocupau atât de mult, cât proviziile. Nu prea mai erau. Sperasem ca femeia de pe marginea drumului să aibă câte ceva – ață, ceai, sau măcar o batistă curată. Dar nimic nu era curat. Totul era murdar.

În mod special conștiința mea.

Ne-am ridicat cu toții privirile când și-au făcut apariția în hambar un tânăr cu o armă în mână urmat de o fetișcană scundă, blondă, cu părul împletit în codițe, și cu o căciulă roz pe cap. Amândoi aveau privirile rătăcite. Chipul fetei era îmbujorat din pricina extenuării. Și tânărul era aprins la față.

El avea febră.

12. Florian

Ne-o luaseră alții înainte. Un șir de căruțe aproape distruse de intemperii, ce stăteau să se prăbușească sub propria lor greutate, erau aliniate la marginea drumului sub niște arbuști. Un portret sumbru al drumului spre libertate. Preferam un loc abandonat, dar știam că nu puteam merge mai departe. Fata poloneză m-a tras de mânecă.

Ea s-a oprit în zăpadă, privind cu luare aminte bunurile aflate în afara hambarului, evaluându-le conținutul și presupunând cui ar putea aparține. Nu se vedea nicio urmă de vreun soldat.

— Cred că este în regulă, m-a anunțat ea.

Am intrat înăuntru.

Vreo cincisprezece-douăzeci de oameni stăteau înghesuiți în jurul unui foc pricăjit. Și-au întors cu toții capetele spre noi pe când ne strecuram înăuntru, rămânând în picioare lângă ușă. Mame, copii și bătrâni. Toți storși de vlagă și bătuți de soartă. Fata poloneză s-a îndreptat fără nicio ezitare spre un cotlon liber unde s-a așezat pe jos, strângându-și brațele în jurul pieptului. O femeie tânără a venit spre mine.

— Ești rănit? Am pregătire medicală.

Germana ei era fluentă, dar nu era o vorbitoare nativă. Nu i-am răspuns. Nu simțeam nevoia să vorbesc cu nimeni.

— Ai ceva de mâncare de împărțit cu noi?

Ce aveam eu nu era treaba lor.

— Ea are ceva de mâncare? m-a mai întrebat, arătând spre fata poloneză care se legăna în colț. Pare cam speriată.

I-am răspuns fără să o privesc.

— Era în pădure. Un rus a încolțit-o. A venit după mine până aici. Are vreo câțiva cartofi. Și acum lasă-mă în pace, am încheiat eu discuția.

Tânăra femeie s-a înfiorat când am pomenit de rus. A plecat de lângă mine și s-a dus repede la fată.

Am găsit un loc retras, departe de grup, și m-am așezat pe jos. Am sprijinit cu grijă rucsacul de peretele hambarului și m-am lăsat cu grijă pe el. Ar fi fost mai cald dacă aș fi stat lângă foc, împreună cu ceilalți, dar nu puteam să risc. Fără conversații.

Am mâncat o bucățică din cârnatul luat de la rusul mort și am urmărit-o din priviri pe femeie, care încerca să stea de vorbă cu fata din pădure. Alte persoane o strigau să le vină în ajutor. Trebuie să fi fost asistentă medicală. Părea cu câțiva ani mai mare decât mine. Frumușică. De o frumusețe naturală, genul acela de femeie care rămânea tot atrăgătoare, cu cât era mai murdară. Toată lumea din hambar era jegoasă. Duhneau a transpirație, a urină, dar, mai presus de toate, frica lor puțea mai tare decât orice animal. Fata asta, asistenta medicală, m-ar fi făcut să întorc capul după ea pe vremea când eram în Königsberg.

Am închis ochii. Nu voiam să mă uit la fata frumușică. Trebuia să fiu în stare să o omor pe ea, să îi omor pe ei toți, dacă eram nevoit să o fac. Trupul meu tânjea după somn, dar mintea mă avertiza să nu am încredere în acești oameni. Am simțit un ghiont în picior și am deschis ochii.

— Nu mi-ai pomenit că e poloneză, mi-a reproșat asistenta medicală. Și rusul? a întrebat ea.

— Am rezolvat problema cu el, i-am zis eu. Trebuie să dorm.

Ea a îngenuncheat lângă mine. Abia o puteam auzi.

— Ar fi bine să-mi arăți rana pe care încerci să o ascunzi.

13. Emilia

Mă gândeam la căruțele de afară. Erau încărcate până la refuz cu bunurile refugiaților. Cufere, valize și obiecte de mobilier. Era până și o mașină de cusut la fel cu cea pe care o avea mama.

— De ce nu faci și rochițe? mi-am amintit cum am întrebat-o eu pe mama, stând cocoțată pe pervazul însorit din bucătăria noastră.

Mama s-a întors cu spatele la mașina ei de cusut, privindu-mă.

— Poți păstra un secret?

Am dat din cap, fremătând de nerăbdare, și m-am îndreptat spre ea.

Și-a pus mâinile pe burta ei mare și a zâmbit.

— Cred că este băiat. Știu, pur și simplu, că este băiat.

M-a îmbrățișat strâns, lipindu-și buzele ei calde de fruntea mea.

— Și, știi ceva? Tu o să fii cea mai grozavă soră mai mare, Emilia.

Și acum stăteam în hambarul înghețat, singură, atât de departe de casă. Oamenii ăștia avuseseră timp să împacheteze. Eu nu am reușit să îmi fac bagajul, am lăsat în urmă întreaga mea viață făcută fărâme. Cine o folosi mașina de cusut a mamei acum?

La început, cavalerul nu voise să intre înăuntru. Cum îl chema? De cine fugea? Am cercetat

îndeaproape căruțele și încărcăturile lor, evaluând bunurile și asociindu-le cu potențialii lor proprietari. Dar nu aveam de ales. Să dormim afară însemna moarte curată.

M-am așezat într-un colț și mi-am îndesat paie pe sub palton ca să îmi țină de cald. De îndată ce am încetat să mă mai mișc, durerea a cedat. Mi-am îngropat fața în palme.

Cineva m-a atins pe umăr.

— Ești bine?

Am ridicat privirea ca să dau cu ochii de o femeie tânără care stătea în picioare în fața mea. Vorbea în germană, dar cu accent. Părul ei castaniu era dat pe după urechi. Avea un chip blând.

— Ești rănită? m-a întrebat ea.

Am încercat să mă controlez.

M-am opus cu îndârjire.

Și, în cele din urmă, o lacrimă stingheră mi s-a rostogolit pe obraz.

Ea s-a apropiat și mai tare de mine.

— Unde te doare? mi-a spus ea în șoaptă. Am pregătire medicală.

Mi-am strâns tare de tot haina pe mine și am clătinat din cap.

— *No. Danke.*

Fata și-a lăsat ușor capul într-o parte. Accentul meu mă dăduse de gol.

— Nemțoaică? a șoptit ea.

Nu am răspuns în niciun fel. Ceilalți se holbau la mine. Dacă le-aș da de mâncare, poate că m-ar lăsa în pace, nu-i așa? Am scos un cartof din buzunarul paltonului și i l-am dat.

Un cartof în schimbul tăcerii.

14. Joana

Sosirea neamțului și a tinerei fete a stârnit o stare de neliniște. Niciunul dintre ei nu vorbea deschis. Din ochii fetei răzbătea trauma, iar umerii îi tremurau. M-am dus la Eva. Eva avea vreo cincizeci de ani și era uriașă, precum un viking. Mâinile și labele picioarelor ei erau mai mari decât ale oricărui bărbat. Câțiva din grupul nostru îi spuneau „Scuze, Eva" deoarece obișnuia să spună lucruri îngrozitoare, dar însera cuvântul „scuze" înainte sau după, de parcă ar fi vrut să atenueze impactul.

— Eva, tu vorbești un pic de poloneză, nu-i așa? i-am spus eu în șoaptă.

— Nu e treaba ta, mi-a replicat ea.

— Nu o să spun nimănui. Biata fată suferă. Cred că este poloneză. Vrei să încerci să vorbești cu ea? Convinge-o să mă lase s-o ajut.

— Cine este neamțul cu care a venit aici și de ce nu poartă uniformă? Noi nu avem permise de evacuare. Dacă acoliții lui Hitler ne găsesc aici împreună cu vreun dezertor, vom fi cu toții împușcați în cap, a decretat Eva.

— Nu știm dacă este dezertor. Nu știu cine este, dar este rănit. El a găsit-o pe fată în pădure…

Mi-am coborât glasul:

— Încolțită de un rusnac.

Eva s-a albit la față.

— Cât de departe de aici? a vrut ea să știe.

— Nu știu. Te rog, încearcă să vorbești cu ea. Află niște informații.

Bărbatul Evei era prea bătrân pentru a servi în armată, dar fusese recrutat în Volkssturm, armata poporului. Hitler era disperat acum. Chemase la arme toți băieții și bărbații care mai rămăseseră disponibili. Oricum însă, tânărul din celălalt capăt al încăperii nu fusese recrutat. De ce oare?

Soțul Evei insistase ca ea să se îndrepte spre vest. Era sigur că Hitler urma să piardă și că Rusia avea să ocupe Prusia Răsăriteană – distrugând totul în cale.

La școală ni se spusese că Prusia Răsăriteană era una dintre cele mai frumoase regiuni, dar se dovedise a fi perfidă față de refugiați. Mărginită la nord de Lituania și la sud de Polonia, era o țară cu lacuri adânci și păduri întunecoase. Planul Evei era același cu al tuturor celorlalți – să străbată pe jos Germania neocupată și să se reunească cu familia ei după terminarea războiului.

Deocamdată, îi îngrijeam pe oamenii din hambar pe cât de bine puteam. Mulți dintre ei au adormit imediat ce s-au întins pe jos.

— Ai grijă de picioarele lor, mi-a reamintit Poetul pantofilor, cu blândețe, când am trecut pe lângă el. Asigură-te că le tratezi picioarele, altfel totul este pierdut.

— Și picioarele tale? l-am întrebat eu.

Silueta bondoacă a poetului era concavă, de parcă ar fi prins în brațe o minge uriașă și nu i-ar mai fi dat drumul deloc.

— Aș putea să merg o mie de kilometri, draga mea, mi-a zâmbit el larg. Am o încălțăminte excelentă.

Eva m-a tras deoparte.

— Ai dreptate – e poloneză. Numele ei este Emilia. Are cincisprezece ani. Este din Lwów. Dar nu are acte de identitate.

— Unde este Lwów? am întrebat-o eu.

— în sud-estul Poloniei. În regiunea Galiția.

Da, acum era de înțeles. Unii galițieni aveau părul blond și ochii albaștri ca fata asta. Aspectul

ei arian s-ar putea să o apere de furia nazistă.

— Tatăl ei e un soi de profesor de matematică și a trimis-o în Prusia unde putea fi mai în siguranță. A ajuns în cele din urmă să lucreze la o fermă.

Eva și-a coborât glasul.

— Lângă Nemmersdorf.

— Nu se poate, am murmurat eu.

Eva a dat din cap.

— Nu vrea să vorbească despre asta. Spune doar că a trecut în goana mare prin Nemmersdorf și că de atunci încoace e tot pe fugă.

Nemmersdorf.

Toată lumea auzise zvonurile. Cu câteva luni în urmă, mai exact, pe 22 octombrie, rușii năvăliseră ca o furtună în localitate și se spunea că au comis acte de o violență atroce. Femei violate, apoi ucise și țintuite de porțile șoproanelor, copii mutilați. Veștile despre masacru s-au răspândit cu iuțeala fulgerului și oamenii au intrat în panică. Mulți dintre ei și-au făcut imediat bagajele și au pornit-o în grabă spre vest, îngroziți că satul lor era următorul care avea să cadă în mâinile armatelor lui Stalin. Iar această fată fusese acolo.

— Biata de ea, i-am șoptit eu Evei. Și neamțul mi-a spus că un rus a găsit-o în pădure.

— Și unde este rusul acum? a întrebat Eva, plină de îngrijorare.

— Cred că l-a omorât.

Mă durea inima pentru fată. Ce văzuse? Și, undeva, în adâncul ființei mele, știam adevărul. Hitler le forța să plece pe fetele poloneze cum era Emilia, ca să le facă loc „germanilor baltici”, persoane de origine germană. Ca mine. Tatăl meu era lituanian, dar familia mamei mele avea rădăcini germane. De aceea am reușit să fugim de Stalin, însă doar ca să ajungem în brațele de sârmă ghimpată ale lui Hitler.

— Știi ceva, cred că e loc și de mai rău, m-a încredințat Eva.

— Ce vrei să spui?

— Soțul meu mi-a spus că Hitler îi suspectează pe intelectualii polonezi de activitate antinazistă. Profesorii universitari din Lwów au fost cu toții executați. Așa că tatăl fetei, scuze, probabil că a fost strangulat cu corzile pianului și…

— Oprește-te, Eva!

— Nu putem să luăm fata asta cu noi. Haina ei este plină de sânge. În mod evident, a dat de bucluc. Și este și poloneză pe deasupra.

— Iar eu sunt lituaniană. Ai de gând să te descotorosești și de mine?

Eram sătulă până peste cap de toate astea. Sătulă să aud: *Nimeni altcineva în afară de germani.* Chiar eram în stare să întoarcem spatele oamenilor nevinovați, celor fără adăpost, copiilor? Erau victime, nu soldați. Dar știam că ceilalți gândeau și simțeau diferit.

I-am aruncat o privire fetei din colț. Lacrimile îi șiroiau, lăsându-i dâre pe fața murdară. Lacrimile acelea îmi aminteau de cineva. Memoria a deschis o ușiță din mintea mea și o voce întunecată s-a strecurat afară.

E numai vina ta.

15. Florian

O urmăream din priviri pe fata aia, asistenta medicală, cum mergea din om în om, administrându-i fiecăruia diverse chestii pe care le căra cu ea într-o valiză maro din piele. Simțeam că ard și știam că trebuia să scap de febră ca să pot continua. Rana se întindea prea mult în spate ca să o pot vedea sau atinge. Nu era neapărat nevoie să am încredere în ea. Nu aveam să o mai văd vreodată. S-a uitat înspre mine și a dat din cap.

— Te-ai răzgândit? m-a întrebat ea.

— După ce adoarme toată lumea, i-am șoptit eu.

Nu a durat mult. Hambarul rece era plin de trupuri ce se mișcau spasmodic și de peste tot se auzeau fornăituri. Asistenta medicală și-a copt un cartof la flacăra focului și l-a mâncat. L-a mâncat încet, cu eleganță, luând dumicați mici în gură, răbdătoare în ciuda foamei. Era de viță nobilă.

Apoi a venit cu geantă cu tot la mine.

— Rană de glonț? m-a întrebat ea în șoaptă.

Am clătinat din cap. Am tras încet de mâneca hainei, încercând să nu mă schimonosesc de durere. M-am așezat pe o parte, întorcându-mă cu spatele la ea. Ea mi-a desprins cămașa lipită de masa de sânge uscat.

Nu a icnit, nici nu a țipat, așa cum făceau alte fete când vedeau ceva îngrozitor. Nu a scos niciun

sunet. Poate că asistentele medicale erau obișnuite cu asta. Am aruncat o privire peste umăr să văd dacă mai era tot acolo. Fața ei era la câțiva centimetri de rană. A examinat-o cu atenție și apoi s-a aplecat la urechea mea dreaptă ca să îmi șoptească:

— Șrapnel. Acum vreo două zile. Ai oprit sângerarea aplicând presiune asupra rănii, dar asta a făcut ca fragmentele să pătrundă mai adânc. Este infectată. Ai dat cu ceva pe ea la un moment dat.

— Vodcă.

Vocea ei s-a făcut din nou auzită în urechea mea.

— Văd câteva bucăți. Vreau să le scot. Nu am anestezic.

— Ai ceva de băut? am întrebat-o eu.

— Da, dar am nevoie de alcool să curăț rana înainte de a o bandaja.

I-am simțit mâna pe umăr.

— Trebuie să fac asta acum, înainte ca infecția să se răspândească prea tare.

O pereche de cizme micuțe mi-a apărut în fața ochilor. Fata poloneză a îngenuncheat în fața mea, ținând în mână o batistă înfășurată în jurul unui pumn de zăpadă. Mi-a dat părul la o parte și mi-a pus compresa rece pe frunte.

— Pleacă de aici, i-am zis eu.

— Așteaptă puțin.

Asistenta medicală s-a uitat la fata poloneză.

— Poți să te duci, te rog, afară și să cauți un băț mai grosuț?

Fata a încuviințat din cap și a plecat. Asistenta medicală s-a așezat pe jos în fața mea. Îi urmăream buzele care susurau ușor.

— Numele ei este Emilia. Este din sudul Poloniei. Tatăl ei a trimis-o de acasă pentru siguranța ei… lângă Nemmersdorf.

— Doamne Sfinte, am șoptit eu în barbă.

Ea m-a aprobat dând din cap și și-a deschis geanta.

— Eu sunt Joana. Am fost asistenta unui doctor timp de câțiva ani. Nu sunt nemțoaică. Sunt lituaniană. E vreo problemă?

— Nu-mi pasă ce ești. Ai mai făcut chestia asta până acum?

— Am efectuat proceduri similare. Cum te cheamă? a vrut ea să știe.

Am făcut o pauză. Ce să îi spun?

— La ce folosește bățul?

Ea a ignorant întrebarea mea, revenind la a ei.

— Cum te cheamă?

Febra mă ardea, făcându-mă să mă simt slăbit și amețit. Numele meu. Fusesem botezat după un pictor din secolul al șaisprezecelea pe care mama mea îl adora. Nu. Nu aveam de gând să i-l spun. Fără conversație de complezență.

Asistenta medicală a oftat.

— Ai nevoie de băț ca să îl strângi tare între dinți. O să te doară.

Am închis ochii.

„Florian”, voiam eu să spun. „Mă cheamă Florian”.

„Și voi muri în curând”.

16. Emilia

Femeia mătăhăloasă, Eva, mi-a spus că fata aia, asistenta medicală, era lituaniană. Numele ei era Joana. Părea cumsecade, dar nu se știe niciodată. Dacă urma să îl trateze pe cavaler, simțeam nevoia să stau de veghe. Îi eram datoare acum, nu?

El mi-a spus să plec de acolo. Vocea lui era încă una din corul celor care doreau ca Polonia să dispară. Pentru totdeauna. După ce am trecut în goană prin Nemmersdorf, m-am întâlnit pe drum cu o femeie bătrână din Lwów, cu ochii răvășiți de câtă moarte i-a fost dat să vadă. Mi-a spus că naziștii au ucis mii de polonezi evrei în Lwów.

— Familia Weigel? am întrebat eu.

— S-a dus.

Vocea mea s-a transformat în șoaptă.

— Familia Lempel?

— De ce mă tot întrebi? Ți-am spus doar, au murit cu toții. Probabil cu sutele de mii.

De ce întrebam? Pentru că Rachel și Helen erau prietenele mele. Când tata m-a trimis în Prusia Răsăriteană, ele au venit pe furiș la mine cu o seară înainte ca să îmi aducă dulciuri și daruri.

Morți. Cum putea să o spună atât de tranșant? Refuzam să cred așa ceva.

Lituaniana frumușică, Joana, mi-a spus să găsesc un băț mare. Am ieșit afară din hambar. Vântul și zăpada îmi biciuiau fața. Mișcările mele

erau greoaie, îmbrăcată fiind cu multe straturi de haine pe sub paltonul meu voluminos.

Să îi încredințez secretul meu Joanei? Poate că ar putea să mă ajute. Dar știam ce urma să se întâmple. Avea să fie dezgustată.

Am auzit un zgomot și mi-am ridicat privirea. Și apoi l-am zărit. Cocoțat în vârful hambarului. Era cel mai mare cuib pe care îl văzusem vreodată.

17. Alfred

Bună, draga mea Hannelore!

E suficient să îți scriu sau, pur și simplu, să mă gândesc la tine, că starea mea de spirit se și schimbă. Uneori stau întins pe patul meu de campanie și șoptesc – oh, atât de încetișor – pe întuneric. Han-ne-lore. Micuța Lore.

Este târziu în noapte. Îmi imaginez că tu ești acasă, răsucindu-ți o șuviță de păr pe deget în vreme ce citești una din cărțile tale îndrăgite. Oare și acolo se așterne zăpada ca aici?

Casa din Heidelberg mi separe atât de departe. Datorită distanței ce ne desparte, mă simt obligat să îți împărtășesc un secret. Poate că este o obrăznicie din partea mea să aduc vorba despre asta, dar ți-ai dat seama vreodată că fereastra bucătăriei voastre este vizavi de cea a toaletei noastre de la parter? Adeseori simțeam mirosul rației din cuptorul mamei tale atunci când mă aflam în baie. Da, adeseori te urmăream pe furiș cum serveai micul dejun înainte de a pleca la școală. Oh, nu te jena, Lore. Vecinii împart dreptul de proprietate asupra părților comune. Noi bineînțeles că am avut de împărțit mult mai multe lucruri în comun. Acele amintiri sunt precum cărbunii încinși care îmi protejează inima de îngheț.

Dar am prea puțin timp pentru reflecție. Relaxarea este practic inexistentă pentru un brav soldat al marinei militare naziste. După cum știi, sunt o santinelă aproape desăvârșită. Atenția la detalii a fost dintotdeauna unul din punctele mele forte, așadar îmi notez totul ca să îți pot prezenta raportul. Se zvonește că va urma o evacuare navală masivă, iar noi facem pregătirile necesare în port. Voi ajunge, în sfârșit, pe mare, traversând canalele navigabile până la oceanele îndepărtate, precum aventurierii despre care îți place atât de mult să citești în romanele tale îndrăgite.

Și va fi o aventură, Lore. Oamenii deja sosesc în porturi și se așază la cozi pentru a se îmbarca pe unul dintre marile vapoare. Unii și-au adus cu ei toate bunurile lor pământești, stivuite în căruțe și sănii trase de cai. Covoare scumpe, ceasuri, porțelanuri, scaune, le-au adus pe toate cu ei. În mod cert, nu va fi suficient spațiu la bord pentru toate și unele obiecte vor fi refuzate. Astăzi am văzut un minunat fluture din cristal printre bagaje. M-a făcut să îmi amintesc instantaneu de tine – cu părul tău întunecat, ca de mătase, plutind ca niște aripi diafane de borangic. Dacă fluturele nu va fi permis la bord, m-am hotărât să îl păstrez eu. Redistribuirile către cei merituoși au cel mai mult sens.

Inima ta gingașă s-ar sfărâma dacă i-ai vedea pe oamenii din port. Sunt istoviți și murdari după lungul drum parcurs pe jos. Unii au fugit din țări îndepărtate, cum ar fi Estonia. Îți poți imagina așa ceva? Stalin le-a furat mai mult decât pământurile lor, Hannelore, le-a furat demnitatea. Văd asta în ochii lor deznădăjduiți și în ținuta lor gârbovită. Totul este doar din vina comuniștilor. Sunt niște animale.

Iar acum, armata lui Stalin se apropie și oamenii intră în panică. Nu, nu, să nu îți fie teamă. Eu sunt destul de încrezător și sigur pe abilitățile mele. La urma urmei, o ființă umană nu poate fi

pregătită pentru asemenea situații, trebuie să fie născută pentru ele. Și mulțumesc lui Dumnezeu că eu, unul, am fost.

M-am întors pe o parte și am tras pătura aspră de sub pat. Am băgat mâna dedesubt ca să ajung la exemplarul meu uzat al cărții lui Hitler, *Mein Kampf,* și am dat de hârtia de scris pe care mi-o dăduse *Mutter.* Poate că a doua zi aveam să aștern, totuși, o scrisoare pe hârtie.

18. Joana

Am aprins un chibrit ca să sterilizez bisturiul și am început să vorbesc. Doctorul din Insterburg m-a învățat faptul că, vorbind cu pacienții, reușeai să îi calmezi de cele mai multe ori.

— Când Stalin a ocupat Lituania, familia mea a plecat, am spus eu. Mama mea era de origine germană, așa că Hitler ne-a dat voie să ne repatriem și să venim în Germania. Am ajuns până la Insterburg.

— Insterburg se află în Prusia Răsăriteană, a precizat el. Așadar, Hitler este salvatorul vostru?

Nu a mai adăugat nimic, dar pufnetul lui sarcastic a vorbit în numele lui. Fie critica partidul nazist, fie mă critica pe mine pentru repatriere, sau poate amândouă la un loc. Nu aveam nevoie de critica lui. Era destul că îmi purtam propria vină în spinare. Făcusem totul greșit. La școală am avut cele mai mari note, dar nu aveam simțul realității.

— Știu că este frig, dar hai să scoatem de tot haina de pe tine și să te așezi pe burtă, i-am spus eu.

În timp ce eu trăgeam de mâneca hainei, cartea de identitate verde a ieșit un pic la iveală din buzunarul interior. Perfect. Dacă tot nu voia să îmi spună cum îl cheamă, puteam să trag eu cu ochiul la documentele lui.

— Acum o să apăs în jurul rănii ca să îmi dau seama cât de tare s-a întins infecția.

Nu a răspuns.

— Spune-mi când te doare.

Am apăsat ușor cu o mână, observând care erau zonele moi. Cu cealaltă mână am încercat să îi sustrag actele din buzunarul hainei.

— Oprește-te!

Ferocitatea cu care a rostit ordinul m-a făcut să tresar.

— Dă-mi actele.

— Poftim?

— M-ai auzit doar. Haide!

Și-a dus o mâna la spate și i-am pus cartea de identitate în palmă.

— Și hârtia împăturită. Este tot în buzunar, a adăugat el.

Am scos afară hârtia gălbuie, încercând să arunc o privire pe ea. Nu am reușit să disting nimic prin hârtia împăturită. El a înhățat-o și a strecurat-o cu cartea de identitate cu tot sub piept.

Emilia s-a întors, aducând cu ea un băț, iar pe fesul roz îi scânteiau fulgi albi de zăpadă.

— Ninge iar? am întrebat-o.

Ea a dat din cap aprobator. Zăpada urma să ne îngreuneze drumul a doua zi.

— Hai să terminăm odată cu treaba asta, m-a îndemnat pacientul.

Rezistența lui la durere depășea tot ce văzusem eu până în acel moment. A mușcat bățul, nu din necesitate, ci în chip de sfidare.

Emilia era o asistentă plină de solicitudine, anticipând atât nevoile mele, cât și pe ale lui. Dar părea obosită, așa că am trimis-o în colțul ei să se odihnească. Nu a adormit. Mi-a urmărit fiecare mișcare.

Ultima bucată de șrapnel era înfiptă adânc. Încheieturile degetelor mele au dispărut cu totul în rană ca să pot ajunge până la el. Mă îngrijora posibilitatea unei cangrene, dar nu am pomenit nimic despre asta. Îi era îndeajuns să se confrunte

doar cu durerea pentru moment. M-am aplecat la urechea lui și i-am șoptit:

— Cred că le-am scos pe toate. Erau înfipte adânc și rana e întinsă. Am să îl trezesc pe cizmar ca să ți-o coasă. Probabil că el poate să prindă firele mai strâns.

A scuipat bățul din gură.

— Nu, fă-o tu.

A făcut o pauză.

— Te rog.

M-am uitat la rana deschisă. Poetul a cusut multă piele la viața lui și cusătura lui ar fi mai îngrijită decât a mea, dar dacă pe bătrân l-ar deranja sângele și carnea vie, asta nu ar face decât să înrăutățească lucrurile.

I-am cusut rana și am bandajat-o.

— Ei bine, nu ți-am văzut actele, dar am zărit niște țigări în buzunarul tău, i-am spus eu în timp ce mă ștergeam pe mâini.

— Nu mi-ai spus că o faci contra cost.

Și-a ridicat privirea spre mine, iar ochii îi scânteiau precum niște lămpi cu petrol. Pe fața lui se citea durerea – durerea fizică, așa cum o văzusem în spital, dar și durerea sufletească, așa cum o văzusem la părinții mei. M-a privit îndelung, ochii lui cercetându-mi cu meticulozitate chipul.

— Am și chibrituri în același buzunar, a rostit el într-un final.

Am scos afară o țigară și am răsucit-o între degete, încercând să o îndrept. Am aprins-o și am tras din ea cu sete, plină de recunoștință. Fumul fierbinte mi-a încălzit pieptul rece. M-am aplecat spre el și i-am așezat cu blândețe țigara între buze, ca să tragă din ea. Vârful incandescent i-a luminat fața. Se întrezărea un chip frumos în spatele vânătăilor și a stratului de murdărie.

— Câți ani ai? am vrut eu să știu.

— Salvează restul țigării. Sunt greu de găsit, m-a rugat el, pufăind fumul de țigară.

Am stins țigara de talpa pantofului și i-am pus-o în buzunar.

— Vrei să vezi bucățile de șrapnel pe care ți le-am extras? Cea mai mare este aproape cât un dop de sticlă.

Am întins mâna să i-o arăt. El m-a înșfăcat de încheietura mâinii.

— Să nu încerci vreodată să furi ceva de la mine, mi-a șuierat el printre dinți.

— Ce vrei să spui? l-am întrebat eu, încercând să mă smulg din strânsoare.

El m-a strâns și mai tare.

— Ai văzut documentele mele.

— Nu, nu le-am văzut. Oprește-te, mă doare.

— Știi ceva despre mine, rana asta.

Avea vocea slăbită, dar plină de îngrijorare. Sau delira? A mai mormăit o vreme după care a spus:

— Povestește-mi ceva despre tine.

A slăbit ușor strânsoarea.

— Vrei să știi ceva despre mine? l-am întrebat eu.

I-am cercetat din priviri chipul obosit. Stătea în așteptare și ochii începeau să îi pice de somn. Pleoapele i-au fluturat ca apoi să i se închidă, iar degetele lui s-au înmuiat, eliberându-mă încet din strânsoare. L-am urmărit o vreme cum respira, cu actele de identitate în continuare vârâte sub trupul lui. Voia să știe ceva despre mine. M-am aplecat deasupra lui și m-am apropiat cu gura de urechea lui. Abia dacă s-au auzit cuvintele mele șoptite:

— Sunt o criminală.

19. Florian

Gândurile despre fata aia, asistenta medicală, m-au urmărit în somn, zăbovind și după ce m-am trezit. Am visat oare că am stat de vorbă cu ea? Treaba asta m-a înfuriat. Cu fiecare zi care trecea, amenințarea creștea. Oare cei din Königsberg aflaseră deja? Nu puteam lăsa o fată drăguță să mă abată din drum.

Încă mai era întuneric în hambarul care părea gol, pustietatea lui fiind dată de goliciunea sufletească a oamenilor dezrădăcinați pe care îi găzduia. M-am uitat la ceas și am văzut că era aproape patru dimineața. M-am sforțat să mă ridic în șezut, scrâșnind din dinți de durere. Rucsacul meu era neatins, actele se aflau tot sub mine. Am pus documentele la loc în buzunarul hainei și m-am ridicat în picioare.

Am făcut câțiva pași spre ușa hambarului și fata blondă s-a ridicat în capul oaselor, clipind din ochii ei lăptoși. Asistenta medicală dormea lângă ea, cu valiza deschisă, și cu părul ei, într-o nuanță plăcută de castaniu, răsfirat în jurul chipului ei. Cum a spus că o chema? Nu, nu conta. Era urâtă. Asta mi-am spus în sinea mea.

Am îngenuncheat și am început să cotrobăi prin valiza asistentei medicale. Nasul fetei oarbe s-a îndreptat spre acoperiș. Și-a întors capul spre mine

și m-a fixat cu privirea ei goală. Ce putea să vadă ea? Erau ochii ei acoperiți de un văl de promoroacă, precum o fereastră înghețată, permițându-i să vadă lumina și întunericul ca prin sită? Sau peste lumea ei atârna o cortină neagră? Mâinile mele sortau în liniște lucrurile asistentei. Ce făceam? Fata asta probabil că mă salvase, mă salvase pentru un singur fum de țigară.

Mi-am spus în sinea mea că nu furam. O făceam doar ca să mă protejez.

Am căutat printre haine, am dat de o carte, de furculița cu care își mâncase cartoful și apoi am scos la iveală ceva neașteptat. M-am uitat la buclele castanii și răsfirate ale asistentei medicale pentru o clipă, apoi am strecurat obiectul în buzunarul hainei și am plecat.

În pădure colcăia de ruși. Știam deja asta. Cel mai probabil cercetași sau vagabonzi care se rătăciseră de companiile lor. Puteam să fac față unui soldat singuratic. Dar cât avea să mai dureze până când trupe întregi să înceapă să forfotească prin zonă? Inițial, avusesem două săptămâni la dispoziție ca să ajung în port. Acesta fusese planul. Să urc la bordul unei nave, să navighez spre vest și, astfel, misiunea mea avea să fie îndeplinită. Odată ieșit din hambar, mi-am reorganizat rucsacul. Am dat cu ochii de scrisoare împreună cu cartea mea de identitate și nu mi-am putut alunga amintirile din minte.

Doctorul Lange.

Doctorul Lange era directorul muzeului din Königsberg. El m-a angajat ca ucenic în domeniul restaurării obiectelor de artă, mi-a asigurat formarea profesională la locul de muncă, m-a trimis chiar și la cea mai bună școală. Eu îl admiram și îl tratam cu tot respectul, și îi scriam scrisori detaliate de la institut, împărtășindu-i gândurile mele despre artă și filosofie. Doctorul Lange pretindea că eram genial. A declarat că talentele mele aveau să facă un mare serviciu

Germaniei, unul care urma să transforme în realitate visul Führerului de a înființa un muzeu național de artă în orașul său natal, Linz. Apoi doctorul Lange m-a prezentat lui Gauleiter[2] Erich Koch. Koch era liderul filialei regionale a Partidului Nazist.

Totodată, era și un monstru.

Când lăzile legate cu chingi ce conțineau obiecte de artă au început să sosească la muzeu, entuziasmul doctorului Lange era molipsitor. Unele piese îl făceau să plângă. Uneori, trebuia să îl sprijin când o nouă achiziție era dezvelită. Obișnuia să mă pună la lucru de îndată ce sosea un cufăr. Uneori lucram toată noaptea la o restaurare, astfel încât doctorul Lange să îi poată da raportul lui Koch chiar a doua zi. O țineam așa fără să pun geană peste geană, și fără să pun nimic în gură. Am lipsit chiar și de la ziua de naștere a tatălui meu ca să îmi îndeplinesc îndatoririle și să îi fac pe plac doctorului Lange.

— Ce echipă grozavă alcătuim noi, Florian, nu-i așa? îmi spunea el rânjind cu gura până la urechi.

Într-o dimineață, doctorul Lange m-a trimis în căutarea unui ghem de sfoară rătăcit. În timp ce îl căutam, am găsit toate scrisorile pe care i le trimisesem de la institut, aruncate neglijent pe fundul unui sertar, alături de cerneală și alte obiecte de papetărie. Scrisorile mele erau nedesfăcute. Nici măcar nu catadicsise să le citească.

•

O voce s-a făcut auzită în întunericul din spatele meu, smulgându-mă din reverie. Am înșfăcat pistolul și m-am răsucit pe călcâie.

— Așteaptă-mă. Te rog!

Fata poloneză alerga după mine prin zăpadă, roșie la față și abia respirând.

20. Emilia

Nu puteam avea încredere în oamenii din hambar. Femeia mătăhăloasă s-a dat înapoi de spaimă atunci când a aflat că sunt poloneză, așa că mi-am sforțat picioarele să se miște mai repede, spunându-mi în sinea mea că, de îndată ce i-aș depăna povestea mea cavalerului, el m-ar înțelege. Ar ști că am făcut-o pentru țara asta. M-ar proteja.

Stomacul meu se plângea. Avea să îmi treacă vreodată foamea, dispărând ușor și pașnic și încetând cu râșnitul ăsta constant? Nu-mi mai amintesc cum e să nu fii înspăimântată și înfometată, iar stomacul să nu tânjească după hrană. În mintea mea, imaginile din Lwów păreau să se estompeze, precum cele dintr-o fotografie lăsată în bătaia soarelui.

Lwów, orașul mereu vesel, un lăcaș de educație și cultură din Polonia. Oare avea să mai rămână ceva din el?

Silueta cavalerului a apărut în raza mea vizuală, impulsionându-mă să merg mai repede. L-am strigat și s-a întors, ațintind arma spre mine.

— Așteaptă-mă. Te rog, i-am spus eu. Vin cu tine.

S-a întors cu spatele la mine, apoi și-a continuat drumul.

M-am luat după urmele lui proaspăt lăsate în zăpadă și m-am simțit mai puternică, inspirând

aerul matinal rece și înviorător de ianuarie. Continuam să merg, să îl urmez. După vreo câteva sute de pași, el s-a oprit și s-a întors cu fața spre mine, furios:

— Pleacă de aici!

— Nu! am protestat eu.

— Ești mai în siguranță dacă rămâi cu ceilalți, a adăugat el.

Mai în siguranță? Nu își dădea seama.

Eram deja moartă.

21. Joana

Dimineţile ne făgăduiau o schimbare în bine, şi speranţele noastre se agăţau de viziunea următorului popas. Cu toţii aveam fantezii care depăşeau cu mult un simplu hambar. Poetul pantofilor vorbea despre domenii grandioase deţinute de iuncheri, aristocraţi prusaci bogaţi. Zonele rurale erau împânzite de aceştia şi trebuia să dăm de vreunul în calea noastră. Poetul ne-a mai spus că vizitase o asemenea moşie cu un conac înainte de război şi credea că se afla prin apropiere. Visam la familiile înstărite care urmau să ne adăpostească şi să ne servească din belşug cu supă consistentă în boluri de porţelan şi să ne lase să ne încălzim degetele îngheţate la focul şemineului.

Poetul trecea de la un om la altul ciocănindu-le tălpile picioarelor cu bastonul lui.

— E vremea să vă treziţi. Picioarele sunt mai puternice dimineaţa, le spunea pantofarul.

A ajuns şi în faţa mea.

— Încă se mai ţin bine cizmele astea. Ai făcut băşici?

— Nu, Poetule.

M-am ridicat şi mi-am scuturat praful de pe haine.

— E toată lumea gata de plecare?

— Dezertorul neamţ şi poloneza fugară au dispărut, ne-a anunţat el.

Cu toții credeau că el era dezertor. Imediat m-am dus cu gândul la felul cum mi-a smuls cartea de identitate și scrisoarea din mâini.

— Mă surprinde că s-a simțit destul de bine încât să o pornească la drum atât de devreme.

— Bocancii lui erau de soldat, dar modificați, a remarcat poetul.

A oftat clătinând din capul lui rotund acoperit cu păr alb și a continuat:

— Războiul acesta… vă dați seama că oameni tineri se luptă pe insulele micuțe din Oceanul Pacific și mărșăluiesc prin deserturile din Africa de Nord? Noi înghețăm aici în timp ce ei mor de căldură. Atâția copii nefericiți. Tânăra poloneză era stoarsă de vlagă. Avea picioarele umflate, revărsându-i-se precum un cozonac dospit din ghetele alea. Dar din nefericire, probabil că e cel mai bine așa. Nu ne dorim prezența lor în grupul nostru. Dacă mintea încă mă mai duce la fel de bine ca picioarele, vom da de conac înainte de căderea serii. Nimeni nu ne-ar primi dacă am avea printre noi un dezertor și o poloneză.

— Bineînțeles că este cel mai bine așa, i-a întărit Eva spusele. Un dezertor și o poloneză? Scuze, dar vor muri pe drum în cel mult o zi.

— Of, Doamne, ești mai ceva ca o bătătură zdravănă de bocanc, Eva. Una dureroasă.

Poetul pantofilor a izbucnit în râs agitându-și bastonul în direcția ei.

22. Alfred

Lumina zorilor de zi arunca umbre reci peste docuri. Iubita mea Germanie se clătina pe picioare? Era posibil așa ceva? Lübeck, Köln, Hamburg. Se zvonea că se transformaseră toate în grămezi de moloz.

Armata a 8-a a Forțelor Aeriene ale Statelor Unite bombardase portul cu câteva luni în urmă. Peste o sută de avioane au expulzat supozitoare de oțel care au explodat în Gotenhafen. Nava Stuttgart a fost bombardată și scufundată.

Mai bombardaseră și-n alte dăți. Și aveau să o facă din nou. Trei tipuri de alerte de raiduri aeriene fuseseră instalate, în funcție de gravitatea acestora. Le memorasem:

Ploaie.

Grindină.

Zăpadă.

În eventualitatea unui atac, îmi imaginam cum aș riposta trăgând în aer, luându-mi avânt și azvârlind cu sălbăticie un pumn de muniție în ei. În mintea mea escaladam și munții ca să lupt cu ei.

Dar, între timp, mă foloseam mai degrabă de simțul meu ascuțit de observație decât de forța bestială. Führerul punea un accent deosebit pe înregistrarea meticuloasă a faptelor. Aveam cele mai bune intenții să dovedesc că eram demn de a fi promovat la rangul de documentarist. La urma

urmei, eram un străjer. Notând și repetând observațiile mele, reușeam mi le întipăresc mai bine în registrul mental. Psalmodierile mele păreau să îi deranjeze pe ceilalți marinari, dar puteam eu să îi învinovățesc cu adevărat pentru că erau geloși pe abilitățile mele de arhivar?

Aveam o metodă secretă. Ca să țin evidența dușmanilor politici, sociali și rasiali ai Reich-ului, am transpus lista Führerului pe o melodie. Era ușor de ținut minte când o fredonam, asemenea unui copil care recita o lecție cântând. Era o melodie destul de ușor de reținut:

Comuniști, cehi, greci, țigani, handicapați,
homosexuali
— pauză de respirație —
Evrei, bolnavi mintal, negri, polonezi,
prostituate, ruși, sârbi, socialiști
— pauză de respirație —
Republicani spanioli, sindicaliști, ucraineni și
— pauză de respirație, pentru marele final —
Iu-gos-lavi!

Finalul cu *Iu-gos-lavi* era preferatul meu. Trei silabe, trei pumni puternici. Cântam în gând melodia în timp ce îmi îndeplineam celelalte însărcinări.

În port se desfășură o operațiune oficială, dar nu ni se dăduseră încă detaliile specifice. Energia pulsa între ordine, nervii erau întinși la maximum. Ascultam cu atenție.

— Nu mai sta acolo să tragi cu urechea! Hai, Frick, mișcă-te! Vrei să fii aruncat în aer de vreun bombardier rusesc?

Am așezat în echilibru teancul de veste de salvare și mi-am ițit capul pe după ele.

— Unde să le duc? am întrebat eu.

Ofițerul a făcut un semn cu mâna spre o enormă navă cenușie care se potrivea la culoare cu cerul amenințător.

— Pe nava aceea, mi-a indicat el. *Wilhelm Gustloff.*

23. Florian

— Pleacă! Du-te de aici!

Eram agasat. Furios. De ce nu voia să plece? Mersul o epuizase în mod vizibil.

— Te urmez de la distanță. Nici nu mă vezi, mi-a spus ea într-o germană stricată.

— Nu am cum să te protejez.

— Poate că te protejez eu, a rostit ea, iar pe chip i se citea sinceritatea.

— Nu am nevoie de protecție.

— Atunci de ce nu o iei pe drum?

A lovit cu vârful ghetei zăpada care se transformase în gheață peste noapte.

— Ajungi mult mai repede dacă o iei pe drum. Ai mai mari șanse să găsești de mâncare. Zona rurală este mai frumoasă, dar drumul e mai lung. Nu vrei să fii văzut?

Fata și-a înfundat mai tare căciula pe urechi.

Nu voiam să pierd timpul de pomană. M-am întors cu spatele la ea și mi-am văzut de drum. Am auzit-o zicând ceva în poloneză, vorbea de una singură. În cele din urmă, avea să-și piardă puterile și să fie nevoită să se oprească. Trupul ei frânt de oboseală nu o putea duce prea departe. Gândurile îmi tot zburau la sora mea mai mică și nu-mi dădeau pace. În cele din urmă, m-am întors cu fața la ea. De îndată ce m-am oprit, s-a oprit și ea,

lâncezind sprijinită de un copac. Am dus mâna la haină de unde am scos arma pe care o luasem de la soldatul rus. M-am întors până la ea.

— Ia-o. Dacă este nevoie să o folosești, ține-o bine cu ambele mâini când apeși pe trăgaci. Înțelegi ce spun? Și acum, du-te!

A dat din cap, dar eram sigur că nu a înțeles. Arma părea gigantică în mănușa ei tricotată.

M-am îndepărtat de ea. Eram nebun? Cu trei pași înapoia mea era o poloneză cu o armă în mână, care se ținea după mine – un prusac care ducea cu el suficiente secrete încât să zboare în aer un regat întreg. Rana mea vocifera, la fel și rațiunea mea. Dacă nu mă prezentam la raport la un punct de control, în curând totul avea să se termine.

24. Joana

Ne târâm pe drum, sub cerul plumburiu și apăsător. Mi-am ridicat privirea spre nori.

— O să ningă, a remarcat Ingrid, simțind instinctiv gestul meu.

— Poți să îți dai seama de asta? am întrebat-o eu.

— Uneori, a încuviințat ea din cap, potrivindu-și mai bine mâinile pe sfoara care era legată de spatele căruței. Povestește-mi despre ei, m-a rugat Ingrid. Despre băiat și despre fata poloneză. Mi-am făcut o impresie. Vreau să știu dacă am dreptate.

Era fascinant faptul că Ingrid intuia cum arătau oamenii. Mi-a spus că putea percepe statura unei persoane, comportamentul său, uneori chiar și culoarea părului. Dar calitățile interioare erau cele pe care le sesiza mai întâi.

— Fata era înspăimântată, a spus Ingrid. Mișcările ei erau tensionate și cuprinse de panică. Respira precipitat, aproape că gâfâia. Băiatul era opusul ei. Mișcările lui erau cumpănite și agile, de parcă ar fi fost obișnuit să se furișeze și să treacă neobservat.

Zile în șir umblase cu un șrapnel de mărimea unui dop de sticlă în el. Mă gândeam la rana lui și mă întrebam dacă mai avea febră.

— Cum o chema? Pe fata speriată? a vrut să știe Ingrid.

— Emilia.

— Da, i se potrivește, a conchis Ingrid.

S-a împiedicat de o piatră aflată în calea ei și aproape că a căzut. S-a agățat de frânghie și și-a recăpătat cu greu echilibrul.

Mi-am pus mâna pe umărul ei. Era destul de dificil și pentru cineva cu vederea întreagă. Cu două săptămâni în urmă, în mijlocul haosului nebun din gară, Ingrid se rătăcise de mătușa ei. Trenul a plecat. Ingrid nu era în el. A rămas singură pe peron două zile întregi, așteptând-o pe mătușa ei să se întoarcă. Mătușa nu s-a mai întors. În a treia zi, Ingrid le-a cerut oamenilor ajutorul. Au ignorat-o. I-au furat bagajele. Într-un final, o tânără a remarcat-o pe Ingrid și mi-a dat-o în grijă.

— Să nu îți fie milă de mine, mi-a spus Ingrid. Sunt capabilă să văd lucruri. Numai că nu aceleași lucruri pe care le vezi tu. Așadar, fata este blondă?

— Da, Emilia are părul blond prins în cozi împletite, ochi albaștri și o față rotundă. Tânărul este destul de înalt, lat în umeri, cu păr castaniu ondulat care i se revarsă pe umeri. Are părul un pic cam lung. Nu știu cum îl cheamă, nici din ce oraș este.

— Și ochii lui? m-a mai întrebat Ingrid.

— Nu îmi amintesc. Căprui, poate?

— Nu cred. Cred că sunt gri, m-a contrazis Ingrid.

— Gri? Nu, oamenii nu au ochi gri de-adevăratelea.

— Hoțul îi are, m-a încredințat Ingrid.

M-am întors cu fața spre ea.

— Crezi că e hoț?

Ingrid n-a mai spus nimic.

Temperatura a scăzut și părțile expuse ale feței au început să mă piște. Mergeam de peste șase ore. Eva se plângea fără încetare. Ura drumul, ura frigul, ura rușii, ura războiul. Poetul pantofilor ne promisese că astăzi urma să dăm de conacul pe care îl știa el. Mă îndoiam de spusele lui și l-am

avertizat să nu le mai dea oamenilor speranțe deșarte, în special copilului. Moralul băiețelului pierdut era și-așa la pământ.

— Oh, dar dacă am dreptate, a spus poetul, îmi vei masa picioarele la gura sobei.

Nu eram prea sigură că voiam să accept rămășagul.

25. Emilia

Îmi făceam de lucru în timp ce mergeam pe drum. Mă uitam la copaci și mă gândeam la cuibul mare de barză pe care îl văzusem în vârful hambarului. Mă ducea cu gândul la mama. Mă gândeam la zilele calde și însorite când mă lua cu ea la cules de ciuperci în pădure. În pădurea de lângă Lwów era un stejar bătrân și frumos care avea o scorbură suficient de mare încât puteai să stai în ea. Ne luam coșulețele și ne duceam la copac. Eu mă strecuram în scorbură. Mama obișnuia să stea cu spatele rezemat de trunchiul copacului și cu picioarele încrucișate sub fustă.

— Ție îți plac poveștile, Emilia. Ei bine, arborii conțin sute de ani de povești, îmi spunea ea atingând scoarța copacului. Gândește-te la tot ceea ce au văzut și au simțit copacii aceștia. Istoria este cuprinsă în interiorul lor.

— Crezi că arborii își amintesc fiecare barză în parte? am întrebat-o eu din interiorul scorburii răcoroase.

— Bineînțeles că își amintesc. Așa cum ți-am spus, ei își amintesc totul.

Tot așa cum arborii erau preferații mamei, berzele erau favoritele mele. Le aveam șase luni din an. La sfârșitul fiecărei veri berzele plecau în Africa, unde stăteau la căldură pe malurile Nilului pe timp de iarnă. În martie se reîntorceau în

Polonia la cuiburile pe care le părăsiseră. Ca să ademenească o barză să își facă cuib, familiile obișnuiau să înfigă o roată în vârful unui par. Aveam și noi una în curte. În fiecare an, în luna martie era sărbătoare la noi acasă când se întorcea barza noastră în cuib. Și când luna august se apropia de sfârșit, plecarea berzelor simboliza sfârșitul verii.

Cu șase ani în urmă, în ziua în care a plecat barza, a plecat și mama. A murit dând naștere celui care ar fi trebuit să fie fratele meu mai mic.

Am simțit cum mi se punea un nod în gât. Am înghițit în sec, aducându-mi aminte că nu se dusese de fapt. O simțeam pe mama printre copaci. Îi simțeam atingerea și îi auzeam râsetele printre frunze. Așa că vorbeam cu copacii în timp ce mergeam, sperând ca ramurile lor să ducă mesajul mamei și să îi aducă la cunoștință ceea ce făcusem și, mai ales, faptul că încercam să fiu vitează.

26. Joana

— De ce să ne încredem într-un cârpaci? se lamenta Eva. Este doar un biet cizmar, nu un profet.

Nu eram dispusă să recunosc, dar începusem și eu să îmi pierd speranța.

— Pretinde că ar cunoaște zona, i-am replicat eu. A spus că în tinerețe a călătorit prin părțile astea împreună cu familia lui.

— Mergem de prea multă vreme. Dacă mai întindem coarda, calul o să fie rupt de oboseală și nu vom mai fi în stare să ne continuăm drumul mâine.

Eva avea dreptate. Trecusem pe lângă un mic hambar cu câțiva kilometri în urmă. Unii au părăsit grupul și au poposit acolo. Noi ne hotărâsem să mergem mai departe, urmându-l pe Poetul pantofilor cu bastonul lui ambițios cu tot. Nu ne mai rămăsese decât un cal. Cu câteva zile în urmă, avusesem două căruțe și trei cai, dar niște soldați nemți cu care ne-am întâlnit pe drum ne-au luat doi cai, pretinzând că trebuie să-i restituim statului pe timp de război. Din moment ce nu ne-au cerut ordinele de evacuare, i-am lăsat să ne ia caii.

Armata germană luase totul – mașini, benzină, radiouri, animale, mâncare. Era limpede că nu mai aveau să reziste mult în fața Forțelor Aliate, dar liderul regional al lui Hitler, Gauleiter Koch nu le-a permis civililor să se refugieze. Decât să cadă pe

mâinile brutale ale jefuitorilor ruși, unii oameni au sfidat Reich-ul și au plecat fără ordine de evacuare, la fel ca noi.

Dacă moșia poetului exista, într-adevăr, în mod sigur nu mai rămăsese nimic din ce era odată, jefuită de tot ceea ce considerase armata germană că i-ar fi util. Sau mai rău chiar, s-ar putea ca soldații germani să locuiască ei înșiși în casă și să ne ia la întrebări pentru că nu aveam ordine oficiale de evacuare.

— Va începe să ningă în curând, a remarcat Ingrid.

Poetul pantofilor s-a oprit și a bătut cu bastonul în pământul înghețat de pe drum.

— Aha! Uite-l! Aici este!

„Aici” nu era nimic, de fapt.

Ne-am oprit exact la marginea aceleiași păduri de pini de-a lungul căreia mersesem ore în șir.

Poetul l-a chemat pe Băiețelul pierdut lângă el și i-a șoptit ceva la ureche, arătând înspre pădure. Băiatul a rupt-o la fugă. Noi am rămas în așteptare, tremurând de frig.

— Draga mea Eva, dacă am dreptate și dacă acolo se află, într-adevăr, o moșie, îți vei cere scuze? a întrebat-o Poetul.

— Dacă este vreo moșie acolo, am să dansez cu tine, moșule, s-a răstit Eva la el.

— Un dans languros, a încuviințat din cap Poetul. Un vals, te rog.

Băiețelul pierdut și-a făcut pe neașteptate apariția pe drumul din fața noastră. Trupul lui firav țopăia în sus și în jos de încântare și ne făcea semne cu mâna să venim spre el. Stătea în mijlocul unui luminiș de unde începea un drum îngust, năpădit de un lăstăriș dens.

— Isteață treabă! Iuncherii și-au camuflat drumul de acces, a constatat Poetul. Trebuie să strunim calul și căruța în spatele copacilor.

Băiețelul se conformase instrucțiunilor. Ne-am strecurat și noi prin deschizătura îngustă, ca după

aceea poteca să se lărgească. Odată ajunși în mijlocul lăstărișului, Poetul și băiețelul au așezat ramurile la loc.

— Nu ar trebui să acoperim și urmele care duc la luminiș? am sugerat eu.

— Nu îți mai face griji în privința asta, a strigat Eva. Zăpada ne va acoperi urmele. Grăbește-te!

Am înaintat cu greu pe poteca îngustă, străjuită de copacii din jurul nostru precum niște soldați întunecați și înalți. Am ajuns la un alt luminiș. În depărtare, cocoțat pe o colină, se înălța un conac impresionant, cu ferestre înalte și mai multe coșuri de fum.

— Măi, să fiu a naibii, a șoptit Eva în barbă.

27. Florian

Am făcut un popas, ca să bag în gură niște zăpadă pentru a-mi potoli setea. Mi-am scos carnețelul din buzunar și am studiat harta pe care o schițasem mai devreme, încercând să mă orientez. Trebuia să mă fi apropiat de coastă, nu-i așa? Odată ajunși la lagună, urma să traversez gheața spre vapoarele de pe cealaltă parte. Ar fi fost mai bine dacă aș fi rămas împreună cu grupul din hambar și s-o iau pe drumul din pădure? Așa m-aș fi îndepărtat și mai mult de locul unde trebuia să ajung. În acest caz, era posibil să ajung direct în brațele rușilor.

Mă durea ceafa. Febra revenise. Am scos ultima rămășiță de cârnat din buzunar și tocmai mă pregăteam să o îndes pe toată în gură. Fata poloneză s-a trântit la pământ și a început să își ducă la gură pumni întregi de zăpadă. Îmi doream să mă lase în pace. Dar după aceea m-am gândit din nou la sora mea.

Am scos cuțitul și am tăiat cârnatul în două. Am fluierat-o pe fată ca să îi atrag atenția și i-am aruncat jumătatea de cârnat. L-a prins și mi-a zâmbit. L-a ținut în căușul mâinilor ei mici înmănușate și l-a dus la nas înainte de a-l azvârli în gură.

— Casa ta este aici? În Prusia? m-a întrebat ea. Vorbești ca un prusac.

Rozul din obraji se asorta cu fesul ei. Eu știam unde era casa ei și ce se întâmplase acolo. Dar ea știa?

— Da. În Prusia. Königsberg, am spus eu.

Probabil că aș fi putut să îi spun adevărul. De fapt, eram din Tilsit, chiar la nord-est de Königsberg. Mă întrebam dacă rușii ocupaseră deja orașul Tilsit. Și ce avea să se aleagă din Prusia? Era un fost regat german, agățat exact la sud de Lituania și la nord de Polonia pe malul Mării Baltice. Stalin ocupase deja Lituania. Urma să ia și Prusia în stăpânire.

Fata mesteca, nedezlipindu-și privirea de mine.

— *Heil Hitler*? m-a întrebat ea încetișor.

Nu am zis nimic.

Fata și-a ridicat privirea spre cer. A arăta cu mâna undeva în sus și a început să vorbească despre copaci și despre stele.

Aveam de gând să mă descotorosesc de ea la noapte.

28. Alfred

Starea de neliniște creștea în port de la o clipă la alta.

Se zvonea că frontul german căzuse cu două săptămâni în urmă. Doar temporar, îi asiguram eu pe camarazii mei de pe vapor. Ni se spunea că forțele rusești reinstauraseră dictatura lor medieval-militară de „violuri și jafuri”. Și acum nemernicii de ruși se apropiau. Refugiații, suflete zbuciumate dezrădăcinate, urmau să se îmbulzească spre port, disperați să fugă de comuniști. Probabil că existau sute de mii, poate chiar milioane, de asemenea oameni.

Înaltul Comandament German organizase rapid o evacuare pe calea apei. I se spunea „Operațiunea Hannibal”, după unul dintre cei mai mari strategi militari din istorie. Un convoi uriaș de vapoare urma să fie expediat în Vest. Trenurile sanitare încărcate cu soldați germani răniți goneau spre porturi. *Goya, Ubena, Robert Ley, Urundi, General von Steuben, Hansa, Pretoria, Cap Arkona*, *Deutschland* și *Wilhelm Gustloff* – toate aceste vapoare erau desemnate pentru evacuarea din diferite porturi.

Aceasta urma să fie prima călătorie pe mare din viața mea. Botezul mării prezenta deja o serie de provocări pentru mine. Am observat o erupție urâtă

ce îmi apăruse pe mâini și la subsuori. Îi învinuiam pe comuniști.

Marinarii continuau să vorbească despre planuri de evacuare. Simțeam că era nevoie și de contribuția mea.

— Nu avem timp suficient la dispoziție, i-am atras atenția unuia dintre superiorii mei. Să înregistrăm și să îmbarcăm sute de mii de oameni în doar câteva zile, nu cred că este posibil, domnule.

— Veți face în așa fel încât să fie posibil, a sunat ordinul.

Am măturat cu privirea docurile, imaginându-mi scena. Întreaga populație avea să fie dirijată spre coastă. În porturi urma să fie un haos total. Militarii germani aveau prioritate, bineînțeles. Refugiații disperați trebuiau să fie selectați, înregistrați și preluați la bordurile navelor.

Mii de refugiați sosiseră deja în căruțe trase de boi încărcate până la refuz cu catrafusele lor. Aveau o înfățișare sălbatică și erau așa de obosiți că adormeau în zăpadă. Am văzut un om atât de înfometat încât mânca o lumânare.

— Te rog, marinarule. Ajută-mă, mă implorau ei când treceam prin dreptul lor.

Aveam să fac ceva de data asta.

Poate.

Pentru unii dintre ei.

Am dat glas listei mele melodioase de inamici. *Iu-gos-lavi*!

Îmi imaginam că eram acasă, la Heidelberg, după terminarea războiului, cu o mulțime de femei și de băieți înghesuindu-se în jurul meu în timp ce eu le împărțeam portocale din saci de pânză.

Da, Hannelore, este periculos. Am fost selectat pentru o misiune foarte importantă, și anume să purific acest pământ. Dar eroii servesc pericolul la micul dejun în chip de garnitură la terciul de ovăz. O nimica toată, draga mea.

O bubuitură asurzitoare a răsunat în ecou lângă apă. Cineva a urlat. Disperat. Panicat. Sufocat de spaimă.

Degetele mele au tresărit nervos. Am simțit o furnicătură pe șira spinării.

29. Emilia

Cavalerul prusac mergea înaintea mea. Avea secretele lui.

Iar eu le aveam pe ale mele, desigur.

Mă dureau picioarele, obosite de atâta mers. Îmi era dor de școală. Îmi plăcea banca mea, îmi plăceau profesorii, îmi plăcea mirosul creioanelor proaspăt ascuțite așteptând răbdătoare în cutia lor.

Mă duceam la școală în acea zi, îngrijorată din pricina examenului la matematică. Mama obișnuia să mă tachineze spunându-mi că eram toată alcătuită din natură și din numere, la fel ca tata. Pe când mă apropiam de școală, am dat cu ochii de acea scenă. Pupitrele și scaunele noastre erau încărcate în fundul unui camion cu platforma deschisă, iar manualele noastre, puse morman unele peste altele, ardeau mocnit. Una dintre profesoare a alergat spre mine plângând.

— Grăbește-te, Emilia, du-te acasă. Au închis școala.

— Dar de ce? am întrebat-o eu, apropiindu-mă și mai mult de camion. Așteptați puțin, am lucruri în bancă!

— Nu, fugi acasă, Emilia! a spus ea printre hohote de plâns, cu lacrimile șiroindu-i pe față.

Naziștii pretindeau că nu aveam nevoie de educație. Școlile poloneze erau închise. Băncile noastre și materialele didactice erau luate de

germani. Vreo elevă germană avea să descopere comorile ascunse în banca mea?

Naziștii spuneau că polonezii urmau să devină servitorii nemților. Erau de părere că nu trebuia decât să știm să socotim și să ne scriem numele. Tatăl meu făcea parte din colectivul de cadre didactice al Școlii de Matematică din Lwów. Nu ar fi fost niciodată de acord ca odraslele lui să nu învețe să scrie și să citească și, mai ales, să nu învețe aritmetica. Ne-au ars cărțile în limba poloneză. Dar eu învățasem să citesc de foarte mică. Nu puteau să îmi ia asta niciodată.

Am continuat să merg, gândindu-mă la mâncare, la odihnă, la un pat moale și la o pătură caldă. M-aș mulțumi doar cu un pat de paie și cu un cartof. Zăpada se așternea în jur, făcând să pară totul proaspăt. Zăpada albă acoperea adevărul întunecat. O față de masă albă din damasc, călcată, peste o masă plină de zgârieturi, un cearșaf curat și apretat peste o saltea plină de pete. Natura, asta era încă ceva ce războiul nu îmi putea lua. Naziștii nu puteau opri vântul și zăpada. Rușii nu îmi puteau lua soarele sau stelele.

Am rămas puțin în urmă și am intrat într-un pâlc de copaci, gândindu-mă că m-aș simți mai bine dacă m-aș ușura. Cavalerul continua să meargă înainte. Eram ghemuită pe vine când l-am văzut. Un soldat în uniformă se strecura printre copaci în spatele cavalerului.

Avea o armă.

O avea îndreptată spre el.

Am sărit ca arsă și am strigat.

Bang!

30. Florian

Bang!

Am văzut-o pe fată mai întâi, sprijinită pe picioarele depărtate și cu arma în mâini. Apoi am văzut soldatul aflat între noi, care se zvârcolea pe pământ. Un glonte îi străpunsese umărul hainei. A ridicat pistolul-mitralieră, dar eu am tras primul.

Focurile de armă au răsunat a gol în capul meu. Am cercetat pădurea din priviri. Mai erau și alții? Am azvârlit cu piciorul arma departe de soldat și i-am șterpelit rapid muniția, mâncarea, actele și gamela. Era urât din partea mea. Foarte urât.

— Ce-i cu tine? i-am șoptit eu fetei poloneze. Era neamț, nu rus.

M-am uitat repede împrejur.

— Grăbește-te. Să nu cumva să fi auzit careva împușcăturile.

Am strâns proviziile grămadă.

— Trebuie să fugim. Pune astea în buzunarele tale.

I-am întins prada fetei.

Dar fata nu a reacționat. Stătea acolo, împietrită de groază, cu mănușile ei roz încleștate pe armă, tremurând din tot corpul.

Pistolul rusului i-a căzut din mâini și a aterizat în zăpadă.

31. Joana

Am mărșăluit în sus pe deal spre conac. În acea seară urma să avem parte de pereți groși și de un foc cald, de un acoperiș solid deasupra capetelor noastre, care să ne ferească de viscol.

— Exact așa eu mi-l amintesc, a constatat Poetul pantofilor. Extraordinar! O vom lua prin spate. Acolo trebuie să fie intrarea în bucătărie.

I-am descris lui Ingrid conacul:

— Este bej nisipiu. Are ferestre înalte, mari, de-a lungul fațadei, atât la parter, cât și la etaj. Ușa de la intrare este într-o firidă în formă de diamant.

Ingrid m-a apucat strâns de mână.

— Nu-mi place, mi-a șoptit ea.

— Ce să nu îți placă? Este un adăpost.

Nările lui Ingrid au adulmecat aerul din jur, dar ea nu mi-a dat niciun răspuns.

Ne-am croit drum în jurul casei ca să ajungem la intrarea din spate a conacului. Când am trecut de gardul viu acoperit cu zăpadă, picioarele poetului s-au oprit brusc în loc. Ușile înalte ale căror panouri de sticlă erau făcute țăndări se deschideau spre grădină, iar draperiile zdrențuite din damasc fâlfâiau la ferestre ca niște aripi stinghere în bătaia vântului. În curte erau aruncate haine, veselă spartă, pantofi și diverse lucruri personale. Un cărucior de copii stricat zăcea răsturnat pe o parte, pudrat fiind de zăpadă.

Băiețelul pierdut s-a apropiat de mine. I-am pus brațul pe după umeri.

— Scuze, dar la ce vă așteptați? a hohotit Eva. La servitori care să vă aștepte aliniați de-o parte și de alta a treptelor de la intrare?

A oftat și a intrat înăuntru.

Eva avea dreptate. Nimic nu mai era intact. Întreaga regiune fusese distrusă, bombardată și prădată. Cum puteam să ne fi așteptat la altceva? Vântul rece bătea cu putere, izbind ușile schiloade de perete în timp ce intram în casă.

Parterul locuinței era împărțit în cinci încăperi spațioase cu tavane înalte, toate legate între ele cu uși duble la fel de înalte. Stând în locul unde cândva fusese biblioteca din verandă, ne uitam prin ușă și puteam ajunge cu privirea până în celălalt capăt al casei. De-a lungul pereților bibliotecii erau rafturi din tavan până în podea. Cărțile împrăștiate și despuiate zăceau teancuri-teancuri pe jos. Am pășit peste cărți și am trecut pragul.

— Hai să ne alegem o cameră în care să dormim, să închidem ușile și să încropim un foc ca să ne încălzim, ne-a ordonat Eva. S-a oprit undeva, în mijlocul casei. Aici este bine.

— Unde este bucătăria? am întrebat eu. Poate că găsim ceva de mâncare sau de băut.

— Da, a oftat Eva, ceva de băut.

Eva i-a dat instrucțiuni Poetului pantofilor să adune orice lemn sau hârtie pe care o găsea pentru a face focul în șemineu.

— Nu și cărțile. Te rog, Poetule, i-am șoptit eu.

El a încuviințat cu o aplecare a capului și m-a bătut ușor pe braț.

— Nu o să le deranjăm lucrurile.

Mi-am pus geanta pe jos și am început să mă plimb prin casă, admirând splendoarea fantomatică al acestui salon devastat. Am ajuns la capătul parterului, în sufragerie, unde am zărit o siluetă micuță. Băiețelul pierdut era așezat la masa lungă

de sufragerie, stând cu capul plecat din pricina unui scaun răsturnat cu susul în jos. M-am apropiat în tăcere și am privit peste umărul lui.

Un coș cu pâine mucegăită trona în centrul mesei, fiind acoperit cu șoareci maronii. Boluri ciobite din porțelan cu supa pe jumătate mâncată erau așezate pe suporturi pentru farfurii prăfuite, cu lingurile încă în ele.

Nici măcar nu apucaseră să termine de mâncat.

32. Florian

L-am târât pe neamțul mort într-un desiș și l-am acoperit cu zăpadă. Dar dacă îl găsea cineva? Mi-am încleștat mâna pe pistol și am început să îmi croiesc drum printre copaci în căutarea luminii. Ghidându-mă după mirosul fumului, am traversat repede pădurea. Trebuia să fi știut. Fusese prea multă liniște azi. Fata poloneză a văzut arma și a crezut că el avea de gând să tragă. Credea că mă apăra pe mine.

Fata venea pe urmele mele. Când m-am uitat înspre dreapta am auzit-o cum și-a ținut respirația, încercând să își înghită lacrimile. Sora mea, Anni, a făcut același lucru în ziua în care tata a trimis-o de acasă, sus în nord. Nu voia să plângă. O mână era dusă la nas și la gură, iar cu cealaltă își ținea valiza.

Amintirea mi-a stârnit o durere ascuțită în rana mea cusută. Simțeam miros de foc și speram să provină de la un loc de popas. Dacă nu mă odihneam, nu aveam să ajung prea departe a doua zi.

Am ieșit din pădure. Fata poloneză mi-a arătat ceva cu mâna. În depărtare, se vedea un conac impunător așezat pe o întindere de pământ înghețată. Casa era neluminată, dar fumul ieșea tușind dintr-unul din coșurile centrale, mai cenușiu

decât cerul plumburiu. Să fie o capcană? Poiana înghețată care ducea spre casa încălzită putea fi minată.

Fata s-a apropiat de mine. Îi împărtășeam îngrijorarea. Dacă în casă se adăposteau nemți sau ruși? Cu oricare dintre ei ar fi o problemă. Rușii m-ar omorî sau m-ar lua prizonier. Nemții mi-ar cere socoteală de ce nu purtam uniformă.

Nici nu voiam să îmi imaginez ce puteau să îi facă fetei.

— Mergem pe lângă liziera pădurii până când ne apropiem, i-am șoptit eu. Să vedem cine este acolo.

De un lucru eram sigur – nu aveam cum să dăm de un cuplu de bătrânei amabili care își petreceau seara în tihnă, el savurând o pipă și ea cosând la gherghef în salon.

33. Emilia

Ne-am îndreptat spre casa impozantă. Cu fiecare pas, mă simțeam din ce în ce mai sfârșită.

L-am împușcat.

Am împușcat un om.

Cavalerul m-a salvat, iar acum l-am salvat eu pe cavaler. De ce nu mă făcea treaba asta să mă simt mai bine?

Sunetul focului de armă a produs o ruptură în mintea mea. Amintiri îngropate în memorie se scurgeau acum, picurau afară prin fanta cândva peticită.

Bocanci de soldat. Țipete. Geamuri sparte. Focuri de arme. Un craniu izbit de o tăblie din lemn.

Am încercat să le alung.

Vă rog, plecați.

Nu puteam să le opresc. Amintirile veneau ca un tăvălug spre mine, mai repede. Și mai repede.

Rățuștele mele pe apă s-au dus

Stau cu capu-n apă și codița-n sus.

O durere mistuitoare mi-a sfâșiat corpul și m-am prăbușit în zăpadă.

34. Joana

Poetul pantofilor stătea lângă șemineul strălucitor, lustruindu-și încălțările cu funinginea pe care o râcâise din vatră. Băiețelul pierdut stătea lângă el și îl urmărea cu atenție, imitându-i mișcările pe ghetele lui micuțe înalte până la glezne.

Focul a trosnit și a pârâit, trimițându-mi o vâlvătaie de căldură drept în față. Minunat. Mi-am înfășurat fularul în jurul capului și m-am încheiat la palton.

— Dacă aș găsi un stejar, aș putea să fac o fiertură din scoarță și să tratez o parte din bășici, i-am spus eu Poetului.

— Vin cu tine, s-a oferit el.

— Odihnește-te. Vei avea nevoie de forțe proaspete pentru zilele ce urmează.

— Mă simt în formă mai ceva ca un flăcău, draga mea fată.

Și-a ridicat cracul pantalonului de lână ca să îmi arate piciorul lui osos. Era acoperit cu un strat alb.

— Secretul cizmarului, i-a șușotit el la ureche Băiatului pierdut. Crema albă de lustruit pantofii conține mercur. Combate artrita. În formă ca un flăcău, așa mă simt. Băiețelul și-a ridicat și el cracul pantalonului ca să își examineze genunchiul său micuț.

Poetul a zâmbit și l-a mângâiat pe băiat pe creștet. Bătrânul încă mai era plin de energie.

Refuza să se lase doborât de durere și de pierdere.

— Ai grijă pe afară, Joana, m-a sfătuit el.

Am traversat casa goală și întunecoasă, ajungând înapoi în biblioteca cu ferestrele franțuzești făcute țăndări. O carte zăcea deschisă cu paginile fâlfâind în bătaia vântului înghețat. M-am aplecat să o ridic. Numele autorului și titlul de pe copertă m-au izbit ca un pumnal, făcându-mă să mă simt vinovată.

Charles Dickens.

Bunica ne dăruise, mie și Linei, de Crăciun, *Cronicile Clubului Pickwick.*

Lina.

Ce făcusem?

Am pus cartea pe masă și am ieșit afară în frig, croindu-mi drum spre copaci. Două siluete întunecate stăteau în zăpadă în mijlocul curții proprietății. Am privit cu atenție și am remarcat cozile împletite ieșind de sub căciula roz. Era fata poloneză împreună cu tânărul cu schije. M-am îndreptat spre ei.

— Ne-ați urmărit? am strigat eu la ei.

— Grăbește-te, a răcnit el. S-a întâmplat ceva cu ea.

Am luat-o la fugă. Emilia zăcea în zăpadă cu bărbia căzută în piept.

— Ce-ai pățit? am întrebat-o eu.

Nu mi-a răspuns.

— Cred că este în stare de șoc. A împușcat un soldat în pădure. Nu mai vrea să se urnească din loc, mi-a explicat el.

Am îngenuncheat lângă ea. Și-a înlănțuit repede trupul cu mâinile, încercând să se îndepărteze puțin de mine.

— Este în regulă, Emilia, spune-mi ce s-a întâmplat. Lasă-mă să te ajut, am rugat-o eu. Hai să mergem înăuntru.

Nu a vrut să se clintească din loc. În schimb, s-a întins pe zăpadă și a început să își descheie paltonul. Am ajutat-o cu nasturii, apoi mi-am

strecurat mâinile printre rândurile ei de haine puse unele peste altele. Am icnit când mi-am dat seama de ce suferea așa.

— Oh, Doamne, Dumnezeule!

35. Florian

Am adus-o în casă. Stomacul îmi ajunsese în gât. Fata poloneză era de vârsta surorii mele. Ce se alesese de oameni? Oare războiul ne înrăise sau doar activase răul care zăcea ascuns înăuntrul ființelor noastre?

Ziua asta fusese un eșec total. Plecasem înaintea grupului și totuși ei ajunseseră înaintea mea. Patetic.

Simțurile mele erau atât de tare date peste cap, încât aproape că fusesem ucis în pădure.

Și acum puștoaica de cincisprezece ani care mi-a salvat viața avea probabil să moară.

Asistenta drăguță o îngrijea pe fată, șușotind. Am urmărit-o cu privirea. După câteva minute, asistenta a apărut lângă mine. Degetele ei mi-au atins ușor umărul.

— Stai mai departe de foc, m-a sfătui ea.

— Mi-e frig.

— Îți este frig pentru că ai temperatură. Îndepărtează-te de foc. M-a condus până dincolo de bărbatul căruia toți îi spuneau

Poetul pantofilor. El și băiețelul erau în șosete. Ghetele lor luceau atât de tare încât te puteai oglindi în ele.

Băiețelul mi-a făcut cu mâna.

— Bună, eu sunt Klaus! m-a anunțat el.

I-am făcut discret cu ochiul. El mi-a zâmbit.

— Așază-te aici, mi-a recomandat asistenta.

Nu mă simțeam în largul meu în preajma ei, și totuși eram oarecum mai liniștit știind că ea se afla aici.

— Cum spuneai că te cheamă? am întrebat-o eu.

— Joana. Și pe tine?

Am deschis gura, dar m-am oprit la timp. Pe buze îi plutea o umbră de zâmbet. Râdea de mine? Avea să râdă în continuare dacă afla că îi luasem ceva din valiză?

— Vreau să îți văd firele. Scoate-ți cămașa.

Prin minte îmi treceau glume deocheate. Dar ea nu se uita la mine. Stătea cu ochii pironiți asupra fetei poloneze și cuta dintre sprâncene i s-a adâncit.

— Va rezista? am întrebat-o eu descheindu-mi cămașa.

Mai bine nu întrebam. Nu îmi puteam permite să am grijă de fată. Era doar o altă tragedie de război.

Asistenta s-a întors cu fața spre mine.

— Din moment ce supraviețuirea ei depinde de tine, hai să vedem în ce stare te prezinți tu.

Mi-a dezlipit cu grijă bandajul.

— Hm, nu e atât de rău pe cât mă așteptam.

— Nu pot să am grijă de ea. Deja am rămas în urmă față de programul planificat.

Ea a îngenuncheat în fața mea. Abia o puteam auzi.

— Rușii au înconjurat toată regiunea asta, mi-a explicat ea. Nu sunt decât două căi de scăpare, prin portul Gotenhafen sau prin portul Pillau. Cu toții ne îndreptăm în aceeași direcție. Suntem mai în siguranță dacă călătorim împreună.

Degetele ei reci murmurau pe pieptul meu în timp ce îmi încheia cămașa.

Habar nu avea.

Nu era „mai în siguranță” pentru nimeni să fie împreună cu mine.

36. Joana

— E drăguț, a remarcat Eva întinzându-și picioarele ei de mamut lângă foc.

— E tânăr.

— Prea tânăr pentru mine, da, dar nu e prea tânăr pentru tine. Câți ani să aibă, vreo douăzeci, poate? Uite, se holbează la tine.

M-am uitat înspre el. El și-a ferit privirea. Estimarea Evei în legătură cu vârsta lui părea corectă. Și Ingrid avusese dreptate. Ochii lui erau gri. Nu prea avusesem noroc la băieți. Păream să am un talent deosebit de a-i alege pe cei nepotriviți.

— Dar e ceva în neregulă cu el, a remarcat Eva. Poate că e spion.

Cuvintele lui Ingrid mi-au răsunat în urechi ca un ecou: *Este un hoț.*

Eva s-a lăsat pe spătarul unui scaun rupt.

— Dar chiar și un spion îi poate ține unei fete de cald, să știi.

A cercetat camera din priviri.

— Naziștii au distrus locul ăsta. Trebuie să fi fost frumos cândva pe aici.

Am dat din cap aprobator.

Ea a lăsat să îi scape un hohot de râs.

— Categoric că nu mai au încredere acum în vechii nobili prusaci, nu-i așa?

Eva avea dreptate. Iuncherii prusaci nu se prea amestecau cu ceilalți nemți. Iuncher însemna

„tânăr nobil”. Aristocrația prusacă lupta sub drapelul german, apărându-și pământurile și titlurile. Dar o parte din ideologiile lor nu se aliniau cu cele ale lui Hitler. În luna iulie a anului trecut, prusacii fuseseră implicați într-o tentativă de asasinare a lui Hitler. Complotul eșuase iar iuncherii fuseseră executați.

— Și care e problema cu fata? s-a interesat Eva. Este frântă de oboseală? Sau și-a dat seama că tăticul ei nu o să mai predea niciodată matematica? Scuze.

Am clătinat din cap.

— Vreau să vorbești cu ea între patru ochi. Am nevoie de mai multe detalii ca să pot încerca să o ajut. Poți să faci asta, Eva?

— De ce tocmai eu?

— Pentru că tu înțelegi mai bine poloneza decât noi toți.

— Pare îngrozită, a constatat Eva.

— Probabil că și este, i-am confirmat eu. Este însărcinată în opt luni.

37. Emilia

Îmi plăcea de fata lituaniană, dar femeia impozantă pe nume Eva vorbea stricat poloneza și părea tot timpul nerăbdătoare. Nu mai văzusem în viața mea o femeie atât de înaltă.

— Asta?

Eva a arătat cu degetul spre burta mea.

— Din Nemmersdorf?

— Nu. Din vara trecută, de la fermă, i-am spus eu.

— De la fermă?

Am dat din cap. Să îi spun? Să îi explic cum tata mă trimisese din Polonia să lucrez la o fermă din Prusia Răsăriteană? Să îi menționez faptul că ferma era proprietatea unor prieteni de-ai tatei, familia Kleist? Tata a spus că urma să fiu în deplină siguranță acolo. Familia Kleist avea un băiat pe nume August. Mi-a năvălit roșeața în obraji în timp ce mă gândeam la el.

— Emilia, mi-a spus domnul Kleist, arătându-mi un băiat cu fața arsă de soare trăgând după el o sanie cu lemne. Acesta este băiatul nostru cel mai mare, August.

Am zâmbit, amintindu-mi de chipul lui minunat. Mi-am pus mâinile pe burtă.

— Am pornit la drum ca să îl întâlnesc pe August, i-am spus eu. Așa am plănuit.

Eva a dat din cap și s-a îndepărtat.

M-am întins pe spate și m-am gândit la August, la nunta noastră și la cum am fi făcut un cuib mare pentru berze deasupra căsuței noastre, exact la fel ca cel pe care îl văzusem în vârful hambarului. Imaginile erau atât de pașnice, atât de perfecte, încât în curând am adormit.

38. Alfred

Salutări, dulcea mea Hannelore!

E frig în continuare și înfrunt vitejește temperaturi de minus cincisprezece grade. Genele mele îmi îngheață și mi se lipesc unele de altele când ies pe afară. Climatul acesta este nepotrivit pentru femei cu pielea delicată, desigur, așa că prefer să mă gândesc că ești la tine acasă, relaxându-te sau pregătindu-ți o baie fierbinte.

Astăzi nu am ce vești să îți împărtășesc. Mi s-a confirmat că mă voi îmbarca pe MV Wilhelm Gustloff, *cea mai impresionantă navă din port! Este enormă, are 208 metri lungime, 56 metri înălțime și are opt ani. O adevărată frumusețe. Inițial, nava a fost destinată croazierelor și are niște dotări care cred că ți-ar plăcea, cum ar fi piscina, o sală de mese elegantă, un salon de bal și o bibliotecă. Dar stai așa, hai să te amuz puțin – nava are chiar și o sală de cinema, un salon de muzică și o punte deschisă înconjurată în întregime cu panouri de sticlă. Îți poți imagina așa ceva? Toate cabinele sunt la fel, cu excepția apartamentului privat de lux de pe puntea B pentru Führerul însuși. Poate că voi fi invitat să locuiesc în apartamentul privat la un moment dat, dar va trebui să refuz. Din spirit de sacrificiu, Lore. Eu fac acest gen de sacrificii în fiecare zi, lăsându-i pe alții să mănânce din farfuria mea.*

Îmi imaginez că Gustloff *arăta foarte bine când era folosită pentru croaziere, dar acum este vopsită într-o nuanță de calcar cenușiu pentru a servi în război. Altă dată a fost folosită drept navă sanitară, dar în ultima vreme a fost utilizată în chip de cazarmă plutitoare pentru o școală de pregătire a militarilor de pe submarine. Nu mai contează, acum este nava mea.*

Da, ce noroc pe mine să fiu matelot de prim rang, să călătoresc pe o navă grandioasă în loc să sap tranșee ca majoritatea camarazilor de vârsta mea. Serviciile mele au destul de mare căutare, așa că trebuie să închei. Am lăsat pentru final cel mai impresionant fapt dintre toate – capacitatea navei este de 1465 de oameni, dar mi s-a spus că s-ar putea să fie vreo 2000 la bord.

Imaginează-ți, draga mea, Alfred al tău e pe cale să salveze două mii de vieți.

— Ai curățat toaletele, Frick?

— Nu încă, am replicat eu.

39. Florian

Stăteam în colțul meu, privind. Nu aveau multă mâncare, dar împărțeau tot ce aveau. Băiețelul a descoperit un gramofon vechi și l-a adus târându-l pe podea. A găsit un singur disc, cu o starletă suedeză pe nume Zarah Leander[3]. care cânta melodia *Davon gent die Welt nicht unter*[4]. Au pus discul iar și iar. Cizmarul bondoc a convins-o pe femeia mătăhăloasă să danseze cu el. Pentru vârsta lui, era un dansator bun, mult mai bun decât ea.

Mi-am adus aminte de vremea când dansam și eu.

Doctorul Lange mă rugase să o însoțesc pe fiica lui la două baluri. Din nefericire, eram un dansator mai bun decât ea și asta a înfuriat-o. Era o fată egoistă cu un nas ca de ciocănitoare.

Asistenta medicală a venit la mine.

— E doar ciorbă de fasole, dar e caldă.

Mi-a întins o cană.

— Dă-i-o fetei, i-am spus eu.

— A primit deja. Ia-o, te vei simți mai slăbit mâine dacă nu mănânci nimic.

Am luat cana din mâna ei.

S-a așezat lângă mine, fără să o fi invitat eu să ia loc.

— Am mai auzit melodia asta. Știu că o cântă în germană, dar nu înțeleg prea bine versurile, mi-a spus ea.

Am băgat lingura cu ciorbă caldă în gură.

— Zice că nu e sfârșitul lumii.

Asistenta medicală și-a ghemuit picioarele sub fustă și și-a sprijinit bărbia de genunchi.

— Ei bine, e un lucru bun de știut. E plăcut să asculți muzică. La spital, le puneam uneori muzică pacienților. Soldaților le plăcea la nebunie cântecul *Lili Marleen.*

S-a uitat la mine.

— Îl știi?

— Nu, am mințit eu.

— E frumos. Este vorba despre un băiat care suferă de dorul iubitei lui.

Nu aveam de gând să o corectez, dar piesa se baza pe un poem scris de către un soldat german de etnie evreiască, în timpul primului război mondial. Era vorba despre întâlnirea lui cu o fată sub un felinar. Apoi, el a plecat la război. Aflat în spatele baricadei, la lumina lanternei, el se gândea la „Lili de sub lumina felinarului”.

— Și, îți place să dansezi!? a spus ea.

Era mai degrabă un comentariu decât o întrebare.

— Mie? Nu.

Cizmarul a alunecat spre noi în pași de dans.

— Haide, draga mea lituaniană, te invit la dans.

Și-a întins mâna noduroasă spre asistentă.

— înțelegi ce cântă?

— Desigur, a zâmbit ea. Spune că nu e sfârșitul lumii.

— Foarte bine! Să dansăm și să sărbătorim. Astă-seară vom dormi precum aristocrații, a afirmat Poetul pantofilor.

— Mă îndoiesc că aristocrații dormeau pe dușumeaua rece, mi-a șoptit asistenta înainte de a-i accepta mâna Poetului.

Îmi doream să râd, să continui să stau de vorbă cu ea, în schimb nu am mai scos o vorbă.

Poetul pantofilor a rotit-o în jurul camerei, ținând-o aproape de el cu ochii închiși. Probabil că dansase cu multe fete drăguțe la viața lui. Părea a fi un om înțelept, un om bun. Mi-l imaginam lucrând la lumina lămpii cu petrol, tăind și cosând pielea până târziu în noapte. Probabil că avea și un ucenic pe care îl învăța o meserie cinstită, spre deosebire de minciunile cu care mă ademenise doctorul Lange.

Lange trebuie să mă fi considerat o țintă ușoară. Eram atât de pasionat, atât de captivat de toate acele tablouri vechi, pe care le priveam îndelung zile întregi până când îmi dezvăluiau secretele lor. Doctorul Lange m-a învățat cum să dizolv și să îndepărtez cu grijă vopseaua decolorată. Am studiat pigmenții și tehnica nuanțării pentru a imita patina vremii. Mi-am petrecut luni în șir experimentând metodele folosite de vechii maeștri ca să obțin un grund acrilic autentic pentru tratarea pânzei pentru pictură. Am învățat rapid. Am ajuns să recunosc toate tipurile de crăpături în vopsea și toate tipurile de pânze de tablouri folosite de fiecare școală de artă în parte. Doctorul Lange a fost impresionat de cât de repede puteam detecta un tablou repictat, un fals, sau modificări. Lucrările mele de restaurare nu erau niciodată depistate.

— Uimitor, Florian, obișnuia el să îmi șoptească peste umăr. Tu, băiete, ești cel mai bine păstrat secret al Reich-ului.

Băiete. Mi se întorcea stomacul pe dos de dezgust. Cât de idiot am putut să fiu. Dacă puteam să detectez imperfecțiunile unui tablou atât de repede, de ce mi-a luat atât de mult timp să descopăr adevărul despre doctorul Lange?

Melodia s-a terminat, iar asistenta s-a întors și s-a așezat pe jos. M-am ridicat și mi-am așezat cu grijă rucsacul pe umăr.

— Presupun că nu e niciun birou pe aici, nu?

— Poți să îți lași rucsacul aici.

S-a uitat la mine, cu ochii ei căprui plini de sinceritate.

— Nu o să ți-l ia nimeni.

Nu-mi lăsam nicăieri rucsacul. Niciodată. Aveam în el provizii, carnețelul meu de notițe, viitorul meu, răzbunarea mea. Am traversat pardoseala din piatră, îndepărtându-mă de ea. Pe când mă apropiam de cadrul ușii înalte, Poetul pantofilor a ridicat mâna ca să mă oprească din drum.

— Ce vrei? l-am întrebat eu.

S-a uitat fix la mine, apoi și-a coborât privirea spre bocancii mei.

— Pantofii spun povestea vieții tale, mi-a șoptit el.

Călcâiul meu. A auzit cum suna a gol când am mers prin cameră.

Știa.

40. Joana

Ingrid stătea pe jos, împletindu-și părul în tăcere.

— Când vom ajunge la gheață? a întrebat ea.

Gheața. Ținta spre care ne îndreptam. Dacă traversam laguna înghețată a fluviului Vistula, puteam apoi să ne croim drum în jos, pe grind, fâșia îngustă de pământ, fie până la Pillau, fie până la Gotenhafen. Erau vapoare care plecau din ambele porturi.

— Poetul spune că suntem doar la o zi distanță de Frauenburg, i-am spus eu.

— Acolo vom traversa gheața? a mai întrebat Ingrid.

— Da.

Degetele lui Ingrid au încetat să se mai miște:

— Îți faci griji din cauza asta?

Într-adevăr, îmi făceam griji. Cu cât ne apropiam mai tare de un sat adevărat, cu atât mai mulți militari dar și răniți aveam să întâlnim.

— Dacă sunt soldați, mi-a șoptit Ingrid, putem trece?

— Bandajele îi vor păcăli, am asigurat-o eu.

Ingrid avea motive de îngrijorare. Hitler îi considera inferiori pe oamenii orbi din naștere sau cu dizabilități. Erau denumiți rebuturi genetice, niște vieți care nu meritau să fie trăite. Numele lor erau trecute într-un registru oficial. Un doctor din Insterburg a destăinuit faptul că oamenii din registru urmau să fie exterminați. De atunci

încoace începusem să ascundem și să acoperim handicapurile ca să treacă drept răni.

— Poate că ar trebui să îmi bandajezi ochii în seara asta. Vom da în curând de o mulțime de soldați, a rostit Ingrid cu calm în glas.

— Da, am s-o fac.

Am întins mâna și am bătut-o ușor pe umăr.

— Mă duc să caut niște provizii.

— Ai grijă, m-a avertizat Ingrid.

Am pășit printre trupurile adormite și am împins ușa înaltă și masivă. Balamalele vechi au scos un geamăt profund și sinistru, în timp ce ușa se deschidea. Aerul din casa abandonată era rece și stătut, zăcând inert, fără oameni care să locuiască acolo. Mergând prin casa cuiva, printre lucrurile sale personale aveam senzația că era mai mult decât o pătrundere frauduloasă, era o violare a intimității.

Un portret al unui bărbat în vârstă atârna strâmb pe perete. Cărei familii îi aparținuse moșia? Iuncherii prusaci aveau o reputație de oameni înțepați și aroganți, dar aceasta părea a fi o generalizare nedreaptă. Întâlnisem familii prusace la Insterburg care erau de-a dreptul adorabile. Majoritatea nobililor prusaci aveau particula nobiliară „von” înaintea numelui de familie, ceea ce semnifica „de” sau „din”. M-am uitat la portret. Dacă eu aș fi aparținut aristocrației prusace, numele meu ar fi fost Joana von Vilkas – Joana a Lupului.

O ucigașă aristocrată.

Am rămas cu privirea ațintită asupra scării arcuite din piatră de pe holul întunecos, cu centrul fiecărei trepte tocite de pașii multor generații. Am ezitat. Să urc la etaj? M-am dus cu gândul la casa noastră din Lituania. Câți sovietici erau în ea acum? Dormeau în patul meu? Or fi azvârlit toate cărțile noastre pe podea ca pe niște gunoaie? Am urcat câteva trepte ale scării late și reci. Razele lunii argintii se cerneau prin fereastră, căzând

asupra unui iepure gri de pluș ce zăcea o treaptă mai sus. Îi lipsea o ureche. Bietul iepuraș. Până și jucăriile ajunseseră victime de război.

Am mai urcat două trepte.

Proviziile de care aveam nevoie le puteam găsi, cel mai probabil, în bucătărie sau în spălătorie. Nu era nevoie să urc la etaj, dar mă îndemna curiozitatea.

Am mai urcat încă o treaptă.

S-a auzit un zdrăngănit dedesubt, ceea ce m-a făcut să tresar. Am coborât în grabă scara grandioasă și mi-am croit drum prin holul întunecat până în bucătărie.

Neamțul cotrobăia prin dulapuri, cu rucsacul la picior. Pe jos era întins un cearșaf în mijlocul căruia se aflau obiecte puse grămadă.

— Mă urmărești? m-a întrebat el.

— Nu te umfla în pene. Am nevoie de provizii.

Mi-a făcut un semn din mână spre mormanul de lucruri de pe podea.

— Poți să sfâșii cearșaful dacă ai nevoie de bandaje. E un cuțit ascuțit în grămada aia.

— Mulțumesc.

Am pus ochii pe câteva borcane cu mure și cu morcovi aflate pe masă.

— Unde le-ai găsit? l-am chestionat eu. Eva mi-a spus că a verificat bucătăria.

— Mai știu câte ceva despre ascunzători.

M-am uitat la borcane.

— Și toate alea sunt doar pentru tine?

— Nu, păstrează câteva pentru puștoaica poloneză.

— Ți-am spus că o cheamă Emilia, l-am corectat eu.

Nu m-a băgat în seamă.

— Mergem cu toții la Frauenburg. Veniți cu noi și ea poate să meargă în căruță. Contracțiile și simptomele pe care mi le-a descris sunt semne de naștere prematură. Nu ar trebui să meargă pe jos timp îndelungat.

Părea să ia în considerare propunerea mea.

Am scotocit prin bucătăria întunecată și am pus deoparte niște ierburi uscate, o foarfecă și un ghem de sfoară de bucătărie. Nu era suficient.

— Mă duc sus să iau niște pături.

— Nu, a spus el, repezindu-se să blocheze ușa. Nu te duce sus. Și nu îl lăsa nici pe băiețel să urce acolo.

— De ce nu?

Nu mi-a răspuns.

M-am apropiat de el.

— De ce să nu mă duc sus?

El s-a uitat înspre ușă. Și-a mutat greutatea de pe un picior pe altul, ezitând. M-am apropiat și mai mult de el. El și-a ținut respirația și și-a înlănțuit privirea de a mea.

— Nimeni nu ar trebui să vadă așa ceva, mi-a șoptit el.

41. Emilia

Tocmai când reușisem să ațipesc, m-am trezit brusc. Trebuia să mă duc la baie. Din nou.

Mi-am potrivit fesul pe cap. Era cald în interiorul conacului frumos. Focul încă mai trosnea și strălucea, aruncând umbre peste grămezile înghesuite unele într-altele de pe podea. Cât de caraghioși păreau și se auzeau unii oameni când dormeau.

Dar nu și cavalerul.

El era puternic, bine făcut, cu trăsături frumoase chiar și atunci când dormea. L-am urmărit cu privirea din cotlonul meu, cum dormea cu chipul relaxat. Râdea sau măcar zâmbea vreodată? Fata oarbă avea ochii acoperiți cu bandaje. Ce vedeau oamenii orbi în visele lor? Putea să viseze o floare dacă nu văzuse niciodată vreuna în viața reală?

Asistenta medicală, Joana, era cumsecade. Eram sigură că avea să fie furioasă pe mine sau dezgustată de mine, dar nu a fost așa. Mâinile și vocea ei erau blânde și calme, ca ale mamei. Când mi-a atins burta mi-a zâmbit dând din cap. Adeseori mă privea drept în ochi și treaba asta mă făcea să mă întreb dacă vedea totul. Dar când stătea de una singură, chipul ei era lipsit de orice urmă de veselie și părea o persoană deznădăjduită, cu lacrimi ce așteptau să izvorască din ochii ei.

Și apoi s-a auzit un zgomot teribil.

Țipete.

Veneau de undeva de deasupra mea, răzbătând înăbușit prin pereți. După care au coborât, auzindu-se din ce în ce mai clar, mai ascuțit, și mai aproape. Țipetele au descuiat o ușiță a memoriei închisă cu zăvorul. Umerii au început să îmi tremure.

Vântul urla pe hol. O ușă s-a trântit. Cavalerul era treaz, în picioare, cu arma pregătită. S-a uitat întâi la Joana, apoi la mine. S-a repezit spre ușă. Dar nu a apucat să ajungă la ea, că Eva s-a și năpustit înăuntru, înnebunită de spaimă.

— Sunt morți în paturile lor! Sunt cu toții morți în paturile lor! a zbierat ea.

Chipul Evei era atât de palid încât părea vânăt. În mâna ei atârna un iepure de pluș ce se bălăbănea bezmetic. Îi lipsea o ureche.

42. Florian

Erau mai multe posibilități. Eu am pus cap la cap următorul scenariu.

Familia se așezase la masă. Fuseseră avertizați de o posibilă apropiere a rușilor – poate venise cineva la ușă sau auziseră un zgomot pe afară. Domnul mai în vârstă, probabil bunicul, i-a pus pe toți să urce la etaj și să se bage în pat. Apoi s-a dus în camera lui și s-a îmbrăcat în uniforma sa din Marele Război. Dacă îți pierdeai onoarea, atunci totul era pierdut. Nu avea să permită ca familia lui sau moștenirea lui să fie dezrădăcinate. Aveau să moară cu demnitate. Cu umerii drepți și cu partea stângă a pieptului decorată cu șiruri de medalii, bătrânul a intrat și a ieșit din fiecare dormitor luându-le pe rând viața, dar salvându-le, totuși, onoarea. Apoi s-a dus în pași de marș în camera lui, s-a așezat la fereastră, scrutând din priviri dealurile, și a apăsat pe trăgaci.

Și acum zăceau fără viață, cu moștenirea lor înghețată bocnă.

•

Pe niciunul nu ne-a mai luat somnul. Am părăsit conacul înainte să apară prima geană de lumină.

Cizmarul îl ținea de mână pe băiețel.

Băiețelul ținea în mână iepurele fără o ureche.

Ce grup jalnic eram, șocați și bandajați, și totuși cei mai norocoși dintre toți; cu siguranță mai norocoși decât familia moartă de la etaj. Femeia mătăhăloasă nu se mai oprea din vorbit pe tema asta, descriind celorlalți detaliile morbide ale scenei.

— Scuze, dar voi nu ați văzut, sângele, copiii, a spus ea. Mulțumesc lui Dumnezeu că era atât de frig acolo sus. Chiar și așa, era un miros!

Mergeam de-a lungul aleii și chiar înainte să ajungem la drum, femeia uriașă a început să se ia de fata poloneză.

— Dați-o jos din căruță. Nu poate să vină cu noi. Nu ne putem permite să fim prinși cu o poloneză fugară și cu un dezertor. Vom sfârși prin a fi măcelăriți, precum familia de la etajul conacului.

— Taci din gură, m-am răstit eu la ea. Nu sunt un dezertor.

— Eva, dă semne de naștere prematură. Ar trebui să se odihnească, a pledat Joana.

— Păi, dacă a ajuns până aici, sunt sigură că se descurcă și mai departe. Nu o vrem în grupul nostru, Joana. Ceilalți nu au suficient curaj să o spună.

Fata poloneză s-a uitat la mine din fundul căruței. Voiam să o învăț minte pe femeie. Asistenta s-a pus pavăză în fața mea.

— Ei bine, Eva. Poate că ai uitat că acest cal este al meu? O voi lua pe Emilia călare și voi pleca de una singură. Poți să te înhami tu la căruță, dacă vrei.

Fata asta, asistenta, era și mai drăguță când făcea pe încăpățânata.

— Joana, te rog, nu ne părăsi. Te rog, a implorat-o fata oarbă.

Băiețelul s-a agățat și mai tare de iepurele ciung și a început să plângă.

— Chiar așa, Eva, în momentul acesta nu mai are nicio importanță, a adăugat Poetul pantofilor.

Vom ajunge la gheață în seara asta și…

Fata blondă și-a ridicat o mână în aer. Cearta a încetat. Zgomote, voci și alte sunete se strecurau încetișor printre copaci.

Era cineva pe drum.

M-am repezit prin zăpadă să trag cu ochiul pe după un copac. Marea de oameni și de căruțe forma o coloană lungă, cât vedeai cu ochii.

Așadar, se întâmplase.

Se dăduseră ordinele de evacuare. Germania le spunea, în sfârșit, oamenilor ceea ce ar fi trebuit să le spună cu luni de zile în urmă:

Fugiți ca să vă salvați viața!

43. Alfred

Bună, draga mea Lore,

Când m-am trezit în această dimineață de iarnă mi-am amintit de cum îți măturam trotuarul primăvara. Poate că ai remarcat vigoarea cu care măturam, în special pe aleea ta? Zâmbesc și-mi mușc buzele când mă gândesc cât de des am făcut eforturi supraomenești pentru tine.

La drept vorbind, sunt mult prea ocupat ca să scriu o asemenea scrisoare astăzi, dar știu că probabil te gândești la mine. Vezi tu, Hannelore, eu sunt generos și cu spiritul, nu numai cu mătura. Tatăl tău s-ar fi putut folosi de un om atât de bun ca mine la fabrica lui de mobilă. Cred că i-am menționat odată acest lucru, dar m-a ignorat. Nu contează, nu am timp acum să zăbovesc asupra unei asemenea nesăbuințe.

Vezi tu, portul se află sub pericolul iminent de a fi atacat de avioanele aliate. Ordinele de evacuare s-au dat noaptea trecută și milioane de oameni din această zonă a Prusiei Răsăritene vor fugi acum la mine după ajutor. Refugiații vor forma cozi în port, iar eu îi voi repartiza pe navele care îi vor duce în locuri sigure. Da, este o sarcină foarte importantă, dar eu sunt extrem de capabil. Poate că îți amintești de capacitatea mea subtilă de evaluare. Eu sunt precum motanul care stă cu ochii atât pe șoarece, cât și pe cașcaval. Știu instantaneu care îmi va satisface pofta.

Aceste luni reprezintă cea mai lungă perioadă în care am stat despărțiți. Poate că tu marchezi fiecare zi care trece cu un X mare în calendar? Parcă te văd stând pe trepte, așteptând și tânjind după scrisorile mele. Față de tine mă exprim așa cum nu o fac față de nimeni altcineva. Poate că prin intermediul acestor scrisori am putea să ne împărtășim secretele. La urma urmei, războiul dă naștere unor mulțimi de secrete. Presupun că nu este niciun secret, totuși, că gândurile mele intime îndreptate spre tine îndulcesc bătăliile crâncene.

Din nefericire, Heidelbeg mi se pare atât de departe acum. Ca să te aduc mai aproape de mine, încerc să îmi imaginez serile întunecate. Văd lumina caldă aurie ce răzbate prin draperia ta din dormitor, umbra ta dansând pe perete în timp ce îți împăturești cu delicatețe puloverul roșu și te apleci să îți dai cu lac pe unghiile de la picioare.

Da, nopțile de acasă erau întunecate și liniștite. Și tot noaptea am fost chemat la datorie și am luat hotărârea. Dar de fapt, draga mea, aveam de ales?

44. Joana

De unde veneau cu toții? Acest șuvoi interminabil de oameni care bloca tot drumul apăruse subit afară din vreo gaură din pământ? Orbecăiseră prin păduri, așa cum făcusem noi? Femei tinere, bunici și mult prea mulți copii ca să îi poți număra. Trăgeau după ei sănii sau mânau căruțe trase de catâri sau își cărau în spinare calabalâcul strâns în cearșafuri.

Un băiețel și o fetiță călăreau un bou, agățându-se strâns de o bucată de funie destrămată prinsă în jurul gâtului animalului.

— Te rog, Magnus, grăbește-te! îl îndemna băiatul cu glas mieros, înfigându-i călcâiele în burtă.

Gleznele surorii lui erau expuse la vedere, fiind înnegrite de degerături.

— Lăsați-mă să vă ajut, am strigat eu la ei, dar nu m-au auzit.

Unul din ei a lovit boul și au continuat să meargă mai departe. Câteva trăsuri, cu cai bine odihniți, treceau huruind pe lângă noi, iar în spatele lor zăreai în treacăt numele familiei de vază căreia aparținuseră. Unii oameni erau obosiți, disperați, alții panicați, cu frica în oase. Un bătrân cu un picior de lemn bocănea în susul și în josul drumului, ținându-se strâns cu mâinile de tâmple și anunțându-i pe toți cei care treceau prin dreptul lui:

— Mi-au omorât vaca.

Eva își făcea loc cu greu prin mulțime, tot cerându-le oamenilor informații și noutăți.

— De unde veniți? Ce ați mai auzit?

Se spunea că Germania era pe ducă. Deși dăduseră, în sfârșit, voie oamenilor să se refugieze, pentru mulți dintre ei era deja prea târziu.

— Joana! a strigat Eva la mine. Persoana de aici este lituaniană.

Mi-am croit drum prin mulțime până la femeia în vârstă.

— *Labas,* am salutat-o eu. De unde ești?

— Din Kaunas, mi-a răspuns ea. Dar tu?

— Sunt originară din Birzai. Sunt plecată de patru ani. Dar verișorii mei sunt din Kaunas. Cum stau lucrurile pe acolo?

A clătinat din cap, aproape nefiind în stare să vorbească.

— Biata noastră Lietuva, a șoptit ea. Nu o să o mai vedem niciodată. Grăbește-te, copilă, ține pasul.

M-a bătut ușor pe braț și a plecat mai departe.

La ce se referea oare? Războiul urma să se termine. Aveam să mergem cu toții acasă.

Nu-i așa?

•

Temperaturile au scăzut bine de tot sub zero grade. Mă gândeam la focul cald de la conac și la trupurile înghețate din paturile de la etaj. La plecare, am mai aruncat o ultimă privire înapoi. Nu puteam să uit imaginea ferestrei de sus, din colț, găurită de un glonte și împroșcată cu sânge. Vocea lui Zarah Leander s-a făcut auzită în mintea mea șoptind cuvintele: „Nu este sfârșitul lumii”.

Speram să aibă dreptate.

Băiețelul pierdut și Poetul pantofilor mergeau în fața căruței noastre. Poetul îl distra pe băiat categorisind încălțămintea.

— Uite, cel de acolo are picioare înguste. Ar trebui să îl punem în categoria Oxford. Dar omul acela, cu ghete scurte, va face băși ci în călcâie în

următorul kilometru. Ar trebui să îl punem în categoria trântorilor, asta fără nicio îndoială. Știi ceva, Klaus, dacă nu poți obține o amprentă, poți la fel de bine să obții o schiță a piciorului de la pantofarul omului. Îți va spune mai multe decât o carte de identitate.

Stăteam lângă Ingrid, cu ochii ei bandajați. Insista să meargă pe jos și se ținea strâns de sfoara care atârna în spatele căruței. Emilia stătea cuibărită între mormanele de boccele din spatele căruței noastre, căciula ei roz fiind o pată de culoare printre nuanțele nesfârșite de cenușiu și de negru. Ochii Emiliei nu se dezlipeau de tânărul neamț care mergea în urma mea, cu șapca trasă de tot peste ochi. Am încetinit pasul permițându-i astfel să mă ajungă din urmă.

— Ingrid crede că vom da de gheață mâine. Simte mirosul coastei, i-am spus eu.

— Ar trebui să încercăm să ajungem la gheață în seara asta, a sugerat el.

— Toată lumea va fi frântă de oboseală și va fi prea întuneric. Nu vom vedea nimic.

— Exact. Dacă este întuneric, rușii nu ne vor putea vedea. Vom fi ținte vii în timpul zilei. Cam așa cum suntem și acum, a adăugat el.

Nu mă gândisem la asta.

— Gheața este mai solidă noaptea, când este mai frig, mi-a spus el cu glas scăzut. Uită-te la toți oamenii ăștia. Cum vor trece toți gheața? Nu ar trebui să care atâta bagaj.

— Este prețios pentru ei, este tot ceea ce le-a mai rămas. Tot, așa cum e și rucsacul tău. Se pare că este destul de important pentru tine.

Nu a comentat nimic.

— Cum te simți? l-am întrebat eu.

— Sunt bine.

Ne-am târșâit picioarele mai departe în tăcere. Eu stăteam cu ochii ațintiți asupra drumului înghețat.

Pe neașteptate, i-am simțit răsuflarea foarte aproape.

— Fata. Nu are acte.

Acte.

Avea dreptate. Emilia nu avea carte de identitate. Uitasem de asta. Germania le cerea tuturor civililor să se înregistreze în mod legal și să aibă în permanență la ei o documentație care conținea numele, fotografia, naționalitatea, rasa, data nașterii și detalii legate de familie. Apoi, funcționarii regimului aplicau o etichetă de identificare pe copertă. Pe cartea mea de identitate era scris „Strămutată”, indicând faptul că Germania mi-a permis să mă repatriez din Lituania. Eram obligați să prezentăm actele noastre de identificare oricărui funcționar sau cadru militar care solicita acest lucru. Actele noastre ne determinau soarta.

M-am uitat la ea cum își menținea echilibrul printre boccele.

Mi-a zâmbit și mi-a făcut un mic semn cu mâna.

Emilia nu avea acte.

Nu avea acte, nu avea viitor.

45. Emilia

Era plăcut să stau în căruță, dar era nedrept ca eu să am un mijloc de transport în vreme ce alții erau nevoiți să meargă pe jos. De sus, din locul unde stăteam, vedeam în spatele nostru un convoi lung de paltoane închise la culoare, de căruțe, animale și sănii.

Joana mergea alături de cavaler, cu buclele ei frumoase castanii ieșindu-i de sub căciulă. El nu se uita la ea când îi vorbea. Dar ori de câte ori ea își întorcea privirea în altă parte, el îi arunca imediat câte o ocheadă.

El voia să îi spună ceva.

Ea spera ca el să îi spună ceva.

Dar nu o făcea.

Încă mai simțeam între dinți semințele murelor pe care le primisem din proviziile lui. Murele și coacăzele îmi aminteau de tata. Pe când eram mititică, el obișnuia să mă trimită la tufele de la marginea grădinii cu o găletușă de tablă în care să le adun. De câte ori mă întorceam cu găleata plină, mă întâmpina cu zâmbete și îmbrățișări. La ferma din Prusia Răsăriteană unde m-a trimis nu erau nici zâmbete, nici îmbrățișări. Erau grajduri, adăposturi pentru vite, cocini pentru porci, un coteț pentru găini și două hambare uriașe pentru depozitarea fânului. Și mai era și pivnița rece și tăcută din spatele hambarului. Un șir de trepte ducea la

încăperea întunecoasă de la subsol. Acolo duceam sfecla, napii, ciupercile uscate și butoaiele cu varză acră.

Mi-a zvâcnit stomacul. De obicei simțeam fluturi bătând din aripi sau bule mari pocnind acolo, înăuntru. Dar acum, când am pus mâna pe burtă, am simțit o lovitură în palmă. Lovitura aceea. S-a întețit.

46. Florian

Revărsatul zorilor s-a transformat în zi și curând s-a făcut după-amiază. Am mers mai repede știind acum că evacuarea era permisă.

Drumul se desfunda pe măsură ce ne apropiam de Frauenburg. Sus pe un deal se înălța o catedrală din cărămidă roșie. Cu cât ne apropiam de ea, cu atât creștea în intensitate și activitatea de pe drum, dar și numărul de soldați germani.

Mi-am potrivit mai bine rucsacul pe umăr. Încă un test. Trebuia să mă înregistrez la punctul de control fără să trezesc suspiciuni. Vorbele tatălui meu îmi apăsau greu conștiința:

— Nu vezi? Lange nu vrea să te învețe meserie, ci vrea să se folosească de tine, Florian.

— Nu înțelegi, l-am contrazis eu. El salvează comorile lumii.

— Le salvează? Așa numești tu treaba asta? Cât de ușor te-a dus de nas! Impostorul acesta lacom ți-a împuiat capul cu prostii și tu ai devenit trădător?

— Nu dezonorez Germania. Dimpotrivă.

— Nu, fiule, a susținut tatăl meu. Nu ești un trădător al țării tale. Mult mai rău. Ești un trădător al sufletului tău.

Un trădător al sufletului meu. Acestea au fost ultimele cuvinte pe care mi le-a adresat tatăl meu.

Nu pentru că terminase ce avea de spus, ci pentru că eu am ieșit ca o furtună afară din casă și am refuzat să îl mai ascult. Când m-am reîntors, câteva luni mai târziu, cuprins de panică și având nevoie de sfatul lui, era prea târziu.

Așa că am riscat totul și am înfruntat soarta, conștient fiind că îmi semnasem propria condamnare la moarte. Dar asta numai dacă dădeam greș.

Un tânăr militar german a oprit grupul nostru. Am pretins că eram de unul singur și mi-am continuat drumul. Fata poloneză a încercat să se târască de-a bușilea jos din căruță după mine.

— *Halt*!

M-am oprit.

Militarul s-a îndreptat spre mine.

— Tu, actele.

Un mușchi mi-a zvâcnit ușor chiar sub ureche. Mi-am descheiat încet paltonul și am scos cartea de identitate din buzunar. El a înhățat-o. M-am apropiat de el și i-am arătat discret hârtia împăturită. El a smuls-o nerăbdător din mâinile mele. M-am răsucit ușor. Toți ochii celor din grup erau pe mine, urmărind îndeaproape interacțiunea mea cu soldatul neamț.

Acesta a controlat documentele. Mi le-a dat înapoi, a bătut repede din călcâie și m-a salutat.

— *Heil, Hitler*!

Am simțit un val de ușurare revărsându-se prin toți porii. I-am răspuns la salut:

— *Heil, Hitler*!

Soldatul a dat cu ochii de cămașa mea prin paltonul descheiat.

— Ești rănit, *Herr* Beck?

— Sunt bine. Dar trebuie să îmi continui drumul.

— Călătorești împreună cu acest grup? m-a întrebat el, uitându-se la gloata noastră.

Cu coada ochiului, am văzut o pată de culoare roz alunecând în spatele roții din față a căruței.

Poetul pantofilor se uita fix la bocancul meu. Băiețelul pierdut a zâmbit și m-a salutat.

— Sunt cu tine? m-a întrebat din nou militarul.

Și-a întors din nou capul spre ei, privirea oprindu-i-se asupra asistentei medicale. El a făcut ochii mari.

— Ea…

Vorbele mi-au fost retezate de niște zbierete venind din mijlocul mulțimii. Zbârnâitul sfâșietor al unui avion a răsunat în ecou deasupra noastră.

— Ieșiți de pe drum! a strigat soldatul.

Un grup de ființe umane aflat în spatele nostru a explodat odată cu o bombă.

47. Joana

În spatele nostru se auzea vacarmul infernal făcut de copiii care zbierau, de scrâșnetul lemnului care se despica și de viețile care se stingeau. Am încercat să alerg spre mulțime, dar soldatul m-a înșfăcat și m-a azvârlit în șanț. M-am târât prin zăpadă înspre fesul roz al Emiliei și am acoperit-o cu trupul meu.

Exploziile au încetat într-un final și soldatul a urlat la noi să ne ducem fuga în sat.

— Dar pot să ajut oamenii de acolo. Am pregătire medicală, m-am împotrivit eu.

— Nu are rost. Mergi mai departe, *Fräulein,* acum! a ordonat militarul, făcându-ne semn să mergem înainte.

Grupul nostru s-a reunit și s-a târât în continuare spre Frauenburg. Dar lipsea o persoană.

Tânărul neamț dispăruse.

Cine era el? Orice o fi fost scris în scrisoarea aceea, a fost de natură să îi insufle respect maxim soldatului de pe drum.

Emilia era de neconsolat, întorcându-se în toate direcțiile în căutarea neamțului. Se tânguia și încerca să fugă de noi. A fost nevoie de patru oameni să o urce înapoi în căruță. Bombardamentul i-a propulsat pe toți înainte, făcându-i să iuțească pasul, nerăbdători fiind să ajungă la Frauenburg și totodată la un posibil adăpost. Eu nu voiam să merg înainte. Trebuia să

merg înapoi, să îi ajut pe răniți. Dar nu mi se dădea voie.

— La ce o să îți folosească, draga mea, dacă o să fii și tu rănită? voia să mă convingă Poetul pantofilor. Ca să-i ajuți pe alții trebuie mai întâi să ai grijă de tine.

Poetul nu știa adevărul. Deja avusesem grijă de mine. Am lăsat în urma mea Lituania și pe cei ce îi iubeam.

I-am lăsat să moară.

48. Alfred

Ce vas enorm, acest *Wilhelm Gustloff.* Să îl străbat de la un capăt la altul constituia un efort mult prea mare pentru mine. Era de preferat să îmi conserv energia. Uneori, această conservare însemna să mă furișez în toaletă și să stau acolo câte o oră. Poate două. Uneori, pe când stăteam acolo, îmi reaminteam că pentru propria mea sănătate fizică era important să fiu în formă. Voiam să îmi potolesc mâncărimea care se tot extindea. La urma urmei, mi se spusese că un escadron de femei din serviciile navale auxiliare era pe drum și urma să se îmbarce împreună cu noi pentru voiajul pe mare. Peste trei sute de tinere cadete din marina navală. Bineînțeles că urmau să aibă nevoie de serviciile mele.

Aveam de gând să le dau voie celor drăguțe să îmi spună Alfred. Dar numai celor drăguțe.

Stăteam în mijlocul impunătorului salon de bal, imaginându-mi figurile de dans cu care le puteam atrage.

Oh, bună Lore! Ce minunat e să te revăd. Vrei să dansezi cu mine?

— Haide, Frick, toată mobila asta trebuie să dispară de aici, m-a instruit superiorul meu. Totul trebuie să fie mutat pentru a crea spațiu. Cară mobila afară și coboar-o pe chei. Ia fețele de masă ca să le arborăm pe punte. Vor organiza o infirmerie.

— Și cui îi va fi destinat salonul de dans? am întrebat eu.

— Refugiaților. De îndată ce mutăm mobila de aici, o să înșiruim saltele pe jos.

M-am uitat la podeaua salonului de bal, încercând să mi-o imaginez acoperită cu saltele.

Hannelore era o dansatoare foarte bună. Cât de mult îmi plăceau recitalurile ei private la care asistam de la fereastra mea…

Erupția cutanată a început să mă mănânce, alungându-mi din minte singura mea slăbiciune, și anume Hannelore Jäger. Undeva, în străfundul ființei mele, mi-am reamintit adevărul dureros: Hannelore s-ar putea să danseze pentru altcineva acum.

49. Emilia

A plecat.

Am încercat să îl caut, dar Joana mi-a cerut insistent să rămân în căruță.

— Trebuia să o lași să plece, o sfătui Eva.

Namila de Eva se temea de mine, sau era, mai degrabă, preocupată de propria ei supraviețuire. Dar Joana câștigase. Poziția ei în cadrul grupului era evidentă. Era o persoană de încredere. Era o persoană indispensabilă.

— Ne vom apropia de punctul de control unde ne vom înregistra, ne-a instruit Joana. Nu putem traversa acum, avioanele au ciuruit gheața. Dar va îngheța din nou. Așteptăm aici, în sat, și vom face traversarea mâine-dimineață.

Imperiul German schimbase numele localităților. Astfel, satul se numea acum Frauenburg. Vechiul nume fusese Frombork. Tata mi-a spus că aici fusese cândva casa astronomului Copernic, care a demonstrat că Pământul se învârte în jurul Soarelui.

Per aspera ad astra, Papa, am șoptit eu ca pentru mine. Prin vicisitudini, până la stele. Era un dicton latin pe care el îl folosea ori de câte ori mă plângeam de vreo dificultate oarecare. Unde era tatăl meu acum? Și-a putut el imagina vreodată că aveam să fim puși în situații atât de dificile? Mi-

am ridicat privirea spre cer, întrebându-mă dacă stelele or fi la fel de frumoase aici.

Joana șușotea cu Eva. Am auzit-o spunând ceva despre refugiații de pe gheață. Încerca să fie stoică, o femeie cu pregătire medicală, dar îmi dădeam seama că era necăjită fiindcă militarul acela nu o lăsase să îi ajute pe răniții de pe drum.

Joana s-a cocoțat în căruță.

— Uite, mi-a șoptit ea. Ia asta.

Mi-a dat o carte de identitate.

— Este a unei tinere lituaniene care a murit pe drum, mi-a explicat ea. Intenționam să predau actele la Crucea Roșie pentru identificare. Femeia era ceva mai în vârstă decât tine, dar avea părul blond. Despletește-ți codițele, lasă-ți părul la iveală și îndeasă-ți bine căciula pe cap.

M-am apucat imediat să îmi desfac cozile.

— Descheie-ți paltonul ca să se vadă sarcina. Vor presupune că ești mai în vârstă. La voi explica faptul că ești lituaniană și că nu vorbești germana.

Așadar, acesta era planul. Avea să funcționeze oare? Ce s-ar întâmpla dacă și-ar da seama că nu eram femeia lituaniană, ci doar o fată poloneză fără acte?

Păsările croncăneau pe deasupra capetelor noastre, parcă vrând să ne avertizeze de ceva anume.

Știam legendele păsărilor. Pescărușii erau sufletele soldaților morți. Bufnițele erau sufletele femeilor. Porumbițele erau sufletele fetelor nemăritate care părăsiseră de curând această viață.

Exista vreo pasăre pentru sufletele unor oameni ca mine?

50. Florian

Țineam hârtia în mână, așteptând să mă apropii de punctul de control. Stăteam cu ochii ațintiți asupra literelor bătute la mașina de scris:

Sonderausweis

Permis special de trecere. Părea autentic. Probabil cel mai bun fals făcut de mine vreodată. Soldații întâlniți în cale nu îmi puneau întrebări. Îmi dădeau onorul militar pentru misiunea specială consemnată în permis. Atitudinea mea era pe măsura escrocheriei. Dacă păream stăpân pe mine, nu aveau să mă percheziționeze. Dar dacă doctorul Lange descoperise piesa lipsă, se putea să fi trimis deja un anunț oficial prin intermediul telegrafului. Dacă era așa, atunci ei stăteau în așteptarea mea. Și atunci, încrederea afișată de mine nu ar mai valora nimic.

M-am uitat la registrul aflat în fața militarului. Oare conținea vreun ordin de arestare pentru înaltă trădare? Îmi folosisem numele adevărat pe permis. Nu avusesem timp să măsluiesc noi acte de identitate.

Totul a început ca o provocare. Prietenul meu, Kurt, voia să asiste la un meci de fotbal împreună

cu restul grupului, dar toate biletele fuseseră vândute.

— Haide, Beck, folosește-te de talentele tale ca să măsluiești niște bilete, mă tot bătea la cap Kurt.

Am acceptat provocarea. Folosindu-mă de biletele unui prieten și de trusa mea de restaurare, am falsificat două bilete.

— Cred că vom avea nevoie de biletele tale speciale pentru finală, mi-a spus Kurt râzând, în drum spre casă.

Dar nu am mai ajuns la finală. Kurt era cu câțiva ani mai în vârstă decât mine și a fost mobilizat. De Crăciun, m-am dus să o vizitez pe mama lui. Ea mi-a deschis ușa îmbrăcată în negru, cu cearcăne sub ochi și copleșită de durere. Kurt murise la datorie, o moarte onorabilă.

Dacă aș muri eu, s-ar spune același lucru și despre mine?

Femeia din fața mea a plecat din dreptul mesei. Eram, în sfârșit, singur, fără să mai fiu împovărat de prezența tinerei poloneze și a asistentei drăguțe. M-am apropiat de soldat cu un aer de superioritate și i-am înfipt documentele sub nas.

— Trebuie să traversez acum.

— Nimeni nu traversează acum. Doar dacă nu cumva vrei să faci o baie rece, mi-a trântit-o militarul în timp ce despăturea hârtiile mele. A citit permisul special, iar apoi s-a uitat din nou la mine. Și-a coborât glasul.

— Îmi cer scuze, *Herr* Beck. Pot să vă traversez dincolo mâine-dimineață la prima oră.

Mi-a trecut datele în registru.

— Putem să vă facem rost de cazare pentru noaptea asta aici, în Frauenberg, a adăugat el.

— Nu este cazul, am aranjamentele mele, l-am refuzat eu.

Nu aveam nevoie să stea careva cu ochii pe mine.

— Puteți traversa mâine-dimineață, atunci. Atât timp cât nu mai au loc alte atacuri. *Heil Hitler*! m-

a salutat el.

— *Heil Hitler*! i-am răspuns eu, înghițind în sec gustul amar care mi-a venit în gură în timp ce-i răspundeam la salut.

51. Joana

Grupul nostru se apropia de satul unde se aflau militarii și punctul de control. Emilia și-a tras căciula pe ochi. Eva și-a încleștat fălcile, iar Băiețelul pierdut l-a luat pe Poet de mână.

Cât de minuțios erau dispuși să ne cerceteze documentele? Puteau să evalueze refugiații așa cum diagnosticai pacienții? Dacă era așa, iată ce puteau nota despre mine:

Dor de casă.

La capătul puterilor.

Plină de regrete.

Nu era drept să mă gândesc la mine însămi. Miza era mult mai mare pentru ceilalți.

Ce avea să se întâmple cu Emilia dacă se afla adevărul? Și cu Ingrid? Ar fi trimisă într-unul din lagărele de exterminare din Germania sau din Austria.

— Spune-mi câte ceva despre agentul de inspecție, mi-a șoptit Ingrid.

— Este de vârsta noastră. Blond. Are piciorul stâng proptit pe o ladă din lemn. Fular albastru.

Agentul își freca mănușile una de cealaltă, din pricina frigului. A cercetat din priviri grupul nostru și căruța în timp ce avansam spre masa lui. Ochii lui s-au oprit asupra lui Ingrid.

— Ce-ai pățit la ochi, *Fräulein*?

— Cioburi de sticlă de la o explozie, și-a recitat Ingrid poezia.

— Vino mai aproape, i-a ordonat el. Apropie-te de masă.

Ochii lui o scrutau atent din cap până în picioare.

Un val de panică mi s-a urcat în gât, iar pulsul a devenit galopant.

— Joana, mi s-a adresat Ingrid zâmbind. Ajută-mă să nu cad și să mă fac de râs în fața agentului.

Am dirijat-o pe Ingrid spre masă.

— Ochii mei încep să își revină, i-a spus Ingrid agentului. Astăzi pot să zăresc un pic prin bandajul de tifon. Aăă… îmi place fularul tău, a rostit Ingrid cu calm. Albastrul este culoarea mea preferată.

Soldatul o țintuia pe Ingrid din priviri. Liniștea lui era elastică, strângându-se ușor ca un laț în jurul gâtului ei. S-a uitat înspre grupul nostru și și-a dus un deget la buze, impunându-ne tăcerea. A ridicat mâna și și-a scos fularul de la gât.

Apoi i-a întins fularul lui Ingrid.

A așteptat.

Capetele fularului fâlfâiau în bătaia vântului înghețat.

Simțeam că nu mai aveam aer.

Încetișor, mâna înmănușată a lui Ingrid s-a ridicat, tremurătoare, șovăielnică.

— Da, a zâmbit el încuviințând din cap. Ia-l, *Fräulein.*

L-a înghesuit rapid în mâna ei. Vocea lui a scăzut ca volum.

— Ești norocoasă. Fratele meu mai mic s-a născut orb.

— Am văzut că te doare piciorul drept, nu-i așa, băiete? l-a întrerupt Poetul pantofilor.

— Mă doare ca naiba, a răspuns agentul. De aceea stau la masa asta idioată.

— Eu sunt cizmar. Lasă-mă să arunc o privire.

Poetul era o vedetă, fiind la fel de talentat ca orice stea de cinema.

I-a examinat piciorul și glezna agentului.

— Ai nevoie de o pernuță pentru călcâi, a tras concluzia Poetul. Termină cu grupul nostru și dă-mi bocancul tău. O să te simți mai bine cât ai zice pește.

— Vorbești serios? s-a mirat agentul.

— Desigur, măcar atâta pot să fac și eu pentru Reich, nu? Dar nu vreau să rețin grupul. Nu ar fi cinstit din partea mea.

Poetul trăncănea fără încetare despre ușurarea pe care urma să o simtă militarul în curând. Agentul ne-a verificat actele și ne-a trecut în grabă în registru, aproape nebăgând-o în seamă pe Emilia. Poetul și Băiețelul pierdut au rămas pe loc că să îi aranjeze bocancul.

— Vă ajungem noi din urmă, ne-a asigurat Poetul, făcându-ne cu ochiul.

Ingrid stătea cu fața la agent, strângând fularul la piept. Ea a zâmbit. El i-a întors zâmbetul. Am condus-o ușurel înapoi ținând-o de cot. Tremura ca varga.

•

Am poposit în catedrala aglomerată de pe deal împreună cu ceilalți refugiați. Mergeam printre grupurile de oameni încercând să ajut pe unde puteam, căutând și provizii, în același timp. O femeie în vârstă mi-a oferit la schimb niște ierburi pentru o pereche de șosete. Mi-am reorganizat valiza după tranzacție, căutând totodată o foaie de hârtie ca să îi scriu mamei o scrisoare. Eram cu un pas mai aproape de ea, mai aproape de a afla unde erau tatăl și fratele meu. Mi-am aranjat lucrurile personale în valiză, gândindu-mă la cât de multe lăsasem în urmă. Pe vremuri, mă plângeam de mesele în familie care durau prea mult, de faptul că eram obligați să stăm la masă în timp ce eu trebuia să învăț pentru examene.

— Ajunge cu atâta învățătură, Joana. Uneori viața este mai instructivă dacă o trăiești decât dacă o înveți, obișnuia să mă tachineze tatăl meu.

Războiul schimbase ordinea priorităților mele. Acum mă agățăm mai mult de amintiri decât de viitor sau de lucruri materiale. Dar erau câteva obiecte de neînlocuit care îmi înflăcărau spiritul și mă îndemnau să lupt pentru propria viață.

Și chiar în acel moment mi-am dat seama.

Îmi lipsea ceva din valiză.

52. Alfred

Draga mea dragă,

Urechile tale delicate sunt probabil asaltate de ştiri, acum când asculţi relatările despre ruşii care jefuiesc această regiune. Atât de vulgari, bolşevicii ăştia, pe care nu îi interesează nimic altceva decât şnapsurile şi ceasurile de mână. „Urri, urri" spun ei, pretinzându-le oamenilor să le predea ceasurile lor personale. Oare se cunoaşte acest lucru în Heidelberg, Lore? Probabil că nu. Astfel de lucruri sunt considerate amănunte şi sunt trecute cu vederea de către omul de rând. Este de datoria unor oameni ca mine – documentarişti ai armatei – să le raporteze. Şi totuşi, mă tem că îţi voi afecta starea ta emoţională fragilă povestindu-ţi asemenea adevărate atrocităţi, cum ar fi faptul că şase sute de bebeluşi s-au născut doar în Stolp luna trecută, după ce barbarii ruşi au invadat localitatea anul trecut. Ce insultă adusă Führerului! Da, cel mai bine ar fi să evit să mai pomenesc de asemenea lucruri.

În schimb, am să îţi îndrept atenţia asupra minunii de vas, Wilhelm Gustloff. *Ştiu că îţi fac plăcere detaliile secrete pe care le împărtăşim, aşa că îmi voi asuma riscul să ţi le dezvălui. Bineînţeles că secretele sunt în siguranţă cu tine, dragă Hannelore. Cât de mult îţi place să păstrezi secrete! Dar poate că ar fi cel mai bine să arunci pe foc această scrisoare după ce o citeşti.*

Coşul de fum al vaporului, sau pâlnia, cum îl numesc marinarii, are treisprezece metri înălţime. Dar ştim amândoi că aparenţele pot fi înşelătoare. Impresionantul coş de fum este fals. Nu este deloc funcţional. De unde ştiu eu asta, te întrebi tu? Ei bine, un om cu statutul meu are acces la aceste detalii secrete. Am descoperit coşul nu mai departe de săptămâna aceasta pe când eram de patrulă. Pe interior are o scară ca lumea făcută din fier care se termină cu o bordură unde poţi sta şi cerceta punţile. În timp ce priveam afară, am remarcat că unii soldaţi făceau nişte lucruri pe care nu ar fi trebuit să le facă. Notez informaţia asta să o am la îndemână în caz că voi avea mai târziu nevoie să o utilizez în folosul meu. Îmi place destul de mult senzaţia că, în cele din urmă, eu voi fi acela care are un as în mânecă.

Am scos mobila din toate părţile comune ale vasului, până la ultimul scaun şi ultima masă, pentru a primi refugiaţii. Mi s-a spus că vor sta umăr la umăr pe saltele întinse pe jos în toate camerele şi coridoarele. Ofiţerii de pe submarine şi germanii vor avea prioritate, desigur, în ocuparea cabinelor de pasageri ale vaporului.

Mutter *a mea s-a lamentat întotdeauna din pricina faptului că nu aveam prieteni în Heidelberg, dar aici fac cunoştinţă în fiecare zi cu câte o nouă persoană. Chiar azi l-am întâlnit pe Eugen Jeissle, tipograful şef al navei, responsabil cu confecţionarea permiselor de liberă trecere, mult-râvnitele petice de hârtie care îţi asigură calea spre libertate.*

— Chestiile astea vor fi mai valoroase decât lingourile de aur, m-a încredinţat Jeissle.

Când s-a dus la toaletă m-am decis că nu ar fi rău deloc să iau un teanc de asemenea permise pentru posteritate. Sunt sigur că nu îl va deranja treaba asta.

Aşadar, draga mea dragă, acestea sunt noutăţile zilei. Sper că aceste detalii substanţiale îţi vor

atenua tensiunea cauzată de lipsa mea.

Am încheiat scrisoarea mea mentală, dar am omis un detaliu.

Gustloff avea doar douăsprezece bărci de salvare. Celelalte zece lipseau.

53. Florian

M-am ghemuit lângă altarul catedralei, urmărind-o cu atenție pe fata poloneză. Mă căuta. Când a întors capul, am făcut mutarea mea strategică, repezindu-mă precipitat spre mica intrare. M-am strecurat înăuntru și mi-am rezemat ferm spatele de ușa micuță ca să nu mai intre careva. Pe când eram doar un băiețel în Tilsit, am nimerit odată din întâmplare în interiorul orgii dintr-o biserică. Era o ascunzătoare perfectă. Orga a fost ținta mea de îndată ce am văzut catedrala din Frauenburg. Adulții nu aveau să mă deranjeze, doar niște copii care nu aveau altă treabă se puteau aventura să o exploreze.

Spațiul strâmt îmi lăsa prea puțin loc de manevră, dar nu îmi păsa. Eram singur, nu mai stăteam afară în frig, și eram cu un pas mai aproape de încheierea misiunii mele. Am studiat grupul din spatele tuburilor orgii. Fesul roz al fetei poloneze sălta precum un ou de Paște printre sutele de fețe cenușii, toate atât de obosite și de supte, încât arătau precum carnea fiartă. Asistenta medicală cerceta în continuu catedrala din priviri. Era în căutarea celor care aveau nevoie de ajutor? Căuta de mâncare? Sau, poate mă căuta pe mine? Am încercat să pretind că nu îmi păsa.

Protejat de acest spațiu retras, am putut, în sfârșit, să îmi deschid rucsacul. Am scos trusa de pictură și carnețelul meu de notițe. Cutiuța era neatinsă. Oare trăsese doctorul Lange cu ochiul în lada respectivă? Uneori, ca să își alimenteze euforia artistică, doctorul Lange deschidea câte o ladă ca să admire vreun panou din neprețuita *Cameră de Chihlimbar*, savurând experiența tot așa cum unii ar degusta cu plăcere o sticlă de coniac de colecție. La început eram foarte impresionat de reacția lui emoțională. Mă gândeam că avea o adevărată pasiune pentru artă. Nici vorbă. Lăcomia și puterea, aceste porniri erau cele care îl excitau în mod pervers.

Inițial realizată în Prusia și dăruită lui Petru cel Mare, *Camera de Chihlimbar* era o încăpere strălucitoare alcătuită din chihlimbar, bijuterii, aur și oglinzi. În 1941 naziștii au furat-o din Palatul Ecaterina din Leningrad. Împachetată acum în douăzeci și șapte de lăzi, *Camera de Chihlimbar* reprezenta apogeul viselor lui Hitler. Acesta a pus la cale cu mare grijă o strategie de a o păstra în condiții de siguranță și, după multe deliberări, cele douăzeci și șapte de lăzi au fost îmbarcate în secret pe o navă și transportate la muzeul castelului din Königsberg.

Doctoral Lange răspundea de protejarea lor.

Iar eu lucram pentru doctorul Lange.

Unele voci din lumea artei pretindeau că această *Cameră de Chihlimbar* purta un blestem. Doctorul Lange nici nu voia să audă de așa ceva. El susținea că această *Cameră de Chihlimbar* era una dintre cele mai mari comori ale lumii. Eram singurul în care avea suficientă încredere încât să îl lase să atingă comoara. Îmi dădea niște mănuși special confecționate, care mi se potriveau la fix pe degete.

— Poți măcar să cuprinzi cu mintea toată această măreție, Florian?

Lange respira precipitat în vreme ce admira bijuteriile ce străluceau printre panourile aurite.

Pe când se apropiau de noi forțele armate rusești, doctorul Lange m-a asigurat că mutând cele douăzeci și șapte de lăzi ce conțineau *Camera de Chihlimbar* însemna să păstrăm la loc sigur comorile Reich-ului. În realitate, el și Koch aveau planurile lor. Ascundeau camera pentru ei înșiși și, totodată, mă implicau și pe mine în cel mai mare jaf din toate timpurile. Totul era foarte bine calculat, dând toată vina pe un tânăr ucenic novice mai târziu, dacă era cazul.

După ce am sigilat cutiile ca să le mutăm, am observat că una era diferită de celelalte.

— De ce este marcată diferit lada asta? l-am întrebat eu pe Lange.

El s-a dovedit a fi cât se poate de dornic să îmi spună.

— Înăuntrul ei, mi-a explicat el trăgând aer în piept, este o altă cutie mai mică. Conține bijuteria coroanei din *Camera de Chihlimbar.*

— Ce anume?

— O lebădă micuță din chihlimbar.

Lange și-a dus mâna la piept, efectiv peste inimă.

— Este favorita Führerului.

Am săpat un bunker secret adânc sub castel și am încuiat lăzile înăuntru. Apoi am pictat podeaua din piatră de deasupra pivniței astfel încât să pară veche. Era imposibil de detectat cu ochiul liber.

Dar eu știam unde se afla.

Aveam și cheia.

•

Ascuns în spatele orgii, am ridicat cu băgare de seamă capacul cutiei micuțe din lemn și am dat la o parte stratul de paie de deasupra. Chiar și în lumina difuză, lebăda licărea și strălucea. Oamenii se războiseră pentru ea, omorâseră pentru ea, muriseră pentru ea.

Iar eu o aveam.

S-o fi dus doctorul Lange să caute cheia? Descoperise oare trădarea mea?

Am pus paiele cu grijă deasupra lebedei și am pus capacul la loc. Cheia era răzbunarea mea împotriva lui Lange. Dar cutiuța cu lebăda era mult mai importantă.

Era răzbunarea mea împotriva lui Hitler.

54. Emilia

Poetul pantofilor s-a trezit devreme, răpăindu-ne tălpile cu bastonul său.

— A sosit vremea să traversăm laguna înghețată, ne-a anunțat el. Dacă ar fi vară, aș înota până dincolo. Sunt un înotător foarte puternic, i-a spus el Băiețelului pierdut.

Poetul ne-a explicat că, după ce traversam gheața, aveam să mergem pe jos pe fâșia îngustă de pământ în căutarea unui vapor. Nu aveam altă opțiune. Rușii ne înconjuraseră din toate părțile. Dar unde era cavalerul? Traversase singur gheața?

Am auzit-o fără să vreau pe Joana vorbind cu Eva.

— Ai ceva farduri la tine? Aș putea să o fac pe Emilia să pară un pic mai în vârstă, ca lituaniana din acte. Pot să le spun că merge să se întâlnească cu iubitul ei.

Iubitul meu.

M-am dus cu gândul la August și la cât de mult trudea el pe moșia familiei. Era atât de bun încât venea în bucătărie să își ceară scuze pentru purtarea plină de cruzime a mamei lui.

— Nu-i da atenție, Emilia. Într-o zi o să primească, la rândul său, același tratament, spunea el.

Învățasem lucruri despre el doar privindu-l. Știam ce parte din iepure îi plăcea cel mai mult, că

îi plăcea mai degrabă toamna decât primăvara și că, la micul dejun, prefera mai degrabă să mănânce singur o bucată de pâine în hambarul în care lucra, decât să stea cu părinții în sufragerie.

Îl urmăream cu atenție, aducându-mi aminte de vorbele mamei mele.

— Dacă ești cu adevărat atentă la ce se petrece în jurul tău, draga mea, nu vei fi nevoită să întrebi.

Mama mea era și ea o bună observatoare. Musafirii nu trebuiau să ceară cremă de frișcă la cafea sau gem la ceai. Ea remarca preferințele lor cu mult timp înainte.

Joana știa cine suferea, iar eu știam secretele cavalerului. Dar eram sigură că nimeni nu știa secretele mele cu excepția, poate, a corbilor care își făcuseră cuib deasupra beciului rece.

55. Joana

Mă dureau șoldurile și spatele de la dormitul pe podeaua rece din piatră. Mă trezisem în toiul nopții și îmi imaginasem că îl vedeam pe neamț stând deasupra mea pe întuneric. Cum am clipit a și dispărut și mi-am dat seama că a fost doar un vis.

Eram îngrijorată din pricina rănii lui. Asta îmi spuneam eu în sinea mea. Dar adevărul îmi sărea drept în ochi. De ce îl căutam? Rana lui se vindeca bine; era mai puternic decât majoritatea celorlalți. Îmi era rușine să recunosc: voiam să îl văd din nou, nu ca să îi consult rana, ci, mai degrabă, ca să îi aflu numele, misiunea și de ce mi-a luat desenul din valiză. Ingrid mi-a spus că era un hoț, dar credea că era mai curând mânat de dorința de a mă cunoaște decât de a-mi face rău. Îmi doream să o cred. Războiul era plin de brutalitate. Mai existau pe undeva și băieți drăguți?

— Probabil că este pe undeva pe aici, mi-a spus Ingrid cu un zâmbet. Pândind din umbră.

Măturasem de multe ori cu privirea catedrala înțesată de oameni cu o seară înainte, întrebându-mă dacă avea dreptate.

— Joana, mi-a șoptit Ingrid, întinzându-și mâinile după ale mele. Rușii se apropie pe zi ce trece. Fără tine… nici nu îndrăznesc să mă gândesc ce s-ar fi putut întâmpla cu mine.

— Mai trebuie doar să traversăm gheața, am asigurat-o eu. Suntem aproape. Trebuie numai să

coborâm până la poalele dealului ca să ajungem la punctul de traversare.

Ne-am strâns calabalâcul. Ingrid și-a înfășurat în jurul gâtului eșarfa moale, primită de la militarul neamț.

Emilia mi-a zâmbit cu buzele ei puternic rujate pe când ieșeam din catedrală.

Ce grup mai alcătuiam și noi… O fată însărcinată îndrăgostită, un cizmar cumsecade, un băiețel orfan, o fată oarbă, și o namilă de femeie care se plângea că toată lumea îi stătea în cale, deși ea însăși ocupa cel mai mult loc. Și eu, o fată singură, căreia îi era dor de familie și cerșea o a doua șansă.

•

Am ajuns printre primii la punctul de traversare. Întinderea de gheață părea enormă.

— Lăsați câte cincizeci de metri distanță între grupuri, ne-au instruit soldații. Nu trebuie să suprasolicităm gheața dintr-odată. Grăbiți-vă!

Cum puteam să ne grăbim? Era un drum de kilometri întregi și gheața era alunecoasă.

— Lasă-mă pe mine să trec mai întâi, m-a rugat Ingrid care avea în continuare ochii bandajați. Singură.

— În niciun caz, m-am opus eu. Mergem împreună.

— Merg eu cu Ingrid, s-a oferit Poetul pantofilor. Bastonul meu poate testa mai bine gheața decât tălpile oamenilor.

— Nu, a insistat Ingrid. Dacă sunt singură, simt cu adevărat gheața. Vă voi da de știre dacă este sigură. După aceea, puteți să-i aduceți pe ceilalți cu căruță cu tot.

Ingrid a parcurs câțiva metri pe gheață, cu ochii bandajați, cu mâinile întinse în fața ei. A făcut apoi încă un pas și s-a oprit, ascultând.

A mai făcut un pas.

Primele raze de soare și-au făcut apariția, luminând laguna. Gheața din fața lui Ingrid era

roșie, pătată cu sânge înghețat. Ea a avansat, apoi a dat imediat un pas înapoi, de parcă ar fi simțit pata. A rămas perfect nemișcată adulmecând aerul, singură pe apa înghețată. A făcut cu grijă încă un pas, trecând peste sângele înghețat. A mai făcut câțiva pași, lăsându-ne cu cel puțin douăzeci de metri în urmă. Nu suportam să o văd singură. M-am dus după ea.

— Vin, Ingrid.

— Da, gheața este solidă, a strigat ea. Haideți!

M-am dus spre ea. Restul grupului a avansat încet, cu grijă, și, cu toate acestea, dorindu-și cu disperare să traverseze cât mai repede ca să scape de fălcile de gheață ce stăteau la pândă.

Trupul lui Ingrid a înțepenit brusc. Spatele i s-a arcuit.

— Nu! a zbierat ea. Întoarceți-vă!

Grupul nostru s-a retras. Eu eram prea departe de mal ca să mă pot întoarce suficient de repede. Și apoi le-am auzit. Avioanele rușilor ne trimiteau rafale de gloanțe și de bombe. Refugiații disperați de pe mal au luat-o la fugă care încotro, înspăimântați de moarte. Soldații au plonjat în mormanele de zăpadă de pe mal. Eu m-am trântit cu fața de gheață. Soarele strălucea, pătrunzând prin stratul de apă înghețată, și scotea la iveală ororile de dedesubt. Un cal mort și o mănușă tricotată de copil se holbau la mine de sub luciul înghețat. Am închis ochii și am urlat la unison cu ceilalți.

Șuierături ascuțite treceau în zbor pe lângă capul meu, pocnind și pârâind. Gloanțele mușcau din gheață, ciuruind-o. Schije înghețate mi se lipeau de palton și zbieretele mă asurzeau.

Tirul bombardierelor a încetat. Am deschis ochii. Șuvoaie subțiri de sânge se revărsau dintr-o gaură solitară din centrul calotei de gheață, înroșindu-i marginile.

— Ingrid! am răcnit eu.

Ingrid dispăruse.

Pe neașteptate, mâna ei înmănușată a țâșnit afară din apă neagră.

M-am târât înspre ea.

Mâna ei se agita în aer agățându-se cu disperare de marginea gheții.

— Ingrid! am strigat eu cu durere în glas.

Gheața s-a spart. Gaura din gheață s-a extins și o crăpătură adâncă a început să avanseze rapid direct spre mine. Mâna lui Ingrid se zbătea cu disperare.

Cineva m-a apucat strâns de glezne. Am început să alunec înapoi, cu burta pe gheață, spre mal.

— Dă-mi drumul!

Spărtura din gheață se lărgea și mai mult. Apa se rostogolea în vălurele spre mine. Un vacarm de țipete disperate s-a auzit în spatele meu.

— Crapă toată!

Cineva m-a tras deoparte. Am încercat să mă smulg din strânsoare, să mă zbat ca să ajung din nou la Ingrid.

— Nu! am stăruit eu cu disperare. Ingrid!

M-am uitat spre gaura întunecată plină cu apă. Mâna lui Ingrid, care se agita frenetic, s-a înmuiat brusc. Degetele ei s-au destins, încovoindu-se ușor, ca apoi să dispară sub gheață.

56. Florian

Îi urmăream pe ascuns.

Când avioanele și-au făcut apariția, fata poloneză s-a aruncat din căruță și a încercat să se târască în patru labe până la femeile de pe gheață. Am împins-o la o parte și apoi am alergat la asistentă, trăgând-o înapoi spre mine. Băiețelul s-a agățat de piciorul meu, încercând să mă smulgă de acolo și să mă aducă la loc sigur. Nu cântărea mai mult decât o rămurică uscată, dar avea o ferocitate de taur. Am tras-o pe asistentă la mal, luptându-mă cu ea ca să o imobilizez.

— Dă-mi drumul!

Ea dădea din picioare și zbiera, disperată fiind să o salveze pe prietena ei oarbă. Am căzut grămadă. Am tras-o în poala mea. Ea își întindea mâinile spre gheață.

— Ingrid, șoptea ea tremurând toată. Te rog, nu.

Gâtul asistentei a căzut moale, precum al unei păpuși stricate. Și-a lăsat bărbia pe pieptul meu. A început să plângă.

Bucățile sparte de gheață s-au pus în mișcare. Pe neașteptate, fularul albastru și-a făcut apariția la suprafața apei.

Băiețelul și-a îngropat capul în piciorul cizmarului.

— Te rog, nu mai vreau.

— Sst. Gata, gata, Klaus, l-a alinat Poetul.

Asistenta plângea în hohote, agățându-se de mine.

Eu stăteam paralizat, dorindu-mi să o cuprind în brațe, știind însă că nu se putea.

Fata poloneză a îngenuncheat lângă noi. Ea a început să îi vorbească cu blândețe asistentei, mângâind-o pe păr și ștergându-i lacrimile. Apoi, fără să scoată un cuvânt, mi-a ridicat brațele și mi le-a pus în jurul asistentei.

57. Alfred

Draga mea Hannelore,

Bună dimineața din port! Gotenhafen a devenit sufocant de aglomerat. Refugiații din regiune stau la cozi, așteptând să fie repartizați pe nave. Trebuie să fim atenți la înregistrare deoarece printre refugiați se pot ascunde militari dezertori germani.

Îmi este milă de oamenii care nu își pot învinge lașitatea, care nu pot trece peste propriile slăbiciuni. Știu că i-ai văzut pe băieții din organizația de tineret a Partidului Nazist care au venit la ușa mea, Lore. Băieții aceia m-au tachinat numindu-mă laș, fiindcă nu eram destul de puternic să îmi servesc patria, dar cât de mult se înșelau. Sunt atât de mulțumit că știi acest lucru. Da, inițial nu am făcut parte din gruparea „Tineretul Hitlerist" și tatălui meu, cu spiritul său critic, îi era rușine cu mine. Dar acum iată-mă aici, chemat sub arme ceva mai târziu decât majoritatea celorlalți, dar asta numai fiindcă ei și-au dat seama într-un final că este nevoie de un bărbat ca să reușească acolo unde băieții au eșuat. Ce satisfacție pe mine! Și unde sunt huliganii din „Tineretul Hitlerist"? Poate că sunt morți deja, având imprimate pe ei șenilele de tanc. Moartea, după câte se pare, judecă cu propria minte.

Da, știu că toate aceste lucruri ți se par ostile, dar așa e la război. Oamenii curajoși sunt reduși la niște simple numere. Acestea sunt de obicei gravate în dublu exemplar pe un disc metalic oval pe care îl purtăm la gât. În caz de deces, discul se rupe în două. Jumătate este îngropat cu trupul meu, iar cealaltă jumătate este returnată la comandament împreună cu actele și efectele mele personale.

Eu sunt numărul 42089.

Nu puteam să nu mă întreb. Avea și Hannelore vreun număr atribuit?

58. Emilia

Am așteptat pe mal vreo câteva ore, dar avioanele nu s-au mai întors. Apa a înghețat din nou. La fel mâinile și picioarele noastre.

Soldații s-au întors la posturile lor. Au insistat să traversăm pe o altă porțiune de gheață. Mânau de la spate grupurile de oameni, și toți ochii erau îndreptați spre cer. Mi-am reluat locul în căruță. Cavalerul o ținea pe Joana de cot, îngrijorat fiind că ea ar putea sări în apa care ne-a răpit-o pe fata oarbă. Îi era frică să o atingă și totuși își dorea cu disperare să o facă.

Mi-am ținut respirația pe toată perioada traversării, tremurând la gândul cum Ingrid a noastră zăcea înghețată dedesubt. Gheața gemea sub noi, precum niște oase bătrâne care te-au purtat mulți ani, fragile de-acum și gata să plesnească în orice clipă. Nervii mei se încordau la cel mai mic zgomot. Îmi țineam mâinile pe burtă. Poetul pantofilor mergea în fața grupului, lovind ușor gheața cu bastonul și dând aprobator din cap.

— Gheața e spartă, dar încă nu sunt fracturi, ne-a raportat el. Grăbiți-vă, partea de deasupra se topește ușor. Mai avem încă kilometri buni de mers.

Kilometri buni de mers.

Am resimțit din nou crampele dureroase. Nu mai puteam să privesc înainte. M-am întins pe

spate în căruța extrem de rece, am închis ochii și m-am gândit la August. În mintea mea era cald și soarele ardea cu putere. Pășunile neîmprejmuite cu garduri se întindeau în fața ochilor mei ca o catifea moale. Din jardinierele de la ferestre se revărsau flori, iar crengile copacilor se aplecau grele de rod. August s-a întors la moșie, lac de sudoare, după o lungă partidă de călărie. Pe calul lui îl chema Tabrez.

Am auzit rotile căruței huruind și scrâșnind sub mine. Nimeni nu a scos vreun cuvânt, așa că nici eu nu am pomenit nimic.

Nu știam să înot.

59. Joana

După câteva ore, am ajuns de cealaltă parte a lagunei. Nimeni nu a sărbătorit evenimentul. În schimb, ne-am târât încet și în liniște pe mal. Într-un final, Eva a fost cea care a vorbit prima.

— Eram sigură că ne vom îneca cu toții, și cu noi și secretele noastre.

Băiețelul pierdut și-a ridicat privirea spre Eva. Pe obraji avea lacrimi înghețate, semănând cu niște țurțuri subțiri.

— Scuze, a spus ea.

Dintr-odată, m-a cuprins furia. L-am înhățat pe neamț de braț, trăgându-l deoparte.

— Aș fi putut să o salvez.

— Nu, n-ai fi putut. Nu au tras numai în gheață, au tras și în ea.

— Poți să resuscitezi o persoană care se înecă! E posibil. Tu m-ai împiedicat.

— Da, așa e. Și neatinsă de glonț, tot o omora apa înghețată. Te-ar fi omorât și pe tine.

— Nu ai de unde să știi asta! am țipat eu la el.

— Gata, gata, ne-a întrerupt Poetul. Haideți să nu întinăm memoria lui Ingrid cu o ceartă.

Bătrânul a făcut un semn cu mâna înspre neamț.

— E foarte posibil ca el să te fi salvat atât pe tine, cât și pe Emilia. Emilia se ducea și ea în patru labe spre Ingrid. Am văzut-o cu ochii mei. El a oprit-o și pe ea.

A încercat și Emilia să o salveze pe Ingrid?

— Emilia, ești bine? am strigat la fata din căruță.

— Da, sunt bine, a răspuns ea și a încuviințat din cap.

— Am fi putut să vă pierdem pe amândouă, fetelor, a continuat Poetul.

— Nu și pe ea, a spus neamțul despre Eva. Picioarele ei mari au făcut rădăcini. Nici măcar nu s-a clintit din loc ca să salveze pe careva.

— Picioare cu rădăcini, asta înseamnă infecție fungică, i-a explicat Poetul băiatului.

Un soldat s-a apropiat de grupul nostru:

— Actele! ne-a cerut el cu glas poruncitor.

L-am tras pe neamț lângă mine.

— Vezi că ne ești dator, i-am șoptit eu.

60. Florian

Dator? Cu ce îi eram dator? I-am salvat viața.

Am încercat să distrag atenția soldatului în timp ce se uita la actele mele.

— Ce isterie a fost acolo! Prietena lor a căzut printr-o spărtură în gheață, am zis eu.

— Noroc că nu a fost decât una, a remarcat soldatul. Ieri am pierdut cu zecile. Blestemații ăștia de ruși.

Mi-a cercetat cu atenție actele. Apoi s-a uitat din nou la mine, cu ochi vigilenți.

— Mai aveți pachetul la dumneavoastră?

— Da.

— Actul este semnat de Gauleiter Koch, a remarcat militarul.

Nu îi puteam descifra expresia de pe chip. Era o întrebare sau o confirmare?

— Da, mă grăbesc, am zis eu.

— Așteptați aici, mi-a spus el.

S-a întors și aplecat spre alt militar.

Mi-a crescut pulsul.

Restul grupului a auzit schimbul de cuvinte.

— Haideți, a spus Poetul, îmboldindu-i pe ceilalți să meargă mai departe. Să-l lăsam pe băiat să își vadă de treburile lui.

Fata poloneză a ieșit din grup și a venit lângă mine.

Ar fi putut fi atât de ușor. Aș fi putut să traversez singur gheața, fără să simt pe umeri și povara celorlalți. Ei ar fi putut să încerce să o salveze pe fata oarbă. Poate că s-ar fi înecat cu toții în timpul ăsta. Ar fi fost mult mai ușor.

Și mult mai greu, totodată.

— *Bitte.*

Cuvântul a sunat atât de slab, încât nici măcar nu eram sigur că l-am auzit. Mi-am coborât privirea spre fata poloneză. Era rujată. Părul blond i se revărsa pe umeri, scăpat din captivitatea codițelor împletite. Și-a tras fesul roz peste ochi.

— *Bitte,* mi-a șoptit ea din nou. *Te rog!*

Militarul discuta cu un superior despre actele mele. Oare doctorul Lange și Gauleiter Koch făcuseră deja descoperirea? Aveau soldații numele meu trecut pe lista trădătorilor? Dacă era așa, aveam în curând să simt vârful unei arme drept în ceafă.

Militarul s-a întors, holbându-se la mine.

— Presupun că mergeți la Pillau? a vrut el să știe.

— Presupui? am rostit eu cu un aer autoritar, vrând să îl fac să îmi dezvăluie mai multe amănunte.

— Mi s-a spus că Gauleiter Koch ar fi în drum spre Pillau.

— Nu, nu merg la Pillau, am răspuns eu.

— La Gotenhafen, atunci? m-a întrebat el.

Gotenhafen era în direcția opusă.

— Exact. La Gotenhafen.

— În regulă, *Herr* Beck. Dar este ceva de mers până la Gotenhafen. S-ar putea să găsim un vas de mici dimensiuni care să vă ducă până acolo.

Deodată, a dat cu ochii de fata poloneză de lângă mine și a ridicat din sprânceană.

— Este al dumneavoastră? a întrebat el rânjind cu gura până la urechi.

— Vezi-ți de treaba ta. Este cu grupul de acolo. M-au ajutat când am fost rănit. Ceea ce înseamnă

că, la rândul lor, i-au ajutat pe Gauleiter Koch și pe Führer.

Am smuls hârtiile din mâinile lui.

— L-ai văzut pe Gauleiter Koch în persoană?

Militarul a clătinat din cap.

— Nu, dar am auzit de el.

Bineînțeles că a auzit. Reputația criminală a lui Koch era de notorietate publică. Și de temut.

— De ce nu vă pune Koch să purtați uniformă? a mai vrut să știe soldatul. Ați fi mai în siguranță.

— Poate că da, dar în cazul acesta s-ar putea să fiu târât pe câmpul de luptă de vreo companie oarecare. Și după cum știi, lui Koch nu îi place să i se trâmbițeze afacerile. Aceasta este o afacere privată, am spus eu țintuindu-l din priviri.

A dat din cap aprobator.

— Ascultă. Am nevoie de o ambarcațiune pentru Gotenhafen. Acum.

61. Alfred

— *Beeil dich*!

Grăbește-te, grăbește-te. Tot timpul grăbește-te. De atâta grabă mă mănâncă mâinile.

Pe ziua de azi am fost repartizat pe puntea privată a lui *Gustloff*. Era în curs de a fi echipată cu un punct de nașteri. Cât de neplăcut era pentru femei să rămână însărcinate pe timp de război. Câtă nesăbuire din partea lor. *Mutter* cu siguranță că nu ar fi făcut așa ceva. M-am gândit la dormitoarele separate pe care le aveau *Mutter* și tata. Dar după aceea am alungat acest gând. Preferam să nu mă gândesc deloc la tata.

— În care cabine vor sta doctorii? am întrebat eu, în timp ce aliniam pătuțurile din lemn.

— Spui „doctori" de parcă ar fi mai mulți, a replicat militarul. Cred că va fi un singur doctor care va avea grijă și de femei și de răniți.

Un singur doctor pentru toți pacienții? Și atunci mi-am dat seama de greșeală.

— Așadar, asistentele medicale vor face cea mai mare parte din treabă. Oh, da, așa e mult mai bine.

— Asistente? Nu va fi ușor să găsim asistente medicale. E război, omule. Dacă naște cineva, tu vei fi moașa.

Revoltător. Dacă femeile erau atât de neglijente încât să rămână însărcinate în asemenea vremuri, atunci trebuia să le lăsăm pe femei să se descurce

singure. Nu era o slujbă pe măsura unuia dintre cei mai buni oameni ai Führerului.

— Ei bine, vor avea nevoie de mai mult personal. Noi, cei de aici, deja suntem epuizați.

— Sigur că da, a zâmbit afectat celălalt militar. De câte fețe de masă ai împăturit și de câte saltele ai înfățat. Chiar că te epuizează. Eu aș prefera să fiu pe front, omorând ruși, dar mi-am paradit genunchiul așa că mă aflu aici, s-a uitat la mine, cu oameni de teapa ta.

— Este o însărcinare foarte importantă, l-am corectat eu. Vom conduce două mii de oameni.

— Două mii de oameni? a izbucnit el în râs. Crezi că vaporul ăsta, cât o cadă de baie, va transporta două mii de oameni? Cine ți-a spus una ca asta?

62. Emilia

Stăteam pe mal, tremurând de frig și mă durea îngrozitor burta. Îi urmăream cu privirea pe refugiați cum traversau gheața și își continuau drumul pe fâșia îngustă de pământ dintre lagună și Marea Baltică. La stânga – Gotenhafen. La dreapta – Pillau. În oricare parte o luai, te aștepta încă o călătorie lungă.

Cei din grupul nostru se ciondăneau, dar până la urmă au ales Gotenhafen. Credeau că drumul era mai scurt până la Gotenhafen. Pe urmă s-au ciorovăit în privința mijlocului de transport.

— Putem să mergem pe jos, a afirmat Eva.

— E mult prea departe. Am traversa mai repede golful cu o barcă, a susținut Joana. Rușii au venit deja peste noi. Nu avem timp de pierdut.

— Uite cum vom face, ne-a sfătuit Poetul. Vom împrumuta căruța noastră și calul unei familii care se deplasează pe jos. Vor fi recunoscători pentru asta. Noi luăm o mică ambarcațiune și ne întâlnim cu ei la Gotenhafen și ne recuperăm bagajele. Va fi convenabil pentru ambele părți.

Nu aveam niciun bagaj, doar un cartof putred în buzunar pe care îl ronțăiam când nu mă vedea nimeni. Asta era tot ce aveam.

Treaba asta m-a dus cu gândul la tatăl meu.

— Tu ești tot ce am, obișnuia el să spună.

Moartea mamei l-a schimbat pe tata. Într-o zi, i-a apărut un smoc de păr alb la ceafă. Când i-am pomenit de asta, mi-a spus că era ceva special – păr de înger. Dar au apărut și alte schimbări. Pielea începuse să îi atârne pe oase, ca niște haine ude. Adeseori își îngropa fața în palme.

Mi-am dat repede seama că ceea ce îi făcea cea mai mare plăcere tatălui meu era fericirea mea. Așa că am încercat să par fericită, cu toate că nu eram deloc așa.

Tata își făcea în permanență griji pentru mine. A plâns când mi-a spus că mă trimitea la ferma familiei Kleist din Prusia Răsăriteană pentru siguranța mea personală. Îmi venea și mie să plâng. Voiam să strig în gura mare și să refuz. Dar m-a durut atât de mult să îl văd atât de trist fiindcă pierdea tot ce a iubit. Așa că l-am asigurat că avea dreptate și că eu nu eram supărată. I-am spus că urma să ne revedem peste câțiva ani, când interminabila iarnă a războiului avea să se transforme în primăvară.

Devenisem expertă în a mă preface. Atât de bună eram încât, după o vreme, granița dintre adevărul meu și ficțiune a început să se estompeze. Și uneori, când ajungeam să mă prefac atât de bine, mă păcăleam chiar și pe mine însămi.

63. Florian

Puștoaica poloneză nu voia să se dea bătută. Avea cincisprezece ani, era însărcinată cu copilul iubitului ei. Era o gravidă care avea viziunea libertății. Și era curajoasă. Nu puteam să neg asta.

Și mai era încă ceva ce nu puteam nega. Intrasem în criză de timp. Am reușit eu să trec intimidând câțiva gardieni din posturile din sate, dar la Gotenhafen urma să fie cu totul diferit. Gotenhafen era o bază importantă pentru *Kriegsmarine,* marina germană a regimului nazist. Prezența militară trebuia să fie compactă și constantă acolo. Se spunea că până și Koch însuși plecase din Königsberg. Când plecase și unde anume era acum?

Ningea cu fulgi mari. Nu mă deranjau temperaturile foarte scăzute. Frigul reducea riscul de infectare a rănii mele. Îmi păstra vigilența trează.

— Beck! A strigat după mine militarul. Barca aceea este a dumneavoastră.

O barcă de mici dimensiuni a demarat în trombă spre un dig putrezit.

Dacă aș putea să o iau pe fata poloneză cu mine în barcă, aș lua-o. S-ar pierde în mijlocul haosului din Gotenhafen. Ar trebui să se ocupe singură de actele ei lituaniene și de sarcina ei. Am simțit cum

mă cuprindea un val de ușurare. În curând aveam să fiu din nou pe cont propriu. Am urcat pe dig și i-am făcut un semn din cap pilotului ambarcațiunii.

— Stai puțin, toți? a întrebat el.

M-am întors ca să dau cu ochii de întregul grup aflat în spatele meu pe dig. Băiețelul s-a apropiat și a ridicat la vedere iepurele fără o ureche întrebând dacă putea merge și el la Gotenhafen.

Asistenta medicală mi-a căutat privirea. „Da, ne ești dator”, păreau să spună ochii ei.

64. Alfred

Bună seara, dulcea mea Hannelore,

Am ieşit să iau o gură de aer pe puntea vasului Gustloff. *Cu toate că sunt minus zece grade şi vântul urlă acum, e plăcut să respiri în voie. Toată lumea pare să fumeze. Ştii cât de tare mă deranjează fumul de ţigară. M-ar deranja teribil dacă te-aş vedea păngărindu-ţi gura ta dulce ca mierea cu un asemenea putregai, aşa cum văd că fac multe fete. Ai făcut asta, Hannelore? Bineînţeles că nu ai făcut-o.*

De aici de sus, de pe punte, pot să văd portul şi împrejurimile. Trebuie să fie vreo treizeci de mii de suflete în marea de oameni de acolo, de jos. Şi se spune că operaţiunile de îmbarcare nici nu au început încă în mod oficial.

Ne ţin companie şi alte nave aici în port. Văd navele comerciale Hansa *şi* Deutschland, *vechi vase de pescuit, traulere, chiar şi şlepuri care i-au adus pe refugiaţii din laguna din apropiere. Mi s-a spus că* Gustloff *va naviga spre portul german Kiel, o călătorie care e de aşteptat să dureze patruzeci şi opt de ore. Mă întreb cum se va descurca pe vreme rea, având în vedere că a fost construit pentru călătorii pe ape calme sub un cer însorit şi nu a mai navigat de patru ani.*

Unul dintre cei patru căpitani aflaţi la comanda vasului este căpitanul Petersen. Este un tip plăcut

cu părul alb, de vreo șaizeci de ani. O mare parte din restul personalului naval a coborât la țărm ca să apere portul. Au fost înlocuiți la bord de un echipaj croat. Este enervant să fii obligat să împarți totul cu personalul navigant, dar să nu îți faci griji. Am născocit alternative inteligente. Astăzi am pus pe una din toalete un afiș pe care scrie „Defectă”. Așa că, de acum încolo, o să o am doar pentru mine. O chestie destul de inteligentă din partea lui Alfie al tău.

Unii oameni de acasă nu au apreciat nici iscusința, nici abilitățile mele. Mă luau drept o pasăre lovită-n aripă care ar trebui să stea aproape de cuib. Ei nu știau adevărul.

Sunt aproape convins că nimeni nu își dă pe deplin seama de ingeniozitatea mea și de obiectivele pe care mi le-am propus. I-aș putea surprinde pe toți, Hannelore. Războiul este o chestiune de datorie și decizie. Știi că eu mi-am asumat acest angajament.

Da, viața poate fi singuratică pentru cei cu adevărat excepționali, draga mea. Așa că mi-am construit propriul meu cuib și l-am împodobit cu gânduri despre tine.

65. Joana

Am sosit în Gotenhafen dimineața devreme, cu fețele roșii și crăpate de vântul de pe apă. Emiliei i-a fost rău în cea în mai mare parte a călătoriei cu barca, deși susținea sus și tare că se simte bine. Când am ajuns în port, fața ei era de culoarea sputei. Se agăța de mâneca neamțului ca să se poată ține pe picioare. Trebuia să îi găsim un loc de odihnă și ceva de mâncare.

Timp de săptămâni întregi străbătusem drumul spre port. Nimic însă nu ne-ar fi putut pregăti pentru ceea ce aveam să găsim acolo. Cai și alte animale, pierdute sau abandonate de stăpânii lor, alergau libere pe stradă. Camioane cenușii cu provizii pentru marină zumzăiau pe străzi. Cufere, lăzi, bagaje și provizii erau aliniate pe cheiuri.

— Meta! a răcnit o femeie, alergând spre noi.

M-a înșfăcat de braț.

— Vă rog, ați văzut-o pe Meta mea? Are doar cinci anișori.

O femeie cu un mănunchi albastru la piept a trecut prin dreptul nostru, plângând.

— I-a înghețat scutecul puiului meu. Să îl trag jos de pe el? O să îi jupoi pielea?

Oamenii strigau în gura mare cerându-ne de mâncare și întrebându-ne dacă îi văzusem pe membrii familiei care se rătăciseră de ei.

— Dumnezeule, uite ce a făcut acest război din noi, a exclamat Eva cu răsuflarea întretăiată.

Băiețelul pierdut s-a agățat de piciorul Poetului pantofilor. Până și neamțul părea surprins.

Cizmarul a privit în jur.

— Sunt atât de mulți. Ar putea dura zile întregi până când ni se va asigura traversarea în condiții de siguranță. Trebuie să rămânem împreună. Haideți să stabilim că, în cazul în care ne rătăcim unii de alții, ne vom întâlni sub orologiul mare de pe clădirea aceea.

A făcut un semn cu bastonul său spre ceasul din depărtare.

Eva a oprit din drum o femeie învelită cu un șal care împingea un cărucior de copil prin zăpadă.

— Ce se mai aude? Ce știi? a întrebat-o ea.

— Ce știu? Se spune că Hitler este într-un buncăr din Berlin.

Femeia avea o voce profundă, puternică, precum cea a unui bărbat.

— Iar noi suntem aici. Unde sunt buncărele pentru noi?

Și-a ridicat privirea înspre Eva.

— Mamă, ce mare ești, hm?

Chipul Evei s-a înnegurat.

— Scuze, s-au făcut aranjamente pentru cazare?

— Aranjamente? a izbucnit femeia în râs. Uită-te în jur. Nu e nimic organizat. E ca la balamuc aici, fată naivă ce ești. Așază-te pe unde apuci și luptă-te pentru un permis de trecere, ca toți ceilalți.

Grupul s-a strâns în jurul meu. Băiețelul pierdut s-a apropiat de căruț. A făcut ochii mari.

— Copilul tău este bine? am întrebat-o eu, trăgând cu ochiul la căruț.

Dar în căruț nu era învelit un copil. Era o capră.

— Nu mă judeca, a spus femeia punându-se pavăză în fața căruciorului. Dacă nu o iau eu, o va lua altcineva. Am copii cărora le este foame.

— Nu te judec. Tuturor ne este foame.

— Ei, bine, capra asta este a mea. Găsiți-vă și voi una.

Apoi ne-a trecut pe toți în revistă și mi-a făcut mie semn cu mâna.

— Am auzit că acoperișul vechiului cinematograf nu este ciuruit. Poate că e mai cald acolo.

— Mulțumesc, i-am spus eu.

Ea a rămas în așteptare.

— Aș fi putut să vând informația asta, m-a avertizat ea.

A pufnit pe nări și s-a urnit din loc împingând fără menajamente căruciorul peste pietrele sfărâmate și peste gheață. Behăitul unei capre răsuna în ecou în spatele ei. Noi am rămas pe loc, stând în cerc și zgâindu-ne unii la alții.

În cele din urmă, Eva a deschis discuția.

— Scuze, dar acela a fost cel mai hidos copil pe care l-am văzut în viața mea.

— Și, pentru numele lui Dumnezeu, du-te să îți găsești și tu o capră, a psalmodiat Poetul.

— Acoperișul cinematografului nu este ciuruit, a adăugat Băiețelul pierdut, imitând tonul ei grav.

Și apoi, din spatele grupului s-a făcut auzită vocea tânărului neamț.

— Ai grijă, Klaus, ai putea vinde această informație.

Am încercat să mă abțin, dar nu am rezistat. Am râs. Băiețelul pierdut a început să chicotească. Eva a izbucnit în hohote puternice de râs. Și apoi s-a întâmplat cel mai uimitor lucru cu putință. Neamțul a zâmbit și a râs. Din toată inima.

— Haideți să găsim cinematograful, ne-a propus Eva de îndată ce ne-am potolit.

Am plecat din portul cu vapoarele lui enorme. Aveam să fim în stare să ne asigurăm călătoria pe unul din ele a doua zi? Dacă era așa, care dintre vapoare urma să ne ducă spre libertate?

Zăpada se cernea din cer în timp ce noi mergeam, așternându-se pe capetele și umerii noștri. Neamțul m-a apucat de mână și m-a tras înspre el.

— Îmi pare rău, mi-a șoptit el. De Ingrid.

Am lăsat capul în jos. Înainte de a apuca să îi răspund, el mi-a dat drumul la mână și s-a îndepărtat de mine.

66. Emilia

Era frumos.

Cavalerul era frumos, îi stătea bine când zâmbea.

Nu voia să îi vadă nimeni zâmbetul.

Nu voia să recunoască acest lucru nici față de el însuși.

Dar pentru un scurt moment, l-am văzut. Pe bărbatul adevărat din el, nu pe cel torturat de secrete și de durere.

Și era frumos.

Voiam ca August să îl cunoască. Erau atât de asemănători. Puternici și tăcuți.

Mi-aș fi dorit ca mama să-l fi cunoscut pe August. L-ar fi așezat la masa noastră din sufragerie și l-ar fi servit cu felii groase de pâine unse cu marmeladă. Burta ceainicului ar fi fost caldă, plină cu ceai de zmeură. Macii roșii de pe mijlocul mesei i-ar fi trimis semnale prietenoase. Mama și-ar fi scos șorțul înainte de a se așeza la masă lângă August. Apoi i-ar fi întins mâna și și-ar fi pus palma pe creștetul lui spunându-i – *Tak się cieszę, że tu jesteś. Tare mă bucur că ești aici.*

Joana încă o mai avea pe mama ei. Reîntâlnirea cu ea era motivația care o susținea. Ar ucide dragoni ca să ajungă la ea. Mama era ancora. Mama era confortul. Mama însemna acasă. O fată care își pierdea mama devenea dintr-odată o barcă mititică pe un ocean învolburat. Unele bărci eșuau în cele din urmă la mal. Și alte bărci, așa ca mine,

păreau să plutească în derivă, din ce în ce mai departe de țărm.

M-am sforțat din răsputeri să îmi îndrept atenția spre gânduri fericite – August, căldură, berze, acasă – orice ca să îmi distrag atenția de la contracțiile din pântecul meu. Am mers împreună cu ceilalți în căutarea sălii de cinematograf. Cu fiecare pas, adevărul se apropia.

Nu mai puteam rezista mult.

67. Florian

Prezența armatei în port era mai numeroasă decât mă așteptasem. Asta însemna că Armata Roșie era aproape. De data asta măcar, eram recunoscător că făceam parte dintr-un grup. Îmi țineam capul plecat și mergeam înconjurat de ei. Scenele erau agonizante.

O femeie din apropiere a căzut în genunchi hohotind.

— Mi-au spus că pot alege doar un copil pentru îmbarcarea pe navă. Cum să aleg? Vă rog, nu mă faceți să aleg.

Sentimentul de disperare era atât de prezent, fizic vorbind, încât aș fi putut să îl împing cu lopata jos de pe chei. Germania avea nevoie de absolut toți bărbații în serviciul său. Detașamentele SS trebuiau să fie de patrulă. Eu falsificasem documentele de curier, dar orice ofițer putea foarte bine să îmi ceară să îmi abandonez misiunea și să conduc un tanc, în schimb.

Femeia cu capra spusese că nu era nimic organizat. Greșea. Lucrurile păreau haotice, într-adevăr, dar germanii erau întotdeauna bine organizați. Meticuloși. Aveau un sistem pentru orișice.

Oficialii naziști de partid, liderii locali și familiile lor urmau să aibă prioritate la îmbarcarea

pe vapoarele care plecau. Ofițerii și soldații răniți aveau să primească și ei acordul de îmbarcare. După ce călătorii prioritari și personalul militar aveau să fie îmbarcați, germanii urmau să îi aleagă pe refugiați. Femeile cu copii aveau prioritate. Oameni tineri și singuri ca mine nu aveau cum să fie primiți. Cu niciun chip.

Până la urmă aș putea fi nevoit să dezvălui faptul că ascundeam o rană mai mare decât cea făcută de o bucată de schijă. Dacă era așa, aveam nevoie de ajutorul asistentei medicale. Strategia era una pe care o clocisem cu zile bune în urmă. Dar nu avea cum să funcționeze dacă ea era supărată foc pe mine. Prin faptul că am tras-o pe asistentă de pe gheață, i-am salvat viața. De ce era atât de mânioasă? Mă deranja faptul că era furioasă pe mine. Mă deranja mai mult decât ar fi trebuit să îmi pese.

Dar aveam nevoie de ajutorul ei.

Așa că a trebuit să îi spun că îmi părea rău.

Dar nu trebuia neapărat să o fi ținut de mână.

68. Alfred

Draga mea Lore,

Tensiunea crește de la o oră la alta. Mâine de dimineață vor sosi trenurile sanitare din Est, pline cu soldați răniți. Inițial, am fost repartizat la infirmerie, dar voi găsi un înlocuitor, desigur, deoarece se va descoperi cu siguranță că talentele mele sunt mult mai potrivite în alte domenii.

Pe când eram copil, Mutter *obișnuia să îmi acopere ochii pe stradă ca să nu văd boala și infirmitatea. Și era destul de îndreptățită să facă acest lucru. Știm că există atâta urâțenie și imperfecțiune pe lumea asta, dar continuăm să ne provocăm singuri traume fiind obligați să le privim. Unele lucruri este mai bine să le ignori.*

— Frick, revino la realitate!

M-am întors spre vocea care mi se adresa.

— Zona aceasta va fi rezervată pentru soldații fără membre și cei care au suferit amputări. Dar nu putem să îi primim pe toți. Mâine, când vor sosi trenurile sanitare, vom examina răniții. Doar soldații care au șanse reale de supraviețuire vor fi îmbarcați.

Să examinez răniți? Nu, asta cu niciun chip.

— Scuzați-mă, domnule, a intervenit un alt marinar. Ați spus că numai cei cu șanse de

supraviețuire vor fi îmbarcați. Dar cum rămâne cu oamenii noștri care sunt răniți mai grav?

— Vor fi lăsați în urmă, i-a dat replica ofițerul.

— Înțeleaptă treabă.

Am dat din cap.

— La ce-ți folosește să salvezi o varză, dacă și așa are frunzele ofilite?

— Ține-ți fleanca, Frick, m-au îndemnat ei la unison.

69. Joana

Orașul Gotenhafen gemea de refugiați și militari. Poetul pantofilor răscolea prin bagajele abandonate pe măsură ce înaintam. A găsit două perechi de ghete. Băiețelul pierdut le-a lustruit rapid. Până când să ajungem la sala de cinematograf, Poetul le-a și dat în schimbul unei găleți mari, pline cu terci fierbinte.

— Meseria e brățară de aur. Vezi tu, experiența ta este valoroasă, i-a spus el Băiețelului pierdut.

Băiatul a zâmbit radios.

Ne-am apropiat de micul cinematograf.

— Ne vom așeza în curând, am asigurat-o eu pe Emilia.

După cum arăta, nu mai avea mult până să se prăvălească din picioare. Am mers la intrarea din spate, dar am găsit-o încuiată.

Poetul pantofilor s-a întors cu fața spre neamț.

— Poate că găsești tu o portiță de intrare, ce zici, prietene?

— Poate, a încuviințat el din cap. Strângeți-vă în jurul meu.

Am făcut așa cum ni s-a cerut. El a scos din buzunar un briceag mititel și în câteva secunde ușa s-a deschis. Ne-am strecurat înăuntru, iar el a încuiat ușa după noi.

— Ar trebui să o lăsăm deschisă, am protestat eu. Mai sunt și alții care au nevoie de un loc în care să stea la adăpost.

Dar erau deja și alții înăuntru. Stând pe scaune sau întinși pe jos.

— Văd că mama caprei a făcut ceva bănuți vânzând pontul, a remarcat Eva.

— Unde să ne așezăm? a întrebat Poetul privind în jur.

— Ar trebui să ocupăm cabina de proiecție, a propus neamțul. Sus, la etaj.

— Nu vreau să urc scările, s-a opus Eva. Sunt obosită. Haideți mai bine să ne așezăm și să mâncăm terciul până nu se răcește.

Eram de acord cu ea. Fusese o zi atât de lungă. Călătoria cu barca, gheața, Ingrid.

Ingrid.

Am simțit un tremur în gât.

— Bun, a continuat Eva, și care dintre voi a ascuns borcanele cu mure și morcovii din casa morților?

După o masă servită în tihnă am culcat-o pe Emilia pe jos și i-am ridicat picioarele pe o valiză. Băiețelul pierdut a adormit în câteva secunde. Eva a adormit și ea repede, silueta ei uriașă fiind lungă cât trei băieței pierduți la un loc. Sforăia, bolborosind și împroșcând salivă ori de câte ori dădea afară aerul din piept.

Mi-am scos trusa medicală din valiză, pregătindu-mă pentru cei care ar putea avea nevoie de ajutorul meu.

— Hei, mi s-a adresat neamțul cu glas domol.

Mi-am întors privirea spre el.

— Sunt câteva nave care pleacă din port. Mâine ne vor separa unii de alții la înregistrare, mi-a spus el.

Emilia s-a uitat la mine. Nu mă gândisem la asta.

— Dar ar trebui să încercăm să rămânem împreună, i-am șușotit eu.

— Ei bine, și cu ea cum faci? m-a întrebat el arătând înspre Emilia.

— La fel, folosim actele femeii lituaniene.

El a clătinat din cap.

— Aici vom da de un control mai dur. Toată lumea vrea să ajungă pe o navă.

— La voi explica că este gravidă. Își va descheia paltonul și vor vedea.

— Dar nu pare destul de in vârstă ca să fie acea lituaniană. Și nu vorbește deloc lituaniana, a adăugat el. Sunt stricți aici. Au ofițeri superiori la punctele de control, nu doar tineri recruți.

Emilia a întins mâna și a atins genunchiul neamțului.

— *Bitte,* l-a implorat ea.

— Îmi pare rău, nu pot să te iau cu mine, i-a spus el. Dar ea poate.

A arătat spre mine.

— Eu pot?

— Da. Așa cum a spus bătrânul, „Meseria e brățară de aur”. Vapoarele mai mari vor avea infirmerii. Vor avea nevoie de tine. Oferă-te să lucrezi ca voluntar, dar spune-le că vrei să îți aduci și pacienții cu tine.

Emilia s-a uitat la el.

— Și tu ești pacient, a remarcat ea.

— Oarecum. Am, într-adevăr… a ezitat o clipă, o afecțiune medicală.

Schijele. Aproape că uitasem.

— Ah, nici măcar nu te-am mai întrebat. Păreai bine. Cum mai e rana ta?

— Lasă asta. E vorba de altceva, a spus el.

— De ce anume? am întrebat eu.

Emilia s-a bătut ușor cu mâna pe urechea stângă, apoi a arătat înspre neamț.

El s-a holbat la ea, nevenindu-i să creadă, dar râzând, totuși.

— Ce ești tu? O mică vrăjitoare sau ce? Cum de ai știut?

El s-a aplecat pe deasupra Emiliei.

— Urechea mea stângă a fost vătămată, mi-a șușotit el. Am documente, o misiune importantă. Trebuie să ajung pe o navă. Dar sunt șanse să mi

se ceară să rămân aici și să lupt, în schimb. Așa avea un argument mai solid dacă aș avea o confirmare medicală. Ai putea să spui că sunt în convalescență în urma unei răni de război și că mi-am pierdut și auzul, totodată.

Ce îmi cerea să fac?

— Nu sunt doctor, i-am zis eu.

— Dar eu am fost pacientul tău, a pledat el. Te rog, gândește-te la treaba asta.

Și-a înșfăcat rucsacul și a făcut un semn cu degetul în sus, spre camera de proiecție.

— Mă duc să găsesc drumul până acolo, sus.

A plecat. Îmi vorbise mai mult în ultimele cinci minute decât în toată perioada de când a intrat în grupul nostru.

Poetul pantofilor încă mai era treaz și trăgea cu urechea la noi. A ridicat din sprâncene înspre mine, apoi s-a întors pe o parte ca să se culce.

70. Alfred

Stăteam cu ochii încremeniți pe plicul de la *Mutter.* Sosise cu două luni în urmă. M-am hotărât să îl deschid.

Dragul meu Alfie,

Sunt atât de îngrijorată. În ciuda numeroaselor scrisori pe care ți le-am trimis, nu am nicio veste de la tine. Te rog, trimite-i câteva rânduri lui Mutti a ta, ca să știu că ești teafăr și nevătămat. Mănânci bine? Cum o mai duci cu stomacul?

Heidelberg este destul de liniștit în comparație cu restul țării. Sunt mulțumită că suntem izolați. Îți fac curat în cameră, în speranța că te vei întoarce în curând acasă. Săptămâna trecută, în timp ce ștergeam praful în debaraua ta, am descoperit toți fluturii aceia înfipți în peretele din spate. Îți imaginezi cât am fost de surprinsă. Sunt atât de mulți și, cu toate acestea, nu mi-ai pomenit niciodată nimic de ei. De cât timp îi ai, Alfred, și de ce?

Nu s-a schimbat nimic pe aici de la ultima mea scrisoare. Casa familiei Jäger este tot goală. Frau Henkel te pomenește de fiecare dată atunci când aduce vorba de familia Jäger. Pare-mi-se că tu o admirai pe micuța Hannelore, nu-i așa? Mă întreb dacă e ceva ce nu mi-ai spus? Să nu îți fie teamă să îmi împărtășești secretele tale. Nu le voi divulga tatălui tău. Când se va termina războiul, va exista

„o atitudine corectă” pe care să o adopți. „Atitudinea greșită” ar putea avea consecințe grave. Tatăl tău este conștient de asta. Sper că și tu la fel.

Nu uita să porți două perechi de șosete. Îți vor proteja monturile.

Cu gânduri drăgăstoase, la fel ca întotdeauna.
Mutti

Am înșfăcat un stilou și o foaie de hârtie.

Dragă Mutter.

Tocmai am primit scrisoarea ta. Sunt în Gotenhafen. Sunt bine și am foarte multă treabă. Lucrez pe nava Wilhelm Gustloff *și sunt mult prea ocupat cu îndatoririle mele ca să scriu mai des. Nu te atinge de fluturii mei și te rog abține-te să mai intri în camera mea. Nu știu nimic despre familia Jäger.*

Al tău fiu,
Alfred

71. Florian

Știam eu. Asistenta voia să se uite la urechea mea. Am urmărit-o cum și-a croit drum prin sală, căutând scara. Avea să o găsească? M-am așezat și m-am apucat să îmi curăț unghiile cu briceagul.

Ea a deschis ușa.

— Mă surprinde faptul că n-ai încuiat-o.

— Știam că vei urca aici.

— De unde știai? m-a întrebat ea.

Am ridicat din umeri.

— Ești excesiv de responsabilă. Simți o nevoie teribilă să vindeci oameni.

Mi-am ridicat privirea de la briceagul meu:

— De unde și până unde ți se trage asta?

— De unde și până unde pui tu întrebări? Abia dacă scoți vreo vorbă. Te-am întrebat de câteva ori cum te cheamă și nu ai vrut să îmi răspunzi. Știi cum îți spun? m-a întrebat ea. Neamțul.

— Sunt prusac.

Mi-am coborât privirea din nou la briceagul meu. Chiar trebuia să îi fi spus treaba asta?

— În regulă, așadar, acum ești Prusacul.

A îngenuncheat aproape de mine.

— Dă-mi voie să mă uit la urechea ta.

A băgat mâna în geanta ei de unde a scos o mică lanternă cu ajutorul căreia mi-a cercetat cu atenție urechea. Îi simțeam căldura obrazului aflat atât de

aproape de al meu. Un pandantiv de chihlimbar se odihnea în scobitura gâtului ei.

— Frumos colier. Îți place chihlimbarul? am întrebat-o eu, ducându-mă cu gândul al neprețuita lebădă.

— Sunt lituaniană. Bineînțeles că îmi place chihlimbarul. Ai timpanul spart. De curând. Cum s-a întâmplat? a vrut ea să știe.

— În timpul exploziei. Odată cu schijele, i-am explicat eu. M-a palpat în jurul urechii. Vârfurile degetelor ei îmi gâdilau lobul urechii. Am tresărit.

— Te doare? m-a întrebat ea.

Am clătinat din cap. Nu, nu mă durea. Eram surd, dar asta nu însemna că aveam simțurile amorțite. Chipul asistentei era la câțiva centimetri de al meu. Gura ei era atât de aproape încât îi simțeam respirația în ureche. Am închis ochii străduindu-mă al naibii de tare să îmi stăpânesc tremurul nervos. Mă testa.

Ea s-a lăsat înapoi pe călcâie, zâmbind cu gura până la urechi.

— Ești mulțumită? am vrut eu să știu.

— Oh, da, mi-a zâmbit ea. În mod categoric, nu auzi nimic cu urechea aceea.

— Știu că ai spus ceva. Am simțit. Numai că nu am putut auzi.

— Ei bine, aș vrea să auzi ce îți spun acum. Eu sunt Joana. Ar trebui să îmi spui pe nume. Nu „asistenta medicală”, și nici „fata”. Joana.

— Ar fi nepoliticos, am replicat eu. Ești mai în vârstă decât mine. Cum ar trebui să îți spun, Ma’am sau poate Madame[51]?

Ea și-a dat ochii peste cap.

— Întinde-te. Vreau să îți verific pansamentul de pe rană. M-am lăsat pe spate și mi-am încrucișat brațele sub ceafă.

Trebuia să o întreb.

— Sau poate „doamna Cutare”? am zis eu.

— Nu, nu sunt doamna nimănui, a răspuns ea, cercetându-mi rana. Dar tu ai vreo doamnă?

Am tresărit.

— Acolo, în zona aia, unde mă atingi acum. Încă mă mai doare, am spus eu.

— Este normal. Dacă ar fi infectată, ai avea febră și ar fi decolorată.

A trecut fără nicio problemă înapoi la discuția de natură medicală. Mi-a dat la o parte părul care crescuse prea mult și și-a lipit palma de fruntea mea. Mâna ei era caldă.

— Nu ai febră.

A făcut o pauză, timp în care și-a dres glasul.

— Ei bine, m-am gândit la ceea ce mi-ai spus. Mâine s-ar putea să fim separați unii de alții. Eu trebuie să stau cu Emilia.

— Trebuie?

Mi-a dat și mai mult la o parte bandajul pătat de sânge.

— Da. Poate să nască în orice clipă și, în ciuda bravadei pe care o afișează, probabil că este destul de speriată.

„Tu ești speriată?" voiam eu să o întreb. O aștepta vreun soldat pe undeva? M-am dus cu gândul la melodia *Lili Marleen,* pe care o pomenise cu puțin timp în urmă. Poate că exista vreun tip care o aștepta sub un felinar în Lituania.

— Așadar, vrei să o ajuți pe fata poloneză. Ești ca asistenta aceea medicală, care mergea cu un felinar prin întuneric ca să îi salveze pe oamenii bolnavi?

— Nu, a răspuns ea sec. Nu sunt Florence Nightingale[6]. Doar că Emilia îmi amintește de cineva.

Mi-am dat seama că, spunând adevărul, s-ar putea să fie exact stratagema de care aveam nevoie.

— Și mie îmi amintește de cineva, am declarat eu. Am o soră mai mică.

A funcționat. Ea și-a întors repede chipul spre mine.

— Chiar așa?

Am încuviințat dând din cap.

— Are aproape șaisprezece ani acum, la fel ca fata poloneză. Tata a trimis-o în nord, aproape de granița daneză, ca să fie în siguranță. Nu am mai auzit nimic despre ea de peste trei ani. Am de gând să o caut.

Expresia de pe chipul ei s-a înmuiat.

— Părinții tăi mai trăiesc? am întrebat-o eu.

Mâinile i s-au oprit în loc. Degetele ei se odihneau ușor pe pieptul meu. Privea în gol într-un colț.

— Sper că da, a răspuns ea cu un oftat.

Familia. Am atins coarda sensibilă. Eram exact acolo unde trebuia să fiu ca să o conving, dar, dintr-odată, m-am simțit prost. Era o fată tare cumsecade. Și de ce trebuia să fie atât de frumușică? De ce nu avea și ea mustață, precum matahala aia, Eva?

— Am încercat să nu fiu pesimistă, mi-a mărturisit ea. Mama este într-o tabără de refugiați din Germania, dar tatăl și fratele meu încă se mai află în Lituania. Mama crede că ei fac parte din mișcarea de rezistență și se luptă prin păduri. Am auzit că Stalin a comis atrocități de nedescris împotriva lituanienilor. Și, fără să vreau, gândul îmi zboară la familia de la etaj de pe moșie.

A făcut o pauză.

— Ești absolut sigur că erau cu toții morți? Mă tot gândesc că poate vreunul din copii era în viață, că puteam să îl ajut.

Nu voiam să îi descriu scena.

— Erau morți.

M-a privit drept în ochi.

— Am făcut o chestie de-a dreptul stupidă.

I-am susținut privirea, rămânând în expectativă.

Lăsa ușor garda jos. Adevărurile ei așteptau să fie rostite. O buclă moale i-a alunecat de după ureche pe obraz. Bucla aceea. Mă omora cu zile.

— Am scris un bilet familiei, spunându-le că le-am împrumutat trusa de cusut. Nu mă simțeam

deloc îndreptățită să iau ceva ce le aparținea lor. Asta înainte să știu că erau cu toții sus, bineînțeles. M-am semnat pe bilet și l-am lăsat în bucătărie. Acum numele meu întreg se află în acea casă. Dacă se întorc rudele și dau de familia moartă și de numele meu, pe deasupra?

— Sigur că da, le-ai măcelărit familia și apoi ai lăsat un bilet prin care să îi anunți că le-ai împrumutat trusa de cusut. Ești o criminală de-a dreptul calculată, am spus eu râzând.

Garda s-a ridicat la loc. Am întins coarda prea tare.

— Criminalii nu sunt întotdeauna asasini. Uneori nici măcar nu au mâinile pătate de sânge.

Și-a pus la loc lucrurile în geantă, lăsându-mă cu cămașa descheiată.

— Ar trebui scoase firele peste vreo două zile. Nu știu dacă mă vor accepta pe vapor. Dacă mă acceptă, s-ar putea să mă mai gândesc dacă să garantez sau nu pentru urechea și pentru rana ta. Dar trebuie să știu mai multe amănunte. Nu pot să risc. Fie îmi spui numele tău, sau îmi arăți actele tale, fie îmi spui ce ascunzi în rucsac.

S-a ridicat în picioare și m-a privit de sus.

M-am ridicat și eu în coate, dar nu am spus nimic. Îmi doream cu adevărat să nu îmi placă de această fată, dar eșuam în chip lamentabil.

— Te crezi mare șmecher, m-a mustrat ea, clătinând din cap. Știu că ai luat ceva din valiza mea. Vreau acel lucru înapoi, până mâine.

— Nu știu despre ce vorbești. Poate ai face bine să mai verifici valiza încă o dată.

— Oh, ești bun, dar nu chiar atât de bun pe cât te crezi, a remarcat ea. Și crede-mă pe cuvânt, tu nu ești singurul care are secrete. Noapte bună, prusacule!

A închis ușa după ea.

M-am întins cu spatele pe podeaua rece cu dale din gresie. Am dus mâna la buzunar și am scos afară biletul ei despre trusa de cusut. Ce fel de fată

lasă un bilet de scuze în mijlocul unei băi de sânge?

Una cinstită.

Am cercetat cu atenție scrisul ei frumos, memorând și trasând cu degetul arătător peste conturul semnăturii ei. Îi strecurasem desenul înapoi în valiză. Da, chiar că eram atât de bun pe cât mă credeam.

Noapte bună, Joana!

72. Alfred

Bună dimineața, Hannelore!

Astăzi va fi o zi aglomerată. În câteva ore vor începe formalitățile de îmbarcare la bordul tuturor doamnelor nobile ale mării, navele care vor salva mii de suflete. Este o adevărată armadă adunată aici, la baza navală. Dar nava mea, Willi G, *așa cum îi spunem noi, marinarii, este ca un macrou printre sardele.*

Am primit o scrisoare de la Mutter. *M-a informat că băgăcioasa de* Frau *Henkel a trăncănit tot felul de minciuni la ușa noastră. Într-adevăr, am văzut-o pe umflata aia bătrână de* Frau *trăgând cu ochiul pe după perdea când agitatorii ăia din gruparea „Tineretul Hitlerist" au bătut la ușa noastră și au insistat să intre în casă. Erau atât de aroganți și de agresivi. Măcar sunt mulțumit că* Muttter *era dusă cu treburi la brutar în timpul vizitei lor. Bineînțeles că nu i-am pomenit nimic despre acel episod. Ajunsese deja cu nervii la pământ din pricina războiului. Dar, după cât se pare, scroafa aia bătrână de Henkel a deschis discuția, așa că mă simt obligat acum să fac un comentariu.*

După plecarea paraziților din casa noastră, mă aflam, din întâmplare, în baie. Am remarcat că ai ieșit imediat din bucătărie și te-ai îndreptat spre foaier când băieții din gruparea „Tineretul

Hitlerist" au venit să bată la ușa ta. Încă mă mai întreb de ce te-ai dus atât de repede la ușă.

Niciodată nu putem fi suficient de prudenți, Hannelore. Doar pentru că cineva bate la ușă nu înseamnă neapărat că trebuie să și deschizi. Uneori, dulcea mea fată, sunt lupi la ușă. Și dacă nu suntem atenți, s-ar putea să ne înfulece cu totul.

73. Joana

Am părăsit cinematograful în zori și am plecat spre îmbarcare. Agitația din port depășise orice limită, ajungându-se la o adevărată frenezie.

Refugiații își cărau lucrurile în toate modurile posibile. Eva a evitat un biciclist și ne-a făcut semn să ne uităm peste drum.

— Aceea este o masă de sufragerie?

Un cal obosit târa după el o masă cu picioarele în sus încărcată cu bulendre fixate cu chingi.

— Ca să nu mai vorbim de o ultimă cină. Scuze, a adăugat Eva.

La câteva sute de metri distanță era gara Oxhöft. Eva și-a croit cu greu drum prin mulțime, culegând informații.

— Se spune că soldații răniți vor fi aduși cu trenul în cazul în care căile ferate încă mai sunt funcționale. Unii zic că deja rușii le-au bombardat pe toate.

Zvonurile se răspândeau precum virusurile. Unii spuneau că Berlinului nu-i păsa de germanii din Prusia Răsăriteană. Alții susțineau că băieții tineri, până și cei de doisprezece ani, au fost mobilizați și purtau arme mai înalte decât ei.

— De ce ești atât de agitată? m-a întrebat Eva. Doar știi că vei fi primită pe unul dintre vapoare. Mi-ai spus că ai o scrisoare, a adăugat ea.

— Sst!

M-am uitat în spate să văd dacă mai era cineva prin apropierea noastră.

— Nu vreau să știe și ceilalți.

— De ce atâta discreție? a șoptit Eva.

— Nu vreau ca ei să creadă că voi avea parte de vreun tratament preferențial sau că profit de vreo oportunitate.

— Este o scrisoare semnată de un doctor din Insterburg care afirmă că ești pricepută la tratarea rănilor și bolilor interne. Scuze, dar eu nu numesc asta o oportunitate, a spus ea.

— Totul este nedrept, Eva. Tu știi asta. Hitler mi-a permis să intru în Germania. El crede că unele popoare baltice sunt „germanizabile”. Dar, pentru fiecare persoană ca mine pe care Hitler a adus-o aici, el a dat afară un biet suflet de om, cum ar fi Emilia.

Eva a ridicat din umeri.

— Viața nu este dreaptă. Ești norocoasă.

Nu mă simțeam norocoasă. Mă simțeam vinovată.

— Crezi că ai timp de lecții de moralitate? mi-a trântit-o Eva. Rușii sunt chiar după colț. Dacă mai aștepți, vor ajunge sub fusta ta și vei fi un om mort. Scuze, dar nu îți mai pierde timpul cu gesturi de bunăvoință față de puștoaica poloneză. Treci la rând și urcă pe un vapor. A fost plăcut să parcurgem drumul împreună, dar acum am ajuns aici. Eu n-am nevoie de grup. Am nevoie de lucrurile mele și am nevoie de un vapor.

Am văzut un tânăr marinar răscolind printr-un morman de bagaje.

— Scuză-mă, m-am adresat eu lui.

Marinarul a luat imediat poziție de drepți, încercând să ascundă la spate un fluture din cristal.

— Bună dimineața, doamnelor. Alfred Frick la dispoziția dumneavoastră.

74. Florian

Stăteam în spatele Poetului și al micuței poloneze, încordându-mi auzul pentru a percepe ce își spuneau Joana și marinarul. Fata poloneză făcea tot posibilul să mă ascundă vederii.

Marinarul bătea câmpii.

— Am fost trimis să întâmpin un tren care trebuie să sosească. M-am gândit că aș putea face uz de timpul prețios și reuși, poate, să reunesc unele obiecte valoroase cu stăpânii lor.

În loc să ne interogheze, el ne dădea explicații. Rangul lui, de matroz, era cel mai mic grad de marinar înrolat în marina germană.

— Desigur, a încuviințat Joana. Nu o să îți răpesc decât o clipă din timpul tău prețios. Ai putea să ne spui unde și când încep înregistrările pentru îmbarcare?

— Ah, da, asta e întrebarea zilei, nu-i așa? Înregistrările încep la ora șapte fix pe partea estică a cheiului. Bineînțeles că, după cum puteți vedea, sunt multe nave. Dar aceea, a spus el arătându-ne cea mai mare navă aflată în depărtare, aceea, doamnelor, este *Wilhelm Gustloff*. Aceea este nava mea.

Joana l-a privit cu atenție pe tânăr.

— Scuză-mă că te întreb, dar ce ai pățit la mâini? s-a interesat ea.

El și-a îndesat mâinile în buzunare.

— Ah, nimic. Doar o mică iritație a pielii. Riscurile meseriei de marinar. Un mic sacrificiu pentru Germania.

Eva și-a dat ochii peste cap.

— Am o cremă care îți va proteja mâinile și calma iritația, a precizat Joana.

Soldatul și-a coborât privirea în pământ mormăind ceva.

— Am pregătire medicală, a insistat Joana. Am lucrat într-un spital.

Ochii marinarului s-au luminat.

— Ești repartizată pe vreo navă?

— Nu, tocmai de aceea am întrebat despre înregistrări, i-a explicat Joana.

— În acest caz, poți să consider că aceasta este ziua dumitale norocoasă, *Fräulein.* Aștept un convoi de trenuri sanitare și de ambulanțe de teren. Vezi dumneata, îmbarcăm răniții noștri pe *Gustloff.* Nu avem decât un doctor. O să treacă pe aici și te voi prezenta.

Asta nu era ziua norocoasă a Joanei. Era ziua mea norocoasă. Tipul acesta era un nătărău de primă clasă. Am ieșit din spatele Joanei ca să fac prima mea mutare, dar Joana mi-a luat-o înainte.

— Vai de mine, mulțumesc, marinarule. Dar vezi tu, am niște pacienți importanți pe care îi supraveghez. Va trebui să îi iau cu mine.

— Ei bine, dacă actele tuturor sunt în regulă, putem face o cerere. Soldații răniți și membrii de partid vor fi îmbarcați primii, desigur. Dar am auzit că vor evacua multe doamne fine… așa ca dumneata.

I-a aruncat Joanei un surâs ciudat, buza de sus încrețindu-i-se deasupra dinților lui pătați.

Eva s-a întors spre mine, iritată:

— Asta e cel mai bun dintre cei care au rămas? Scuze, dar eu nu îmi pun viața în mâinile unui individ căruia îi duhnește gura la greu.

75. Alfred

Soarta mi-a zâmbit. Am dat peste o asistentă medicală calificată doar cu câteva minute înainte ca trenul încărcat cu soldați mutilați să sosească.

Am înșfăcat-o pe femeie de mânecă și am tras-o după mine prin mulțime.

— Doctor Richter! strigam eu printre hoardele de oameni. Doctor Richter! Am o asistentă medicală pentru dumneavoastră.

Am îmbrâncit-o în fața doctorului. Ea aproape că s-a prăvălit peste el.

— Oprește-te pe loc. Ce faci? a întrebat doctorul.

A întins o mână ca să o reechilibreze.

— Îmi cer scuze, domnule, a spus fata. Marinarul a crezut că ați putea avea nevoie de ajutorul meu.

Ea și-a scos hârtiile din geantă și i le-a dat doctorului.

— Am fost asistenta unui chirurg în Insterburg. Este și o recomandare printre actele mele.

Doctorul s-a uitat rapid peste hârtiile ei.

— Te-ai înregistrat deja? a chestionat-o el.

— Nu încă, domnule, a răspuns ea.

— Am un convoi de răniți pe drum. Nu avem loc pentru toți. Trebuie să le evaluăm rapid starea de sănătate. Aceia care sunt suficient de puternici

să facă față voiajului pe mare vor fi îmbarcați pe vapoare.

— Eu călătoresc cu pacienți prioritari, a declarat asistenta, inclusiv o femeie însărcinată care…

— Ai experiență în materie de nașteri? a întrerupt-o doctorul.

— Da, am.

Doctorul i-a dat hârtiile înapoi.

— Ajută-mă aici. Te vom înregistra pe *Gustloff* după ce vom tria răniții.

— Și pacienții mei? a insistat ea.

Doctorul s-a enervat.

— Nu am timp de așa ceva.

Apoi s-a uitat la mine.

— Tu. Cel care ai adus-o pe asistenta medicală. Cum te cheamă?

— Frick, domnule.

— Du oamenii ei să se înregistreze. Poate găsești locuri pe vreo navă.

Asistenta și-a scos stetoscopul din geantă și l-a pus în jurul gâtului.

Doctorul mi-a făcut un semn din cap.

— Mulțumesc, Frick.

— Mă bucur că v-am putut fi de folos.

Eram mândru nevoie mare. Mulțumit. Când i se dădea ocazia, Alfred Frick se ridica la înălțimea așteptărilor și devenea erou.

76. Joana

O parte din mine se simțea atrasă de ideea de a-l urma pe doctor și de posibilitatea de a ajuta pacienții ce urmau să sosească. Dar nu voiam să părăsesc grupul nostru.

— Du-te, draga mea, m-a încurajat Poetul. Ajută-i pe alții dacă poți. Acest tânăr marinar ne va duce să ne înregistrăm. Ne vom întoarce după tine. Te vom găsi.

Am îngenuncheat în fața Băiețelului pierdut.

— Și, de-acum încolo, Klaus, să stai aproape de Poet. Să îl ții de mână.

Băiețelul a încuviințat din cap. I-am dat o sărutare. El mi-a întins iepurele cu o singură ureche ca să îl sărut și pe el, iar eu m-am conformat.

— Ai grijă de el Poetule, i-am atras eu atenția bătrânului pe când îl îmbrățișam. Și nu uita să mă cauți înainte de a vă îmbarca pe vreun vapor.

— Ceasul, mi-a reamintit poetul. Ne putem întâlni sub orologiu.

O locomotivă acoperită de funingine a apărut în depărtare, gâfâind de atâta efort.

Emilia a venit spre mine, cu ochii măriți de spaimă.

— Nu îți face griji, am liniștit-o eu. Trebuie să îi ajut pe acești oameni. Dar te voi ajuta și pe tine.

I-am tras căciula pe urechi și i-am îndreptat-o.

— Dă-ți cu ruj pe buze, i-am șoptit eu.

I-am pus mâna pe burtă.

— O să vă văd pe amândoi în seara asta.

Chiar și de la distanță, puteam vedea că vagoanele de tren erau înțesate cu răniți și refugiați. Pasagerii stăteau aplecați în afara compartimentelor strigând după ajutor. Marinarii s-au repezit să-i întâmpine cu tărgi și cu atele. Doctorul a început să împartă instrucțiuni.

Și, în mijlocul infernului, l-am auzit.

— Joana.

M-am întors cu fața spre acea voce.

Prusacul m-a tras deoparte.

— Voiai să știi ceva, mi-a șoptit el, venind și mai aproape de mine.

Ochii lui i-au găsit pe ai mei.

— Eu sunt Florian. Numele meu este Florian.

A întins mâna și mi-a prins o buclă între degete. Un val de căldură mi-a inundat fața.

L-am apucat de mânecă pe marinarul care m-a adus la doctor.

— Cum te cheamă? l-am întrebat eu.

— Frick. Dar poți să îmi spui Alfred.

— Alfred, oamenii ăștia sunt foarte importanți. Au documente. Îl voi ajuta pe doctor, dar acești oameni trebuie să fie duși pe același vapor pe care voi fi eu îmbarcată. Înțelegi ce spun?

— Da, *Fräulein.* Desigur.

Trenul, umflat ca un luptător plin de vânătăi, șuiera pe liniile de rezervă.

Doctorul mi-a dat un registru. Puteam avea încrederea în marinar?

— Alfred, îmi promiți că vei avea grijă de grupul meu? Această tânără mamă este foarte importantă.

— Lăsați-i pe seama mea, *Fräulein.*

Dinspre tren se auzeau strigăte disperate.

— Să mergem! m-a îndemnat doctorul.

L-am luat brusc pe prusac de mână și i-am șușotit în urechea bună:

— Sunt bucuroasă să te cunosc, Florian.

77. Emilia

A plecat. De ce mă părăsea toată lumea? Bineînțeles, Joana era un caz special. Un medic a ales-o pentru meseria pe care o avea. Agitația a erupt ca un vulcan în momentul când a sosit trenul. Ne-am întors cu spatele la șine și l-am urmat pe marinar spre port.

Marinarul mă îngrijora. Sub aparența lui binevoitoare zăcea ceva întunecat. Ingrid ar fi simțit acest lucru. În vreme ce grupul stătea de vorbă cu Joana, un câine hămesit s-a apropiat de marinar. Câinele, prea slăbit ca să mai fie în stare să latre, i-a adulmecat picioarele chelălăind. Marinarul i-a ars una câinelui cu botul cizmei, enervat și dezgustat.

— Ține minte, să nu vorbești, mi-a șoptit cavalerul. Ești lituaniană.

Cavalerul meu nu mă părăsise încă. Era fericit dintr-o pricină anume. Fie din cauza marinarului, fie a Joanei. Sau poate a amândurora. Dar, probabil că avea să fie nevoit să mă părăsească și el. Tata nu a vrut să mă părăsească. Am simțit ce luptă se dădea în el când am tras cu urechea de cealaltă parte a ușii.

„Promite-mi, Martin, i-a cerut tata domnului Kleist. Promite-mi că o vei proteja, că vei avea grijă de ea, că o vei iubi ca pe propriul tău copil. Ea este tot ce am”.

Nu mi-am putut șterge din memorie glasul sufocat de emoție al tatălui meu.

Domnul Kleist promisese.

„Da, Michal, voi avea mare grijă de ea. Se va îndrăgosti de viața la țară și de fermă. Else și August vor fi fericiți să mai audă un glas de copil în casă".

„Și Erna?" a întrebat tata. „Ești convins că o va primi cu brațele deschise?"

„Erna… da", a ezitat domnul Kleist.

Reluam mereu în minte această conversație. Rostise cuvântul „da", dar parcă ceva din felul în care i-a spus urla „nu". Apoi am trecut din nou în revistă tot adevărul:

Martin Kleist m-a primit cu brațele deschise.

Else Kleist m-a primit cu brațele deschise.

August Kleist m-a primit efectiv cu brațele deschise.

Dar Erna Kleist nu a vrut să mă primească cu brațele deschise.

Cu niciun chip.

78. Florian

Sute de mii de oameni s-au pogorât asupra Gotenhafenului din ținuturile îndepărtate ale Prusiei Răsăritene și ale Țărilor Baltice. Acum se împingeau unii pe alții și se revărsau înspre port ca bușteni pe râu. Claxoanele mașinilor urlau, croindu-și câte o potecă îngustă prin marea de refugiați. O mulțime de oameni se adunase în jurul unei fetițe care fusese lovită de o mașină. Câteva ciori pestrițe se ospătau cu măruntaiele unui cal mort aflat în fața unei căruțe răsturnate. Oamenii rătăceau de colo-colo, stând tot timpul cu ochii pe cer de teama Morții Negre. Pe marginea drumului, unde pământul fusese răscolit de șenilele tancurilor, o vacă costelivă mugea jalnic. Ugerul îi înghețase și îi plesnise peste noapte.

— Dați-vă la o parte, vă rog. Însoțesc o escortă oficială! a anunțat marinarul care ne acompania.

Micuța poloneză m-a tras de mânecă și mi-a aruncat o privire îngrijorată. Marinarul atrăgea atenția în mod inutil. Era mai mult decât un biet nătărău fără experiență; își dorea cu disperare să se simtă important. Cunoșteam genul acesta de oameni.

În depărtare, am zărit un grup de oficiali de partid împreună cu soțiile lor. Femeile purtau haine groase de blană și bijuterii scumpe. Erau flancate

de cameriste care le cărau cuferele și cutiile cu pălării. Aceștia erau pasagerii privilegiați care urmau să aibă prioritate la îmbarcare împreună cu ofițerii și răniții. Erau, totodată, și genul de oameni care puteau să îmi creeze probleme.

— Ia ascultă, marinarule. Oprește-te o clipă!

L-am bătut pe umăr, iar el s-a întors. L-am tras deoparte de grupul nostru, astfel încât zgomotul agitației din jur să acopere conversația noastră.

— Îmi pari un om de încredere, l-am lingușit eu.

— Ei bine, da.

— Mai bine zis, un om discret, am clarificat eu lucrurile. Așa cum a menționat și asistenta medicală, unii dintre noi au de îndeplinit misiuni importante.

Mi-am coborât glasul.

— Poate chiar și pentru Führer în persoană.

Am scos hârtia împăturită din buzunarul interior al paltonului.

— Oh, da. Sunt o persoană destul de discretă, m-a asigurat el, uitându-se plin de curiozitate la hârtie.

— În cazul ăsta, pot să am încredere în tine să îți dau să citești scrisoarea și să nu spui nimănui de ea.

I-am dat scrisoarea și el a început să o citească. Avea mâinile și degetele acoperite cu o crustă de bășici ce făcuseră coajă. Numai la vederea lor mă apuca mâncărimea. M-am scărpinat la ceafă.

Marinarul și-a ridicat privirea și a dat să mă salute militărește.

— Nu face asta. Vei atrage atenția.

— Ah, da, *Herr* Beck. Înțeleg. Misiunea dumitale este secretă.

Fața lui radia din pricina emoției conspirative.

— Nu îmi pot permite să fiu abătut din drumul meu ca să fac un alt gen de muncă sau să întârzii răspunzând la tot felul de întrebări în punctele de control, i-am spus eu. Trebuie să mă îmbarc pe o navă și, de preferat, undeva într-un loc ferit de

priviri indiscrete. Dar unii dintre acești ofițeri s-ar putea să dorească să mă recruteze pentru propriul lor folos, pentru a mă abate de la misiunea mea. Pe ceilalți de aici poți să îi duci să se înregistreze. Dar, dacă mă poți ajuta cu o înregistrare discretă, te voi recomanda lui Gauleiter Koch pentru avansare, și chiar Führerului în persoană.

Îi captasem atenția.

— Văd că Reich-ul dispune de practici eficiente și bine organizate aici, marinarule, dar poate că un om cu talentele tale mi-ar putea oferi și alte opțiuni, nu-i așa?

Buzele i-au zvâcnit într-un rânjet.

— S-ar putea să am niște permise de îmbarcare. Luate doar ca amintiri, desigur.

— Foarte inteligent din partea ta, l-am asigurat eu. Și ai permisele astea la tine?

— Din păcate, nu. Dar pot să mă duc să le iau. Sunt la mine sub pat.

— Atunci i-ai pe acești oameni importanți și înregistrează-i pentru asistenta medicală. Vino și caută-mă la cinematograful din oraș. Bate de trei ori, apoi de două ori, iar eu îți voi deschide ușa.

Degetele lui au început să fluture în aer.

— Bat de trei ori, apoi de două ori. Da, *Herr* Beck. Așa voi face. I-am aruncat cea mai serioasă privire pe care am reușit să o compun și mi-am coborât glasul, spunându-i în șoaptă:

— *Heil Hitler*!

— *Heil Hitler,* domnule!

79. Alfred

Citisem despre acești tineri recruți în gazetele de spionaj. Partidul i-a identificat de timpuriu și le-a încredințat misiuni importante. Și acesta a fost trimis de Gauleiter Koch însuși. Era demn de favoarea mea.

Bărbatul noduros, cu păr alb, însoțit de băiețel, mi-a cerut să mă opresc.

— Te rog, așteaptă și restul grupului.

Viitoarea mamă, destul de tânără și rujată strident, plângea și se agăța de tânărul recrut.

— Nu plânge, i-a spus recrutul. Voi veni mai târziu pe vapor.

— Ah, înțeleg. Poartă copilul dumitale, i-am spus eu lui.

— Nu, au replicat amândoi la unison.

— Este letonă, mi-a explicat recrutul. O prietenă de-a asistentei. Este îngrijorată fiindcă nu vorbește germana. Înțelege puțin, dar nu o poate vorbi.

— Mulți dintre refugiați au același handicap, am asigurat-o eu. Avem echipaj de punte croat. Nici ei nu vorbesc limba noastră, dar reușim să comunicăm cumva.

— Nu uita că este într-o situație precară. Doctorul ți-a dat instrucțiuni specifice să o urci la bord, mi-a spus recrutul.

— Vom veghea noi asupra ei, l-a asigurat bătrânul, punându-și un braț în jurul umerilor

tinerei mame.

A tras-o cu blândețe de lângă recrutul care a dispărut în mulțime.

Lacrimile îi șiroiau pe față. Câtă slăbiciune. Ce era să mă fac eu cu femeia asta plângăcioasă? Băiețelul stătea de o parte a ei, iar bătrânul de alta. Băiatul i-a oferit un iepure urât de pluș. Sufletul ei era împovărat de durere și amărăciune. Ca apoi să îmi dau seama că această creatură nătângă și plină de hormoni putea reprezenta o oportunitate.

În ciuda lacrimilor ei, era ariană, un frumos specimen al rasei superioare.

Putea fi salvată.

Da, Hannelore. În încleștarea războiului, fiara din om iese la suprafață ca să subjuge infidelitatea eternă ce stă la pândă în interiorul său. Sabia mea este trasă. Moarte celui care încearcă să îi facă rău acestei dulcinee[7].

80. Joana

Răniții erau descărcați din vagoane claie peste grămadă. Pe măsură ce trenurile erau golite, soseau convoaie de ambulanțe. Soldații încă îmbrăcați cu vestoanele lor năclăite de sânge și noroi fuseseră aduși direct de pe câmpul de luptă. Urlau de durere, întinzându-și mâinile spre mine, spre oricine, cu priviri disperate.

Pe unii îi puteam diagnostica rapid: tifos, dizenterie, pneumonie. Pe alții trebuia să îi deschei la haine ca să descopăr membre lipsă, răni provocate de gloanțe, sau strivituri de tanc.

Instrucțiunile doctorului Richter erau foarte clare: „Dacă ești sigură că rezistă pe parcursul călătoriei pe mare, atunci înregistrează-i. Doar dacă că ești sigură de asta”.

Mulți nu puteau supraviețui unei călătorii pe mare. Nu mai puteau supraviețui nici măcar o oră. Trupurile și vocile lor tremurau, pradă delirului morții.

— Fiul meu își dorește cartea *Max și Moritz* de ziua lui, repeta un soldat, cu ochii închiși și cu sângele șiroind pe la colțurile gurii. Te rog, *Max și Moritz* de ziua lui.

— Câți ai până acum? m-a întrebat doctorul în urma examinărilor noastre rapide.

— 73 buni de transportat, 212 netransportabili.

— Șaptezeci și trei? Atunci, cu cei de pe lista mea suntem la capacitate maximă. Ești sigură că

au cu toții o șansă?

— Da.

Am vorbit fără ezitare. Nu eram sigură, dar știam că voiam să încerc. M-am aplecat asupra soldatului să îi spun că avea să îl vadă pe fiul său și să îi dea cartea. Era deja mort. Starea soldaților vorbea despre soarta Reich-ului. Vocea era clară și răspicată.

Înfrângere.

Dar aveam de gând să îi urc pe acești bărbați răniți pe marele vapor.

Wilhelm Gustloff urma să îi salveze.

81. Emilia

Cavalerul a plecat.

Joana a plecat.

Marinarul ne mâna în pași de marș spre înregistrare scandând cuvântul *Iu-gos-lav.* Era agitat și clipea tot timpul. Cavalerul a crezut că îl putea păcăli pe marinar. Poate că reușea. Dar ce ar fi însemnat asta pentru mine? Ne-am apropiat de zona de înregistrare aflată lângă apă. Șirurile de solicitanți șerpuiau la nesfârșit. Nemții bogați, îmbrăcați în haine de lux, stăteau la o coadă, personalul militar la alta. Celelalte cozi erau pline de refugiați storși de vlagă și de familii întregi.

— Eu nu mă așez la coadă, ne-a anunțat Eva. Vreau să aștept căruța noastră. Toate lucrurile mele de valoare sunt în căruța aceea. Nu vreau să plec fără ele.

— Dar, Eva, dragă, pantofii tăi poartă cel mai de preț bun al tău – viața ta. Nu mai amâna. Orice altceva poate fi înlocuit, a pledat Poetul.

— Argintăria mamei mele este în acea căruță. Am de gând să aștept, a insistat ea.

Marinarul și-a continuat drumul, fără să își dea seama că un membru al grupului nostru ne părăsise. Ne-a dus la coada pentru oficialii partidului. Apoi s-a răzgândit și ne-a dus drept în fața cozii de refugiați. Ceilalți oameni, care stătuseră la coadă, au protestat.

În ciuda frigului mușcător, am început să transpir. M-am descheiat la palton și am tras adânc aer în piept. Soldații de serviciu l-au oprit pe marinar și i-au cerut o explicație pentru faptul că nu a stat la coadă.

— Am adus patru pasageri, o cerere expresă din partea doctorului Richter.

— Eu văd doar trei, a observat soldatul. Nici măcar nu știi să numeri?

— Sunt destul de bun la aritmetică.

Marinarul s-a răsucit pe călcâie.

— Unde este femeia aia uriașă ca o gorilă? Ei bine, am trei pasageri. O cerere expresă din partea doctorului Richter. Și asta de aici este însărcinată.

S-a întors spre soldat rânjind.

— Asta înseamnă că sunt patru, nu? Nici măcar nu știi să numeri!

El m-a tras de mânecă și m-a dus până la tejghea, drept în fața agenților de la punctul de înregistrare.

— Iată-ne ajunși, *Frau.* Prezintă-le actele tale la control, mi-a ordonat el.

82. Florian

Stăteam înăuntru lângă intrarea din spate a sălii de cinematograf. Oare îl citisem bine pe marinar sau mă grăbisem să trag concluzii? Chiar zăcea în interiorul ființei lui un erou disperat sau avea doar o afecțiune nervoasă a pielii? Greșeala pe care o făcusem acordându-i încredere doctorului Lange îmi întuneca judecata.

Chiar din prima zi, tata l-a categorisit pe doctorul Lange drept un manipulator și un ins malefic, așa cum și era, de fapt. Îi găseam tot felul de scuze, disperat să îmi confirm mie însumi motivele pentru care alesese să lucreze cu mine. Îmi impuneam să cred că motivația lui era să salveze și să conserve comorile din lumea artei.

Într-o zi furtunoasă de iulie a anului trecut, a sosit un tablou mare într-un camion însoțit de pază armată. Doctorul Lange servea cina împreună cu colegii săi, așa că eu am fost acela care a recepționat coletul de la soldați. Am despachetat tabloul pentru doctorul Lange, cercetându-l cu atenție ca să văd de ce fel de restaurare sau de ce reparație anume avea nevoie. Am recunoscut imediat scena de vânătoare hibernală. Autorul era Julian Falat, un pictor polonez. Lucrările artistice ale lui Falat erau consemnate în cărțile de la institut.

Tabloul era prețuit de polonezi. Era proprietatea Poloniei.

Naziștii, sub avida îndrumare a lui Erich Koch, o furaseră.

Câteva zile mai târziu, am găsit scrisorile mele nedeschise în sertarul doctorului Lange. Mi s-a făcut rău. El pretindea că alcătuiam o echipă, și, cu toate acestea, nici măcar nu catadicsise să deschidă scrisorile mele. Nu îi păsa de ce ceea ce aveam de spus. Am zăcut în pat o zi întreagă, îngrozit de faptul că tatăl meu a avut dreptate în privința lui Lange. Am reluat în minte fiecare conversație avută, analizând-o din toate unghiurile posibile. Operele de artă camuflate sub prelate, șoaptele, strângerile de mâini, livrările făcute noaptea târziu. Îmi doream să nu am dreptate, dar de fiecare dată ajungeam la aceeași concluzie. Koch și Lange nu salvau comorile Europei.

Le furau.

Iar eu îi ajutam în necunoștință de cauză.

A doua zi am părăsit micul meu apartament de lângă muzeu și am luat un tren spre Tilsit. Tatăl meu știa ce aveam de făcut, împreună puteam găsi o cale de ieșire din această situație. Am ajuns acasă ca să văd că ușa de la intrarea principală era spartă și casa răscolită cu susul în jos. Vecina s-a repezit afară, m-a înhățat de mânecă și m-a băgat iute în căsuța ei.

— Îmi pare foarte rău, Florian, a spus ea, plângând pe înfundate. Tatăl tău… ai ajuns prea târziu.

83. Emilia

— Prezintă-le actele tale la control, mi-a ordonat marinarul.

Nu erau actele mele. Erau ale ei, ale lituanienei care pierise răpusă de frig și de război pe marginea unui drum. Poate că s-a oprit să se odihnească și a înghețat de tot. Cu ce drept îi furam eu identitatea? Și dacă urcam pe o navă, unde avea să mă ducă?

Voiam să ajung acasă.

— Tu, cea cu fesul roz, a ordonat ofițerul. Nu am toată ziua la dispoziție. Arată-mi documentele!

Mi-a indicat cartea de identitate care tremura în mâna mea.

Nu eram în stare să mă mișc.

— Ce se petrece aici?

Poetul și-a pus ușurel mâna pe umărul meu.

— Una, draga mea, nu te simți bine?

Una. Cum puteam eu să o fur pe Una?

— După cum vedeți, Una are o sarcină destul de avansată, a spus Poetul. Și se pare că este bolnavă.

Marinarul, Alfred, mi-a smuls hârtiile din mână și le-a înmânat oficialului.

Ofițerul a oftat.

— Deja a vomat un pușți pe tejgheaua mea. Dă-o deoparte.

Poetul m-a tras de lângă de masă. Băiețelul pierdut îmi mângâia paltonul.

— Asistenta ei îl ajută pe doctorul Richter la trenul sanitar, a precizat marinarul. Mi-a spus să o aduc pe viitoarea mamă la înregistrare.

— Facem înregistrări, dar încă nu facem îmbarcarea. Toată lumea trebuie să fie examinată mai întâi.

Marinarul s-a uitat la mine cu un zâmbet ciudat.

— Oh, vă rog, examinați-o. Nu vedeți? Părul, ochii, a spus el, un specimen splendid. Progenitura ei va fi la fel, fără nicio urmă de îndoială.

— Nu pot, i-am șoptit eu Poetului. Nu este corect. Nu am dreptul.

— Trebuie, a dat el din cap. Pentru copilul tău.

Ofițerul mi-a trecut în revistă documentele. Părul mi s-a zbârlit pe ceafa rece. Sunetul unui plâns înăbușit plutea pe undeva, prin apropiere.

— Madame, s-a adresat Alfred unei femei înlăcrimate din spatele nostru. Ce ai acolo?

— Nimic, a spus femeia, strângând bocceaua la piept. Doarme.

— E bolnav copilul? Nu-i putem înregistra pe cei cu boli contagioase.

Lacrimile femeii s-au transformat în hohote de plâns.

— Nu, nu e bolnavă. Doarme.

Alfred s-a întors cu fața la femeie și a tras pătura la o parte.

A rânjit sarcastic.

— Nu doarme! Domnule ofițer, copilul acesta a decedat.

Alfred a studiat apoi copilul mort plin de fascinație.

Tăria de caracter a mamei nu putea dovedi durerea ei. Trupul îi tremura ca varga în timp ce încerca să vorbească, sufocându-se între cuvinte.

— Nu. Vă rog. Tocmai a adormit. Vă jur. Nu îmi luați copila.

Ofițerul a fluierat la un gardian din apropiere și i-a făcut semn să vină la el.

Femeia plângea cu sughițuri, strângând copilul la piept.

— Nu. Vă rog. Nu pot să o las aici. Nu îmi luați fiica. Vă rog, nu mi-o luați!

Ceea ce a urmat a fost iadul pe pământ.

Poetul s-a întors spre mine cu ochii plini de lacrimi.

— Vezi tu, draga mea? Proverbele se adeveresc. „Am plâns pentru că nu aveam pantofi, până când am întâlnit un om care nu avea picioare”.

Am scos un țipăt, prefăcându-mă că am intrat în travaliu, și am căzut în genunchi pe chei.

84. Alfred

Bună, draga mea Hannelore,

Ce zi solicitantă, și abia a început. În pofida tuturor greutăților, am găsit o asistentă medicală pentru Dr. Richter, medicul navei noastre. A fost o sarcină imposibilă, dar la fel ca în atât de multe alte ocazii, am fost în stare să fac imposibilul posibil.

Prima mea însărcinare a fost să înregistrez pacienții asistentei medicale pe Gustloff. *Era vorba de un cizmar bătrân (genul acela cu încheieturile degetelor grotești, care mă întristează teribil de tare), un băiețel și o tânără lituaniană însărcinată care vorbea îngrozitor germana, dar care avea toate trăsăturile agreate de Reich. Din nou, mi-am tras sabia din teacă și mi-am așternut pelerina la picioarele Germaniei, ajutând femeia să calce pe mantia mea pentru a ajunge de cealaltă parte în siguranță. Încă o persoană salvată pentru* Vaterland[18]!

Un alt lucru, destul de uimitor, s-a mai petrecut în această dimineață. Sunt mâna dreaptă a unui tânăr recrut care se află aici într-o misiune foarte importantă pentru Gauleiter Koch. Poate că nu înțelegi ce rol important are Koch în acest război. Este liderul Partidului Nazist Regional, al doilea după Hitler însuși. Koch a ras cu succes Ucraina și Belarus de pe fața pământului. Acest tânăr

recrut are documente semnate de Koch însuși, care atestă faptul că este un curier ce transportă o comoară valoroasă pentru Reich. Bineînțeles că mă ocup de această problemă cu cea mai mare discreție, fără să dau la iveală nici cel mai mic detaliu. La urma urmei, poate că voi avea ocazia de a-l întâlni și eu pe Koch în persoană.

Registrul meu de fapte eroice crește atât de repede, încât abia dacă le mai pot ține socoteala. Mă bucur de un pic de liniște în toaleta mea privată chiar acum, pentru apune la cale strategia pentru următoarea mea activitate. Datoria mă cheamă la tânărul recrut care mă așteaptă. Trebuie să fiu în cea mai bună formă pentru o asemenea misiune.

E atât de cald și de plăcut în toaletă. M-am hotărât să mai zăbovesc puțin.

85. Joana

În doar câteva ore, mulțimea de oameni s-a dublat în Gotenhafen. Pentru că aveam stetoscopul la gât eram mereu oprită din drum. Oamenii îl vedeau și ieșeau în fugă din clădirile bombardate cerșindu-mi ajutor și medicamente. Am încercat să ajut o femeie a cărei față era înnegrită de degerături.

— Eram așa de frumoasă, mi-a șoptit ea privindu-mă cu ochi goi.

— Cicatricile se vor estompa, am asigurat-o eu.

— Poți să îmi dai o țigară?

Am clătinat din cap.

— Nu am deloc.

O țigară era aur curat.

Degetele ei au pipăit pielea înnegrită și crăpată de pe bărbie.

— Sunt atât de urâtă acum. Ai o țigară? a repetat ea.

Mi-am pus stetoscopul în geantă și mi-am croit cu greu drum prin mulțimea de oameni care forfotea, înaintând spre port. În buzunar aveam permisul de îmbarcare pe care mi-l asigurase doctorul Richter. Unde era grupul meu? Îi înregistrase oare marinarul? Dacă Emilia avea probleme, trebuia să o ajut.

— Joana!

Vocea puternică a Evei s-a făcut auzită pe deasupra hoardelor de oameni.

A venit spre mine, singură.

— Unde sunt ceilalți? am întrebat-o eu.

— Nu i-am văzut.

— Nu v-ați înregistrat împreună?

— Nu, a răspuns ea. Am mers sute de kilometri cu căruța aia. Argintăria și vesela mea se află acolo. Scuze, dar nu am să permit unei familii de țărani să o șteargă cu toate bunurile acelea valoroase.

— Eva, nu mai e timp. Rușii vin peste noi. Ar putea invada portul ăsta dintr-o clipă într-alta.

— De îndată ce apare căruța, mă și înregistrez.

— Nu, trebuie să te înregistrezi acum. Doctorul mi-a spus că portul va fi în curând năpădit de aproape un milion de oameni. *Gustloff* și celelalte vapoare vor pleca cât de curând. Asigură-te oricum că vei urca pe Gustloff. Dă calul și căruța cuiva care are nevoie de toate astea.

A părut să ia în considerare insistențele mele.

— I-ai văzut pe ceilalți? am întrebat-o eu.

— I-am lăsat împreună cu marinarul ăla ciudat.

Ea s-a întors într-o parte și a început să vorbească cu o altă femeie.

— Eva, așteaptă. Emilia a reușit să treacă? am insistat eu.

— Nu știu. Marinarul a plecat împreună cu ea, cu Poetul și cu băiatul ca să îi înregistreze. A fost ultima oară când i-am văzut.

— Și Florian?

Ea s-a uitat la mine nedumerită.

— Florian? Cine este Florian?

86. Emilia

Pe 1 septembrie 1939 Germania a invadat Polonia intrând prin Vest.

Pe 17 septembrie 1939 Rusia a invadat Polonia intrând prin Est.

Mi-e imposibil să uit aceste date.

Două națiuni beligerante se agățau de Polonia precum niște fetițe care se luptau pentru o păpușă. Una o ținea de un picior, cealaltă de un braț. Au tras de ea atât de tare încât, într-o bună zi, i-a zburat capul de pe umeri.

Naziștii au trimis poporul nostru în ghetouri și în lagăre de concentrare.

Sovieticii au trimis poporul nostru în gulaguri și în Siberia.

Aveam nouă ani când a început totul. Oamenii s-au schimbat. Chipurile lor s-au zbârcit și s-au supt, arătând ca niște mere prea coapte. Vecinele stăteau de vorbă în șoaptă. Eu le observam și încercam să le pricep jocul. Le urmăream atunci când nu mă priveau. Învățam.

Dar cât timp mai puteam să joc acest joc? O stratagemă de război purtat atât în interior, cât și la exterior. Ce avea să se întâmple dacă reușeam, într-adevăr, să ajung în Vest? Puteam să mă prezint drept eu însămi, Emilia Stozek, o fată din Lwów? Germania ar fi o țară sigură pentru mine?

Odată războiul terminat, de ce parte ar trebui să se situeze, în mod corect, un polonez?

87. Florian

Orele treceau. Marinarul nu a venit la sala de cinematograf. Prin mintea mea se perindau tot felul de posibilități. Era ocupat, i se dăduseră alte însărcinări. Uitase. Poate că nu era chiar atât de naiv pe cât îl crezusem eu.

Dar Joana? Avea de gând să mă caute?

Stăteam și chibzuiam dacă să părăsesc sau nu cinematograful. Cu fiecare minut care trecea și mai mulți refugiați năvăleau, valuri-valuri, în Gotenhafen. Urmau să fie din ce în ce mai puține vapoare disponibile. Reich-ul avea să devină și mai disperat. Joseph Goebbels, autorul bombasticei propagande naziste, făcea declarații fără sens de ani de zile. Încercase să ne ridice moralul cu minciuni: „Victoria supremă va fi a noastră. Țineți-vă tari pe poziții!" Dar victoria le-a alunecat printre degete. Mâinile lor erau pătate de sânge. Și acum se apropiau rușii. Am aruncat o privire la foaia volantă de propagandă proaspăt tipărită pe care o găsisem în fața cinematografului. Era intitulată *VICTORIE SAU MOARTE.*

SUNTEM GERMANI!
EXISTĂ DOUĂ POSIBILITĂȚI:
FIE SUNTEM GERMANI BUNI.
FIE SUNTEM GERMANI RĂI.

DACĂ SUNTEM GERMANI BUNI, TOTUL ESTE BINE.
DACĂ SUNTEM GERMANI RĂI.
ATUNCI EXISTĂ DOAR DOUĂ POSIBILITĂȚI:

Ridicol. Nu mai eram în stare să citesc restul. Am împăturit manifestul și l-am pus în buzunar. Goebbels avea dreptate într-o privință. Erau germani buni și germani răi. Dar, de fapt, etichetele erau aplicate invers.

Cei considerați dezertori erau executați. Cu cât așteptam mai mult, cu atât creșteau șansele ca Lange să descopere trădarea mea. Forțase ușa apartamentului meu sau a camerei secrete de sub castel? Căutase deja prin lăzi?

Sau mai rău chiar – poate că liderul nazist Erich Koch se afla pe chei chiar în acest moment, așteptându-mă.

88. Alfred

Veste și plute de salvare. Asta era noua mea însărcinare. Să adun toate vestele de salvare și plutele pe care le puteam găsi. Eram bucuros că aveam de lucru pe afară, ceea ce îmi dădea ocazia să vizitez cinematograful și pe tânărul recrut. Situația devenea palpitantă, exact ca în romanele de aventuri ale lui Karl May, care îi plăceau atât de mult lui Hannelore.

Dar unde anume era sala de cinematograf? Era un frig mușcător afară; firicelele de păr din nas mi se lipeau și înghețau. O distanță lungă de parcurs pe jos nu era ceva de tolerat. I-am zărit pe bătrân și pe băiețel stând sub o clădire bombardată cu un orologiu mare pe fațadă.

Pulsul mi s-a accelerat când am văzut cinematograful ce stătea să se prăbușească. Da, da, trebuia să fac asta. Urma să intru în grațiile conducătorilor de partid când tânărul recrut avea să le destăinuiască faptul că l-am ajutat.

Am mers prin zăpadă până la intrarea din spate și mi-am dat seama că am uitat de câte ori trebuia să bat la ușă. Nu conta. Ușa era deschisă, iar oamenii intrau și ieșeau în voie. Sala de cinematograf era arhiplină cu refugiați. Mirosul era destul de neplăcut. Bagajele și lucrurile personale erau stivuite pe scaune. S-a auzit un fluierat ascuțit. Provenea de la femeia lituaniană

însărcinată. Ea mi-a arătat ceva în sus, spre tavan. Am presupus că suferea de isterie – ceva obișnuit la gravide, dar apoi l-am văzut pe recrut stând la ferestruica cabinei de proiecție.

Mi-a luat ceva vreme să găsesc scările și am rămas fără suflu după ce le-am urcat. M-am apropiat de ușa închisă din capul scărilor. Aici trebuia să mă folosesc de bătăile secrete în ușă? Ușa s-a deschis de perete. Recrutul m-a tras înăuntru.

Încăperea micuță și întunecoasă mirosea a fum de țigară. Mi-am fluturat mâna prin dreptul feței, încercând să îl risipesc.

— Vrei un fum? m-a întrebat recrutul, măsurând odaia cu piciorul.

— Nu împărtășesc acest viciu, i-am zis eu.

— Îl ai?

Vorbea codificat, dar știam la ce se referea. La permisul de liberă trecere. Am încercat să îmi amintesc jargonul folosit în gazetele de spionaj, însă nu mi-a venit nimic în minte. Așa că m-am mulțumit să șoptesc:

— Da.

Haina i s-a desfăcut și am văzut că avea un pistol la cingătoare. Am scos repede permisul.

— Ești un om bun, m-a lăudat el.

Apoi mi-a dat o foaie volantă intitulată „Victorie sau moarte”.

— Ai citit-o? m-a întrebat el.

— Nu, am recunoscut eu.

— Este vorba despre germanii buni și germanii răi. Tu ești un german bun.

— Mulțumesc.

Am simțit o senzație plăcută de căldură în corp provenind de la sentimentul de încredere în propriile mele forțe.

— Am permisiunea să pun o întrebare?

El a zâmbit.

— Da.

— Cum o să vă descurcați? Permisul este în alb. Va trebui completat și este nevoie și de o ștampilă oficială ca să vă puteți îmbarca. Ei vor fi atenți la toate detaliile.

— Da, știu. Las pe mine. Și acum, prietene, înainte de începe îmbarcarea și a se dezlănțui iadul pe pământ, am nevoie de tine ca să mi-o aduci pe asistenta medicală.

— Sora aia frumușică de azi-dimineață? am întrebat eu.

El s-a oprit din mărșăluit.

— Ți se pare drăguță?

I-am auzit pe ceilalți marinari povestind adeseori despre fete, uneori cu detalii grafice. Și, bineînțeles că o aveam pe Hannelore a mea.

— Da, am zâmbit eu larg. Din experiența mea, asistenta ar trece în mod cert drept atractivă.

El studia cu atenție permisul.

— Ai putea să o găsești? Și să îi spui că pacientul ei are nevoie de ea? Asigură-te că folosești expresia „are nevoie”, marinarule.

— Dar unde să o găsesc?

— I-a promis fetei însărcinate că va veni după ea. Probabil că este deja pe drum.

— Ah, da, părea foarte preocupată de starea lituanienei.

Recrutul s-a întors cu fața spre mine aprinzându-și un muc de țigară.

— Asistenta frumușică. Numele ei este Joana. Și dacă tot a venit vorba despre asistentă, a continuat el, bătându-mă pe umăr și scoțând un nor de fum, am auzit că deja se vorbește despre ea.

89. Joana

Doctorul Richter avea să fie furios. În loc să mă duc după el pe vapor, l-am lăsat baltă cu sute de bărbați răniți.

Dumnezeu să îl binecuvânteze pe Poet, un om pe care te puteai baza. Stătea în frig sub orologiu, iar Băiețelul pierdut se juca cu un morman de zăpadă la picioarele lui.

— Vezi? i s-a adresat el băiețelului. Ți-am spus eu că o să vină.

Băiețelul pierdut a sărit în picioare și mi-a îmbrățișat piciorul.

— Bună, micuțule!

M-am uitat la Poet.

— Ați reușit să obțineți permise?

— Patru ore am stat la coada aia. Ei bine, da, ni s-au dat permise. Nu mai aveam mult și mă mobilizau să repar cizme militare. Ca să spun drept, cred că micuțul Klaus a fost singurul motiv pentru care mi-a fost acordat permisul. Copiii mici au prioritate.

— Și Emilia?

— A fost un dezastru. Marinarul acela flecar a proptit-o în fața rândului. A atras și mai multă atenție.

Poetul s-a încruntat.

— Fata, săraca de ea, era îngrozită. A trebuit să o împing de la spate, dar, în cele din urmă, s-a prefăcut că are contracții și s-a întins pe pământ,

văicărindu-se. Soldații au vrut să o urce pe vas imediat, dar ea spunea că te voia pe tine, asistenta ei medicală. Au fost mai mult decât fericiți să scape de ea. Marinarul acela aiurit era tare speriat de nașterea iminentă. Îi fugise tot sângele din obraji și nu mai avea mult până să leșine.

— Dar a obținut permisul? Unde este acum? am întrebat eu.

— Oh, da, și-a primit permisul. Este în sala de cinematograf. A insistat să te aștepte pe tine. Unde este Eva?

— Stă la coadă să se înregistreze. Hai să ne grăbim. Trebuie să mă întorc. Îi îmbarcă pe răniți în astă-seară. Vreau să o iau pe Emilia cu mine. Voi, ceilalți, vă puteți îmbarca mâine.

Tânărul marinar și-a făcut pe neașteptate apariția.

— Aha! Aici erai *Fräulein.*

A venit stânjenitor de aproape de mine și a început să îmi șușotească:

— Pacientul dumitale spune că are nevoie de mata în sala de cinematograf. Subliniez, *Fräulein*, *are nevoie* de mata.

M-am uitat la el plină de nedumerire. Ce voia să spună?

— Acestea sunt exact cuvintele lui.

Marinarul mă fixa din priviri, clipind rapid.

L-am lăsat acolo și am luat-o la fugă spre cinematograf.

90. Florian

Joana a dat buzna pe ușa cabinei de proiecție, îmbujorată toată și cu respirația întretăiată.

— Ești bine? m-a întrebat ea.

— Chiar că ai fost rapidă, am remarcat eu cu un zâmbet.

Ea s-a uitat la mine, iritată că nu era vorba de vreo urgență.

— Trebuie să mă întorc pe vapor. O iau pe Emilia. Poetul și băiețelul se vor îmbarca mâine. Eva încă nu s-a înregistrat.

Am dat din cap.

Ea s-a uitat cu atenție la mine, cântărindu-mă din priviri, ca după aceea să facă un pas înapoi.

— Nu sunt la cheremul tău ca să mă chemi când poftești. Nu știu ce joc învârti și nici nu cred că vreau să știu. Dar cred că sunt îndreptățită să îți cunosc numele. Chiar este Florian Beck?

— Nu mă crezi?

Am dus mâna în buzunar și i-am întins cartea mea de identitate.

— Ce fel de nume este Florian? m-a întrebat ea, uitându-se la fotografia mea.

— Mama mi-a ales numele după un pictor din secolul al șaisprezecelea, Florian Abel.

Ea a ridicat din umeri, mulțumită, și mi-a dat actele înapoi.

Am aprins ce mi-a mai rămas din țigară și i-am dat-o ei.

— Sunt pe *Wilhelm Gustloff,* m-a anunțat ea trăgând un fum și dându-mi țigara înapoi.

— Mă inviți acolo? am rânjit eu.

— Am senzația că ți-ai găsi singur drumul până acolo dacă chiar ai vrea să o faci.

Nu îmi dădeam seama dacă era amuzată sau supărată.

— Pot să îți văd permisul de trecere? am rugat-o eu.

Și l-a scos dintre hârtiile ei și mi l-a dat. S-a dus la mica cutie de proiecție și a privit în jos la sală.

I-am studiat permisul, luând notă de fiecare detaliu.

— Unde merge *Gustloff*?

— La Kiel, mi-a răspuns ea.

Kiel era aproape la trei sute de mile marine distanță, în partea cea mai de nord a Germaniei. Era aproape de granița cu Danemarca, aproape de sora mea, Anni. Cercetam cu toată atenția permisul.

— Cred că înțeleg acum, a constatat Joana. Când ai nevoie de ceva, începi să stai de vorbă cu mine. Am dreptate?

Am schimbat subiectul.

— Pari mulțumită că lucrezi cu doctorul. Pun pariu că ai fost cea mai bună din clasă.

A izbucnit în râs.

— Da, eram prima din clasă, dar ce mai contează acum? Poți să îți imaginezi că învățam în loc să mă duc la plajă?

A clătinat din cap.

— Dar îmi place, într-adevăr, să ajut oamenii. Și îmi place să fiu cu un pas mai aproape de mama mea.

Stătea cu ochii ațintiți dedesubtul nostru.

— Și pe toți acei copii. Sunt atât de mulți.

M-am dus în spatele ei și am privit peste umărul ei. Băiețelul pierdut ținea strâns iepurele în brațe și

ne făcea cu mâna. I-am făcut și noi cu mâna în chip de răspuns.

— Mie îmi place băiețelul în mod special, i-am șoptit eu.

Joana s-a întors și, pe neașteptate, obrazul ei s-a apropiat foarte tare de al meu.

— De ce? a vrut ea să știe.

— Are grijă de iepurașii cu o singură ureche.

Am zâmbit larg și mi-am atins urechea.

Ea a lăsat să îi scape un mic hohot de râs.

— Îmi place asta, a mărturisit ea, arătând spre gura mea.

— Ce anume?

— Arăți cu totul diferit când zâmbești.

Am rămas pe loc privindu-ne ochi în ochi. Spațiul dintre noi s-a micșorat. Eram atât de aproape unul de celălalt, încât eram gata-gata să ne atingem. Ea și-a ridicat bărbia spre mine. M-am uitat în jos la buzele ei.

— Eu… ar trebui probabil să plec, mi-a șoptit ea.

Am încuviințat cu o aplecare a capului și i-am dat permisul înapoi. Am așteptat în tăcere. Dintr-odată, ea părea stânjenită.

— Ei bine, la revedere atunci, a spus ea, îndepărtându-se încet de mine.

Nu am spus nimic, am privit-o doar cum a ieșit pe ușă și a închis-o în urma ei.

Am expirat, fără să îmi fi dat seama că îmi ținusem respirația.

91. Alfred

Ahoe, Hannelore!

Ahoe este un termen folosit de noi, marinarii cu experiență. Chiar în acest moment stau pe puntea superioară a navei Gustloff. *Se lasă seara peste docuri și întunericul odată cu ea. În jurul nostru sunt acostate la chei nave de toate configurațiile. Vizavi se află* Hansa, *o navă mare prinsă și ea în febra pregătirilor. Două faruri stau de veghe la gura portului, dar, cum bine îți imaginezi, nu sunt iluminate. Nu e cazul să semnalizeze poziția noastră avioanelor rusești care survolează zona, înțelegi tu.*

Astăzi am trecut de la stadiul meu obișnuit de a excela la ceva cu mult mai interesant.

După cum îți mai amintești, probabil, Wilhelm Gustloff *nu a fost construită pentru croaziere de lux destinate doar privilegiaților. Hitler a construit nava* Gustloff *pentru omul de rând – tâmplarul, poștașul, lăcătușul, chiar și pentru femeia casnică. Dar acum, nava pentru oamenii de rând va transporta, de fapt, oameni foarte importanți.* Gustloff *va transporta răniții noștri, ofițerii și pasagerii prioritari pe care eu îi ajut să își țină identitatea ascunsă. Nu-i așa că ești curioasă să auzi mai multe despre tânărul recrut? Asta este tot ce îți voi spune astăzi. Nu trebuie să golesc năvodul prea repede. Trebuie să te las pe tine,*

peștișorul meu, înotând la suprafața apei după mâncare.

Tu ești o reprezentantă a sexului frumos și mă bucur pentru asta. Fie ca degetele tale să nu știe vreodată ce este acela un pumn. Fie ca în urechile tale să nu răsune chemarea la datorie. Până la încheierea acestui război, toți bărbații vor avea oportunitatea de a-și dezvălui adevărata lor fire. Salut această oportunitate. A fi erou presupune să faci alegeri dificile și sacrificii. Fiecare bărbat poate răspunde chemării lui, doar atunci când degetul vitejiei se îndoaie și îi face semn să vină. Acel deget îmi face semn mie, Hannelore. Simt asta.

92. Joana

Emilia voia să îl aștepte pe Florian. Am înșfăcat-o de mânecă și am scos-o cu forța afară din cinematograf, asigurându-i pe ceilalți că urma să ne revedem a doua zi.

O procesiune compactă de căruțe și evacuați bloca drumul spre port. Clădirile cenușii din piatră aliniate de-a lungul străzii pietruite erau ca ciupite de vărsat, cu uși și ferestre lipsă. Interiorul camerelor era acum vizibil, precum al unei case de păpuși stricate. Am zărit un birou frumos din mahon cu o mașină de scris, și cu un candelabru ce atârna din tavan balansându-se în bătaia vântului. O pancartă ruptă și decolorată ce îl înfățișă pe Hitler atârna în vitrina spartă a unui magazin de parfumuri. Pe ea era scris, *Volks ans Gewehr. Oameni, treceți la arme*!

Oare Lituania și Polonia arătau la fel de rău?

Documentele și permisele noastre au fost verificate la intrarea în port, în apropierea navei și, din nou, lângă pasarelă. Soldații ne-au instruit să ne îmbarcăm și să ne prezentăm la un birou de pe puntea B. Mâna Emiliei tremura într-a mea în timp ce traversam culoarul de acces spre puntea deschisă de la babordul navei *Gustloff*.

Vaporul era ca un oraș plutitor. Unul cald. Enorm era puțin spus. Se părea că în mijlocul haosului de afară, nemții pregăteau cu perseverență o procedură de îmbarcare foarte

ordonată. Fiecare indicator era pus la locul potrivit pentru a dirija pasagerii. De îndată ce am ajuns pe puntea B ni s-a spus să mergem mai departe pe puntea de promenadă unde fusese amenajat un punct de naşteri.

Marinarii şi personalul autorizat se repezeau în toate direcţiile în vreme ce noi înaintam pe coridoare.

— Daţi-vă la o parte, vă rog.

Doi marinari au trecut în fugă pe lângă noi cu câte un teanc de pături în braţe. Din difuzoarele pline de paraziţi se auzeau anunţuri publice. Am ajuns pe puntea de promenadă. Emilia mi-a dat drumul la mână.

— Vreau să plec. Vreau să stau afară, mi-a şoptit ea.

— Hai să te instalez undeva. Te vei simţi mai bine într-o clipă, am asigurat-o eu.

L-am găsit pe doctorul Richter. Ne-a îndrumat spre ceea ce se presupunea a fi secţia de maternitate. Pătuţuri cu aşternuturi proaspete şi albe erau aliniate rânduri-rânduri.

— Eşti chiar prima viitoare mamă care soseşte aici, i-a spus doctorul Richter Emiliei. Sperăm să mai avem un doctor la bord, dar încă nu am primit confirmarea.

Emilia nu a scos o vorbă.

— Este destul de copleşitor pentru ea, i-am explicat eu. Starea ei, drumul, bariera limbii, faptul că a fost separată de… soţul ei.

— Desigur, m-a aprobat doctorul. Dar pot rezolva una din probleme. Mulţi dintre pasageri vorbesc mai multe limbi. De îndată ce începe îmbarcarea, voi găsi pe cineva care să vorbească lituaniana. Doctorul Richter a bătut-o pe Emilia pe umăr.

— Nu-ţi face griji. În curând ne vei putea spune absolut orice.

S-a întors cu spatele şi a părăsit secţia de maternitate.

Unghiile Emiliei s-au înfipt în brațul meu.

93. Emilia

Ce puteam să fac? Să fug? Starea de panică părea să îmi intensifice durerea și contracțiile.

— Nu-ți face griji, a insistat Joana. Am să mă gândesc eu la ceva.

Uram nava. Era din oțel, fără viață și goală pe dinăuntru. Preferam să fiu într-o bărcuță de lemn scobită dintr-un trunchi de copac bătrân, sau chiar și într-o dubasă[9]. Detestam păsările de oțel ale văzduhului și navele mari. Aceste mormane de fier nu erau demne de marea înspumată. Vapoarele din oțel erau nave de război. O parte din mine își dorea să fie alungată, să i se spună că nu are ce căuta aici, că ar trebui să fugă înapoi în pădure și la păsări.

Joana mi-a spus că *Wilhelm Gustloff* era o navă KdF. Știam la ce se referă. August îmi spusese.

KdF – *Kraft durch Freude* – Energie-prin-Bucurie.

KdF era o organizație nazistă care avea drept scop organizarea unor activități de recreere accesibile maselor, indiferent de clasa socială. Hitler a afirmat că mișcarea KdF oferea tuturor aceleași oportunități, că toți erau egali. Dar cum puteau fi toți egali când unii erau favorizați?

La fel ca Hitler, mama lui August credea în rasa superioară. Eram poloneză, așa că, în opinia ei, nu făceam parte din ea. Undeva în spatele unei ușițe

închise din mintea mea, auzeam ecoul vocii stridente a Ernei Kleist.

— Nu pe aceea. Asta este mai drăguță.

Wilhelm Gustloff purta în pântece suflete pierdute concepute în timpul războiului. Se îngrămădeau în burta ei, iar ea le dădea naștere, deschizându-le calea spre libertate. Dar își dădea careva seama? Nava fusese botezată cu nume de bărbat, Wilhelm Gustloff. Tatăl meu îmi spusese despre el. Fusese liderul Partidului Nazist din Elveția.

Fusese omorât.

Nava se născuse din moartea lui.

94. Florian

Am baricadat intrarea în cabina de proiecție, îndesând diverse lucruri sub ușă ca să nu se deschidă. Sala de cinematograf era asaltată de refugiați în căutare de căldură și adăpost. Mulți se aventuraseră la etaj, dar i-am întors din drum. Aveam pistolul încărcat și pregătit. Dacă aveam de gând să falsific permisul, nu puteam fi deranjat.

Fata poloneză știa. M-am apropiat de ea când a intrat în cinematograf și mi-a pasat permisul fără să scoată o vorbă. Am memorat stilul gotic al caligrafiei, grosimea literelor, am trasat contururile ștampilei și am notat termenii utilizați pe permis. Permisul Joanei era ușor diferit decât al fetei datorită misiunii ei. A fost un lucru util să le văd pe amândouă.

Tată meu a fost din cale-afară de fericit atunci când și-a dat seama că am o bună memorie vizuală și aptitudini artistice deosebite. Pe când eram mic copil, puteam să mă uit la hărțile lui și apoi să le desenez eu însumi. Dar pe măsură ce am crescut, interesul meu nu mai consta în creație, ci în reproducere. Îmi plăcea provocarea de încerca să recreez cu exactitate hărțile tatei, astfel încât el să nu deosebească originalul de copie.

El a apreciat și a lăudat talentul meu, dar își dorea să produc în loc să reproduc.

— Ești atât de talentat, Florian, de ce nu faci o creație proprie, ceva care să fie rodul imaginației tale? Vorba filosofilor: „Viața este scurtă, dar arta este nemuritoare”. Mai bine ai contribui cu o operă de artă decât să îi copiezi pe alții.

Dar nu mă interesa treaba asta. Îmi surâdea ideea de a restaura comori vechi și opere de artă. Și, câteodată, îmi plăcea să le și copiez.

Permisul era scris cu negru. Cerneala ștampilei era neagră. Era simplu de falsificat.

95. Alfred

Bună, drăguța mea!

Cât de mult trebuie să îți fie pusă răbdarea la încercare în așteptarea scrisorilor mele…

Nu mai avem parte de ore de răgaz sau de pauze. Mi s-a spus că vom lucra non-stop până ridicăm ancora. Îmi notez cu grijă toate detaliile. Temperaturile se situează în mod constant la minus zece grade Celsius, dar biroul maritim preconizează că vor scădea și mai mult. Balustradele și puntea superioară ale navei Gustloff *sunt încastrate în gheață, pe care ni se ordonă să o râcâim în continuu. Din fericire, nu vom folosi puntea superioară pe parcursul călătoriei.*

Hitler îi cere fiecărui german să își îndeplinească îndatoririle și să facă sacrificii. Au făcut și ceilalți atâtea sacrificii ca mine, Hannelore? Aproape că m-am sufocat în aburul din baie în vreme ce încercam să îmi fortific plămânii înainte de mobilizare. Ți se va lua o piatră de pe inimă când vei afla că furtuna din pieptul meu s-a calmat în sfârșit.

Da, Lore, singura mea suferință acum este că, pur și simplu, tânjesc de dor. Simt că uniforma aceasta îmi conferă putere. Sunt încrezător că voi primi în curând postul de documentarist pe care îl merit. Străjerul va triumfa.

După această primă călătorie pe mare, abia aștept să mă întorc pe teritoriul german propriu-zis. Această regiune din Prusia Răsăriteană este destul de ciudată. Prusacii înșiși alcătuiesc o rasă germanică de o cu totul altă factură. Un matelot prusac mi-a spus că familia lui refuză să vină. Refuză să își părăsească domeniul. În schimb, i-au trimis pe servitorii lor spre nave, spre zone sigure. Membrii familiei și-au săpat morminte în grădină pentru ei înșiși. În caz că apar rușii, ei vor sări în gropi și își vor lua viețile. Îți poți imagina așa ceva? Führerul le oferă un mijloc de salvare și ei refuză să își părăsească pământurile. Asta nu ține de sacrificiu, ci de prostie. E neplăcut. Dar, în același timp, am un sentiment ascuns de satisfacție când mă gândesc la ei zăcând în țărâna înghețată.

96. Joana

Am avut o senzație nemaipomenită când mi-am trecut peste față buretele cu apă caldă. *Wilhelm Gustloff* avea cincizeci de băi, o sută de dușuri și o sută patruzeci și cinci de toalete. Doctorul Richter mi-a dat un șorț alb de infirmieră și mi-a sugerat „să mă împrospătez".

Persoana din oglindă era înspăimântătoare, mai ales atunci când am realizat că eram eu însămi. Fața mea era acoperită cu o pojghiță de funingine, ochii mei aveau cearcăne adânci din pricina extenuării și a lucrurilor îngrozitoare la care fusesem martoră. Aveam douăzeci și patru de ani, dar ultimele luni mă schimbaseră. Mi-am curățat sângele uscat și mizeria de sub unghii, gândindu-mă că, oricât m-aș freca, nu aș putea să scap de sentimentul de remușcare și să-i dau drumul să curgă odată cu apa murdară în scurgerea de la chiuvetă.

O metodă convenabilă de a-mi distrage atenția era să îi îngrijesc pe cei din jurul meu, să îi ajut să se vindece. Dar ce puteam face în privința Emiliei? În intimitatea băii, singură și nevăzută de nimeni, mă simțeam zdrobită de tot ce trăisem. Îmi lipsea familia, puneam sub semnul întrebării soarta țării mele și mă temeam pentru verișoara mea, Lina.

Supraviețuirea avea prețul ei: sentimentul de vinovăție.

Vilnius, Kaunas, locul meu natal, Biržai. Prin ce experiențe trecea poporul lituanian? Tânjeam să vorbesc lituaniană în loc de germană. Să cânt cântece lituaniene. Fusesem obligată să las în urmă tot ceea ce iubeam.

Cineva a bătut la ușă. Nu am răspuns. O parte din mine nu voia să părăsească baia micuță din oțel. Voiam să stau încuiată acolo, departe de durere și de prăpăd. Nu voiam să fiu puternică. Nu voiam să fiu „fata descurcăreață". Eram atât de obosită. Nu voiam nimic altceva decât să se termine totul odată.

Patru ani cumpliți au ieșit la suprafață.

Și am început să plâng.

97. Florian

Cerneala era uscată. Am pus pensulele și celelalte instrumente la loc în caseta din piele pe care am băgat-o înapoi în rucsac. Am mâzgălit niște însemnări în carnețelul meu, unde exersasem falsul.

Aveam două opțiuni.

Puteam să mă îmbarc devreme și să îmi asum riscul unui control riguros al documentelor și al permisului de trecere. Sau puteam să aștept până când nava era deja plină și să mă îmbarc odată cu ultimul val de pasageri. Dacă mă îmbarcam devreme, aveam șansa să găsesc un loc unde să mă ascund pe parcursul călătoriei, beneficiind astfel de ore în plus de somn. În acest caz, probabil că aș avea nevoie de ajutorul marinarului libidinos. Merita oare riscul?

M-am uitat la document. Permisul meu era un fals excelent. M-a străbătut un val de adrenalină. Voiam să îl testez. Avea să funcționeze sau urma să fiu arestat pe pasarelă?

Hitler ar putea pierde războiul, dar, oricum, nu ar fi dispus să predea de bunăvoie toate operele de artă furate. Mai ales *Camera de Chihlimbar.*

— Führerul este un acuarelist talentat. A aplicat la Școala de Arte, a continuat doctorul Lange

coborându-și glasul, dar nu a fost admis. Oh, cât de mult vor regreta acest lucru!

Așa că, în loc să creeze sau să colecționeze opere de artă, Hitler le-a furat. S-au întocmit albume voluminoase cu fotografii și liste de obiecte vizate pentru muzeul său. Două asemenea albume fuseseră livrate doctorului Lange. O parte din obiectele de artă listate se aflau în colecții particulare, fiind proprietatea de drept a unor familii de evrei. Alte piese, cum ar fi pictura lui Julian Falat, erau în muzee. Muzeul Czartoryski din Cracovia fusese jefuit. Capodopere aparținând lui Da Vinci, Rembrandt și Raphael erau agățate pe pereții din reședințele private ale oficialilor naziști.

Alte opere de artă furate erau ascunse în saline, în fabrici abandonate, în castele în ruină și în subsolurile muzeelor. Doctorul Lange estimase că peste cincizeci de mii de obiecte de artă ar fi fost „redistribuite” doar din Polonia în Germania. I se părea un fapt absolut acceptabil.

Dar *Camera de Chihlimbar* era cea mai mare avuție dintre toate. Șase tone de chihlimbar pur și strălucitor, o cameră plină de nestemate ce străluceau precum o văpaie de aur. Lambriurile erau acoperite cu foițe de aur, frontoanele erau încrustate cu diamante sclipitoare, smaralde, rubine și jad. Iar în centrul camerei, într-un mic alcov oval, trona neprețuita piesă – lebăda din chihlimbar.

Mi-am coborât privirea spre cutiuța din rucsacul meu. Hitler ar căuta, în primul și în primul rând, lebăda. M-am dus cu gândul la cele douăzeci și șapte de lăzi ascunse adânc sub castel, în pivnița secretă. Era imposibil să descoperi camera secretă prin labirintul de tuneluri.

Lange știa unde se afla.

Koch credea că știa unde se afla.

Eu nu numai că știam unde se afla, dar aveam și o hartă a locației precum și o cheie.

Erau ascunse în tocul gol pe dinăuntru al bocancului meu.

98. Joana

Doctorul Richter a evaluat starea Emiliei.

— Pare un pic traumatizată, a comentat el.

Am încercat să îl aprob fără să îi trezesc suspiciuni.

— Da, am spus eu în șoaptă. Așa cred și eu. Vorbește în continuu despre soțul ei, August, un soldat german care luptă pe front. Își dorește cu disperare să ajungă la el de când a fost separată de părinții ei. Se teme că este mort.

El a dat din cap în semn că era de acord cu mine.

— Parcă mi-ai pomenit că ai ceva experiență în domeniul nașterilor, nu-i așa?

— Am asistat la nașteri la spitalul din Insterburg. Am adus eu însămi câțiva bebeluși pe lume fără complicații.

— Nu știu câte femei pe cale să nască vom avea la bord. Am două asistente medicale și o ordonanță medicală. Voi avea nevoie de tine să mă ajuți și cu soldații răniți din celelalte secții, m-a atenționat el.

— Da, desigur. Am fost șocată când am văzut bărbații de dimineață, i-am mărturisit eu. Nu am văzut răni atât de grave la Insterburg.

Doctorul și-a coborât glasul:

— Mă tem că starea lor ne arată de fapt soarta Germaniei. Este o călătorie scurtă. Să facem tot ceea ne stă în puteri ca ei să se simtă cât mai confortabil posibil. Ai pierdut mulți?

„Mi-am pierdut familia, limba, țara. Am pierdut tot”, voiam eu să spun. Dar știam la ce se referea.

— Ieri am pierdut o prietenă pe când traversam calota de gheață. Dar dumneavoastră?

— Prea mulți ca să le mai țin socoteala, a replicat el. Mâine și mai mulți răniți vor fi îmbarcați cu prioritate. Mi s-a spus că avem și un grup dintr-un sanatoriu – fete germane care au căzut pe mâinile rușilor. Îți sugerez să dormi bine în noaptea asta. Zilele ce urmează vor fi lungi.

Mi-am tras patul de campanie lângă cel al Emiliei și m-am instalat alături de ea. Eram, în sfârșit, înconjurate de protecție și de confort. La adăpost de zăpadă, de frig, de soldații ruși. În sfârșit, mă simțeam în siguranță. Vaporul avea tunuri antiaeriene fixate pe punte. În acea noapte, urma să dorm într-un pat dintr-o cameră încălzită, departe de orice rău.

M-am întins pe pat cu fața la Emilia, care tot mai purta fesul ei roz. Mi-a zâmbit. M-am gândit la vacanțele petrecute în Nida împreună cu verișoara mea. Noaptea stăteam una lângă cealaltă, cu nasurile aproape lipite, șușotind și chicotind. Emilia îmi amintea atât de mult de Lina. Avea părul la fel de blond și ochii albaștri și adânci ca marea, plini de vigoare și de secrete.

99. Alfred

Temperaturile au scăzut și mai mult. Am decis că era mult prea frig ca să mai strâng veste de salvare și plute. În schimb, am defilat prin culoarele de trecere ale navei cântând melodia mea. Am constatat că, atâta timp cât îmi mențineam un ritm foarte alert de mers, nimeni nu mă oprea ca să îmi dea vreo însărcinare. Așa că am mers și am tot mers, oxigenându-mi plămânii și notându-mi în minte tot ceea ce se întâmpla în jur.

Toată mobila fusese scoasă din încăperile principale. Pe podelele zonelor de servit masa, ale salonului de bal și ale salonului de muzică fuseseră înșiruite saltele subțiri pentru refugiați. Mi-am trecut degetele peste lemnul neted al marelui pian din salonul de muzică. Apoi am mărșăluit de-a lungul pasarelelor lungi din lemn de tec ale punților de promenadă. Erau închise de jur-împrejur cu panouri din sticlă. Am făcut un drum până jos, la puntea inferioară. Acolo era o zonă minunată pentru înot. Piscina, deși fără apă acum, era tot frumoasă. Coloane albe străjuiau marginile ei susținând un tavan opac din sticlă. La capătul bazinului era un mozaic imens ce îi înfățișa pe Neptun și pe sirene înotând cu peștii. Îmi plăcea cum arătau sirenele acelea, ținute captive în piesele de mozaic.

Sute de bărbați din serviciul operativ al submarinelor erau în drum spre navă, pregătiți să le manevreze de îndată ce ajungeam la Kiel, în Germania continentală. Urmau să fie încartiruiți în cabinele de pe punțile B și C. Oficialii de partid și germanii de vază urmau să fie și ei cazați în aceste zone.

Am continuat în pas alert spre galerie ca să văd dacă se pregătea ceva de mâncare. Ni se spusese că fiecare pasager urma să primească o masă caldă pe zi. Stomacul meu era plin de gaze și de nimic altceva. După toate aparențele, supa de mazăre avea să fie dieta de bază.

— Ce treabă ai pe aici? s-a legat de mine un marinar care făcea inventarul alimentelor.

— Observ doar, sunt documentarist, am răspuns eu mâzgălind cu degetele în aer.

— Ce-ai pățit la mâini? m-a întrebat marinarul plin de dezgust.

— Nimic grav. Doar o mică iritație.

— E contagioasă? a insistat el.

— Eu, contagios? Cum îndrăznești?

— Controlează-ți atitudinea și du-te la infirmerie. O infecție ne mai lipsea.

La infirmerie, pentru mâinile mele. Aș putea să o spionez pe asistenta aia frumușică. De ce nu mă gândisem la asta până acum?

1000. Emilia

Joana a adormit repede.

Durerea a debutat în zona lombară, apoi s-a deplasat spre interior. Era similară cu contracțiile pe care le avusesem în ultimele câteva zile, dar mai puternică. Stăteam întinsă pe patul de campanie de câteva ore. Aveam contracții la anumite intervale de timp. Nici nu adormeam bine, că mă și trezeam din pricina durerii intense.

Mi-am scos fesul și mi-am împletit degetele printre ochiurile roz croșetate. Am început să fredonez în gând *Rățușțele mele pe apă s-au dus.* A urmat o durere ascuțită. Mi-am încleștat degetele de căciulă și am strâns din dinți ca să nu țip. Durerea s-a extins, sfâșiindu-mi abdomenul. Și apoi, în mijlocul agoniei, ușa zăvorâtă s-a deschis brusc în mintea mea și nu mai eram pe patul din infirmeria navei.

Stăteam pe dușumeaua răcoroasă din lemn din fața dormitorului mamei mele, cu un bol de coacăze odihnindu-se în tihnă în poala mea. După ce totul se termina, aveam de gând să stau pe marginea patului și să o hrănesc cu ele. Urma să am un frățior sau o surioară. Așteptasem, cerusem asta de ani de zile.

Papa măsura holul de la un capăt la altul. Din când în când, mama țipa, încercând cu disperare să

aducă micuțul pe lume. A continuat așa ore în șir. Mi s-a făcut foame. Și apoi, tocmai pe când duceam un pumn de coacăze la gură, sunetele s-au schimbat. Țipetele provocate de durerile facerii s-au transformat în urlete de groază. Papă a dat fuga în cameră. Eu am încremenit de spaimă pe podea, paralizată de sunetul vocii mamei mele.

Apoi s-a făcut liniște. Moașa a început să plângă.

Un clămpănit pe acoperiș a anunțat plecarea berzei. Iar după aceea, moașa a ieșit pe hol că să anunțe plecarea mamei.

Nu îmi venea să cred ceea ce se întâmpla. Mă amăgeam că era un vis. Am închis ochii și i-am deschis din nou. „Trezește-te, mama! Trezește-te! Te rog, nu mă părăsi!" am zbierat eu. Coacăzele mi s-au vărsat în poală și s-au rostogolit pe jos.

•

Și acum, din patul meu de campanie, am întrebat-o pe mama mea: „Am să mor și eu, mamă?"

Joana s-a foit lângă mine.

— Emilia?

Mă uitam în sus, la mama mea, și am întrebat-o din nou: *Umrę, prawda*? „Am să mor acum, nu-i așa, mamă?"

Joana a sărit ca arsă din pat și mi-a îndesat perne sub cap și sub spinare. Reacția ei mi-a confirmat teama.

Da, aveam să mor acum. Dar, spre deosebire de mama, nu aveam cum să ajung în rai. Secretele mele ferecau acele porți. Urma să ajung ca un zmeu zdrențuit, blocat printre ramurile moarte ale unui copac, incapabil să zboare.

O durere mistuitoare m-a străbătut în toată ființa. Moartea mă tăia cu secera ei, sfârtecându-mă, ciopârțindu-mă. Era de nesuportat. Apoi durerea a mai cedat.

— Joana.

Mi-am întins gâtul după ea, dar ea muncea de zor dedesubtul meu.

Și-a ridicat iute privirea și și-a pus o mână pe genunchiul meu.

— Sunt aici, Emilia.

— Ascultă. Te rog. Ascultă-mă, am implorat-o eu.

— Da. Gândește-te la August, Emilia.

M-a cotropit o nouă durere, torturându-mă pentru minciunile mele. A devenit mai ascuțită, mai profundă, tăindu-mi respirația. Mi-am mușcat buza de jos și am simțit cum dintele mi-a străpuns pielea. Secera era în interiorul meu răsucindu-se și înjunghiindu-mă.

Trebuie să spui, Emilia.

Ușurează-ți conștiința. Eliberează-ți sufletul.

Durerea s-a mai potolit.

Lacrimile au început să îmi curgă pe obraji.

— Nu plânge, m-a îndemnat Joana. Gândește-te la August, Emilia. Gândește-te la cât de fericiți veți fi cu toții.

Avea dreptate. Totul avea să se termine curând. M-a străbătut din nou o arsură cumplită. Am urlat în spasmele agoniei.

Trebuie să spui, Emilia.

Conștiința mea, rușinea mea. Toate dădeau în clocot. M-am uitat la ea și am clătinat din cap, abia putând să vorbesc printre lacrimi.

— Nu există niciun August, am șoptit eu. Nu există niciun August.

101. Joana

Paralizată de durere și teroare, Emilia vorbea fragmentat, când în germană, când în poloneză.

— Nu. August. Rușii. *Frau* Kleist. Luați-o pe ea. „… mult mai drăguță”.

Tot repeta *„Frau* Kleist, *Frau* Kleist”. Nu avea nicio noimă.

Lucrurile se precipitau. Voiam să dau o fugă după doctorul Richter, dar nu o puteam părăsi pe Emilia. Era efectiv copleșită de spaimă, epuizată de durere.

Marinarul din port și-a ițit capul pe după ușă.

— Alfred!

— Oh, scuze, *Fräulein.* Credeam că ai putea – s-a oprit când a văzut-o Emilia.

— Alfred! Du-te la rezerva soldaților. Adu-l pe doctorul Richter. Repede!

Emilia s-a agățat de marginile patului. A scos un răcnet. Trupul ei era scuturat de convulsii și avea ochii ieșiți din orbite.

Marinarul a pălit și s-a înmuiat tot, de ziceai că e din cauciuc.

— Alfred! Adună-te! Du-te și adu-l pe doctorul Richter.

El s-a întors și arăta de parcă ar fi căzut în transă, ținându-se de tocul ușii și vorbind de unul singur. Apoi a dispărut.

— Haide, Emilia, respiră odată cu mine, am impulsionat-o eu.

Ne-am înlănțuit privirile, respirând ritmic.

Emilia s-a oprit, cu gura strânsă de durere. A țipat, de pe buze țâșnindu-i cuvinte amestecate cu sânge.

— MINCINOASO, MINCINOASO. Ajută-mă, MAMA!

Nu mai fusesem niciodată martoră la o asemenea scenă de groază. Unde era doctorul Richter?

Nu am putut să plec de lângă ea după cloroform. Din buza Emiliei picura sânge. Fața ei era năclăită de sudoare. A scos încă un urlet și mai puternic, și mai sfâșietor.

— MAMA!

Capul copilului și-a făcut apariția pe neașteptate.

— Împinge! am îndemnat-o eu.

Cum se spune „împinge” în poloneză? Am încercat să mă folosesc de expresivitate și de gesturi. A înțeles.

Împingea și urla.

— Nu te opri! împinge!

Ea se sforța cu pumnii încleștați și tremurători, iar durerea era atât de intensă încât îi strangula țipetele.

Bebelușul a aterizat în mâinile mele.

— Da, da! i-am spus eu.

Mi-am coborât privirea. O pasăre micuță și perfectă flutura în brațele mele.

Emilia a tras cu nesaț aer în piept, după care a început să plângă cu fața îngropată în palme.

— Mincinoaso! Ajutor! Mama!

— S-a terminat, am asigurat-o eu. Totul s-a terminat. Ai o fetiță, Emilia. O fetiță frumoasă.

102. Florian

I-am adus pe cizmar și pe Băiețelul pierdut să doarmă sus, în cabina de proiecție. Am înfofolit băiețelul în paltonul meu lung din lână, împăturindu-i gulerul în chip de pernă. A adormit repede și profund cu iepurele în brațe. A continuat să doarmă și după ce eu m-am deșteptat.

Poetul era deja treaz și se holba la cizmele mele.

— Ți-ai modificat singur tocul. Ai făcut o treabă bună. Ești meșteșugar? s-a interesat el.

— Într-un fel, am răspuns eu.

Dacă ar ști, m-ar turna?

— Șase ani, a zis cizmarul. Războiul acesta i-a furat omenirii șase ani din viață. Gândește-te la tot ce am fi putut face în șase ani. Eu m-am născut în Germania și am locuit aici toată viața mea. Dar Stalin, Hitler – și-a coborât glasul și a continuat –, nici vorbă de un sfârșit fericit în cazul lor.

Am încuviințat din cap, reflectând la vorbele lui. Ce avea să însemne să fii german după război? Ce avea să însemne să fii prusac? Mi-am verificat ceasul.

— Ar trebui să îl trezim pe micuț.

— Presupun că da, dar mă uit la băiat și îi invidiez somnul liniștit, inocența, a remarcat bătrânul.

— De unde a apărut? l-am întrebat eu.

— A ieșit din pădure. Pe pieptul hainei avea o adresă din Berlin, prinsă cu un ac de siguranță. Dar stau și mă întreb cine l-o aștepta pe puști? Dacă adresa este a unui orfelinat? I-a spus lui Joana că era împreună cu bunica lui, dar ea nu s-a mai trezit.

Am simțit cum mi se schimonosea fața, contrar dorinței mele de a rămâne impasibil.

Bătrânul a dat din cap.

— E o zicală: *Moartea are mii de porți de oferit vieții; voi găsi una.* Fiecare dintre noi are o poartă care îl așteaptă. Știu asta. Accept lucrul ăsta. Dar copiii… Treaba asta mă revoltă.

A clătinat din cap.

— De ce copiii?

— Dar tocmai băiatul este motivul pentru care ai primit permisul pentru îmbarcare. E prea mic ca să călătorească singur.

— Da, da, m-am gândit la asta. Poate că acești copii sunt mici heruvimi în căutarea oamenilor ofiliți, ca mine.

— Pe ce navă veți fi? l-am întrebat eu.

— Pe *Gustloff.* Dar tu? m-a întrebat el.

— Pe *Gustloff,* am zis eu.

Ne-am zâmbit unul altuia în tăcere.

103. Emilia

Stăteam cu privirea fixată asupra ghemotoacelor sterile din bumbac de pe măsuța metalică. Nori albi micuți prinși într-o capcană din sticlă. Voiam să ridic capacul și să le las să zboare departe, cu secretele mele cu tot.

Încă mai eram în viață. De ce?

Doctorul curăța și examina copilul în vreme ce Joana se ocupa de mine.

— Te-ai descurcat foarte bine, Emilia, m-a lăudat ea, dându-mi cu delicatețe la o parte părul care îmi venea în ochi.

Am stat cu ochii ațintiți asupra luminilor strălucitoare din tavan până când ochii au început să mă doară. Fiecare părticică din corp mă durea. Mi s-au sleit puterile. Eram, pur și simplu, epuizată.

Nu ar fi trebuit să mă simt mai bine după ce am spus adevărul? Poate că nu mă simțeam împăcată sufletește fiindcă Joana nu mă înțelesese sau nu mă auzise. Era suficient să recunoști minciuna doar față de tine însăți și de Cel de sus, sau trebuia să o mărturisești cuiva care te asculta?

Timp de luni de zile mă descurcasem atât de bine. În majoritatea zilelor, chiar credeam propria mea poveste. Da, August Kleist exista. El a fost în vizită la fermă în timpul ședерii mele acolo. Mă

ajuta la căratul lemnelor, se urca pe scară ca să nu mai fiu eu nevoită să o fac, împărțea prunele cu mine și îmi lua apărarea în fața mamei lui. Făcea toate acestea pentru că era o persoană cumsecade. Dar eu nu existam pentru el în felul în care el exista pentru mine. A plecat înainte de a se întâmpla.

Era o zi de mai liniștită, când rușii au sosit la fermă. Nu sufla nicio adiere de vânt, iar cizmele lor răsunau în ecou pe dalele din piatră în timp ce se apropiau de noi. Domnul Kleist își fracturase singur brațul ca să scape de înrolarea în armata poporului. Pretindea că fusese un accident, dar eu trăsesem cu ochiul la preparativele lui din hambar. Era acasă, cu mâna bandajată, în ziua când au venit rușii.

Doamna Kleist și fiica ei, Else, au ieșit afară pe când soldații se apropiau. Doamna Kleist i-a spus imediat Elsei să intre în casă. Dar Else nu s-a clintit din loc. Picioarele ei păreau să fi prins rădăcini în pământ. Eu culesesem ciuperci din pădure și tocmai duceam coșurile în pivnița rece. M-am ascuns după un arbore.

Doamna Kleist era cea care tăia și spânzura în familie, dar îmi dădeam seama din ascunzătoarea mea că o cam lăsaseră nervii. Domnul Kleist a început să turuie vrute și nevrute când au sosit rușii. Asta i-a enervat. Voiau mâncare, vodcă, ceasuri de mână. Și o voiau pe Else.

— *Urri, urri,* da, a spus doamna Kleist. Martin, dă-le ceasul tău. Imediat.

Unul dintre soldați a făcut un pas spre Else. Domnul Kleist a început să se smiorcăie, dar nevasta lui s-a băgat imediat între ei ca să negocieze.

— Nu! Asta e *krank, krank.*

Le-a spus soldaților că Elsa era bolnavă.

— Avem alta care e mult mai drăguță.

Mi-a înghețat sângele în vene. Simțeam furnicături pe piele. Nu. Nu putea să facă așa ceva.

— EMILIA! a strigat ea după mine.

A detectat coșul meu ițindu-se din spatele copacului și mi-a ordonat să ies afară și să vin la ea.

— Vedeți? E atât de drăguță. Foarte, foarte drăguță. Luați-o pe ea.

Soldații s-au uitat la mine cu chipurile lor moarte.

O dâră de ciuperci s-a împrăștiat în urma mea în vreme ce ei mă târau în pivnița rece.

Joana a adus copila mititică gata înfășată la patul meu, gângurind și sărutând-o pe creștet.

Doctorul s-a apropiat și el.

— E destul de micuță, dar pare a fi sănătoasă. Ți-ai ales un nume deja?

Un nume? Am scuturat din cap.

— Ah, ai priceput! înțelegi un pic de germană. Minunat! Ei bine, te poți gândi la un nume. Bună treabă, Joana.

Medicul a părăsit camera.

Eram atât de obosită. Am închis ochii așteptând să aud zgomotul cheii răsucite în poarta ce se deschidea către tărâmul morții.

104. Florian

Aveam de gând să încerc să mă îmbarc devreme. Un băiețel drăgălaș și un bătrân șchiop ar putea masca destul de bine sosirea mea. Am părăsit cinematograful și am ieșit afară pe drum. Străzile erau animate de hoarde de oameni într-o continuă mișcare, înghesuindu-se cu toții spre port. Câini hămesiți rătăceau de colo-colo și lătrau, abandonați fiind de stăpânii lor fiindcă nu aveau voie pe vapoare. Copii, separați de părinți, jeleau disperați pe trotuare, înlemniți de frig. Unii dintre ei stăteau ghemuiți pe pragurile întunecoase ale clădirilor abandonate, ronțăind pâine mucegăită și coji de sfeclă de zahăr.

Băiețelul pierdut se ținea scai de Poet care înainta cu dificultate prin mulțimea care îl împingea din toate părțile. Îi altoia pe oameni peste glezne cu bastonul lui ca să își croiască drum.

— Hopa sus, i-am spus băiețelului. O durere m-a săgetat în rană pe când ridicam băiețelul pe umeri.

— Da, e o idee minunată, a fost de acord cu mine bătrânul. Mulțumesc.

Poetul și-a potrivit pasul după un alt german cu părul alb.

— Ce se mai aude? l-a întrebat cizmarul.

— În Ajunul Crăciunului un submarin german a scufundat o navă militară pentru transportul trupelor în Canalul Mânecii. Se spune că americanii care erau la bord s-au înecat cu miile.

Mureau și americanii cu miile? Propaganda nazistă îi înfățișa pe americani drept o rasă impură, o națiune de corcituri, *Țara fără inimă.*

Explozia puternică a unui obuz de artilerie a răsunat în depărtare. Oamenii din mulțime zbierau, împingându-se unii pe alții înainte. Cât despre femei, când cenușa de pe fețele lor – „camuflajul" din timpul când mărșăluiseră prin pădure – începuse să cadă, păreau cu atât mai puțin pline de viață. Refugiații scotoceau prin săniile și bagajele abandonate.

— Ia cizmele alea, i-a strigat Poetul pantofilor unui bătrân care cotrobăia printr-un morman de lucruri. Sunt mai bune decât ale tale.

Bătrânul a dat din cap în semn de mulțumire.

Zvonurile se răspândeau cu iuțeală printre grupurile de oameni pe măsură ce înaintam. O femeie a venit în fugă spre o fată de lângă noi.

— Grăbește-te! Avioanele rusești au lansat fosfor peste o masă de refugiați. I-a orbit și au fost nevoiți să se rostogolească prin zăpadă.

Circulau zvonuri că Aliații blocaseră drumurile de acces și căile ferate. Eram încercuiți. Mulțimea devenea și mai densă, și mai sufocantă, pe măsură ce ne apropiam de port. Oamenii, cuprinși de panică, tremurau la coadă la punctele de înregistrare. Bebelușii erau folosiți drept gaj și pasați din mână în mână când unii se apropiau de înregistrare.

O femeie m-a înșfăcat de braț.

— Cât vrei pentru puști? Nu mă lasă dacă nu am un copil.

Picioarele Băiețelului pierdut s-au încleștat de umerii mei.

— Nu este de vânzare, i-am retezat-o eu.

— Orice om are un preț, a punctat ea.

— Dar, în mod evident, nu orice om are și suflet, a intervenit Poetul ridicându-și bastonul spre femeie. Dă-te la o parte de lângă copil.

După cum se vedea, erau multe puncte de control. Nimeni nu avea voie să treacă fără permis de îmbarcare. M-am descheiat la palton, îndurând temperatura glacială pentru a lăsa la vedere petele de sânge de pe cămașă. Aveam și o altă pată, desigur. Una care nu era vizibilă.

Sippenhaft. Vinovăția sângelui. Era o lege a regimului nazist. Dacă un membru al familie comitea o infracțiune sau era vinovat de trădare, sângele lui era considerat viciat. Era o veche practică, și anume de a face membrii familiei responsabili pentru infracțiunea comisă de o rudă.

Tatăl meu făcuse câteva din hărțile care au fost folosite în tentativele de asasinare a lui Hitler. A fost dus la Berlin și atârnat în ștreangul închisorii Plötzensee. Iar eu furasem cea mai de preț comoară a lui Hitler, împreună cu harta și cheia *Camerei de Chihlimbar* și le strecurasem în tocul bocancului meu. Nu era nicio îndoială. Sângele familiei Beck era viciat.

Ne-am apropiat de intrarea în port unde era un cordon de gărzi înarmate.

Un Mercedes negru lucios își croia încet drum prin mulțime. Soldații au ridicat o barieră și au permis vehiculului, în care se aflau femei bine îmbrăcate și ofițeri în uniforme, să treacă.

Nu. Nu era. Nu putea fi. Nu era Gauleiter Koch, nu-i așa? Neliniștea îmi juca feste.

Un soldat mărșăluia în susul și în josul cozii formate de pasagerii în așteptare.

— Să aveți actele și permisele de trecere pregătite pentru inspecție, vă rog.

O venă a început să îmi pulseze puternic la baza gâtului.

105. Joana

Repetam cuvintele ei în minte.

„Nu. August. Rușii. *Frau* Kleist. Luați-o pe ea… mult mai drăguță”.

Mi se zvârcolea stomacul. Cât de mult speram să mă fi înșelat. M-am uitat la Emilia care dormea profund în patul ei de campanie. Vorbise despre August și despre fermă. I se lumina chipul când vorbea despre el. Dar, în durerile facerii, ea a strigat și cuvântul „mincinoaso” și a implorat-o pe mama ei să o ajute.

M-am uitat la ghemotocul înfășat. Era o fetiță perfectă și dormea la fel ca și mama ei.

Sosiseră încă trei femei însărcinate, care se odihneau confortabil în secția de maternitate improvizată.

Doctorul Richter a intrat cu un alt bărbat după el.

— Joana, acesta este doctorul Wendt. Tocmai a sosit de la Academia Medicală Navală din Gdańsk. Ni se va alătura în această călătorie.

Doctorul Richter a făcut un semn cu mâna spre bebeluș.

— Joana s-a ocupat de prima noastră naștere în această dimineață.

Am strâns mâna noului doctor.

— Tare mult mă bucur că sunteți aici. Mă simt mult mai în largul meu atunci când asist un doctor.

— Se pare că ai făcut o treabă bună, a apreciat doctorul Wendt.

— A început îmbarcarea și valuri de pasageri urcă la bord chiar în timp ce noi stăm de vorbă aici, ne-a anunțat doctorul Richter.

— Cam pe când ne putem aștepta să începem traversarea? am vrut eu să știu.

— Destul de curând, a replicat el. Avem șapte femei însărcinate și 162 de bărbați răniți. Dacă remarci ceva suspect, vom fi nevoiți să raportăm.

Suspect. O descriere perfectă a frumosului Florian Beck. Oare pe unde era acum? mă întrebam eu.

106. Emilia

M-am trezit dezorientată. Joana dorea să fac mișcare, să mă dau jos din pat și să fac câțiva pași. Nu voiam. Îmi era, în sfârșit, cald. Nimeni nu avea să mă deranjeze pentru o vreme. Și eram atât de obosită. Mi-am tras cearșaful până sub nas.

Ea mi-a adus supă de mazăre și s-a așezat lângă patul meu. Dacă pleca, se întorcea repede. Joana mă privea altfel acum.

Înțelegea.

Știa.

— Prusacul? am întrebat-o eu, cu gândul la cavaler.

— Nu știu, mi-a spus ea.

— Dar speri, am zis eu.

Ea a râs.

Dintr-odată, i-a pierit zâmbetul de pe buze și s-a uitat drept în ochii mei. S-a aplecat deasupra patului și mi-a luat ambele mâini într-ale ei. Ochii ei, plini de compasiune, s-au împăienjenit de lacrimi. Joana mi-a șoptit apoi acele cuvinte pe care așteptasem de atâta vreme să le aud. Știam că mama mi le-ar fi spus dacă ar fi putut. Dar Joana le-a rostit dinadins, pe îndelete, strângându-mi mâinile într-ale ei.

— Emilia, îmi pare atât de rău.

Bărbia a început să îmi tremure. Mi s-a pus un nod în gât. Am dat din cap și lacrimi călduțe mi s-au revărsat pe obraji.

— Îmi pare rău, repeta ea strângându-mi mâinile.

— Și mie, am șoptit eu.

107. Florian

Ne-am apropiat de ofițerul de îmbarcare, eu și Poetul. Băiețelul pierdut se afla între noi.

— Ia te uită pe cine avem noi aici. Bună, bună!

Ofițerul se adresa direct băiețelului. Isteț tipul. Copiii trântesc adevărul verde în față.

— Bună, eu sunt Klaus.

— Dă-mi, te rog, actele tale, Klaus.

Cizmarul i-a dat actele băiețelului împreună cu ale lui. I le-am înfipt și pe ale mele sub nas.

Ofițerul a despăturit documentele bătrânului și s-a uitat la permisul lui. Apoi s-a aplecat și s-a adresat exclusiv băiețelului:

— Ia spune-mi, Klaus, cine este el? l-a întrebat arătându-l cu degetul pe cizmar.

— *Opi,* a replicat băiețelul.

Bunicul. Da, arăta ca un bunic. Era o replică bună.

— Și domnul acesta?

A arătat înspre mine.

Numele meu. Nimeni nu îmi știa numele în afară de Joana. Dacă îi spunea cum mă numeau ceilalți – prusacul? Sau spionul?

— *Onkle*, a zâmbit băiatul.

— Și cum îl cheamă pe unchi? a insistat ofițerul.

Băiețelul s-a întors spre mine și m-a salutat, la fel cum o făcuse pe drum.

— *Herr* Beck.

Ofițerul a izbucnit în râs.

Băiețelul i-a înfipt iepurele drept în față.

— *Mein Freund.*

— După câte se pare, prietenul tău și-a pierdut o ureche în bătălie. Am putea să îl trimitem la infirmerie.

Ofițerul s-a întors cu fața la mine gesticulând înspre cămașa mea.

— Se pare că și tu ai pierdut ceva sânge în război.

Am încuviințat cu o aplecare a capului.

— Schije.

M-am încheiat la palton ca să scap de frig.

— Ai vreo scutire medicală? m-a chestionat el.

— Da.

Mi-a dat documentele înapoi.

— Mergeți mai departe până la următorul punct de îmbarcare.

Se uitase la actele mele, dar aruncase doar o privire fugară peste permisul meu de îmbarcare. Am intrat în port.

Fiecare centimetru pătrat de pe chei era ocupat de soldați, camioane de aprovizionare, pasageri și bagaje. Erau cozi formate pentru accesul la fiecare vapor și alte cozi pentru fiecare poartă de îmbarcare.

Băiețelul trepida de emoție.

— Da, este foarte palpitant, l-a aprobat Poetul pantofilor. Și cred că nava aceea, din docul numărul nouă, cea foarte mare, este a noastră.

Gustloff era cea mai impunătoare navă din port. După alură, fusese în mod clar construită cu destinația de vas de croazieră. Câteva punți, o mulțime de ascunzișuri. Am detectat și tunuri antiaeriene amplasate pe punte. Nava era dotată cu armament.

— Hei! Hei, voi de colo.

Femeia mătăhăloasă ne striga și ne făcea semne din mijlocul mulțimii.

— Ia te uită, bună și ție, Eva, i-a făcut cu mâna Poetul.

— Băieți, a dat norocul peste voi. Tocmai voiam să vă arunc bagajele.

Băiețelul a dat fuga și a înșfăcat geanta din pânză groasă a cizmarului.

— Ai făcut o treabă bună, Eva. Mulțumim, i-a spus bătrânul.

— Habar nu aveți cât am suferit după lucrurile astea, așteptând în frig. Și pentru ce? Niciunul dintre voi nu a catadicsit să aștepte căruța noastră.

— Ajunge cât ai vorbit despre bagaje. Te-ai înregistrat pe vreo navă, draga mea? a vrut să știe Poetul.

— Da, da. Sunt pe aceea. *Hansa,* i-a explicat ea. Pe care sunteți voi?

Băiețelul i-a arătat nava *Gustloff.*

Eva s-a uitat la mine râzând.

— Și tu, hm? Mă întreb cum ai reușit treaba asta. Mă duc să mă îmbarc. Sunt înghețată bocnă și pe aici miroase a mort intrat în putrefacție. Poftim, du-i valiza Joanei. Știu că o vrea înapoi. Spune-i la revedere din partea mea. Ea a fost singura pe care am plăcut-o. Scuze.

Mi-a pus valiza la picioare.

— Ei bine, mi-a făcut plăcere să vă cunosc.

— Stai puțin.

Am apucat-o de palton.

— Pentru ce sunt următoarele cozi? m-am interesat eu.

— Pentru inspecție, m-a lămurit ea. Verifică bagajele tuturor.

108. Joana

Emilia se prefăcea că doarme. Mă vedeam nevoită să îi ridic moralul. Trebuia neapărat să țină copilul în brațe și să îl hrănească. Dacă nu o făcea, putea trezi bănuielile doctorilor. Dacă își dădeau seama că nu era lituaniană, doctorul Richter urma să o raporteze. M-ar fi considerat responsabilă că am adus-o ilegal la bord. Stomacul mi s-a întors pe dos.

O femeie s-a apropiat de mine.

— Scuză-mă, domnișoară. E cineva pe hol care vrea să stea de vorbă cu dumneata.

Marinarul, Alfred, străbătea coridorul de la un capăt la celălalt.

— Bună, Alfred!

M-am hotărât să îl întreb.

— L-ai văzut astăzi pe pacientul meu de la cinematograf?

— Nu, nu l-am văzut. Dar voi fi cu ochii-n patru, m-a asigurat marinarul.

— Anunță-mă, te rog, dacă îl vezi.

El se foia de pe un picior pe altul, scărpinându-se pe mâinile lui care erau carne vie.

— Oh, Alfred, mâinile tale, am spus eu.

— De fapt, nu am venit pentru mâini. Am venit, ei bine, ceea ce voiam să spun… am fost informat că ai un pretendent, iar eu sunt destul de bine familiarizat cu relațiile de dragoste la distanță. Ți-

ar face bine să ieși cu mine pe puntea de promenadă mai pe seară. Am putea discuta despre iubirile noastre de acasă.

A rânjit cu gura până la urechi.

— Spune-mi, *Fräulein,* îți plac fluturii?

Despre ce tot vorbea acolo? Mă invita la o întâlnire? Oh, nu. Să îl săruți pe Alfred ar fi ca și cum ai molfăi un pumn de posmagi. M-am scuturat de un asemenea gând.

— Oh, Alfred, cred că vom fi cu toții extrem de ocupați înainte de a ridica ancora. Nu cred că voi avea timp de o plimbare. Sincer vorbind, aș fi surprinsă dacă tu chiar ai avea ceva timp liber la dispoziție.

Doctorul Richter s-a apropiat de noi.

— Joana, poți să mă asiști, te rog? Tocmai au sosit fetele de la sanatoriu. Trebuie să decidem unde le cazăm. Ai putea cumva să le ajuți să se instaleze?

Doctorul s-a uitat la Alfred.

— Și tu ce cauți aici?

— Studiez documentația referitoare la procedurile medicale de evacuare, domnule, i-a explicat Alfred. Cineva trebuie să verifice dacă se face, într-adevăr, acest lucru.

S-a răsucit pe călcâie și dus a fost.

109. Florian

Temperatura de afară era sub zero grade, dar pe mine mă luase transpirația.

Se controlau bagajele.

Urmăream fluxul de pasageri care se apropia de punctul de control. Majoritatea discuțiilor se învârteau în jurul bagajelor prea voluminoase pentru a fi luate la bord: antichități, piese de mobilier, covoare scumpe. Și apoi le-am văzut. Lăzi din lemn similare cu atât de multe pe care le încuiasem cu grijă și le fixasem cu chingi, erau așezate în rânduri suprapuse, înconjurate fiind de gardieni înarmați. Desigur. Naziștii nu îmbarcau doar pasageri. Încărcau la bordul navelor și comorile de artă furate. Mă ardea curiozitatea. Oare ce era în lăzi?

Oamenii protestau în gura mare când bagajele voluminoase le erau refuzate. Eu aveam cu mine doar valiza micuță a Joanei și rucsacul meu. Băiețelul nu avea bagaj, iar Poetul avea doar geanta din pânză groasă și trusa cu scule de cizmărie. Tocmai pe când voiam să îi pasez bătrânului valiza Joanei, o santinelă înarmată ne-a aliniat la coadă.

— Faceți un pas înainte! Faceți loc, vă rog.

Mașinăria germană conspira împotriva mea. Erau rapizi. Până să apuc să încropesc un plan m-am și pomenit în față cu actele în mâini. Gardianul din spatele mesei era un om mai vârstnic, cu experiență. A răsfoit actele de identitate, confruntând fotografiile cu chipurile noastre. Un alt subofițer se plimba în jurul nostru, inspectându-ne bagajele. Gardianul mai în vârstă din spatele mesei s-a uitat apoi la permisele noastre de trecere. A făcut un semn cu mâna înspre cizmar și băiat.

— Voi doi. Mergeți la poarta de îmbarcare. Tu treci la masa din spatele meu. Control suplimentar.

Control suplimentar. Inima îmi bubuia în piept. Uitasem să mă deschei la palton ca să îmi etalez rana. M-am prefăcut că îmi căutam actele și mi-am descheiat nasturii. Frigul aspru a năvălit înăuntru, învăluindu-mi trupul. Speram să mascheze transpirația mea, disperarea mea. Mă rugam ca agentul de control să fie un nătărău, precum marinarul pe care îl trăsesem pe sfoară.

Nu era.

Avea aproape treizeci de ani, era blond cu un ten deschis la culoare, aproape ca de ceară. Arăta la fel ca unul dintre neprețuiții arieni ai lui Hitler din afișele de propagandă. S-a lăsat pe speteaza scaunului și a început să se balanseze cu tot cu mantaua lui lungă din piele, împrăștiind în jur o aură de putere și autoritate. Ceilalți doi subofițeri stăteau în apropierea lui, agățându-se de fiecare cuvânt al său, râzând atunci când era de așteptat să o facă. M-am apropiat de masă și am pus valiza jos. Rucsacul îmi atârna pe spate. În el aveam pistoale, muniție, materiale pentru falsificat, carnețelul meu de notițe și comoara cea mai îndrăgită a Führerului, lebăda din ambră.

Ofițerul blond s-a aplecat în față. Scaunul a căzut pe chei cu o bufnitură surdă.

— Actele.

I-am înmânat cartea de identitate și permisul de trecere.

— Ce ai în valiză? m-a interogat el.

— Nu este a mea. I-o duc asistentei mele medicale de la bord. Îi aparține ei.

— Asistentei tale? Măi să fie, ai o asistentă medicală personală?

I-a aruncat o privire subofițerului din dreapta lui.

— Asta are o asistentă medicală personală.

— Pun pariu că are, a răspuns subofițerul râzând.

— După câte se vede, ai nevoie de o asistentă medicală.

Și-a îndreptat vârful creionului spre cămașa mea pătată.

— Arată-mi!

— Poftim?

— Să vedem această rană urâtă care necesită o asistentă medicală personală. Cred că mi-ar prinde bine și mie una. Vreau să văd de ce este nevoie ca să o obțin.

Mi-am ridicat iute cămașa scoțând la iveală rana adâncă.

Ofițerul s-a schimonosit la față.

— Urâtă rană. Carnea aproape că a crescut peste fire. S-ar putea să fie prea târziu ca să le scoți. Cum o cheamă pe asistenta care zici că este la bord?

Am ezitat. Nu era drept. Nu voiam să o implic.

— Joana Vilkas, am răspuns eu cu glas scăzut.

Subofițerii au fluierat apreciativ.

— Litwinica.

— Cum?

Nu înțelegeam despre ce era vorba.

Agentul de control a izbucnit în râs.

— Așa este poreclită asistenta ta lituaniană și frumușică pe deasupra. Nu sunt multe femei în cadrul personalului de la bord, așa că le-am poreclit pe toate.

S-a lăsat din nou pe spătarul scaunului.

— Cred că lipsește ceva aici.

Broboane de transpirație mi-au izvorât pe frunte.

— Ai acte civile și încerci să urci pe un vapor. Și, totuși, ești un bărbat fără niciun handicap vizibil, care ar putea să slujească Reich-ului.

M-am aplecat în față și l-am țintuit din priviri.

— Asta și fac.

Am scos documentele adiționale din buzunarul hainei și le-am azvârlit pe masă.

A izbucnit în râs și a început să relateze camarazilor să-i cu lux de amănunte:

— Ia să vedem, băieți. Aici avem… o declarație medicală oficială semnată de Litwinica. Ce semnătură drăguță are. Schije, oh, și fudul de o ureche. Ce convenabil. Hai să vedem și ce alte bilețele de dragoste mai are.

A despăturit hârtia groasă crem, a văzut sigiliul și s-a oprit din trăncănit. A parcurs repede scrisoarea și și-a ridicat o privire mânioasă spre mine.

— Când ți se cer documente la control, trebuie să le prezinți pe toate.

Am lăsat toată furia adunată în mine în ultimii ani să iasă la suprafață. Ca un boiler gata să explodeze, m-am aplecat deasupra mesei.

— Îmi va face o deosebită plăcere să îi spun lui Gauleiter Koch că l-ați reținut în mod inutil pe curierul său rănit, în gerul mușcător, întârziindu-i misiunea, și irosind serviciile medicale ale unei asistente pe care el însuși i le-a aranjat. Și, în ultima vreme, Koch nu prea a fost deloc într-o dispoziție iertătoare.

S-a uitat lung la mine, dorindu-și cu disperare să sară peste masă și să se ia la bătaie cu mine. O parte din mine își dorea să se ajungă la o încăierare. Îmi doream să îl snopesc în bătaie pe idiotul ăsta lipsit de bun-simț.

A împins spre mine teancul de hârtii și a făcut un semn din cap spre poarta de îmbarcare.

Adrenalina îmi pompa prin vene. Mai degrabă i-aș fi zburat dinții din gură decât să mă îmbarc pe vapor. Mi-am îndesat hârtiile în buzunar și m-am încheiat la palton.

— Salut-o pe Litwinica din partea noastră.

A fluierat către gardianul de la poarta de îmbarcare și a arătat spre mine.

— Ăsta merge la infirmerie.

I-am simțit privirea în ceafa, urmărindu-mă cum urc pe pasarelă și ajung pe vapor.

110. Alfred

Ducerea la îndeplinire a dorinței unei femei stârnește un val de emoții, conferindu-i unui bărbat supremația. Inima lui Hannelore părea să se înmoaie ori de câte ori îi duceam dulciuri sau îi măturam trotuarul. Da, dacă voiam să o ademenesc pe asistentă, trebuia să îi îndeplinesc rugămintea. Aveam să îl găsesc eu cumva pe tânărul recrut.

Am străbătut holurile în căutarea netrebnicului ăluia înalt. Dacă se afla la bord, era ușor de găsit. Nu erau mulți bărbați de vârsta lui în haine civile.

— Frick, m-a strigat o persoană aflată în mijlocul unui grup de marinari. Avem nevoie de tine să distribui vestele de salvare.

Mi-am ridicat mâinile în chip de protest.

— Îmi cer scuze domnilor, dar am o misiune importantă.

— *Bettnässer,* a replicat marinarul.

Au izbucnit cu toții în râs.

M-a făcut pișăcios.

M-am scărpinat pe mâini. O să le pară rău că au râs de mine. Foarte rău.

Stația de emisie a navei nu mai contenea cu anunțurile. Apeluri pentru copii găsiți sau pierduți și bagaje rătăcite. Fumatul era interzis sub punte. Vestele de salvare trebuiau purtate tot timpul.

După ce am făcut câteva ture pe navă, mi-am simțit trupul și mintea energizate. Poate că nu era rău, până la urmă, programul ăsta de antrenament fizic pe care îl recomanda armata. Pe când o luam pe după un colț pe puntea superioară de promenadă, am dat cu ochii de bătrân și de băiețel. Băiatul muncea de zor lustruind pantofi în schimbul câtorva bănuți.

— Salutare. Îl caut pe tipul acela tânăr de la cinematograf. L-ați văzut?

Ochii bătrânului s-au îngustat, devenind niște fante urâcioase. Și-a coborât privirea spre cizmele mele.

— Te-am văzut, să știi.

— Ce ai văzut? l-am întrebat eu.

Mă văzuse șterpelind fluturele din cristal?

— Când i-ai ars o cizmă bietului câine.

— Ah, asta era.

Am oftat ușurat.

— Führerul nostru ține să ne reamintească faptul că nu are sens să îi sprijinim pe cei slabi sau infirmi. În natură, speciile mai slabe mor, pur și simplu.

M-am aplecat spre el, examinându-l.

— Presupun că unii te-ar putea clasifica drept slab, nu-i așa? Ei și acum, ia spune-mi, l-ai văzut pe tipul de la cinematograf?

— Ce treabă ai tu cu el? A fost nevoit să rămână pentru controlul suplimentar.

— Controlul suplimentar, corect. Trebuie să fim foarte atenți. Nu putem permite accesul pe navă vreunui gunoi sau dezertor, am subliniat eu.

I-am lăsat văzându-și de mica lor afacere cu încălțămintea și am coborât cele câteva punți până la poarta de îmbarcare.

— Am fost trimis să caut un tânăr civil care tocmai s-a îmbarcat. Înalt, cu părul șaten.

— Adineaori am trimis pe cineva la infirmerie care se potrivește cu semnalmentele tale. Poate o fi el?

Am alergat spre cea mai apropiată scară. L-am reperat pe recrut și l-am strigat. El s-a oprit și eu am urcat până la el. Părea chiar bucuros să mă vadă.

— Ei, bine, exact pe tine te căutam.

M-a bătut pe umăr și ne-am continuat urcușul pe scări.

1111. Joana

Țineam ghemotocul înfășat lângă Emilia, sperând ca ea să intre în contact vizual cu bebelușul. Noul medic, doctorul Wendt, și-a făcut apariția.

— Joana, afară e un marinar care întreabă de tine. Pare… nerăbdător.

Am ieșit. Alfred, din nou. Rânjea cu gura până la urechi și îmi făcea semn să mă duc după el.

— Urmează-mă!

Nu avea nicio treabă de făcut?

— Alfred, nu pot, sunt foarte ocupată.

— Haide, vino. Vino!

Îmi era milă de Alfred. Cunoscusem băieți ca el în școală – dorindu-și cu disperare să fie bărbați și, cu toate acestea, prinși în capcana propriei lor minți. Fetele glumeau spunând că băieții ca Alfred făceau să sece laptele vacilor.

Alfred s-a oprit în fața infirmeriei și a făcut un gest grandios cu mâna.

— Cere și vei primi.

Stomacul meu a făcut un mic salt acrobatic. Pe un pat de campanie din colț stătea Florian. La picioarele lui era valiza mea. Am încercat să îmi maschez entuziasmul la vederea lui.

— Valiza mea. Mulțumesc, Florian!

Alfred s-a uitat la mine ridicând din sprâncene.

— Și?

— Și mulțumesc, Alfred, am adăugat eu.

Alfred a făcut o pauză, rămânând cu sprâncenele arcuite și holbându-se la mine.

Florian a dat din cap alungându-l pe tăcute.

— Mulțumesc din nou.

— Da, bine, a spus Alfred. Trebuie să mă întorc la muncă. Sunt foarte ocupat.

A plecat.

Mi-am croit drum spre colțul încăperii, printre șirurile de soldați răniți.

— Ai reușit, am spus eu și m-am pomenit zâmbind.

— Era cât pe ce să nu reușesc. Este un nazist pe chei care nu mă place prea tare.

— Și mi-ai adus valiza. Așadar ai găsit-o pe Eva? Și, ce știi de Poet și de băiat?

— Sunt la bord. Eva este pe *Hansa.* Mi-a zis să îți transmit rămas-bun din partea ei.

S-a întors spre mine ca să îmi privească chipul, apoi și-a întins mâna ca să o atingă pe a mea.

— Ești bine?

Am dat din cap.

— Poți să îmi scoți firele astea?

M-am dus la masă ca să iau instrumentele necesare. M-am întristat când am auzit de Eva. Nu am avut șansa să ne luăm la revedere.

M-am întors și Florian a început să se descheie la cămașă. Sângele uscat de pe pielea lui semăna acum cu o pojghiță de murdărie.

— Ai alte haine? l-am întrebat eu.

— Vrei să spui că garderoba mea lasă de dorit?

Am zâmbit.

— Foarte amuzant! Întinde-te pe pat.

Am oftat.

— Acesta a fost un oftat adânc. Ce s-a întâmplat? s-a interesat el.

— Emilia a născut copilul.

— Și copilul nu a supraviețuit?

Părea sincer tulburat.

— Copilul este bine.

Am clătinat din cap.

— Dar Emilia nu este.

— Ce-a pățit?

Am început să îi scot firele. Cum puteam să îi spun? Cât de mult ar putea să înțeleagă măcar? El stătea cu ochii ațintiți asupra mea. Aștepta povestea sau se uita la mine, pur și simplu? Am tras adânc aer în piept.

— Nu există niciun iubit, i-am spus eu în șoaptă. Familia la care stătea a dat-o pe mâinile rușilor ca să își salveze propria fiică. Partea cu iubitul a fost o poveste pe care a inventat-o ca să poată merge înainte. Nici măcar nu vrea să se uite la copil deocamdată.

El s-a schimbat la față. Vulnerabilitatea și tristețea au luat locul bravadei.

— Puștoaica asta e o luptătoare.

— Da, dar cu cine se luptă?

S-a uitat la mine plin de surprindere.

— Cu oricine. Cu orice. Se luptă cu soarta.

— Acum înțeleg. Se agață de tine fiindcă tu ai salvat-o de rusul din pădure. Tu ești dovada vie că mai există oameni buni pe lume.

— Oprește-te. Nu mai spune lucrurile astea.

Se zgâia cu ochii pe pereți.

Am scos ultimul fir din mușchiul toracelui.

— Cât mai durează până când ridicăm ancora?

— Se spune că vom pleca curând.

— Trebuie să găsesc un loc mai retras unde să nu mă vadă nimeni, mi-a șopti el. Cunoști vreun asemenea loc?

Se îmbarcase și acum voia să se ascundă?

Am clătinat din cap.

— Nu cunosc încă bine nava. Mereu mă rătăcesc.

L-am urmărit cum își încheia nasturii la cămașă.

— Florian, vrei să faci ceva pentru mine? Vrei să vii să o saluți pe Emilia? Te rog? Treaba asta i-ar ridica, într-adevăr, moralul.

112. Emilia

Visam oare? Cavalerul chiar se îndrepta spre mine? M-am ridicat repede în capul oaselor. Ochii lui s-au îndreptat imediat asupra bebelușului.

— Da, uite ce frumusețe de fată, i-a spus Joana.

Cavalerul s-a oprit și și-a azvârlit mâinile în aer.

— Fără fesul roz? Unde îți este căciula? m-a întrebat el.

I-am arătat cu mâna un teanc de haine. Cavalerul a scotocit printre ele și a pescuit căciula tricotată. Apoi a ridicat cu blândețe copila în brațe și a învelit-o cu fesul de parcă ar fi fost o păturică. Stătea așezată precum o semilună micuță în curbura brațului său. A venit spre mine.

S-a uitat de la bebeluș la mine și înapoi la bebeluș.

— Hm. Are ochii tăi. Nasul tău. Drăguță, a apreciat el.

Și-a lipit buzele de creștetul copilei și a închis ochii. Ce frumos era! Joana se uita la cavaler. Și ea îl considera frumos.

A deschis ochii și mi-a spus în șoaptă:

— E oarecum incredibil. Ea este tu însăți, ea este mama ta, tatăl tău, țara ta.

A sărutat-o pe creștet și s-a aplecat să îmi șoptească la ureche:

— Ea este Polonia.

Mi-am ridicat mâinile ca să-mi iau copilul în brațe.

113. Florian

Am lăsat-o pe fata poloneză ținându-și copilul în brațe. Joana m-a urmat afară din secția de maternitate, având întipărită pe chip o expresie de șoc și de nedumerire, totodată. M-a apucat de braț.

— Ce s-a întâmplat acolo înăuntru? mi-a șușotit ea. Cine ești tu?

Am ridicat din umeri.

— Îmi plac copiii.

Mi-am săltat rucsacul pe umeri.

— Dar acum am nevoie de marinarul ăla ca să îmi găsească o ascunzătoare.

— De ce te ajută?

Am încercat să îmi reprim zâmbetul.

— I-am spus că va primi o medalie.

— Nu se poate să îi fi spus așa ceva, m-a contrazis Joana.

— Ba da.

— Ești ceva de groază, a zis ea râzând.

— Sunt de groază? Atunci de ce râzi? am întrebat-o eu.

A început să râdă și mai tare.

— Nu știu. Nu ar trebui să râd.

— Atunci încetează cu râsul.

A râs în continuare, sprijinindu-se de umărul meu. Fața ei mirosea a săpun.

— Îți stă bine așa, curată, am remarcat eu.

Râsul ei s-a mai domolit și mi-a zâmbit.

— Mulțumesc. Și mulțumesc pentru că mi-ai adus valiza.

S-a ridicat pe vârfuri, mi-a luat fața în mâini și m-a sărutat.

Brațele mele erau în jurul ei. Am sărutat-o și eu la rândul meu. Apoi am sărutat-o din nou.

— Și îți mulțumesc, mi-a șoptit ea, privindu-mă drept în ochi. Pentru Emilia.

S-a dezlipit din brațele mele și a plecat.

1 1 4 . J o a n a

Holul era ticsit de pasagerii care soseau neîntrerupt. Am luat-o pe după colț, ajungând pe puntea de promenadă înconjurată de panouri din sticlă. Constelații înghețate dantelau marginile geamurilor. Mi-am lipit degetele de sticla rece, uitându-mă în gol. Se presupunea că eram o fată isteață. Dar ce făceam? Era mai tânăr decât mine. Nu știam nimic despre el. Era, în mod evident, implicat într-un soi de acțiune sub acoperire. Dar, văzând cât de tandru a fost cu copilul, cât de bun fost cu Emilia, putea fi, într-adevăr, o persoană rea?

L-am sărutat din cauza Emiliei.

Mă apăsa conștiința.

Și, o Doamne, n-avea nimic în comun cu molfăitul posmagilor!

M-am întors și m-am sprijinit de geam. Ianuarie pătrundea prin sticlă și prin hainele mele. Pentru prima oară după multă vreme, îmi simțeam corpul mai cald decât aerul de afară.

Unii pasageri erau vizibil ușurați și emoționați fiindcă se aflau la bord. Alții păreau nervoși, agitându-se precum păsările în colivie. Eu făceam parte din grupul celor care se simțeau ușurați. Ce noroc pe mine că am ajuns pe un asemenea vapor. Îmi plăcea la nebunie imensul *Gustloff* cu pereții săi groși din oțel și multe punți. Doctorul Richter

mi-a spus că vasul de croazieră avea doar opt ani, dar nu navigase de patru ani încoace. Faptul că nu fusese folosit, lăsase totul în bună stare. Odată plecați din Gotenhafen, călătoria spre Kiel avea să dureze patruzeci și opt de ore. După aceea, urma să mă urc într-un tren și, în sfârșit, să mă reîntâlnesc cu mama mea.

Atât de multe lucruri se schimbaseră de când am plecat din Lituania. Mama mi-a spus că, probabil tatăl și fratele meu luptau în mișcarea de rezistență din păduri. Chiar puteau să supraviețuiască în buncăre?

Gustloff era buncărul meu. Am simțit nevoia să respir adânc. Toate strădaniile și toate temerile mele. Era posibil să fi ajuns aproape de final?

115. Alfred

Bună, fluturaşul meu,

Ştiu că despărţirea este grea şi că trebuie să te simţi tare stingheră când zbori de una singură. Dar, în curând, măreaţa noastră ţară va triumfa, şi cei care şi-au făcut datoria vor sta pe piedestalul onoarei. Se apropie cu paşi repezi acea zi.

Simt că mi s-a luat o piatră de pe inimă acum, fiindcă pot să îţi spun că procedura de îmbarcare este în plină derulare şi că îmi este cald. O parte din ceilalţi soldaţi au fost nevoiţi să facă rost de plute de salvare pe un ger crunt. Nu îmi pot imagina cum de au reuşit să găsească atât de multe.

Ni s-a spus că se vor îmbarca şi mai mulţi pasageri, dar nu ştiu cum o să îi facem să încapă toţi. Cabinele de pe punţile superioare sunt ocupate de cei privilegiaţi, dar refugiaţii au fost bucuroşi să ocupe saltelele întinse pe jos. Cu toate că nava nici măcar nu s-a pus în mişcare, unii pasageri poartă deja vestele de salvare. Arată destul de caraghios.

Wilhelm Gustloff *este acum un oraş viu, care respiră. Micile afaceri sunt în floare. Oamenii fac troc cu bunurile lor, iar cizmarul şi ucenicul său repară încălţăminte pe puntea superioară de*

promenadă. Au adunat un săculeț destul de dolofan de monede în urma eforturilor depuse.

Sunt sigur că îți pui semne de întrebare în legătură cu activitățile pe care le-am menționat anterior. Prietenia mea cu tânărul recrut a evoluat destul de frumos. Purtăm conversații profunde pe tot felul de subiecte. Din nefericire, nu mai sunt băiatul visător căruia îi făceai cu mâna la gardul școlii. Acum sunt un bărbat în uniformă.

Îmi fac în continuare datoria față de țara noastră și față de Führerul nostru, Hannelore. Drept urmare, l-am ajutat pe recrut să își găsească un adăpost secret la bord, ca să își poată duce misiunea la îndeplinire. A fost atât de recunoscător încât a menționat încă o dată faptul că, de îndată ce va sosi în Kiel, mă va propune pentru o medalie de vitejie. Încă una pe lângă multe altele, dar, cu toate acestea, de apreciat. La urma urmei, tot ceea ce am realizat, tot ceea ce am făcut, a fost doar pentru tine. Pentru tine și pentru Germania. Cu siguranță știi acest lucru, nu-i așa, Lore?

116. Emilia

Bebelușul își freca gura de mine. Cavalerul a spus că era o parte din mama, o parte din tata, o parte din mine. Dacă era o parte din noi, voiam ca ea să cunoască orașul nostru, Lwów. Ea ar trebui să cunoască Polonia. Uitându-mă la copil, am început dintr-odată să tânjesc după țara mea, după albinele ei dolofane cărând nectarul florilor de măr și după păsările cântând în printre aluni.

Cum avea ea să deosebească adevărurile de neadevăruri? Avea să creadă ea că polonezii, evreii, ucrainenii, armenii și ungurii coexistaseră pașnic în Lwów înainte de război? Că, adeseori, făceam ceai și gogoși împreună cu Rachel și Helen în bucătăria noastră?

Mâncare. Voiam ca ea să cunoască mâncarea noastră. Cât de tare simțeau mâinile mele lipsa aluatului frământat, presărat cu făină! Urechile mele duceau lipsa sfârâitului clătitelor cu mere în tigaie și ochii mei duceau dorul curcubeului de fructe și de legume conservate în borcane și înșiruite pe rafturi. Războiul pătase cu sânge toate culorile, lăsând în urmă nimic altceva decât o vijelie cenușie.

Voiam ca ea să cunoască nu numai Polonia, ci și Polonia *mea.*

Am strâns-o la piept și i-am murmurat în poloneză:

— Nu erau lagăre, nu erau banderole. Adeseori adormeam cu briza adiind prin fereastra deschisă. E adevărat. Așa a fost cândva.

117. Florian

Interiorul coșului măsura aproape cinci metri lățime. Avea o scară și o bordură suficient de lată încât să te poți întinde pe ea. Era frig și nu puteam dormi. Coșul de fum era izolat, dar acest lucru putea însemna, totodată, și condamnarea mea la moarte. Dacă s-ar uita cineva înăuntru și m-ar vedea acolo ar ști imediat că mă ascund. Să fi rămas la infirmerie? Poate că aș fi fost mai bine camuflat acolo, mi-ar fi fost și mai cald. Aș fi fost mai aproape de Joana. Dar dacă nazistul din port ar urca la bord, acolo m-ar căuta.

În timp ce îmi cântăream pe toate părțile opțiunile, ușa s-a rotit în balamale.

Marinarul a urcat pe scară și s-a așezat alături de mine.

— Am venit cu vești proaspete, m-a anunțat el.

— Mda, și care ar fi acelea?

Și-a frecat palmele pline de bășici una de alta.

— Tocmai am observat de pe puntea superioară sosirea a sute de femei din serviciile navale auxiliare. Sunt toate bine îmbrăcate și curățele.

— Aduc la bord femei din serviciile navale auxiliare?

Poate că asta voia să însemne că urma să plecăm în curând.

— Da, sunt cu sutele și par destul de îndrăznețe.

— Și unde or să le cazeze? am întrebat eu. Sunt suficiente cabine disponibile?

— Ah, nu. Toate cabinele sunt deja pline. Dar îmi imaginez că sunt unii la bord care ar fi dispuși să le ofere un pat cald.

A hohotit de râs.

M-am lăsat pe spate, sprijinindu-mă de peretele rece al coșului. Tipul ăsta fusese cumva lovit cu o cărămidă în cap?

— De cât timp ești în serviciul militar, marinarule? l-am chestionat eu.

Și-a fixat privirea în pământ, ezitând.

— Din moment ce ne facem confidențe, voi fi sincer cu dumneata. Am fost recrutat târziu. Voiam să fac parte din organizațiile de tineret, dar exercițiile fizice erau destul de riguroase și se punea un mare accent pe competițiile atletice. Văd că dumneata ești înzestrat cu forță și capacitate de coordonare. Eu nu. Nu pot să alerg foarte repede și nici să fac un salt prea lung. Darurile mele țin de alte domenii. Tatăl meu a fost teribil de dezamăgit, dar mama a răsuflat ușurată. Cu toate că mama îl iubește, desigur, pe Führer, nu îi surâdea deloc ideea ca eu să mă aflu în slujba lui. Sunt un copil singur la părinți.

— Mama ta îl iubește pe Führer, zici?

S-a uitat la mine cu ochi sobri și aspri.

— Desigur. Cu toții îl iubim pe Führer, domnule. Așa cum scrie și în foaia volantă: „Germanii buni se luptă pentru Führer”. Bineînțeles că și eu fac asta. Recunosc că sunt prea bun la suflet uneori și îmi pare rău pentru vreun oarecicine care nu poate face parte din rasa superioară, dar acum alung asemenea gânduri necurate. Asta e natura sacrificiului, nu-i așa?

Gândurile lui necurate erau radical diferite de ale mele.

Mă privea cu toată atenția.

— Ești de acord cu mine, desigur? Suntem buni germani.

Ochii lui zăboveau asupra mea. Frazele lui aveau o cadență tulburătoare. Pe neașteptate, m-a năpădit o dorință copleșitoare de a-i arde una astfel încât să îl dau jos de pe bordură. În schimb, am încuviințat cu o aplecare a capului.

— Suntem buni germani. Și, ce zici, crezi că ai putea să îmi găsești ceva de mâncare? l-am rugat eu.

118. Joana

Secția de maternitate era plină acum. Trei dintre femei erau destul de aproape de termen. Emilia îi șușotea ceva pruncului ei, cercetându-i mânuțele. Când eram mică aveam doi bebeluși pe care-i luam cu mine peste tot. Mai târziu, la școală, conștiincioasă fiind, nu am mai avut timp de păpuși. M-am întors cu spatele la Emilia și la fiica ei, încercând să înghit nodul ciudat care mi se pusese în gât.

Un ofițer în uniformă verde și cizme militare negre a intrat înăuntru.

— Joana Vilkas.

Ofițerul avea părul blond și pielea albă, aproape translucidă. Arăta la fel ca oamenii despre care se spunea că făceau parte din „rasa pură", înfățișați pe afișele nemțești.

— Cu ce vă pot fi de folos?

— Am venit aici în legătură cu o persoană pe care *tu* ai ajutat-o.

Stătea perfect nemișcat.

— Unul dintre pacienții tăi – cel cu o rană provocată de schije și cu o ureche vătămată.

Trupul Emiliei s-a încordat.

Și-a strâns mai tare bebelușul la piept, rămânând cu ochii ațintiți asupra ofițerului.

— Poți să îmi confirmi numele pacientului cu rana provocată de schije și cu urechea bolnavă,

domnișoară Vilkas?

M-a dus la el și am coborât glasul.

— Nu am libertatea de a dezvălui numele pacienților. Sunt sigură că înțelegeți.

S-a enervat. Omul acesta nu era obișnuit să primească un refuz.

— Dacă nu mă înșel, domnișoară, ești *Volksdeutsch,* o lituaniană căreia i s-a permis să se repatrieze în Germania. Libertatea dumitale aparține lui Adolf Hitler. Dar bineînțeles că te putem da înapoi lui Stalin.

A rânjit, evident satisfăcut de agresorul ce zăcea în el.

— Dar noi nu am vrea să facem asta. Ești prea drăguță. Așadar, poți să îmi confirmi numele pacientului tău cu rana provocată de schije și cu urechea vătămată?

— Nu îmi mai aduc aminte prea bine, am șoptit eu. Poate că Friedrich? Sau Fritz?

Soldatul părea să chibzuiască la spusele mele. Ce știa deja?

Și-a îngustat ochii.

— Florian, poate?

Știa mai mult decât lăsa să se vadă.

— Da, s-ar putea. Florian Beck.

— Unde l-ai întâlnit?

— În tranzit. Era rănit și avea febră. Este vreo problemă, domnule?

Ofițerul și-a trecut degetul de-a lungul muchiei mesei din metal, de parcă ar fi verificat-o de praf.

— Dacă spui adevărul, atunci nu, nu este nicio problemă. Dar, dacă oferi asistență medicală sau adăpost vreunui dezertor, domnișoară Vilkas, atunci da, este o mare problemă.

— Are acte. Vi le-a arătat *Herr* Beck?

Am împăturit o bucată de pânză cu mâini tremurânde.

— Mi-a arătat actele. De asemenea, mi-a făcut cunoscută și atitudinea lui. Abia la insistențele mele mi-a prezentat *toate* documentele.

Am încercat să deviez cursul discuției, dar, totodată, să sap mai adânc.

— Acum cred că înțelegeți natura situației lui.

— Da, este curierul lui Gauleiter Koch. A fost rănit și a spus că Koch te-a numit asistenta lui medicală personală.

Mi s-a tăiat respirația, dar mâinile mele au continuat să își facă de lucru. Gauleiter Erich Koch mă numise pe mine? Despre ce tot vorbea el acolo?

A clătinat din cap.

— Dar mi s-a părut ceva ciudat, a spus el uitându-se la Emilia, apoi la mine. Nu l-am crezut. Aș vrea să îi mai văd încă o dată documentele. L-am trimis la infirmerie dar, după cât se pare, nu pot să dau de el la bord. Ai din întâmplare un duplicat al certificatului medical pe care l-ai semnat pentru el?

Certificat medical. Pe care l-am semnat eu. Ce făcuse?

— Îmi pare rău, au fost atât de multe, am zis eu.

— Da, sunt mulți răniți. Așa că i-am trimis o cablogramă lui Koch pentru confirmare, dar am crezut că aș putea rezolva problema mai repede cu tine. L-ai văzut?

— Da. I-am scos firele.

Emilia s-a vânzolit în chip de protest, vrând să îi ia apărarea lui Florian.

— Și ce a spus? m-a mai întrebat ofițerul.

— Doar că era obosit.

Emilia mi-a aruncat o privire feroce.

— Și… că intenționa să se îmbarce pe *Hansa* în schimb.

— Pe *Hansa*?

Băiețelul pierdut a intrat în fuga mare, cu pieptul tresăltând pe sub vesta de salvare și cu lacrimile șiroind pe față. A ridicat iepurele la vedere. Urechea, cea care îi mai rămăsese, atârna într-un fir de ață.

— Oh, nu! am exclamat eu.

El a dat din cap cu buzele făcute pungă.

— Nu îți face griji, îl reparăm imediat.

M-am întors cu fața spre ofițer.

— Am terminat, domnule? După cum vedeți, trebuie să intru în operație.

119. Emilia

Florian Beck. Pe cavaler îl chema Florian, ca pe Sfântul Florian, patronul sacru al Poloniei. Soldatul nazist a încercat să-i facă probleme. În mod evident, era plin de ură. Dacă ar descoperi că eram poloneză, m-ar arunca de pe vapor drept în Marea Baltică.

Joana măsura podeaua de la un capăt la altul, cosând la loc urechea de capul iepurelui. Fie era nervoasă, fie era frământată de gânduri. Poate că amândouă la un loc. Băiețelul pierdut a venit la patul meu și a tras cu ochiul la bebeluș.

— Bună, i-a spus el. Eu sunt Klaus.

M-am uitat la băiețel. Avea obrajii roșii, arși de gerul năprasnic. Vesta de salvare, albastră și mare pentru el, îi ascundea trupul, ajungându-i până la genunchi, și făcându-l să pară și mai mititel. Era singur, ca și mine, dar avea doar șase ani. Unde erau părinții lui? Mama spunea că un boboc transplantat nu avea cum să se dezvolte cum trebuie. Cizmarul îl iubea, totuși. Îmi dădeam seama de asta. Avea să aibă grijă de el, să îl protejeze, spre deosebire de *Frau* Kleist.

— Patru ani. Te-am ținut peste patru ani, obișnuia să se văicărească *Frau* Kleist. Știi cât m-a costat toată treaba asta?

— Tatăl meu va veni după mine, i-am spus eu. Vă va plăti.

S-a răsucit pe călcâie spumegând de furie.

— Tatăl tău este mort. De ce crezi că sunt atât de supărată?

Mort.

Cuvintele ei m-au strâns de gât, au fugit în jos, pe trahee, și mi-au strangulat aerul din plămâni.

— Nu este adevărat, am șoptit eu.

Te rog. Nu putea fi adevărat.

August a apărut ca din pământ lângă mine.

— Bineînțeles că nu este adevărat.

M-a tras de braț.

— Haide Emilia, să mergem să tăiem trandafiri pentru dulceață.

I-a aruncat mamei lui o privire ucigătoare.

•

Vechiul sentiment de teamă a început să mă macine din nou. Copilul s-a foit în brațele mele. Mi-am coborât privirea. Își sălta creștetul micuț, făcându-mi parcă semne. Dar apoi, privirile noastre s-au înlănțuit. Umerii mei s-au detensionat și teama mea s-a risipit.

Cizmarul și-a făcut apariția în secția de maternitate, gâfâind și cu respirația întretăiată.

— Trebuie să mă aștepți, Klaus. Bețele astea bătrâne nu mai pot merge atât de repede.

A dat cu ochii de bebeluș și și-a dus repede mâinile la obraji.

— Ia te uită. Un adevărat miracol.

— Nu-i așa că e frumoasă? a intervenit Joana.

— Frumos este faptul că *ea* a învins războiul ăsta, a comentat bătrânul. Ai văzut doar. Ingrid înecată în spărtura din gheață, moarte și distrugere peste tot. Uite ce se petrece jos, pe dig. Toată lumea fierbe, e disperată. Rușii sunt aproape.

A făcut câțiva pași înainte gesticulând spre bebeluș.

— Da, și cu toate acestea, uită-te, viața a scuipat-o pe moarte drept în ochi. Trebuie să îi

găsim fetiței niște încălțări.

120. Alfred

Dragă Hannelore,

Noaptea se lasă peste port. Stau și reflectez la tot ceea ce s-a întâmplat. Să nu te laşi amăgită de înclinațiile mele poetice. Nu sunt doar un străjer. Sunt un gânditor, Lore, și m-am tot gândit. Sunt în slujba unui om de mare importanță. Ne bazăm pe încredere reciprocă și avem în comun multe calități. În seara asta am discutat despre loialitate. L-am asigurat de credința mea deplină față de cauza germană. I-am mărturisit și faptul că, pe vremuri, eram animat de compasiune. Poți să fii sigură că am smuls din rădăcini acest sentiment. Știu că reprezintă o slăbiciune. Trebuie să fie înlăturată cum plivești buruiana din grădină. Noi suntem buni germani. Este dreptul nostru primit la naștere. Ca atare, este de datoria noastră să cernem nisipul, să păstrăm aurul și cu ajutorul lui să construim o coloană vertebrală mai puternică.

Presupun că și tu treci prin asemenea momente de slăbiciune? Îmi aduc aminte de suspinele tale adânci și admirative pe când îți măturam trotuarul. Oh, da, draga mea, am observat. Sunt un observator mult mai atent decât paraziții ăia din gruparea Tineretul Hitlerist.

Trebuie să recunosc, Lore, că am fost surprins atunci când Mutter *m-a împiedicat să ader la*

organizația Tineretul Hitlerist. Tatălui meu îi era rușine că nu eram considerat apt pentru a mă alătura celorlalți. Se temea de consecințe. Dar, după aceea, m-am săturat până peste cap de băieții ăia agresivi și mi-am dat seama că eram menit pentru ceva mult mai important. Cu toate că mi-au trebuit aproape cinci ani ca să mă alătur efortului de război, în sfârșit, mi-am aflat adevărata chemare, aici în Gotenhafen. Calitățile mele au fost, în cele din urmă, recunoscute de o persoană din tagma mea, un recrut de un curaj deosebit. Da, este o modalitate liniștitoare, imposibil de descris în cuvinte, de a-ți descoperi propriul ego. Puțini oameni se întâlnesc cu o asemenea ocazie. Eu sunt unul dintre aceia.

Acum înțeleg ce înseamnă să te simți superior. Și chiar îmi place.

121. Florian

Din gură îmi ieșeau aburi. Stomacul îmi ghiorțăia. Mă gândeam la bucătăria noastră caldă de acasă, din Tilsit, cu capacele săltând ușor pe oale și cu râsetele surorii mele răsunând în ecou prin casă.

Când mama mea a murit de tuberculoză, cea mai mare grijă a tatălui meu a devenit Anni.

— Cum să cresc o fată așa cum se cuvine de unul singur? se întreba el.

Anni avea treisprezece ani când am văzut-o ultima oară. Ar trebui să aibă șaisprezece ani acum. Aș recunoaște-o dacă aș trece pe lângă ea pe stradă? Unde fusese și de ce experiențe avusese parte?

Ușa a scârțâit.

— Îi este cuiva foame pe aici? a strigat o voce.

Ce idiot!

— Sst, i-am reamintit eu.

— Ah, da trebuie să lucrăm sub acoperire.

S-a cățărat pe scară.

— Simt cum corpul meu reacționează pozitiv, m-a anunțat el. Exercițiile fizice au devenit o prioritate pentru mine și se văd beneficiile. De

fapt, cred că beneficiile se extind și asupra mâinilor mele, care par să evolueze în bine.

Nu voiam să mă gândesc la mâinile lui pline de bube.

— Ce ai adus de mâncare? l-am chestionat eu.

Și-a dat jos cureaua de pe umăr și mi-a întins gamela. Nu o mai simțisem atât de grea de multă vreme.

— Mulțumesc.

Am sorbit conținutul cu nesaț.

După aceea, el a scos un codru zdravăn de pâine din cămașă împreună cu o felie de carne învelită în hârtie.

— Majoritatea mănâncă supă de mazăre, înțelegi dumneata, dar ar fi destul de dificil de transportat, mi-a explicat el.

— Când plecăm? l-am întrebat eu.

— Umblă vorba că am putea pleca dintr-o clipă într-alta.

O explozie de artilerie a răsunat în depărtare. El a tresărit și s-a lipit de peretele coșului.

— Deocamdată sunt la câțiva kilometri distanță, l-am asigurat eu. Dar avansează.

Am vizualizat cu ochii minții hărțile tatălui meu. Vedeam roiuri-roiuri de ruși care arau Prusia Răsăriteană, înaintând spre coasta Mării Baltice și secerând wehrmachtul Germaniei, precum și pe noi toți, în calea lor.

Soldatul s-a scărpinat la încheietura mâinii.

— Pot să îndrăznesc să te întreb dacă te pricepi bine la arme?

Am dat din cap.

— Dar tu?

— Stau mai bine cu mintea, a spus el. De aceea, în cercurile filosofice, sunt cel mai adesea considerat „un gânditor”. Prefer să surprind toate unghiurile mental. Observ. Sunt un străjer.

— Dar uneori nu ai timp să gândești, i-am atras eu atenția. Trebuie să acționezi, pur și simplu.

— Nu prea sunt de acord și o spun cu tot respectul, desigur. Văd pe mulți care acționează din instinct, ceea ce eu cred că este greșit. Instinctul ne face să cedăm în fața slăbiciunii și emoției. Gândirea atentă și planificarea, construcția mentală, acestea sunt întotdeauna cele mai eficiente.

Am simțit din nou nevoia imperioasă de a-i arde un pumn. Am înghițit ultimul dumicat de pâine.

— Obstacolele nu sunt făcute pentru a ceda în fața lor, ci pentru a le surmonta, a filosofat marinarul. Mă gândesc adesea la aceste cuvinte înțelepte. Bineînțeles că ești familiarizat cu ele. Ai citit cartea lui Hitler, *Mein Kampf*?

Nu i-am răspuns la întrebare.

— Știi ceva, îmi pari a fi un tip inteligent. Ai face bine să gândești mai degrabă pentru tine, decât să memorezi cuvintele altora.

— Oh, mulțumesc. *Mutter* a apreciat dintotdeauna mintea mea ageră.

S-a întors spre mine cu buza superioară schimonosită într-un rânjet.

— Și chiar gândesc pentru mine. Dar înțelepciunea Führerului îmi conferă o putere imposibil de descris în cuvinte. Rânjetul i s-a lățit pe față când a început să declame: „Doar aplicarea permanentă și constantă a forței constituie prima condiție esențială a succesului”.

Se holba la mine cu pupilele dilatate.

— Nu-i așa că e frumos?

Nu i-am răspuns. Firicelele de păr de pe ceafa mi s-au zbârlit în chip de avertisment. Tipul ăsta nu era marinar. Era un psihopat în devenire.

— Ai văzut-o pe asistentă? l-am întrebat eu.

— Plec să o aduc, a spus el fremătând de nerăbdare.

— Nu…

El a coborât în grabă scara și a ieșit pe ușă înainte de a-l putea opri.

1 2 2 . J o a n a

Am tras o gură de aer în piept, încercând să îmi stăpânesc furia. Cum putea să îmi facă una ca asta?

Mâine-dimineață aș putea să cobor pe chei și să îl găsesc pe ofițerul blond. Aș putea să îi spun că mi-am dat seama că greșisem. Că nu scrisesem nicio scrisoare de niciun fel, că nu știam nimic despre treaba asta. Ofițerul spusese că eram Volksdeutsch. De origine germană. Era adevărat. Germania ne salvase de Stalin. Și acum, îi eram datoare Germaniei?

— Joana.

Vocea s-a auzit moale peste umărul meu. M-am întors. Emilia mă fixa din priviri, cu ochii plini de îngrijorare.

— Nu, mi-a șoptit ea. Te rog.

Îmi putea citi gândurile?

— Scuzele mele, *Fräulein.*

Alfred stătea în pragul secției de maternitate.

— Un anumit domn ți-a cerut o audiență, m-a anunțat el.

— Unde este? am vrut eu să știu.

— Te duc eu, s-a oferit el. S-ar putea să ai nevoie de palton. Am încercat să îl zoresc pe Alfred, dar degeaba. Vaporul era atât de aglomerat, încât era imposibil să te miști repede. Câte mii de oameni se îmbarcaseră?

— Dar când îi voi vedea? plângea o fetiță pe coridor.

— Nu mai plânge, draga mea, o alina o femeie în vârstă. Ai avut noroc să fii tu cea aleasă dintre membrii familiei. Mama ta va veni după tine peste câțiva ani. Ai să vezi tu că timpul va trece repede.

Fetița care plângea părea să aibă vreo zece – unsprezece ani. Cum avea să se descurce de una singură?

— Alfred, sunt atât de mulți. Vor trebui să debarce o parte din pasageri, nu-i așa? am întrebat eu.

— Nu. Am auzit că avem peste opt mii deja și îmbarcarea continuă.

Opt mii? Capacitatea navei nu era nici măcar de o mie cinci sute. Am trecut pe lângă cabinele proiectate pentru patru persoane. O duzină se înghesuia înăuntru, încercând să doarmă printre valizele și bagajele stivuite până în tavan.

— Aici este destul de civilizat, a apreciat Alfred. În după-amiaza asta au sosit peste trei sute de fete din serviciile navale auxiliare. Stau chiar pe fundul navei. În piscina golită.

Mi-am dat repede seama cât de norocoasă eram că ajunsesem la secția de maternitate. Aveam spațiu suficient și era relativ calm acolo. Ne-am croit cu greu drum prin marea de oameni spre scară. Unii purtau veste de salvare, ocupând și mai mult spațiu.

Am urcat scările. Aerul devenea din ce în ce mai rece. Mi-am pus paltonul. Alfred m-a oprit din drum și și-a dus degetul la buze. Am lăsat câțiva oameni de pe scară să treacă pe lângă noi. După aceea, el a deschis o ușă micuță aflată pe casa scării și m-a tras de mânecă înăuntru.

M-am pomenit în interiorul unei încăperi goale.

— Unde suntem? am vrut eu să știu.

— În coșul de fum, m-a anunțat el.

— Sst, s-a auzit o voce în ecou deasupra capetelor noastre.

Am ridicat privirea și l-am văzut pe Florian coborând pe o scară metalică interioară.

— Alfred, am zis eu. Vrei să ne lași o clipă singuri, te rog?

123. Florian

M-a pocnit.

Cum nu am reacționat, ea a ridicat mâna din nou. De data asta i-am prins brațul.

— Cum îndrăznești? a șuierat ea.

— La ce anume te referi? am replicat eu.

Fața ei era la doi centimetri de mine.

— Știi prea bine la ce mă refer, a șoptit ea. Ai falsificat o scrisoare. Ai spus că am fost numită în funcție de Erich Koch. Ai idee ce mi-ar putea face?

I-am dat drumul.

— Ce s-a întâmplat?

Ea și-a azvârlit brațele în aer.

— Nazistul blond, cel de care ai pomenit, a venit în secția de maternitate să te caute.

— Și ce i-ai spus?

— Nu i-am spus nimic. I-am spus că nu știu nimic.

A început să vorbească mai precipitat.

— Dar el mi-a zis că a văzut documentele tale, că ești curierul lui Koch, și că tot el m-a desemnat pe mine să fiu asistenta ta personală.

— Sst, mai încet. Marinarul probabil că soarbe fiecare cuvânt.

— Așa ar și trebui, a șoptit ea. Se crede un erou, care te ajută pe tine într-o misiune de spionaj pentru Reich.

— Tipul ăla nu e erou de niciun fel. Ar trebui să te ții departe de el.

— Ne pui într-un pericol teribil. Nu este drept. Eva a spus că ești spion. Ingrid a spus că ești hoț. Ar fi trebuit să le cred.

Ce opțiuni aveam? Putea să mă toarne.

Ar face-o?

124. Joana

Am rămas uitându-ne unul în ochii celuilalt.

— Spune-mi ce vrei să știi, mi s-a adresat Florian.

— Chiar transporți ceva pentru Gauleiter Koch?

— Nu. Transport lucruri doar pentru mine, a recunoscut el. Un obiect de artă.

— Ai furat un obiect de artă?

— Nu. Naziștii au furat obiecte de artă.

Voia să îmi spună că furase un obiect de artă de la naziști?

— Nu mai fi atât de enigmatic.

A oftat și a început să îmi șușotească:

— Eu sunt artist restaurator, Joana. Repar și restaurez opere de artă. Inițial, ăsta a fost motivul pentru care nu am fost recrutat. Lucram la un muzeu din Königsberg. Conservam și împachetam obiecte de artă pentru directorul muzeului și pentru persoanele lui de contact. Dar, după aceea, am aflat că se foloseau de mine.

— Așadar ai furat un obiect de artă ca să te răzbuni pe ei?

— Nu doar un simplu obiect de artă. O piesă neprețuită.

A făcut o pauză.

— Hai să spunem că am luat o piesă care va lăsa puzzle-ul incomplet.

Nimic din ceea ce îmi spunea nu avea vreun sens pentru mine. Nu voiam să fiu implicată.

— Îți iubești țara? Îți iubești familia? m-a întrebat el.

— Desigur, am răspuns eu.

— Și eu. Am o soră mai mică pe undeva, pe afară. Ea este tot ce mi-a rămas. Mă gândesc la ea în fiecare zi. Tatăl meu făcea hărți. Naziștii l-au omorât. Au trimis o notă de plată la noi acasă.

Trei sute de mărci pentru execuția lui. Înțelegi? Naziștii voiau ca eu să îi plătesc pentru că îl omorâseră pe tatăl meu. Cum te-ai simți dacă Stalin ți-ar cere să plătești pentru că a omorât o persoană iubită?

— Oprește-te!

— Ia te uită la tine, cum faci pe virtuoasa. Adăpostești o fată poloneză împreună cu copilul ei în secția de maternitate.

— Vorbește mai încet. Asta e cu totul altceva și o știi prea bine. Ea este o victimă. Trebuie să o ajut, am pledat eu.

— Nu contează. Dacă ei află că ai falsificat identitatea unei poloneze și ai adus-o la bord, luând locul unui german, ești terminată. Suntem amândoi băgați până în gât în treaba asta. Dar eu nu te voi denunța. Poetul nu o să ne denunțe. Eu nu sunt spion, Joana. Nu lucrez pentru nimeni. Lucrez doar pentru mine însumi, pentru familia mea, și pentru alții ca mine. Dacă descoperă cineva adevărul, la voi spune că am falsificat scrisoarea și că tu nu știai nimic despre asta.

— Și dacă nu te cred?

— Am să le arăt. Voi scoate la iveală scrisoarea ta și carnețelul meu de notițe. La voi arăta cum am exersat și cum ți-am falsificat semnătura.

— Ce scrisoare?

A făcut o pauză, după care a tras adânc aer în piept.

— Biletul pe care l-ai lăsat în bucătăria conacului. L-am luat eu.

— Ai luat biletul meu?

Îmi făcusem atâtea griji pentru peticul acela de hârtie, fiindcă mai devreme sau mai târziu aveau să îmi găsească numele în acea casă. Florian îl avusese la el tot timpul.

— Am luat biletul pentru că încercam să te protejez, mi-a șoptit el.

— Ei bine, protejează-te pe tine însuți. Ofițerul mi-a spus că i-a trimis o cablogramă lui Koch ca să se lămurească în privința ta.

Ușa s-a deschis și chipul palid al lui Alfred a apărut în prag.

— Scuzați întreruperea. Vă deranjează dacă îmi părăsesc postul ca să mă duc la toaletă?

— Deloc, am spus eu. Tocmai plecam.

125. Emilia

Pe vas se auzeau tot felul de sunete nefirești. Uși metalice, pași ce răsunau a gol, ecouri disperate. Natura, lumea exterioară, chiar și ferma, păreau atât de departe.

Trudisem din greu pentru familia Kleist. *Frau* Kleist pretindea că nu făceam nimic bine, dar mă lăsa bucuroasă să fac curățenie, să gătesc și să o menajez pe ea. Pivnița rece de la marginea proprietății devenise locul meu preferat. În zilele fierbinți stăteam afară pe o ladă de mere lipită cu spatele de pietrele reci. August repara rafturile pentru mine când era acasă. Else zăbovea prin preajmă, cerșind o lingură de dulceață de trandafiri.

Nu era vina Elsei.

Dar stăteam să mă întreb.

S-a gândit vreodată la treaba asta? Și-a amintit de dârele săpate în țărână de călcâiele mele pe când mă târau prin grădină? Și țipetele mele au răsunat în ecou în urechile ei așa cum au răsunat într-ale mele?

Sau poate, ca și mine, ea a încercat să uite totul și s-a gândit, în schimb, la o lingură de dulceață de căpșuni?

126. Florian

Oare spunea adevărul? Chiar contactase ofițerul biroul lui Koch sau a spus asta doar pentru că era furioasă și voia să mă sperie?

Am așteptat până la miezul nopții, când speram ca toată lumea să doarmă. Observasem toaletele de pe coridor, atunci când marinarul m-a condus în coș. M-am strecurat tiptil afară pe ușa micuță, cu rucsacul în spinare și cu capul plecat.

Oamenii ocupau fiecare locșor disponibil, dar, cu toate acestea, vizita mea la toaletă a trecut neobservată. M-am îndreptat apoi spre secția de maternitate ca să o văd pe Joana. Dacă a spus adevărul, atunci vaporul avea să forfotească de soldați porniți la vânătoare pe urmele mele încă de la ivirea zorilor.

Am tras cu ochiul înăuntru, dar nu am zărit-o. Fata poloneză dormea cu bebelușul cuibărit în brațele ei. M-am dus la infirmerie. Era o priveliște teribilă: bărbați răniți întinși pe tărgi din lemn aliniate la nici jumătate de metru unele de celelalte. Joana acorda îngrijiri medicale unui soldat din apropiere. Cuvintele lor se auzeau cu ușurință în liniștea nopții.

— Ei bine, nu porți verighetă, a constatat soldatul.

— Nu, dar ți-am mai spus. Am un prieten. Și acum, stai liniștit și lasă-mă să termin cu bandajatul.

— Dă-mi voie să fiu prietenul tău doar pentru seara asta, a pledat soldatul.

Mi-am încleștat pumnii.

— Te rog, lasă-mă să termin, a spus Joana cu vocea încordată.

Soldatul a continuat să o sâcâie.

A înșfăcat-o cu brațul lui zdravăn.

— Haide, dă-mi o mică sărutare.

— Hei!

Cuvântul mi-a zburat pe gură fără să vreau.

— Oh, ai venit, a spus Joana. Tocmai îi povesteam sergentului Mueller despre tine. Aproape că am terminat aici.

Am ieșit înapoi pe coridor ca să nu fiu în raza vizuală a bărbaților.

Joana a ieșit din infirmerie.

— Ce dorești?

— Ți se întâmplă des? am întrebat-o eu.

— Delirează.

Ea a oftat, obosită, și și-a dat un cârlionț pe după ureche.

— Sunt ocupată. Ce dorești?

Ce doream? Voiam să se termine războiul astfel încât să o pot invita la o întâlnire.

— Trebuie să știu. Ofițerul chiar a spus că i-a trimis o cablogramă lui Koch? am întrebat eu.

Ea și-a ridicat privirea spre mine. Nu puteam să îi deslușesc expresia de pe chip. Mi-am spus în sinea mea că ochii ei nu erau frumoși și că nu doream să o sărut. Ea stătea și se uita la mine fără să scoată un cuvânt.

— Chiar a spus că l-a contactat pe Koch? am repetat eu.

— Da, a șoptit ea într-un final.

127. Alfred

Certurile au început să se iște înainte de răsăritul soarelui. Din cauza plutelor, a vestelor de salvare, a vremii. Toată agitația asta îmi tulbura mintea. Am hotărât că era mai bine să cobor pe puntea E ca să văd ce făceau sutele de doamne din salonul cu piscina golită. Era destul de cald pe fundul navei. Mă întrebam dacă femeile își dăduseră jos uniformele ca să se simtă confortabil. Jucau cărți, dormeau, se pieptănau, stăteau înghesuite grupuri-grupuri și erau preocupate de chestii femeiești. Mi s-a părut fascinant să le urmăresc și m-am hotărât să rămân ascuns deocamdată, poate vreo două ore, ca să le studiez mai bine.

La ora zece, supravegherea mea atentă a fost întreruptă de un grup de soldați care a intrat în pași de marș pe puntea E, risipind fetele care încotro. Au anunțat că erau în căutarea unui anumit pasager. Era momentul prielnic să îmi ofer serviciile. Am ieșit din ascunzătoarea mea și m-am apropiat de bărbați. Conducătorul lor era un specimen frumos, cu părul auriu ca spicul grâului și cu o piele luminoasă, fără cusur.

— Bună dimineața, domnule! Vă pot fi de folos cu ceva?

Ofițerul a părut surprins de prezența mea acolo.

— Ne-a spionat toată dimineața, m-a pârât una dintre femei. Este inofensiv.

Celelalte fete au izbucnit în hohote de râs.

Nu am apreciat râsetele lor pe socoteala mea, și nici nu mi-a plăcut senzația pe care mi-au provocat-o. Am început să le detest subit pe acele femei insipide. Erau dezgustătoare și proaste.

— Pe cine căutați? Am văzut vreo câțiva indivizi umblând fără rost pe aici, a spus una dintre fetele din interiorul bazinului. Puteți să ni-l descrieți?

Ofițerul a îngenuncheat la marginea bazinului.

— Un tip înalt, cu părul șaten. În haine civile. Cu cămașa pătată de sânge. Îl cheamă Florian Beck. Probabil că încearcă să stea mai mult ascuns. Gauleiter Koch are un mesaj pentru el.

Aveau să își dea seama imediat de greșeala făcută atunci când au râs de mine. La urma urmei, trebuia să primesc o medalie cât de curând. Mi-am dres glasul.

— Scuzați-mă, domnule, dar aș putea să îi transmit eu mesajul persoanei căutate.

Ofițerul mi-a aruncat o privire peste umăr.

— Nu vorbeam cu tine. Șterge-o de aici!

Fetele au chicotit.

Mă trimiteau la plimbare. Râzând de mine. Furia mea familiară a început să clocotească în mine.

Nu eram în slujba acestui ofițer.

Nu eram în slujba tatălui meu.

Eram în slujba unei singure persoane.

Una singură.

— *Heil Hitler*! am zbierat eu, tăind aerul cu mâna dreaptă pentru a saluta.

M-am răsucit pe călcâie și dus am fost.

128. Joana

Am pus copilul în brațele Emiliei și m-am aplecat ca să îi șoptesc la ureche:

— I-am spus doctorului Richter că am găsit o lituaniană care să îți traducă. Sper că m-a crezut.

Emilia nu părea convinsă. M-am îndreptat de spate și mi-am ridicat glasul.

— Te-ai gândit deja la vreun nume?

Ea a dat din cap zâmbind.

— Halinka.

— Halinka. Este un nume frumos, am spus eu.

— Pe mama mea o chema Halina. Tata îi spunea mereu Halinka.

M-am gândit la tatăl meu. Cât timp aveau să mai ocupe sovieticii țara noastră? Eva a spus că ocupația putea dura chiar și zece ani. Nu putea fi adevărat.

Am auzit bocănitul brutal al cizmelor. Nazistul blond a intrat în încăpere.

— Bună dimineața, Litwinka. Gata de călătorie?

— Nu cred că plecăm prea curând, am replicat eu. De ce aveți nevoie?

— Tot timpul ești așa de serioasă? m-a întrebat el venind agale spre mine. Tocmai am fost jos, pe puntea E. Fetele de la piscină sunt mult mai prietenoase.

— Probabil că nu sunt la fel de ocupate ca mine.

— Și eu sunt ocupat, a subliniat el.

Și-a scos șapca cu cozoroc și și-a pus-o sub braț.

— Încă îl mai caut pe pacientul tău, Florian Beck. Comandamentul a primit un răspuns de la Gauleiter Koch.

Și-a fixat privirea asupra mea.

Era singur. Relaxat. Dacă Florian urma să fie arestat, ar fi fost vânzoleală, percheziții, mai mulți soldați.

— Și care e mesajul? am întrebat eu.

— Ah, te interesează? a spus el.

Mă ardea curiozitatea. Am afișat cel mai bun zâmbet al meu, fără tragere de inimă însă, încercând să storc detalii de la el.

— O asistentă medicală este întotdeauna interesată de pacienții ei.

— Pot să fiu și eu un pacient de-al tău? a întrebat el.

Îngâmfarea lui era iritantă. Era genul de om care se uita la un tablou pe perete dar, în loc să îl admire, își privea propria lui reflecție în geam.

M-am sforțat să flirtez cu ofițerul, așa că m-am apropiat mai tare de el.

— Hai să vedem cât de bine comunicați cu personalul medical. Citiți-mi mesajul.

El a scos hârtia din buzunar și mi-a citit de pe ea.

Pune-l pe Beck să mă contacteze direct. Spune-i că DRL este mort. Am nevoie de chei. Urgent.

Am repetat mesajul în minte, memorându-l. M-am îndepărtat de el și m-am întors la Emilia. Gauleiter Koch trimisese un mesaj direct. Florian nu mințea.

— Ei bine? m-a descusut ofițerul.

— Cred că ar fi mai nimerit să îi transmiteți dumneavoastră mesajul lui *Herr* Beck.

— Da, dar se pare că a dispărut, a afirmat el.

— V-am spus doar că voia să se îmbarce pe *Hansa.*

— *Hansa* ridică ancora acum.

— Păi, după cât se pare, cred că ați ratat ocazia, nu-i așa?

129. Florian

Prusacul. Așa mi-a spus Joana.

M-am gândit la steagul prusac, un vultur negru pe un fundal alb. Ce avea să se aleagă de Regatul Prusiei și de cei patruzeci de milioane de locuitori ai săi? Cu istoria sa care data din secolul al XIII-lea și care acum era călcată în picioare de ciubota rusească. Poate istoria ei să dispară dacă e scrisă cu sânge?

Zgomotul vuia și vibra. Aproape că am căzut de pe brâul de piatră al coșului de fum. Inima îmi bubuia în piept.

Era alarmă? Raid aerian?

Și apoi mi-am dat seama. Era aerul din horn.

Vaporul pleca, în sfârșit.

Am tras cu ochiul printr-o îmbinare dintre plăcile de oțel și imediat mi-a părut rău că am făcut-o. Scena de dedesubt era oripilantă. Niciodată nu îmi mai fusese dat să văd atâta disperare. Cei rămași pe chei erau înnebuniți să urce la bord. Fețele lor se contorsionau în timp ce urlau și implorau.

Mamele încercau să-și azvârle copilașii pasagerilor de pe punte, dar nu puteau să îi arunce suficient de sus. Pruncii lor se izbeau de peretele

lateral al navei și cădeau în mare. Femeile zbierau și se aruncau în apă după ei. Un bărbat îmbrăcat în haine de femeie a fost bătut de o santinelă în momentul când a încercat să fugă pe pasarelă. Priveam totul de sus, suferind de compasiune în timp ce ei plângeau și țipau cât îi ținea gura spunând că aveau să moară dacă nu li se permitea accesul la bord. *Gustloff* era singura lor speranță.

Mi-am încleștat mâinile de rucsac, clătinând din cap cu neîncredere.

Gustloff era și singura mea speranță, de asemenea.

Și reușisem să mă îmbarc.

1
3
0
.
A
l
f
r
e
d

Bună ziua, micuța mea Lore,

Sunt încântat să îți raportez că, în sfârșit, am plecat din acest port infernal. Pasarelele au fost ridicate pe la 12:20 în mijlocul vaietelor scoase de nemerituoșii rămași pe chei. Am ieșit din port și suntem în drum spre Kiel, tăindu-ne drum pe mare precum Neptun cu tridentul său. Vremea, totuși, se dovedește a fi o provocare. Vântul suflă aprig. Ne luptăm cu un viscol teribil.

Din nefericire, plecarea noastră nu a fost lipsită de incidente. Suntem aproape de zece ori peste capacitatea navei. Superiorul meu a estimat că vreo cincizeci de mii de refugiați au mai rămas în port când am ridicat ancora. Țipau și urlau în gura mare, implorând să fie primiți la bord. Am încercat să îi alin folosindu-mă de cuvintele pline de înțelepciune ale lui Don Quijote și le-am strigat: „Până la moarte, aveți toată viața înainte!”, dar asta nu a părut să le aducă liniștea sufletească.

Mă simt excepțional de bine deoarece fac parte din Operațiunea de evacuare Hannibal *Deși refuz să mă gândesc la el, îndrăznesc să spun că acel om, care se numește tatăl meu, ar trebui să mă vadă acum. Oamenii vorbesc despre Aliați și despre faimoasele lor evacuări. Dar de-acum*

Hannibal va fi în curând suveran în cărțile de istorie. Și, dacă tot a venit vorba despre cărțile de istorie, ce zici Lore, de faptul că iubitul tău va primi în curând o medalie? Voi fi recunoscut în mod oficial în analele istoriei Germaniei… Oh, Doamne… cam multă agitație. Balansul ăsta. Sunt sigur că este doar ceva temporar. Vor stabiliza nava. Da, trebuie. Deși sunt înzestrat cu o constituție de fier, ceilalți pasageri nu pot îndura peste patruzeci de ore de așa ceva. Cu siguranță că nu.

M-am aplecat și am vomitat pe bocanci.

131. Emilia

Pe măsură ce orele treceau, îmi era din ce în ce mai greață. Joana mi-a spus că era prea frig și bătea vântul prea tare ca să iau o gură de aer pe puntea de sus. În schimb, mi-a înfășurat prosoape reci în jurul picioarelor. Mi-au fost de folos. Alții sufereau mai mult decât mine din pricina răului de mare. Bebelușul dormea, nestingherit. După ce mă hurducasem luni întregi pe drum, legănatul ușor al mării mă alina precum un cântec de leagăn.

Nu planificasem asta. Eram sigură că nașterea avea să ne ucidă pe amândouă, la fel cum pățise mama. Și totuși, iată că după cinci ierni crunte de război, încă mai eram în viață. Mi-am potrivit mai bine copilul în brațe. Ce se întâmpla cu mine? Să mă fi înșelat în privința semnului?

Semnul mi se arătase cu șase ani în urmă. Era noaptea Sfântului Ioan[10], cea mai lungă zi a anului. Mama iubea această sărbătoare – o noapte în care se făceau focuri în aer liber și se dansa și se cânta în jurul lor. Conform tradiției, fetele își împleteau cununi din flori și lumânări. Când se lăsa întunericul, aprindeau lumânările și dădeau drumul cununilor să plutească pe râu. Legenda spunea că băiatul care pescuia cununa din apă era cel cu care aveai să te măriți. În anul în care mama

a murit, fetele mai în vârstă m-au lăsat să fac și eu o cunună din flori și lumânări împreună cu ele. Am ales toate florile preferate ale mamei – hibiscus, trandafiri, maci și ierburi uscate.

După ce am lăsat cununile să plutească pe apă, fetele au început să danseze în jurul focului. Eu m-am hotărât să îmi urmez cununa mea frumoasă. Lipăiam cu picioarele goale prin iarba de pe malul râului, urmărind cu privirea florile și lumânările ce se roteau încet pe apă. Am mers destul de departe. Cununa mea a făcut deodată un salt, agățându-se de ceva aflat sub luciul apei. S-a oprit în mijlocul râului. Una dintre lumânări s-a aplecat peste flori. Ierburile au luat foc.

M-am așezat pe iarbă și am privit cum cununa mea a ars și s-a scufundat, pecetluindu-mi în liniște soarta.

Mă așteptasem ca totul să se termine. Dar acum, am început să cred că poate mă înșelasem. Mă luptasem cu atâta îndârjire și trecusem peste atâtea obstacole. Ceva s-a schimbat atunci când a apărut cavalerul. Poate că m-a salvat cu adevărat, el era cel care scosese coronița mea în flăcări din apă. La urma urmei, în Polonia, sfântul Florian era luptătorul focului.

Pentru prima oară după ani de zile, oamenilor le păsa acum de mine. Mă protejau. Mi-am coborât privirea spre Halinka. Simțeam efectiv conexiunea dintre noi. Era a mea. Eram a ei. Obrăjorii bucălați și degețelele ei erau roz, așa cum era și fesul meu. Ceea ce a spus cavalerul era adevărat. Făcea parte din mine, din familia mea, și din Polonia.

Trebuia să iau în considerare această posibilitate.

Poate că furtuna rămăsese, în sfârșit, în urma mea.

132. Florian

Așteptam în interiorul coșului, tremurând, încă bulversat de scena plecării de pe chei. Vaporul se balansa pe când tăia valurile stârnite de furtună. Stomacul meu se clătina în sus și în jos. Trebuia să mă gândesc la ce mă aștepta mai departe.

Când am plecat, *Camera de Chihlimbar* era împachetată în lăzi într-o cameră subterană secretă din Castelul Königsberg. Harta drumului până la bolta subterană împreună cu cheia se aflau în continuare în tocul ghetei mele. Doar trei persoane cunoșteau locația:

Eu. Doctorul Lange. Gauleiter Koch.

M-am gândit la hărțile tatălui meu și mi-am imaginat orașul Kiel, pitit într-un golf din Germania de Nord. Kiel era la aproximativ o sută de kilometri de Danemarca și doar la optzeci de kilometri de locul unde sora mea a fost trimisă să locuiască cu bătrâna soră a bunicii noastre. Dacă aș putea ajunge acolo, aș ascunde lebăda în hambarul ei până la terminarea războiului.

Dacă.

Asta însemna că trebuia să debarc la Kiel fără niciun incident. Fără să trezesc nicio suspiciune. Dacă ofițerul blond i-a spus lui Koch că eram pe

Gustloff, urma să mă aștepte cineva în Kiel? Balansul navei era mult prea mare ca să mai falsific alte acte. Și apoi mi-am amintit.

Am cotrobăit prin rucsac și l-am găsit. Actul de identitate al soldatului neamț pe care fata poloneză l-a ucis pe drum. Odată ajuns în Kiel, poate că reușeam să părăsesc nava dându-mă drept un soldat rănit.

Dar din nou, aveam nevoie de ajutorul Joanei.

133. Alfred

Fiecare toaletă era fie ocupată, fie murdară. Când am dat să intru în infirmerie m-am împiedicat, călcând peste mormane de veste de salvare și haine de care se lepădaseră pasagerii. Pe navă era atât de cald și te izbea atât de tare mirosul infect de boală. Din câte auzisem eu ultima oară, la bord erau peste zece mii de pasageri. Marinarii își dădeau cu părerea dacă nava trebuia să urmeze sau nu un curs în zigzag ca să evite submarinele care stăteau la pândă sau dacă luminile de navigare trebuiau aprinse sau nu. Îmi era prea rău ca să îmi mai pese.

Asistenta medicală îngrijea soldații când am ajuns eu acolo.

— Am venit să mă internez, am anunțat-o eu.

Picioarele au început să îmi tremure.

— Te rog, condu-mă de îndată la un pat.

— Oh, Alfred, îmi pare rău că suferi de rău de mare. Dar secția aceasta este pentru răniți.

Stomacul meu a făcut un salt în chip de protest.

— De fapt, sunt rănit. Constituția mea a fost distrusă de inamic. Inamicul este marea.

— Este prima ta călătorie? m-a întrebat asistenta.

— Într-adevăr, și chiar în acest moment jur că va fi și ultima.

— Cară-te de aici, marinar, mi-a spus un ofițer întins pe un pat. Du-te sus să iei aer. Privește orizontul.

— Asta chiar ajută, a fost de acord cu el asistenta medicală.

— Te rog, a intervenit un soldat rănit. Nu-l mai dădăci pe tipul ăsta. Și-a pierdut masa de prânz și plânge? Eu mi-am pierdut un braț.

Am încercat să mă întorc cu fața spre el.

— Având în vedere că transportarea dumneavoastră în condiții de siguranță la Kiel depinde de mine, domnule, poate că ar trebui să arătați mai multă compasiune pentru un camarad de arme. Voi ține minte asta.

Am ieșit din infirmerie și m-am prăbușit de-a lungul unui perete de pe coridor.

Dragă Hannelore,

În momente de răscruce, precum cel de acum, mintea mea pune adeseori sub semnul întrebării însăși integritatea omenească. Iartă-mă dacă vorbele mele depășesc puterea ta de comprehensiune, dar dacă împărtășim aceleași țeluri și suntem de aceeași parte a baricadei, nu ar fi bine să încercăm să ne sprijinim unul pe celălalt? Îmi amintesc cu drag că am făcut odată parte din aceeași echipă. Într-un joc de copii, pe strada noastră. Îți mai amintești? Purtai o fustă scurtă plisată și o fundă verde în păr. Jocul a fost de scurtă durată fiindcă mama ta te-a chemat repede în casă, dar pentru câteva clipe efemere, am fost uniți de un țel comun. Scopurile și principiile sunt atât de importante.

Sunt uluit atunci când oamenii nu le acordă sprijinul sau nici măcar nu le urează bun venit celor din propria echipă. Dar ceea ce mă deranjează și mai tare chiar este atunci când oamenii îi întâmpină cu bucurie pe cei din echipa adversă. Ți-au trecut vreodată prin minte aceste gânduri, Hannelore? Ai reflectat vreodată la

această idee referitoare la mama și la tatăl tău, la felul cum perfecțiunea mamei tale a fost știrbită de propria ei judecată? Am întrebat-o odată pe mama ta de ce a ales să se mărite cu tatăl tău. Știi ce replică mi-a dat? A spus cel mai ciudat lucru cu putință:

„Pentru că îl iubesc”.

134. Joana

— Îți promit.

A fost din cauza felului în care a rostit aceste cuvinte? Sau a ceea ce se putea ascunde în spatele lor? Sau a fost de vină doar patetica mea singurătate care m-a făcut să înșfac foarfecă?

Florian și-a făcut apariția pe când străbăteam culoarul dintre secția de maternitate și infirmerie. Nu eram sigură dacă se mai afla sau nu la bord. În sinea mea, eram fericită să îl revăd. De ce era atât de greu să stai supărat pe unii oameni?

— Te rog. Nu durează decât câteva minute. Mi-a zâmbit și a adăugat: Îți promit.

L-am urmat iute pe scări. Sărea treptele câte două o dată, cu agilitate, cu rucsac cu tot. Ne-am furișat pe o ușiță de pe casa scării până sus în horn.

— Ești sigur că vrei să fac asta? l-am întrebat eu.

— Este cea mai bună variantă pe care o am în momentul de față.

S-a sprijinit cu spatele de ușă.

— Asta în caz că încearcă cineva să o deschidă.

— Dă-ți piciorul mai încolo, i-am cerut eu.

Am pășit între picioarele lui.

— Bun, acum lasă-te în jos un pic.

El s-a lăsat să alunece cu spatele pe ușă, glisându-și picioarele de-a lungul alor mele până când fețele noastre au ajuns la același nivel.

— Cât de mult să iau? am vrut eu să știu.

— Cât de mult poți.

Mi-am trecut degetele prin părul lui, încercând să îl ridic între degete cât mai aproape de rădăcini. Așa avea să îmi fie mai ușor să îl tund. Era des și moale lângă scalp.

— Ai un păr frumos, am remarcat eu.

El a întins mâna și și-a înfășurat cu delicatețe o buclă de-a mea între degete. A închis ochii.

— Cred că ar fi bine să te apuci.

I-am prins o șuviță de păr cu mâna stângă și i-am tăiat-o cu dreapta. A deschis ochii și s-a uitat la smocul de păr atârnat de degetele mele. Am izbucnit amândoi în râs.

I-am tăiat aproape tot părul și apoi i l-am ajustat cât mai aproape de scalp. A fost dificil când am ajuns în preajma urechilor. M-am apropiat și mai tare de el, încercând să fiu cât se poate de delicată. El și-a pus mâinile pe talia mea. Voia să mențină o distanță sigură între noi?

— Nu îți face griji, nu am de gând să te sărut. Sunt mult prea concentrată asupra muncii mele, l-am tachinat eu.

Nu mi-a dat nicio replică.

— Deci, a spus el, încercând cu stângăcie să încropească o conversație. Am fost în Lituania.

Era sincer. M-am hotărât să fiu și eu la fel.

— Știu, i-am zis eu. Din prima noapte în hambar, când ți-am scos schijele. Ai spus niște lucruri.

Un nor a trecut peste chipul lui.

— Ah?

— Ai spus că ai vizitat cândva Lituania. Și ai mai spus că trebuia să te faci bine ca să o găsești pe Anni.

— Oh, nimic prea grav până acum. Ți-am spus deja că Anni este sora mea.

Am dat din cap și l-am tuns și mai aproape de scalp.

— Și ai mai spus că sunt drăguță. Ai spus, de asemenea, că ești un dansator bun și m-ai întrebat dacă am un prieten.

— Mda, e… jenant, a recunoscut el.

— Delirai. Nu știai ce spuneai.

Am continuat să tai, conștientă atât de liniștea din jur cât și de senzația pe care mi-o dădeau mâinile lui așezate pe talia mea.

În cele din urmă, el a vorbit:

— În noaptea în care eu am spus acele lucruri… tu mi-ai spus ceva?

M-am oprit din tuns și m-am uitat la el. Am dat din cap. Degetele lui mă apăsau ușor pe spate. M-a tras mai aproape de el. Apoi și mai aproape. Mi-am dus gura la urechea lui. Abia dacă se auzea ce îi șopteam.

— Ți-am spus că sunt o criminală.

135. Florian

Șoldurile ei erau în mâinile mele. Buzele ei erau pe urechea mea. Și apoi cuvintele au ieșit din gura ei.

Criminală.

Mi-am dat capul pe spate și am râs.

— Asta se presupune că ar fi urechea mea bună, dar, cu toate acestea, mi s-a părut că ai spus cuvântul „criminală”.

Nu a spus nimic. Stătea, pur și simplu, și se uita la mine, cu ochii înecați în lacrimi. Cum adică? Nu era o glumă?

— Eu, a început ea, trăgând adânc aer în piept, mi-am omorât verișoara.

Am simțit cum mi se fac ochii mari cât cepele. Ea mi-a confirmat din cap. Lacrimile au început să îi cadă pe obraji.

— Pe verișoara mea, Lina, s-a bâlbâit ea. Era cea mai bună prietenă a mea. Când am fugit din Lituania, tatăl meu mi-a atras atenția în repetate rânduri să nu îmi iau la revedere de la nimeni și să nu vorbesc cu nimeni despre asta. Dar nu puteam pleca fără să îmi iau rămas-bun de la Lina.

Acum, lacrimile șiroiau pe obrajii Joanei. Avea respirația întretăiată. Mă îndurera faptul că o

vedeam plângând.

— I-am scris o scrisoare, explicându-i că eram pe lista lui Stalin deoarece tata intrase într-o grupare antisovietică. I-am dat scrisoarea bucătăresei noastre și am rugat-o să o expedieze prin poștă. Nu ar fi trebuit să aștern acele lucruri pe hârtie. După ce am fugit, NKVD-ul a răsturnat casa noastră pe dos. Persoana secretă de contact a tatălui meu ne-a scris și ne-a spus că NKVD-ul era în posesia scrisorii mele.

— Bucătăreasa ta a predat scrisoarea NKVD-ului?

— Da, a șoptit ea. Mama a spus că probabil încerca să se autoprotejeze. Când rușii au venit să ne caute, plecasem deja. Pe baza scrisorii mele, ei au localizat familia Linei și i-au luat pe ei, în schimb. Persoana de contact a tatălui meu coresponda cu vecina Linei. Ea i-a scris că au fost cu toții arestați și deportați în Siberia.

A încercat să își șteargă lacrimile.

— Acum doi ani vecina noastră ne-a trimis o scrisoare cu un mesaj codificat în care scria că unchiul meu a fost torturat și a murit într-un lagăr.

Am tras-o și mai aproape de mine. Piesele din puzzle începeau să se potrivească. Joana se simțea responsabilă pentru faptul că verișoara ei fusese trimisă în Siberia.

— Când s-a întâmplat asta? am întrebat-o eu în șoaptă.

— Acum patru ani. În iunie ‘41, a răspuns ea plângând.

Din ceea ce auzisem eu, torturile ordonate de Stalin în gulagurile siberiene au fost atroce. Verișoara ei era probabil moartă. Voiam să îi spun ceva să o alin, dar nu mă prea pricepeam la genul acesta de lucruri.

— Poate că a scăpat cumva. Poate că încă trăiește.

Joana s-a luminat la față.

— Crezi? m-a întrebat ea.

S-a șters la ochi.

— Mă simt atât de vinovată. Libertatea mea i-a costat viața pe membrii familiei ei. Știi desenul pe care l-ai găsit în valiza mea? Era de la Lina. Era atât de talentată și chiar atunci trebuia să înceapă cursurile școlii de artă.

— Nu mai vorbi despre ea la trecut. S-ar putea să se întoarcă curând în Lituania.

Optimismul meu părea să o reconforteze.

Am rămas în tăcere. Onestitatea și sentimentul ei de culpabilitate mă făceau să o plac și mai mult. Am încercat să îi șterg lacrimile. Ea s-a apucat din nou să mă tundă.

— Și ce ai de gând să faci când vom ajunge în Kiel? m-a descusut ea.

„Să te sărut”. Asta voiam să îi spun.

— Să vedem. Mai întâi să încerc să evit o posibilă arestare. În al doilea rând, să încerc să o găsesc pe sora mea și să am grijă de ea până se termină războiul. Dar tu?

— Să încerc să comunic cu mama mea și să aflu vești despre familia mea.

M-a terminat de tuns și mi-a scuturat părul de pe umeri.

— Gata, prusacule. Cred că arată bine. Nu ar strica să te și razi, totuși.

Mâinile mele erau în continuare pe șoldurile ei. Priveam insistent pandantivul de chihlimbar de la gâtul ei.

— Spune-mi Florian, nu Prusacul, în regulă?

Am strâns-o în brațe.

— Și nu deliram, i-am șoptit eu. Chiar vorbesc serios când spun că ești drăguță. Fă o pauză și hai să ne întâlnim mai târziu, i-am zis eu. Hai să ne vedem aici la nouă treizeci.

A părut să cugete la propunerea mea, apoi a zâmbit și a încuviințat din cap. S-a îndreptat spre ușă.

— Nu voiam să îți spun pentru că eram furioasă foc pe tine, dar ofițerul acela blond a trecut pe aici

înainte să ieșim în larg. A primit un mesaj de la Koch, mi-a spus ea.

Am tresărit, ridicându-mi instantaneu capul.

— Da. Suna așa: *Pune-l pe Beck să mă contacteze direct. Spune-i că DRL este mort. Am nevoie de chei. Urgent.*

Ea a întins mâna și mi-a atins obrazul.

— Ne vedem la nouă treizeci.

Joana s-a strecurat afară pe ușiță.

Am simțit cum mi s-a răsucit ceva în stomac. Doctorul Lange era mort. Cine i-o făcuse?

Eu aveam să fiu următorul.

136. Emilia

Joana s-a întors. Zâmbind. Fusese să se întâlnească cu cavalerul? Când păsările se împerechează, penajul lor devine mai strălucitor. Am observat treaba asta la cavaler și la Joana. Penajul lor se schimbase de când am sosit în port. Se petrecea ceva între ei.

Balansul puternic al navei s-a întețit.

— Vremea trebuie să se fi înrăutățit afară, a comentat Joana, privind înspre tavan. Avem noroc că suntem înăuntru.

Melodii vesele răsunau în difuzoarele navei. Muzica s-a întrerupt brusc pentru un comunicat radio aniversar făcut de Adolf Hitler. Exact cu doisprezece ani în urmă, în această zi de 30 ianuarie a fost numit cancelar al Germaniei. Îmi era greu să înțeleg germana lui Hitler în vreme ce el zbiera în difuzoare. Am surprins din zbor însă o frază care mi-a dat fiori:

„S-a întâmplat vreodată ca gâscă neajutorată să nu fie mâncată de vulpe?”

137. Alfred

M-am prăbușit printre refugiații de pe dușumeaua salonului de muzică. Gâtlejul mă ardea din pricina fantomelor care icneau nonstop în stomacul meu.

O fetiță se juca cu un ursuleț de pluș fleșcăit pe lângă picioarele mele. S-a oprit și m-a privit îndelung.

— Proasto, nu este politicos să te holbezi la oameni. Mai ales la cineva care se află în starea mea, am informat-o eu.

Ea a chicotit, și și-a îndoit ursulețul de spate ca și cum ar vomita.

— E tare amuzant, nu?

Am întins mâna și mi-am înfipt unghia în nasturele pe post de ochi al ursului, smulgându-l cu totul.

138. Florian

Mi-am croit drum până jos pe puntea A ca să văd ce făcea Băiețelul pierdut. Dormea cu capul în poala Poetului.

— Ți-ai tăiat părul. Arăți aproape respectabil, mi-a spus bătrânul râzând. Stai jos un pic. Odihnește-te. Acum vaporul face treaba pentru noi.

— Da, cel puțin nu mai suntem nevoiți să mergem pe jos, am remarcat eu.

— Ah, dar nu uita că poetul Emerson[11] a spus că atunci când pantofii noștri au fost uzați, de fapt forța cu care ne-a condus în călătorie este transferată corpului nostru.

A dat din cap, mi-a făcut cu ochiul și a continuat:

— Ce ar fi înțelepciunea fără cizmarul ei?

Am rămas în tăcere. Îl admiram pe acest om bun. De ce nu fusesem ucenicul unei persoane ca el, în schimbul doctorului Lange? Dacă aș fi ascultat de tatăl meu, cât de diferite ar fi fost lucrurile acum? Am făcu un semn cu mâna înspre băiat.

— Este norocos că te are pe tine.

— Nu, eu sunt cel norocos, m-a contrazis Poetul pantofilor. Băiatul mă face să merg înainte.

S-a uitat la mine și chipul său s-a înmuiat. Mi-a întins mâna.

— Numele meu este Heinz, s-a prezentat el.

I-am strâns mâna.

— Florian.

Mi-a ținut încă o clipă mâna într-a lui, uitându-se fix în ochii mei.

— Copiii și tinerii, voi sunteți cei lipsiți de noroc. Acest război a ucis viitorul multora. Părinții tăi încă mai sunt în viață? m-a întrebat el.

Am clătinat din cap.

— Ah, mă gândeam eu, a spus el, bătându-mă ușor pe genunchi. Și tu ești un băiat pierdut.

— O să îl duci pe micuț la Crucea Roșie din Kiel? am vrut eu să știu.

— Nu cred că aș suporta ideea, mi-a mărturisit cizmarul. Chiar îmi place să fiu *Opi.* Am adresa din Berlin care era prinsă de haina lui. O să îl duc acolo eu însumi și să vedem ce o să iasă din asta.

A oftat și a continuat:

— Dar nu se știe cât timp va rezista Berlinul. Mai ai și alte rude?

— O soră, Anni. Nu am văzut-o de trei ani. Nu știu dacă o voi mai recunoaște.

— O vei recunoaște. Picioarele tale te vor îndruma spre ea. Bătrânul s-a lăsat pe spate și a început să fredoneze melodia *Lili Marleen.*

M-a dus cu gândul la Joana.

— Ești căsătorit, Heinz? l-am întrebat eu.

— Mi-am petrecut cincizeci și cinci de ani cu iubirea vieții mele. Am pierdut-o anul trecut în iulie.

Mi-a făcut un semn spre băiat.

— Tocmai atunci când crezi că războiul ți-a luat tot ce iubeai, întâlnești pe cineva și îți dai seama că, într-un fel sau altul, tot mai ai ceva de oferit.

— Știu ce vrei să spui, l-am aprobat eu uitându-mă la ceas.

— Știu că știi, mi-a spus el zâmbind. Și ea merită să fie iubită, să știi.

139. Joana

9: 15 p.m.

Cincisprezece minute. Și apoi urma să îl văd pe Florian. Am zâmbit, amintindu-mi de Eva care comentase că nu era prea tânăr pentru mine. Speram că Eva se simțea în largul ei pe *Hansa.*

BANG! M-am lovit cu capul de perete. Luminile au fâlfâit.

Emilia era pe podea.

Ce se întâmpla?

BANG!

Beznă totală. Femeile zbierau.

BANG!

Sirenele de alarmă sunau strident. Întreaga secție de maternitate s-a înclinat brusc spre partea din față a navei. Luminile slabe de veghe au început să licărească.

Oh, Doamne, Dumnezeule!

140. Emilia

BANG!

M-am pomenit azvârlită jos din pat.

M-am izbit de podea.

BANG!

Întuneric beznă. M-am târât pe jos. Nu îmi vedeam bebelușul. Am strigat-o pe Joana.

BANG!

Urlete.

Sticlă spartă.

Alarme urlând.

141. Alfred

Eram la douăzeci și cinci de mile marine de țărm.

BANG!

Ceva s-a izbit cu putere de babordul navei.

Ce a fost asta?

BANG!

O altă explozie. Întuneric. Nu puteam să respir.

BANG!

Urletele de panică îmi împuiau capul. Corpul meu s-a pus în mișcare.

Nava se înclina.

Intra cu botul în apă.

142. Florian

BANG!

Trupurile noastre s-au izbit unul de altul.

Bătrânul m-a înșfăcat de braț.

— Ne-am lovit de o mină? m-a întrebat el în șoaptă.

BANG!

Băiețelul s-a foit.

— *Opi*?

— Da, da, sunt chiar aici.

Bătrânul a strâns la repezeală curelele vestei de salvare de pe băiețel.

BANG!

Și atunci mi-am dat seama.

Torpile.

1 4 3 . J o a n a

Stăteam acolo, neștiind ce să fac. Unde erau doctorul Wendt și doctorul Richter? Am ajutat o femeie gravidă care țipa disperată să se ridice de pe jos. M-a strâns puternic de braț cuprinsă de teroare.

— Te rog! Ajută-mă! m-a implorat ea.

Emilia a înșfăcat-o pe Halinka. A înfășat-o într-o față de pernă, iar apoi și-a înfășurat în grabă un cearșaf în jurul ei. S-a uitat la mine și a strigat ca să îmi atragă atenția, arătând cu degetul în sus.

Vaporul s-a înclinat și mai tare. Totul aluneca prin încăpere. Unghiile femeii gravide îmi străpungeau carnea.

Emilia a trecut la acțiune. Și-a pus paltonul, fesul roz, a înșfăcat o vestă de salvare din colț și și-a legat-o strâns pe ea. Ținea copilul înfășat într-o mână și cu cealaltă arunca tuturor veste de salvare din colțul în care se afla. Am înhățat o vestă cu mâna mea liberă și i-am pus-o femeii însărcinate.

— Să ne păstrăm cu toții calmul, i-am îndemnat eu. Îi vom aștepta pe doctorul Wendt sau pe unul dintre căpitani ca să ne sfătuiască ce să facem. Sunt sigură că vor face un anunț.

— Nu! a zbierat Emilia, gesticulând frenetic. Palton. E frig. Sus. Acum!

Emilia voia să spună că trebuia să mergem sus pe punte, în frig.

Emilia voia să spună că vasul se scufunda.

144. Emilia

Imaginea coroniței în flăcări care se scufunda mi-a trecut fulgerător prin fața ochilor. Zgomotele creșteau în intensitate pe coridor.

Am strigat la femei.

— Grăbiți-vă! Puneți-vă paltoanele. Înfofoliți-vă bine. Frigul vă va ucide.

Mă asculta cineva? Mă înțelegeau? Nu își dădeau seama că trebuia să ieșim din containerul de metal?

Vaporul transporta mai mulți pasageri decât populația câtorva orășele la un loc. Mă gândeam la punțile suprapuse. Mii de pasageri urmau să năvălească spre puntea superioară. Scările urmau să fie ticsite de oameni. Nimeni nu se mișca suficient de repede. Am început să alerg de jur-împrejurul încăperii, gonindu-le ca pe porumbei.

Joana voia să aștepte instrucțiuni. Nu!

Trebuia să ne punem în mișcare. Acum!

Mi-am coborât privirea spre puiul meu. Avea ochii larg deschiși, ațintiți asupra mea.

A început să plângă.

145. Alfred

Luminile de avarie s-au aprins. Un marinar fugea printre refugiații care stăteau claie peste grămadă, dându-le instrucțiuni tuturor să își pună vestele de salvare.

— Ce s-a întâmplat? am zbierat eu la el.

— Torpile. Un submarin rusesc.

Fusesem torpilați de un submarin rusesc? Nava se înclina înfricoșător de tare. Obiectele începuseră să alunece la vale pe podeaua în pantă.

Pe neașteptate, marele pian din salonul de muzică a început să se rostogolească rapid, strivind-o în calea lui pe micuța cu ursulețul, ca apoi să se izbească de perete și să scoată un sunet discordant. Pasagerii urlau și se văicăreau, încercând să ajute fata care arăta acum precum un fruct zdrobit.

Am simțit un gust amar și arzător în gură.

O femeie care stătea lângă mine mi-a întins pruncul și a strigat:

— Ajută-ne! Ce ne facem?

A întins mâna ca să se agațe de mine.

Am cules vesta de salvare de lângă picioarele fetei zdrobite. Mi-am tras-o peste cap.

— Ar trebui, probabil, să plecați, am sfătuit-o pe femeie.

Am dat din coate ca să ajung pe scări.

146. Florian

Coridorul era înțesat de pasageri.

— Torpile! Submarinul este sub navă! a răcnit cineva.

S-a dezlănțuit panica. Strigăte disperate. Înghesuială.

Mi-am trântit rucsacul pe spate. L-am înșfăcat pe băiețel și l-am ridicat în brațe.

— Trebuie să părăsim vaporul? a întrebat băiețelul.

— Da. Ține-te de mijlocul meu. Strâns. Să nu îmi dai drumul.

— *Opi*! a strigat băiețelul.

— Da, da, *Opi* este aici, l-a liniștit Poetul pantofilor. Sunt aici.

— Ai monedele noastre la tine? a mai strigat băiatul.

— Da, am monedele, a confirmat el.

Derulam rapid în minte planul vaporului. Eram pe puntea A, în sala de mese de la proră. Trebuia să urcăm două punți ca să ajung la Joana. Și să ieșim apoi pe puntea de promenadă. M-am gândit la cele patru nivele de sub noi. Vasul s-a înclinat și mai tare. Țipete disperate sfâșiau coridorul întunecat. În curând aveam să fim prinși în capcană.

— Grăbește-te, a strigat bătrânul. Stai puțin, Florian, unde îți este vesta de salvare? m-a întrebat el.

Sirenele de alarmă continuau să urle.

— Mergi în fața mea, i-am strigat eu cizmarului. Pot să te ridic dacă e nevoie.

Cu băiatul în față, cu rucsacul în spate, ne-am făcut loc împingându-ne prin marea de oameni care se îndrepta spre scări. Băiețelul stătea agățat de gâtul meu, cu picioarele înlănțuite în jurul mijlocului meu, cu gleznele încrucișate strâns sub rucsacul meu.

Cei aflați la marginea puhoiului de oameni au dat jos de pe perete un stingător. A căzut și a explodat, împrăștiind spumă peste tot. Oamenii au început să alunece și să cadă. Ceilalți pur și simplu au trecut peste ei. Pe întuneric simțeam scrâșnetul corpurilor sub tălpi și respirația gâfâită a băiețelului în păr. L-am împins pe poet în fața mea. Oamenii se agățau și își înfigeau ghearele în spatele meu. M-am aplecat în față, străduindu-mă să rămân în picioare. Și apoi am simțit cum mă trage ceva de umăr. Era cureaua rucsacului meu.

A plesnit.

1 4 7 . J o a n a

Anunțurile se succedau în boxele cere păcăneau și hârâiau.

— Păstrați-vă calmul. Deplasați-vă în mod ordonat spre puntea superioară.

Doctorul Wendt a dat buzna în secția de maternitate.

— Nu te lua după anunțuri. Du femeile pe punte și urcă-le în bărcile de salvare. Repede!

— Ce să luăm cu noi? am întrebat eu, îndreptându-mă spre valiza mea.

— Nimic! a spus el. Doar vestele de salvare. Grăbiți-vă!

Am dirijat femeile afară din secție, îndrumându-le spre casa scărilor. Holul era deja inundat. Unde era Emilia? Apa înghețată îmi pătrundea în cizme.

— Erika! striga un om cu disperare. Erika, unde ești?

Vaporul era cu prova în apă și aplecat pe partea stângă, la babord. Scările erau înclinate într-un unghi ciudat, fiind astfel și mai dificil de urcat. Trupul neînsuflețit al unui copil călcat în picioare zăcea lângă scări. Am încercat să mă opresc și să îl ridic de acolo, dar valul mulțimii m-a împins mai departe.

Mii de țipete ascuțite răsunau pe casa scării.

— O să ne înecăm! striga o femeie.

Un foc de armă s-a auzit în ecou de undeva, de dedesubt. Panica s-a întețit în rândul masei de oameni de pe scări. Mă mișcam, dar nu eram

sigură dacă chiar mergeam. Oamenii se cățărau unii peste alții pe când urcau scările. Cei mai slabi cădeau pe spate și erau prinși sub picioarele celorlalți, nefiind în stare să se mai ridice de acolo.

Casa scării devenise sufocantă. Vaporul se înclina și mai tare, scufundându-se în apă. Femeia avea dreptate.

Aveam să ne înecăm cu toții.

148. Alfred

Am luat-o la fugă la vale de-a lungul coridorului ce se înclina, cu apa înghețată urcându-mi până la genunchi. Un băiețel a trecut înot pe lângă mine. Toți pasagerii păreau să se îndrepte în direcția opusă. Dar eu știam ceva ce ei nu știau. În interiorul conductelor de ventilație erau scări. Dădeam din coate în stânga și în dreapta, continuându-mi drumul.

— Marinarule, te rog, a strigat cineva din spatele meu.

Am ajuns la capătul coridorului. Un alt marinar și-a făcut apariția. M-a înșfăcat de cămașă.

— Grăbește-te, trebuie să scoatem toți oamenii din cabine și să îi ducem sus pe punte! mi-a spus el.

— Cât de gravă este situația? m-am interesat eu.

— Trei torpile. Puntea E, camera motoarelor și compartimentele din față sunt toate distruse.

Puntea E. Piscina. Fetele din serviciile navale auxiliare erau pe puntea E. Paturile de campanie ale marinarilor erau în compartimentele din față.

Pârâitul grinzilor și pocnetele niturilor răsunau în ecou pe scară.

— Se duce la fund, a spus marinarul. Pune mâna pe o haină dacă găsești vreuna la îndemână.

L-am urmat pe puntea superioară de promenadă, luând paltonul unei femei care se chinuia să își pună vesta de salvare.

Marinarul a început să izbească cu piciorul ușile cabinelor blocate, făcându-le țăndări. l-a dirijat pe oameni spre scări.

— Haide! a strigat el la mine. Scoate-i afară pe oamenii ăștia.

— Da, grăbiți-vă cu toții, am mormăit eu în barbă.

Am deschis o ușă.

O femeie și un copil zăceau într-o baltă de sânge pe podea. În centrul cabinei se afla un ofițer de marină cu pistolul la tâmplă.

L-am privit oarecum fascinat. Avea de gând să o facă? S-a întors și a îndreptat arma spre mine.

Am fugit înspre conductele de ventilație.

Eu sunt un gânditor. Deci, trebuia să mă gândesc. Torpilare: aproximativ la ora 9: 15.

Capacitatea navei: 1465 Pasageri la bord: 10573 Bărci de salvare: 22 Ca apoi să îmi amintesc.

Lipseau 10 bărci de salvare.

149. Emilia

Am reușit să ajung pe puntea de sus, unde erau bărcile. Gerul îmi pișcă fața. Am strâns mai tare bebelușul în brațe. Vântul sufla cu putere încercând parcă să ne arunce peste bord. Botul navei *Gustloff* era deja sub apă și vasul să lăsa pe partea stângă. Puntea înghețată și lucioasă sclipea. M-am așezat pe vine și am început să mă târăsc cu Halinka în brațe, vorbindu-i în poloneză. *Nie płacz,* nu plânge.

Noaptea era întunecoasă. Marea se agita, fierbând de furie. Valurile uriașe se izbeau de vas. Un soldat a tras un semnal luminos. S-a înălțat în văzduh. O stea roșie căzătoare iluminând un cer infinit plin de fulgi de zăpadă. Pasagerii cuprinși de panică încercau să o ia la fugă de îndată ce ieșeau de pe scări. Mă uitam la ei cum alunecau și patinau pe puntea înghețată, urlând și căzând în apă precum picăturile de ploaie.

Oamenii urlau. Se luptau. Marinarii zbierau. O femeie în toată firea a lovit cu piciorul o adolescentă ca să o dea la o parte din cale ei, ignorând strigătele de ajutor ale fetei. M-am oprit și m-am ghemuit într-un colț îndepărtat împreună cu Halinka, ținându-i trupul ei moale și cald strâns lipit de mine. Am început să îi cânt *Rățușțele mele*

și mi-am agățat un braț de balustrada din metal de pe punte. Nava se scufunda și mai mult în apă.

Marinarii se luptau cu troliurile înghețate care susțineau bărcile de salvare de pe partea stângă a navei. Bărcile de salvare de pe partea dreaptă erau inutilizabile, fiind suspendate undeva sus, deasupra apei.

Dar eu nu căutam vreo barcă de salvare.

Îl căutam pe cavaler.

150. Florian

Am reușit să ajungem pe puntea superioară.

— Agață-te de mine, i-am strigat eu bătrânului.

— Stai pe loc. E alunecos pe jos. Trebuie să ne târâm.

Hoarde de oameni năvăleau pe puntea înghețată. Un bărbat a luat-o la fugă. Picioarele i-au alunecat sub el. Corpul său a fost propulsat în aer și spinarea i s-a frânt în două în momentul când s-a izbit de balustrada vaporului, ca apoi să cadă în mare.

Am văzut o barcă de salvare doar pe jumătate plină, care era lansată la apă. Erau doi marinari în ea. Vântul și stropii fini de apă ne biciuiau fețele, împiedicându-ne vederea și îngreunându-ne mișcările. Oamenii se înghesuiau spre barca următoare, luptându-se și sărind unii peste alții ca să ajungă în ea. Cineva a tăiat odgonul din spate, dar cel din față nu a cedat. Barca s-a răsturnat și a intrat în balans azvârlindu-i pe toți oamenii în hăul întunecos. Erau pierduți.

Țipetele oamenilor speriați de moarte mi-au răsunat în urechea bună. Cealaltă jumătate a capului meu era detașată, dezactivată.

— Unde îți este vesta de salvare? a zbierat cizmarul la mine în vreme ce îl ținea strâns pe Băiețelul pierdut.

Eu stătusem ascuns. Nu mi se repartizase o vestă de salvare.

Unii pasageri săreau de pe vapor în loc să aștepte o barcă de salvare. Nenumărate trupuri îmbrăcate cu veste de salvare săltau pe valuri.

— Caută-le pe fetele noastre, m-a îndemnat cizmarul. Unde sunt fetele?

151. Joana

Am ieșit afară pe puntea de sus, dând piept cu vântul înghețat și cu zăpada.

O pierdusem pe Emilia din raza mea vizuală în timp ce eram pe scări. Am tot strigat-o și m-am tot uitat după fesul ei roz. Doctorul Wendt și doctorul Richter erau deja pe punte încărcând răniții într-o barcă. Am direcționat și restul femeilor însărcinate spre ei. Mi-au dat o vestă. Mi-am tras-o peste cap și mi-am legat strâns șireturile din față.

— Te rog, a strigat o fată la mine. Verișoara mea este pe puntea cea mai de jos. Te rog, ajută-mă să o găsesc.

Verișoara ei. Erau mii de oameni pe punțile inferioare. Mii de oameni prinși în capcană.

Vaporul a scos pe neașteptate un geamăt prelung și s-a înclinat și mai tare.

— Urcă-te într-o barcă. Acum! am țipat eu la fată.

Am direcționat-o spre o barcă de salvare.

M-am agățat de o balustradă aflată lângă casa scărilor. O trosnitură puternică s-a auzit în spatele meu. Enormul armament anti-aerian a alunecat de-a curmezișul punții, a spart balustrada și s-a izbit de o barcă de salvare ce tocmai fusese lansată la apă. Armamentul, barca și toți pasagerii au dispărut subit sub apă.

Un urlet a erupt din mine.

152. Alfred

Reușisem să ajung sus. Toată lumea zbiera. Dacă zbierai, nu gândeai. Pasagerii se luptau să ajungă la balustradă și la bărcile de salvare. Îi urmăream cum țipau, urlau și cerșeau ajutor. Cerșeau viață.

Scena parcă se desfășura pe un fond muzical. Oamenii se uitau la mine, cu ochi ieșiți din orbite și plini de disperare. Își întindeau mâinile după mine ca într-o coregrafie regizată.

Salvează-mă! *Salvează-mă*! *Salvează-mă*!

Ne târâm pe puntea alunecoasă. O femeie rănită m-a înșfăcat de gleznă.

— Te rog, ajută-mă! a strigat ea cu glas ascuțit.

Lacrimile sărate îi întinseră machiajul pe toată fața.

Am dat din cap. Da, avea nevoie de ajutor să își repare fața distrusă.

Panica generală impunea să trec la acțiune. Dar nu puteam. Haosul îmi perturba capacitatea de concentrare, așa că în loc să reacționez, observam. Brațul meu s-a pus în mișcare, rotind maneta invizibilă a cutiei muzicale a morții. Undeva, în interiorul meu, nu doream ca melodia să se termine. L-am văzut pe căpitanul Petersen care era coborât împreună cu alți pasageri într-o barcă. Inteligența mea a tras un semnal de alarmă. Dacă

până și căpitanul nostru părăsea nava, atunci, în mod cert, trebuia să plec și eu.

O barcă de salvare. Da, trebuia să ajung într-o barcă de salvare.

Bășicile de pe mâini mi se spărseseră și sângerau. M-am șters pe paltonul din lână pe care îl luasem de la o pasageră. Mi-am făcut loc cu forța prin mulțimea densă spre balustradă. Apoi i-am văzut pe recrut, pe bătrân și pe băiețel.

Recrutul zbiera. Venele gâtului îi pulsau. Avea gura contorsionată în vreme ce își aduna toate puterile ca să răcnească un cuvânt, unul singur:

Joana.

153. Florian

Cele câteva bărci de salvare rămase se umpleau rapid. Rucsacul meu atârna pe umăr într-o singură curea, făcându-mă să alunec și să îmi pierd echilibrul.

Am zărit fesul roz prin mulțime. Și apoi am văzut-o pe Joana. Fata poloneză se târa în patru labe în spatele ei cu copilul în brațe. Mi-am făcut loc prin mulțime ca să ajung la ele. Marinarul, Alfred, se târa și el încet în direcția mea.

— Joana, Emilia, grăbiți-vă! Femeile și copiii mai întâi, am urlat eu.

Joana s-a întors, a văzut-o pe fata poloneză și s-a repezit să o ajute.

— Grăbește-te! i-am repetat eu Joanei. Du-te în barcă. O ajut eu pe ea cu copilul.

— Ia-l pe micuț! a strigat Poetul, împingându-l cu disperare pe Băiețelul pierdut prin mulțime. Te rog, ia-l, a insistat el.

— *Opi*! plângea băiețelul, luptându-se să ajungă înapoi la cizmar.

Un marinar a ajutat-o pe Joana să coboare pe o scară de frânghie până la barca de salvare. Ea a întins mâinile după bebeluș.

Fata poloneză a refuzat să i-l dea. În schimb, mi-a făcut semn cu mâna să urc eu în barca ce se legăna deasupra hăului.

Oamenii mă împingeau ca să treacă de mine. Barca începea să se umple.

— Haide! Treci în barcă! am urlat eu.

— Ea are încredere doar în tine, a strigat Joana. Vrea ca tu să îi cobori bebelușul în barcă.

— Fir-ar să fie!

I-am dat rucsacul lui Alfred.

— Ține-l.

Poetul pantofilor mi-a azvârlit o vestă de salvare peste cap. Am luat copilul din brațele polonezei și am coborât în barcă.

— Sunt prea mulți oameni, a strigat cineva. Ne vom scufunda.

— Încă unul, a spus marinarul.

— Așteaptă! NU! am zbierat eu. Suntem mai mulți.

— Unul singur, a repetat marinarul.

— Emilia, grăbește-te! a strigat Joana.

Emilia s-a uitat la noi de sus, ca apoi să îl împingă pe Băiețelul pierdut în barcă pe deasupra capetelor noastre. Frânghiile au trosnit și barca noastră a fost coborâtă la apă.

Emilia a rămas pe punte.

Eu îi țineam copilul în brațe.

Alfred era tot pe punte.

Și ținea în mâini rucsacul meu.

1 5 4 . J o a n a

Barca noastră a căzut în apa întunecată.

Eu țipam după Emilia.

Florian țipa după rucsacul lui.

Valuri uriașe se izbeau de barca noastră, azvârlindu-ne dintr-o parte într-alta. O femeie a vomitat în poală. Un vuiet puternic s-a făcut auzit dinspre vapor în timp ce acesta se scufunda și mai mult în apă. Băiețelul pierdut s-a ridicat în picioare în barcă, cu brațele lui micuțe întinse spre vas.

— *Opi,* se jelea el. *Opi*!

Un smoc de păr alb a apărut la vedere.

— Vin, Klaus! s-a auzit vocea lui răsunând în ecou deasupra noastră.

Poetul pantofilor a sărit cu picioarele înainte în apă, căzând greu la fund precum un fir de plumb.

— Poetule! am zbierat eu.

A plonjat în apă în apropierea noastră. Florian mi-a dat bebelușul și a țâșnit în picioare ca să sară în apă după el. Un val s-a izbit de barcă și Florian s-a împiedicat lovindu-se de axul care ținea vâsla. Băiețelul pierdut s-a agățat de paltonul lui. Barca s-a ridicat pe coama un val, ca apoi să coboare brusc.

— Vâslește mai departe, a țipat cineva. Când se va scufunda nava ne va trage și pe noi la fund odată cu ea.

— Așteaptă, a spus băiețelul cercetând apa cu ochi plini de disperare. Așteaptă-l pe *Opi* al meu.

— Heinz, a strigat Florian în întuneric, cu vocea întretăiată de emoție. Heinz, mă auzi?

Dar Poetul nu a mai apărut la suprafață.

Florian m-a înșfăcat de braț.

— Sacul cu monede. Bătrânul și-a legat sacul de brâu. Mi-a dat mie vesta de salvare.

— *Opi*! Băiețelul pierdut plângea cu sughițuri. Nu, te rog, *Opi.*

Poetul.

Binecuvântatul nostru Poet al pantofilor. *Opi* al nostru.

S-a dus.

1555. Alfred

Barca de salvare era lansată la apă. Eu nu eram în ea.

Nu mai rămăseseră bărci de salvare în stare de funcțiune. Unii oameni săriseră în apă după bărci. Eu nu eram un săritor bun.

Îmi era frică să sar.

Țipete. Plânsete. Împușcături.

Nava se scufunda și mai tare în mare.

Și apoi cineva a început să tragă de mine, să mă smucească. Era tânăra lituaniană care născuse. Îmi țipa drept în față și mă târa după ea. Înclinația navei creștea, la fel și spaima mea. M-am împiedicat în spatele fetei, și spinarea îmi atârna atât de greu. Apoi am trecut de două plute înghețate și lipite între ele. Ea a început să le lovească frenetic cu picioarele, ca să le disloce de punte. Una dintre plute s-a desprins. Fata m-a tras jos pe ea. Și apoi am început să alunecăm.

156. Emilia

Pluta era confecționată din tablă de oțel și dotată cu flotoare mari la fiecare capăt. Scândurile din lemn se întindeau peste rezervoare, fiind prinse între ele cu o rețea din plasă. Nava se înclina și pluta noastră a început să alunece. Am început să patinăm pe punte ca la o cursă de sănii iarna pe un deal înghețat.

Scrâșnet metalic. Oameni țipând.

M-am agățat cu toată puterea de plasa din sârmă. Pluta noastră s-a lansat la apă.

Lucrurile cădeau în apă în spatele nostru, plescăind. Bagaje. Plute goale. Trupuri.

O barcă plină până la refuz cu oameni plutea în apropierea noastră. Oamenii care erau pe cale să se înece în mare se agățau de marginile bărcii, încercând cu disperare să urce în ea.

— Vă rog, implora un adolescent. Îmi este atât de frig. Vă rog, lăsați-mă să urc.

Se agățase de partea laterală a bărcii, sforțându-se să se urce în ea.

— Este supraaglomerată. Se va scufunda, argumentau oamenii din barcă.

— Ați putea, vă rog, să îmi încălziți mâinile, în schimb? Vă rog, ajutați-mă.

Nu i-au încălzit mâinile. L-au lovit pe adolescent peste degete până când acesta a dat

drumul marginii bărcii din strânsoare și a alunecat sub suprafața apei scoțând câteva bule micuțe de aer.

— Haideți! am zbierat eu la oamenii din apă. Avem loc pe plută.

Și apoi un val enorm a ridicat pluta îndepărtându-ne de nava care se scufunda.

Cât de nebună fusesem să cred că eram mai puternici decât marea sau decât cerul. Am privit de pe plută cum hăul impunător a început să soarbă nava masivă din oțel.

Dintr-o singură înghițitură.

157. Joana

Bebelușul. Băiețelul pierdut. Ce mă fac cu ei?

158. Florian

Fata poloneză. Rucsacul meu. Unde erau?

159. Emilia

Cavalerul. Avea bebelușul cu el. Știam eu că era un salvator.

160. Alfred

Cadavrele erau împrăștiate ca niște confetti umane. Rușii erau niște monștri. Și cum rămânea cu medalia mea?

161. Florian

Doar pupa vaporului mai ieșea din apă. Oamenii stăteau atârnați de balustrade bălăbănindu-și picioarele cu sălbăticie. Puntea de promenadă înconjurată cu panouri din sticlă din spatele navei era înțesată de sute de pasageri prinși în capcană. Băteau îngroziți cu pumnii în sticlă. Nivelul apei din interior creștea din ce în ce mai mult. Un marinar curajos s-a ținut în echilibru pe pupă și a lovit în repetate rânduri sticla cu un topor încercând să îi elibereze pe oamenii prinși acolo. Sticla nu a cedat. Și-a luat avânt și a lovit și mai tare, apoi și-a pierdut echilibrul și a căzut în mare. Noi priveam oripilați tabloul groazei, cum oamenii aceia se înecau.

O barcă de salvare plutea aproape de partea din spate a vaporului *Gustloff.* În ea se aflau căpitanul și câțiva marinari.

Mii de trupuri neînsuflețite pluteau în jurul nostru. Eu îi căutam din priviri pe Heinz și pe marinarul la care era rucsacul meu. O tânără fată țipa și dădea din picioare lângă barca noastră de salvare.

Mi-am scos vesta de salvare și i-am aruncat-o.

— Apucă-te de mâna mea, i-am spus eu.

— Nu! a țipat o femeie din barca noastră. Ne va răsturna!

M-am ridicat și m-am aplecat peste bord. Barca noastră de salvare s-a înclinat într-o parte, spre apă. Toată lumea a țipat. Am întins mâna în jos și am înșfăcat-o pe fată de păr. Ea s-a agățat strâns de brațul meu și am tras-o în barcă. A căzut, udă leoarcă și stoarsă de vlagă, la picioarele noastre.

O femeie în haină de blană a zbierat la mine:

— Nu aveai niciun drept! Ne pui în pericol pe toți!

— Taci din gură! am tunat eu.

Trupul îmi tremura de mânie.

— M-ai auzit? Taci din gură!

Toată lumea a amuțit. Băiețelul pierdut și-a ascuns chipul plin de lacrimi în scobitura brațului. Joana mi-a întins o mână să mă atingă.

M-am trântit pe jos lângă ea și mi-am luat capul în mâini. Soarta mă urmărea.

Îi simțeam țeava armei apăsată pe fruntea mea.

162. Joana

Întunericul era sfâșiat de țipete și urlete. Zăpada și lapovița băteau pe orizontală, biciuindu-ne fețele. O barcă de salvare de lângă a noastră plutea în derivă, plină fiind de femei și copii care plângeau și țipau. Florian i-a văzut și s-a ridicat în picioare.

— Au nevoie de cineva care să vâslească în barca lor.

Cu mâna liberă l-am înhățat de spate.

— Rămâi, l-am implorat eu. Te rog, Florian, rămâi cu mine.

— Mă duc eu.

Soțul femeii cu haină de blană s-a ridicat în picioare. Femeia a țipat și l-a boscorodit pe soțul ei în timp ce el sărea plin de curaj dintr-o barcă într-alta.

Plutind pe marea de întuneric eram obligați să asistăm la moartea grotescă a mii de oameni. Am strâns bebelușul la piept și am închis ochii. Dar scenele continuau să mi se deruleze în minte. Puntea foarte înclinată. O femeie aruncându-i bebelușul unui marinar. El a întins mâinile după copil. Nu l-a prins. Copilul s-a izbit de pluta din oțel, apoi s-a rostogolit în mare. Mii de oameni disperați sărind, dând din picioare, înghițind apă. Apa de mare pătrunzând în gurile și nările lor, inundându-le plămânii. Valuri înalte, mare furioasă, viscol și ger.

Soldatul rănit care îmi cerșise o sărutare plutea mort acum lângă barca noastră, cu gâtul strangulat în plasa de sârmă a unei plute. Atât de mulți oameni aveau nevoie de ajutorul meu. Dar acum nu puteam face nimic. Temperatura scăzută a apei inducea un stres instantaneu și letal asupra inimilor lor. Mureau de hipotermie. În loc să îi ajut eram obligată să privesc panorama catastrofei care se derula înaintea ochilor mei.

Vina mă urmărea.

Eu eram prizoniera ei.

163. Emilia

Un val înspumat ne-a azvârlit dincolo de un grup de plute, majoritatea goale. Mai puțin de o oră trecuse de când vaporul fusese torpilat. Mii de trupuri moarte, cu ochii larg deschiși, pluteau înghețate în vestele lor de salvare. Pe întuneric, aproape de vasul ce se scufunda, am crezut că întrezăream siluetele bărcilor de salvare. Noi eram mult mai departe de vapor decât ceilalți. Marinarului îi era rău și era aplecat peste plută. I-am luat rucsacul din brațe. Mi-a mulțumit și s-a aplecat și mai tare peste marginea plutei.

Aveam rucsacul cavalerului.

Cavalerul îl avea pe copilul meu.

Cavalerul urma să vrea rucsacul înapoi.

Eu voiam copilul înapoi.

Durerea mi-a sfâșiat pieptul. O voiam. Îmi voiam copila înapoi.

Un pocnet puternic a răsunat dinspre vapor. Osatura îi plesnea, cedând din cauza forței de torsiune. Pupa rotunjită se înălța vertical spre cer. Oamenii se bălăbăneau de balustrade, urlând. Alții plonjau cu spatele spre moarte. S-a produs o explozie în interiorul vaporului aflat sub apă. Deodată, întregul vas s-a luminat. O cascadă de lumini strălucitoare se reflectau în apă, dezvăluind scena grotescă. Am rămas cu ochii ațintiți asupra

vaporului iluminat de sclipiri intermitente. Un geamăt, ca un căscat profund, a răsunat în ecou, purtat de valuri, izbindu-mă drept în față. Și apoi luminile s-au stins. Vaporul a dispărut în întuneric. Uriașul oraș din oțel și miile de oameni prinși în capcana lui se scufundau, coborând spre fundul mării.

A urmat un moment de liniște, în care nu se mai auzea nimic decât zgomotul vântului și al valurilor. Noi săltăm cu pluta înainte și înapoi, înainte și înapoi, cu valurile clipocind și făcând vârtejuri în jurul nostru. Prin întuneric, răzbăteau până la noi țipete înfundate.

Lângă mine, în apă, o tânără femeie plutea în liniște cu vesta ei de salvare cu tot. Fusta i se umflase într-un cerc perfect de jur-împrejurul său. A făcut o mică piruetă, cu brațele ei moarte întinse, cu zăpada cernându-i-se pe părul ei negru precum zahărul pudră. O proteză dentară a trecut pe lângă noi, plutind pe o bucată de lemn, ca apoi să se piardă în întuneric.

Bărcile de salvare erau prea departe de noi. Chiar dacă strigam, nu ne putea auzi nimeni. Nu aveam vâsle. Scrutam apa cu privirea ca să găsesc ceva cu ce să vâslesc. De jur-împrejurul nostru vedeam copii mititei ce săltau pe valuri. Greutatea capetelor lor, cea mai grea parte a corpului lor, îi făcuse să se răstoarne cu susul în jos cu tot cu vestele de salvare. Cu fiecare val, cadavre mititele se izbeau de pluta mea. Eram înconjurată de sute de copii înecați, cu capetele în apă și cu picioruşele lor mititele în aer.

Rățuștele mele pe apă s-au dus
Stau cu capu-n apă…

Era pedeapsa mea. Demnitatea mea pierdută. Totul era pierdut.

Rușinea mă urmărea.

Rușinea mea era de jur-împrejurul meu acum.

164. Alfred

Hannelore, îngerul meu,

Noaptea este întunecoasă. Nici nu știu bine de unde să încep. Mă aflu pe o plută de salvare cu flotoare pe Marea Baltică. Nava mea, Wilhelm Gustloff, *s-a dus. Am plecat din Gotenhafen la vremea prânzului pe data de 30 ianuarie. Mi se părea a fi o dată atât de perfectă pentru plecare. La urma urmei, 30 ianuarie era ziua de naștere a lui Wilhelm Gustloff, după care a fost botezată nava și, totodată, aniversarea venirii la putere a lui Hitler.*

Voiajul a început în această după-amiază, cu mai mult de zece mii de pasageri la bord. Da, zece mii. Am suferit chiar de la început de rău de mare. M-a secătuit de puteri într-așa un hal încât m-am văzut nevoit să întrerup ducerea la îndeplinire a îndatoririlor mele.

La câteva ore după ce am plecat spre Kiel, mai exact la 9: 15 p.m., după ceasul meu, nava a fost lovită de trei torpile. A început să se scufunde. Sirenele de alarmă vuiau și am fost instruiți să ne îndreptăm spre bărcile de salvare. Pasagerii au fost cuprinși de o panică nebună. Ar fi total nepotrivit din partea mea să îți descriu în amănunt toată scena. Vezi tu, coridoarele întunecoase pe care am alergat semănau cu niște saltele cu

gloduri, genul acela pe care îl detest. Dar, în curând, mi-am dat seama că, de fapt, călcam pe un covor de trupuri omenești. Cele trei explozii nu au sfâșiat doar nava, ci și pasagerii. Am rugat-o pe o fată de pe coridor să se dea la o parte. Nu mi-a răspuns, așa că i-am dat un ghiont. Capul ei rotund de forma unei piersici în toiul verii s-a răsucit și am văzut că îi lipsea jumătate din față. Nu-mi pot scoate din minte imaginea. Mă simt ușurat sufletește că tu nu ai fost aici ca să asiști la acest masacru care mă bântuie fără încetare.

Scufundarea navei a durat ceva mai puțin de șaizeci de minute. Plonjonul final a propulsat-o în adâncuri, spre fundul Mării Baltice. Estimez că temperatura apei este de aproximativ patru grade Celsius la vremea aceasta din an. Este aproape imposibil ca un corp omenesc să supraviețuiască într-așa un frig pentru orice perioadă de timp. Drept urmare, miile de oameni pe care îi văd acum în apă vor muri cu siguranță, în ciuda vestelor lor de salvare. Sunt norocos că am ajuns pe o plută, alături de o tânără lituaniană al cărei copil nou-născut a ajuns într-o barcă de salvare. Valurile sunt enorme, iar eu sunt lovit de boală, deșertând în continuu conținutul stomacului meu peste bordul plutei. Uniforma mea este pătată. Se pare că îmi lipsește un bocanc.

Plutind prin întuneric și moarte, am timp nu numai pentru reflecție, dar și pentru onestitate. Mă confrunt acum cu un adevăr de nesuportat. Cum, Lore, cum aș putea să te iubesc cu adevărat? Nu aș putea, nu ar trebui – nu după ceea ce ai spus, după ceea ce ai adus la cunoștința tuturor oamenilor de pe strada noastră cu atâta lipsă de politețe. Cu toate acestea, infatuarea mă apără și mă satisface în mod inefabil. Poate că stă drept pavăză împotriva fricii.

Așa că mă agăț de ea.

Vezi tu. Frica te urmărește. Te încercuiește atunci când ești cu garda jos și când te aștepți mai

puțin. Și atunci ești forțat să iei o decizie.

Am luat decizia corectă. Am încercat să te ajut.

Tu ai încercat să te ascunzi coborând storurile, ca să mă excluzi din viața ta. Decizia ta, Hannelore, a fost una greșită.

165. Florian

— Vaporul s-a dus la fund, a spus Joana clănțănind din dinți.

Vocea ei șoptită abia dacă se auzea.

Am numărat vreo cincizeci de oameni în barca noastră de salvare, care era destul de mare. Ar fi putut încăpea mai mulți.

Cizmarul.

Fata poloneză.

S-au dus.

Frigul din largul mării avea să ne ucidă. L-am strigat pe băiețel și l-am tras în poala mea. M-am răsucit și am încălecat bancheta din barcă.

— Fă și tu la fel, am îndemnat-o pe Joana. Vom ține copiii între noi. Pune bebelușul sub bluză și sub haină, lipit de piele.

Ea s-a întors spre mine ținând bebelușul în brațe. M-am apropiat cât de tare am putut. Mi-am înfășurat brațele în jurul ei, punându-i pe copii la adăpost de viscol. Frunțile noastre se atingeau.

— Mă auzi? mi-a șoptit Joana.

Vocea ei era fragilă, speriată.

Am dat din cap și mi-am întors urechea bună spre ea.

— Este atât de frig. Va veni oare cineva după noi? m-a întrebat ea.

Era întuneric beznă. Luna s-a ascuns pe după nori, nefiind capabilă să suporte scena de groază. M-am uitat pe luciul apei unde pluteau mii de trupuri în liniște deplină. Atâția copii… Fata pe care o trăsesem în barcă era deja moartă. Zăcea vânătă și fără viață la picioarele noastre. Cum aveau naziștii să dea de știre scufundarea vaporului? Ca după aceea să îmi dau seama.

Nu aveau de gând să o facă publică.

— Va veni cineva după noi? a repetat Joana.

— Da, am mințit eu. Va veni cineva după noi.

Sub amenințarea submarinelor rusești din zonă, majoritatea navelor aveau să facă probabil un ocol, ca să ne evite.

Toate lucrurile cu care fugisem erau în rucsac: actele mele, documentele falsificate, carnețelul meu de notițe și lebăda. Toată fuga, tot furișatul, toate minciunile, toate crimele, la ce au folosit? Nesfârșitul cerc al răzbunării: să răspunzi la durere provocând durere. De ce am făcut-o?

Marinarul ciudat nu a reușit să ajungă în vreo barcă de salvare. Nu mai rămăsese niciuna. Mi-am coborât privirea spre bocancii mei. Tocul meu era încă intact. Supraviețuiseră oare harta și cheia? Mai conta? Apa se infiltra încet printr-o crăpătură din fundul bărcii. Prețioasa comoară avea să sfârșească pe fundul Mării Baltice.

Și eu la fel.

Poate că, într-adevăr, *Camera de Chihlimbar* purta un blestem.

În timpul săptămânilor în care am fost pe fugă îmi imaginasem tot felul de scenarii. Enumerasem toate felurile în care puteam muri. Erau macabre, înfricoșătoare. Am planificat cu grijă cum să mă apăr, ce armă să folosesc. Dar una ca asta nu mi-am imaginat niciodată. Cum să te aperi împotriva acestui zbucium al morții, care se prelungea insuportabil?

1 6 6 . J o a n a

Apa neagră clipocea, lovindu-se de marginea bărcii. Zăpada grea cădea în trombe împrejurul nostru. Învăluiți fiind de întuneric și de liniște, Florian a început să îmi spună tot felul de lucruri. Mi-a povestit despre mama lui, de cât de mult îi ducea lipsa, cum regreta greșelile pe care le făcuse față de tatăl său. A vorbit despre mulți oameni și despre multe locuri.

Îmi spunea toate aceste lucruri acum fiindcă știa că aveam să murim.

M-am gândit la mama, așteptând cu răbdare sosirea mea, făcându-și griji pentru singura ei fiică, probabil unica supraviețuitoare a familiei. Cum avea să primească vestea? Toată lumea știa poveștile marilor vapoare, *Titanic* și *Lusitania.* Mi-am îndreptat privirea spre miile de cadavre ce pluteau pe apă. Vasul aceasta fusese mult mai mare. Zece mii de oameni se îmbarcaseră la bordul navei *Gustloff.* Detaliile sinistre ale scufundării aveau să fie relatate în ziarele din toată lumea. Tragedia avea să fie studiată vreme de ani de zile, avea să devină legendară.

Stăteam strâns înlănțuită de un hoț frumos, cu un băiețel orfan și cu un copil nou-născut între noi. Încă o aveam în minte pe Emilia stând pe puntea vasului *Gustloff* în bătaia vântului înghețat, și dându-i copilul lui Florian. Se uita în jos la noi, cei

din barca de salvare, cu părul blond ieșindu-i de sub fesul ei roz. „Încă unul și gata”.

Așa spusese marinarul.

Mulți s-ar fi luptat cu îndârjire să fie acel „încă unul”. Fiecare ar fi insistat că i se cuvenea să fie „alesul”. Dar Emilia l-a împins pe Băiețelul pierdut în barcă, sacrificându-se pentru el. Unde era ea acum? Ajunsese în vreo barcă? Am început să plâng, cu gândul la înspăimântata dar viteaza Emilia.

O voiam pe mama mea. Mama mea iubea Lituania. Își iubea familia. Războiul smulsese până și ultima fărâmă de dragoste din viața ei. Avea să fie nevoită să afle detaliile grotești ale suferinței noastre? Aveau știrile să ajungă până în orașul meu natal, Biržai, până în buncărele întunecoase din pădure, unde se presupunea că se ascundeau fratele și tatăl meu?

Joana Vilkas, fiica ta, sora ta. Ea nu este decât lacrimi. Este doar sare aruncată în mare.

Pluteam în întuneric, săltând pe coamele valurilor. O femeie din barcă ne spunea cât era ceasul din trei în trei minute. Nu se mai auzea niciun plescăit în apă, doar ecourile stinse ale țipetelor și plânsetelor. Fulgii nu încetau să cadă peste noi din cerul infinit.

Așteptam.

Pluteam în derivă.

Apoi i-am simțit fața lui Florian în părul meu. Mă săruta, îmi săruta creștetul, îmi săruta urechea, îmi săruta nasul. Mi-am ridica privirea spre el. Mi-a luat chipul în mâini.

— Se vede o lumină. Vine un vapor, mi-a șoptit el.

167. Alfred

Dragă Hannelore,

Știrile sunt sumbre, noaptea este atât de rece. Ca să mă încălzesc, mă gândesc la Heidelberg pe timpul verii. Te văd acolo. Te văd acum și aici, cu părul tău negru în contrast cu puloverul tău roșu. Am văzut multe lucruri acasă, dar mulți nu mi-au luat în seamă spiritul de observație. În schimb, oamenii, ca și naiva de Mutter, *au insistat că eram potrivit pentru munca la brutărie. Cât de ușor e să judeci un om… nu îmi aduc aminte de restul acum. Oamenii știau că aveam gândurile mele, dar nu erau niciodată dispuși să mă asculte. Aveam mai mult decât gânduri. Aveam teorii, planuri. Îți amintești când stăteam pe trotuar și am început să ți le împărtășesc? Ai fost atât de stupefiată încât ai luat-o la fugă, probabil să le împărtășești și altora.*

Hitler, el îmi înțelege teoriile. Și eu pe ale lui. Nu este deloc rezonabil să protejezi oameni bolnavi, slabi și inferiori. De aceea le-am spus băieților din gruparea Tineretul Hitlerist că tatăl tău este evreu, înțelegi că voim să te ajut, Lore? Mama ta nu este evreică. M-am gândit, desigur, că tu vei avea destul discernământ să le spui ofițerilor că mama ta este ariană și că tu ai aderat la partea dominantă din interiorul ființei tale.

Dar tu ai decis altfel.

Și acum, după ani de zile, încă sunt nedumerit în privința ultimei noastre conversații. Îți mai amintești? Eu îmi amintesc atât de clar. Am dat fuga în stradă pe când ei te luau pe sus. Le-am explicat că o parte din tine aparținea rasei superioare. Tu te-ai oprit din drum și ți-ai întors chipul valvârtej spre mine:

— Nu! ai zbierat tu.

Și apoi ai urlat în gura mare:

— Sunt evreică!

Cuvintele tale au răsunat în ecou printre clădiri și au „ricoșat" pe trotuar.

— SUNT EVREICĂ!

Sunt sigur că toată lumea a auzit proclamația ta. Suna aproape a mândrie. Și dintr-un anumit motiv, cuvintele acelea au rămas agățate ca un fir de păr de străfundurile minții mele.

„Sunt evreică!"

168. Emilia

Eram azvârliți de colo-colo, în voia valurilor, de atât de multă vreme. Uneori, aveam impresia că vedeam lumini mititele în depărtare, dar valurile ne purtaseră mult prea departe ca să îmi dau seama despre ce era vorba. Unde era submarinul rusesc care ne torpilase? Era dedesubtul nostru? Țineam strâns rucsacul cavalerului în brațe ca să mă protejez de vânt. Având bagajul lui, mă simțeam atât de aproape de el. Era un om bun. Gândindu-mă la el, m-am mai încălzit puțin. Trebuia doar să aștept până la răsăritul soarelui. Cât avea să mai dureze până atunci? Poate șapte-opt ore?

Puteam să rezist. „Vin, Halinka!”

Marinarul când trăncănea, când se apleca peste marginea plutei. Arăta cu degetul spre mine, vorbind despre Hitler. Îmi tot spunea Hannelore. Mă speria treaba asta. Și el mă înspăimânta. Avea acea privire în ochi. O văzusem în port. *Frau* Kleist avea aceeași privire dezaprobatoare.

A început să tărăgăneze cuvintele și să vorbească nedeslușit din pricina frigului. Delira. Își azvârlea brațele în aer, repetând cuvântul „evreică”. Mi-am amintit de drăgălașele mele prietene, Rachel și Helen, din Lwów. De cum cântam noi și culegeam ciuperci în pădure când veneau în vizită la mine. Cum împrăștiam fainã pe

jos când făceam găluști cu prune. Cât de mult le duceam lipsa.

Marinarul a început să vorbească despre o medalie. Medalia lui. Apoi a început să o țină una și bună că medalia era în rucsacul cavalerului.

— Mi-ai luat tu medalia? Ești o hoață? m-a întrebat el.

O luase razna din pricina frigului. S-a târât până la mine și a pornit să tragă de rucsac. I-am dat peste mâini ca să îl alung. El a devenit și mai insistent.

Am țipat la el. Chipul lui s-a schimonosit la auzul vorbelor mele.

Nu îmi dădusem seama. Vorbisem în poloneză. Tare mă săturasem de jocul ăsta. Ce mai conta acum?

— *Nicht Deutsche,* am strigat eu. *Polin.*

S-a oprit pe loc, clătinându-se pe picioare în fața mea, nedumerit.

— Cum? Ești poloneză?

— Sunt poloneză, am zbierat eu.

A clătinat un deget amenințător spre mine.

— Polonezi împuțiți! Mincinoaso! În sfârșit, îmi voi servi patria. Sunt un erou, Hannelore. *Einer weniger*! a răcnit el.

Einer weniger! Unul mai puțin.

S-a aplecat asupra mea și a încercat să îmi dea brânci în apă. I-am ars un picior cu toată forța pe care am putut să o adun în mine. A căzut pe spate pe plută, psalmodiind:

— Erou. Erou.

S-a ridicat de jos în poziție ghemuită, apoi s-a aplecat în față, îngustându-și ochii. A început să recite. Sau cânta?

— *Polonezi, prostituate, ruși, sârbi, socialiști.*

A tras aer în piept, a strâns din buze și m-a scuipat, apoi a continuat să cânte.

— Oprește-te, te rog, l-am implorat eu.

Nu s-a oprit. M-a înhățat. M-am luptat cu pumnii și cu ghearele, în timp ce el cânta.

— *Republicani spanioli, sindicaliști, ucraineni…*

Apoi a făcut o pauză și a sărit în picioare.

— *lu-gos-lavi!*

Piciorul lui desculț a alunecat pe suprafața înghețată și a căzut izbindu-se cu fruntea de colțul din oțel al plutei. A rămas întins cât era de lung pe jos, nemișcat. După aceea, a început ușor să se miște. A tras de el să se ridice în picioare, cu fața acoperită de sânge, cu ochii mari străfulgerați de suferință. A dat să vorbească. Buzele lui au schițat un mic zâmbet în timp ce a șoptit.

— Fluture.

Se clătina pe picioare. Era grav rănit. Am întins mâna să îl proptesc, dar el a sărit ca ars, dând înapoi scârbit de atingerea mea.

Și-a pierdut echilibrul și a căzut pe spate în apă.

S-a auzit un pleoscăit scurt. Apa îngheață i-a sugrumat rapid țipetele.

Și apoi s-a făcut liniște. Am așteptat, ciulindu-mi urechile vreme îndelungată. Marinarul, eroul autoproclamat, era mort.

Eram singură.

Din nou.

Am strâns în brațe rucsacul și am început să îi cânt cântece Halinkăi. Din când în când mai vedeam câte ceva plutind pe lângă mine. După o vreme, valurile s-au mai calmat puțin, legănându-mă ușor în brațele lor. Am ațipit un pic și apoi m-am întrebat câte ore mai erau până la răsăritul soarelui. Îmi imaginam soarele încălzindu-mă și făcându-mă să văd unde eram.

Încă un pic.

Era foarte întuneric. Îmi simțeam corpul relaxat, dar atârna greu.

Eram atât de obosită.

Și apoi am văzut ceva. Am clipit din ochi. Era tot acolo. Da. Se apropia tăind apa spre mine, devenind din ce în ce mai strălucitoare.

Lumina.

169. Joana

Florian avea dreptate. Era lumina unui vapor. Pasagerii din barcă, aceia care încă mai aveau vlagă în ei, își fluturau mâinile pentru a intra în raza fasciculului luminos al proiectorului ce scruta apa. Florian s-a dus să vâslească spre nava salvatoare.

Bebelușul a început să se foiască. Băiețelul pierdut și-a ridicat ochii spre mine.

— A venit o navă. Să ne preia, i-am explicat eu.

— Este și *Opi* pe navă? a întrebat el.

Marinarii au desfășurat o plasă mare împletită pe partea laterală a vaporului. Nu știam dacă aveam puterea să mă cațăr pe ea. Mâinile îmi erau amorțite de frig.

— Ești bun la cățărat, Klaus? l-a întrebat Florian pe Băiețelul pierdut.

Băiețelul a confirmat din cap.

Barca de salvare se balansa pe lângă vapor, săltând frenetic pe valuri. Florian stătea cu picioarele bine înfipte în barcă și se ținea cu mâinile de plasă. Marinarii coborau pe plasă ca să îi ajute pe oameni să urce.

— Avem un nou-născut, le-a spus Florian.

Marinarii mi-au luat copila din brațe și au urcat-o la bord. Apoi au urmat copiii, iar după aceea, adulții. Am încercat să verific pulsul celor rămași

în barcă. Cinci, uzi leoarcă și fără paltoane, morți de hipotermie.

Eu și Florian am rămas ultimii în barcă.

— Tu mai întâi, mi-a spus el. Vin în urma ta.

Degetele mele erau mult prea înghețate. Nu puteam să le mișc. A trebuit să mă cațăr punându-mi coatele în ochiurile plasei și împingându-mă în sus cu picioarele. Eram aproape. Piciorul mi-a scăpat de pe sfoara alunecoasă, s-a zbătut în aer și am simțit cum am lovit ceva.

L-am auzit pe Florian țipând. Am urlat ca din gură de șarpe și am simțit o zvâcnitură puternică în plasă.

Marinarul de pe punte s-a aplecat peste bord, m-a prins și a urlat înspre mine.

— Ține-te strâns și urcă, mi-a ordonat el. Nu te uita în jos.

— Florian! am zbierat eu.

Nu am auzit niciun răspuns.

— Florian!

Marinarul s-a aplecat peste bord, m-a prins de umeri și m-a tras pe puntea vaporului care se legăna pe valuri. M-am întors și m-am uitat în jos.

Florian dispăruse.

170. Florian

Cădeam, iar apa neagră și înspumată se apropia de mine. M-am agățat de plasă. Am simțit o smucitură puternică. Umărul mi-a pocnit și s-a dislocat din încheietură.

Simțeam cum îmi scapă plasa din mână.

Alunecam.

Degetele mele și-au dat drumul din strânsoare și am plonjat în mare. Apa înghețată m-a sfredelit ca niște cuțite ce mi se înfigeau în piele. Durerea m-a izbit în piept și s-a lăsat pe braț. Corpul meu mă trăgea jos și mai jos.

Eram dezorientat.

Totul era învăluit în întuneric. Nu știam în ce direcție era suprafața apei.

Nu mai puteam respira, capul mi se învârtea.

Și apoi am auzit o voce, strigându-mă de undeva de sus.

— Dă din picioare! Dă din picioare!

Ea țipa la mine. Dintr-odată am auzit urletul în ambele urechi.

— Dă din picioare!

Să împing la suprafață. Da, așa.

În sus. Capul meu a ieșit deasupra apei. Am căscat gura după aer, sufocându-mă în timp ce îl

trăgeam în plămâni.

— Acolo! a strigat un marinar.

Umărul meu a urlat de durere pe când mă trăgeau sus pe plută.

1711. Joana

Marinarii îl aveau cu ei pe plută.

— Florian! am strigat eu din răsputeri.

Am încercat să mă cațăr pe marginea balustradei și să mă aplec peste bord.

— Rămâi pe loc, a insistat marinarul. A reușit.

Florian și-a ridicat privirea. Mi-a făcut semn să rămân pe punte. Cei doi bravi marinari care au sărit în apă după el îl urcau pe plasă. L-au împins peste bord, iar el a căzut grămadă.

Băiețelul pierdut s-a aruncat peste Florian plângând cu sughițuri.

— Sunt bine, Klaus. Doar un pic cam ud și înghețat.

— Trebuie să îl încălzim imediat, am spus eu.

I-am urmat pe marinari care îl cărau sub punte. I-am scos imediat de pe el hainele înghețate și l-am înfășurat într-o pătură mare.

— N-a ieșit chiar așa cum îmi închipuiam eu partea asta, mi-a spus el încetișor, zâmbind larg.

— Sst.

Am strâns bine pătura în jurul lui și l-am sărutat. Marinarii i-au dat niște haine uscate.

Oamenii alergau prin fața noastră țipând și jelindu-se în gura mare după cei pe care îi pierduseră. Un bărbat înnebunise și își smulgea părul din cap, vorbind neîncetat despre pui și despre camionul cu pui.

Un marinar trecea printre pasageri.

— Pe ce vapor suntem? a întrebat Florian.

— Ați fost pescuiți de T-36, un torpilor german.

S-a produs o explozie sub vapor. Oamenii au început să urle ca din gură de șarpe.

— Calmați-vă, a spus marinarul. Lansăm șarje de mare adâncime. Încă mai mișună submarine rusești prin zonă.

Submarine.

Pericolul nu trecuse de tot.

Ne-au dat băuturi calde și supă. Căldura îmi dădea deopotrivă furnicături și îmi provoca durere. Băiețelul pierdut se plângea de dureri de picioare și de tălpi. Și plângea după *Opi.* Bebelușul scâncea după Emilia. Ne-am instalat pe jos cu teancuri de pături, înghesuindu-ne unii într-alții ca să ne încălzim.

Florian și-a întins mâna după a mea.

— Te-am auzit, mi-a șoptit el.

— Ce spui?

— Când eram sub apă. Te-am auzit când mă îndemnai să dau din picioare. Mulțumesc.

M-am uitat la el.

Ce voia să spună?

172. Florian

Joana s-a așezat cu capul pe umărul meu, legănând copilul în brațe. Băiețelul dormea ghemuit sub brațul meu bun. Curajoasa echipă de salvare a lucrat cu precizie, mânuind cu îndemânare barca și pescuind oamenii din apă.

Eram sigur că aveam să mor.

Bebelușul dormea. Pe unde era fata polonează? Fusese și ea salvată? M-am uitat la Băiețelul pierdut care acum dormea și el. Heinz avea actele lui și o adresă din Berlin.

Heinz.

Poetul nostru, prietenul nostru. M-am sforțat să îmi înăbuș emoția ce mă copleșea.

Marinarii se plimbau printre pasagerii care fuseseră salvați. Stăteau de vorbă cu ei, punându-le întrebări și dându-le instrucțiuni. Joana a deschis ochii, ridicându-și privirea spre mine.

— Le cer tuturor numele și datele personale. Spun că ne îndreptăm spre Sassnitz, pe insula germană Rügen.

Ea m-a strâns de mână.

M-am aplecat și am sărutat-o pe creștet. Apoi m-am sprijinit din nou cu spatele de perete și am închis ochii.

Numele meu și datele mele personale.
Cine eram eu?
Mi-am coborât privirea înspre Joana și copii.
Cine voiam să fiu?

173. Emilia

Perdeaua de dantelă fâlfâia la geamul din bucătărie. Briza de azi te făcea să deschizi obloanele, și ducea cu sine vechile păcate și urmele de tristețe. Soarele se revărsa pe fereastră, filtrându-și razele printr-un borcan de miere de culoarea ambrei aflat pe pervaz. Mi-am cufundat degetele în sacul plin cu făină, simțindu-i răcoarea plăcută, am presărat un pumn pe blat, apoi am început să întind aluatul cu sucitorul. Rachel și Helen veneau la ceai după slujba de la sinagogă. Aveau să fie încântate de gogoșile cu dulceață din petale de trandafiri, preferatele lor. Tata urma să mănânce ce rămăsese de la micul dejun.

S-a auzit un foșnet venind dinspre bufet.

— Te văd, Halinka, am izbucnit eu în râs.

Fetița mea și-a ițit capul de după bufet.

— Ce tot cauți acolo, pe furiș? am întrebat-o eu.

— Pâinea zânelor, a chicotit ea.

Era ca o șoaptă suavă. Dacă îmi foloseam puterea imaginației, micuța mea pasăre putea fi întotdeauna cu mine.

— Ia-ți o farfurie, i-am zis eu.

A dat fuga la bufet de unde s-a întors cu o farfurie, lingându-se deja pe buze.

Am tăiat o felie groasă de pâine în vreme ce ea presăra zahăr pe farfurie. Am întins un strat de unt pe felie și i-am dat-o. Ea a pus-o ușurel cu fața în

jos peste zahăr. Apoi l-a adunat încet, având grijă să nu risipească niciun firicel.

A ieșit cu pâinea zânelor pe ușa din spate care era deschisă și dădea spre curtea neîmprejmuită, plină cu flori sălbatice. Tocmai mă reîntorsesem la aluatul meu când fiica mea a început să țopăie de bucurie.

— Mama, s-au întors!

A țâșnit afară în curte, silueta ei estompându-se, și dispărând apoi cu totul în lumina orbitoare a soarelui.

Am ieșit tocmai la timp ca să văd berzele zburând pe deasupra capului meu.

— Le-ai văzut, Emilia?

Am încuviințat, întorcându-mă în direcția vocii. Mama venea spre mine, prin iarbă, cu frățiorul meu mai mic în brațe.

— Le-ai văzut, scumpo? a șoptit ea. S-au întors acasă!

Mama a zâmbit larg. M-a sărutat, mi-a dat un borcan cu gem și apoi a intrat în bucătărie. M-am sprijinit de tocul călduț al ușii, lăsându-mă învăluită de căldura aurie.

Am desfăcut capacul și am dus borcanul cu dulceață din petale de trandafiri la nas, savurând aroma. Mi-am ridicat chipul spre soare. Războiul meu fusese atât de lung, iernile mele atât de reci. Dar, în cele din urmă, ajunsesem acasă. Și pentru prima oară, după atâta timp, nu îmi mai era frică.

174. Florian

Stăteam pe verandă, cu mâini tremurânde și reci. Spaima mea nu a dispărut niciodată, dar cu fiecare an ce trecea se retrăgea ușor, ca un reflux al memoriei ce aluneca înapoi, în mare. Teroarea revenea în special noaptea, dar Joana era întotdeauna acolo ca să o alunge.

Și apoi, după mai bine de douăzeci de ani, a sosit o scrisoare.

Credeam că lăsasem totul în urmă, că nu mai rămăsese decât fantoma unei suferințe. Fugisem și încercasem să mă ascund, dar totul fusese în zadar.

Soarta te urmărește.

Așa că soarta și-a croit drumul peste ocean, închisă într-un plic. M-am gândit mult și profund dacă era cazul să scriu vreun răspuns. În cele din urmă, am scris.

Și acum sosise un alt plic. Trimis de același expeditor.

Un răspuns.

Răspunsuri.

Am tras aer în piept și l-am deschis.

25 aprilie 1969
Bornholm, Danemarca

Dragul meu Florian.

M-am bucurat nespus de mult când am primit răspunsul tău la scrisoarea mea. Deşi poate să ţi se pară ciudat, cum e şi firesc, în toţi aceşti ani – douăzeci şi patru ca să fiu mai exactă – am trăit cu impresia că te-am cunoscut. Sigur că da, înţeleg că ai avut nevoie de timp pentru reflecţie. Scuze şi pentru întârzierea cu care îţi răspund, dar am avut nevoie de ajutor cu germana mea. O parte din mine se temea, dragă copile, că tu nu îmi vei răspunde niciodată. Am petrecut foarte mult timp dezbătând în sinea mea dacă să expediez sau nu prima scrisoare, întrebându-mă dacă va ajunge vreodată la tine. Am scris-o în aceeaşi zi în care am citit articolul din ziar. La început, mi s-a părut a fi, pur şi simplu, o poveste interesantă – o tânără înotătoare din Statele Unite ale Americii care îşi dorea foarte mult să participe la o competiţie în cadrul jocurilor de vară, dar se punea problema naţionalităţii ei, deoarece se născuse pe un vapor. Îţi poţi imagina şocul meu când am citit interviul dat de înotătoarea însăşi, Halinka: „Mama mea naturală era pe un vapor german care s-a scufundat în timpul războiului, Wilhelm Gustlof. *Mama mea ne-a salvat atât pe mine, cât şi pe fratele meu mai mare, Klaus, în timp ce vaporul se scufunda. Mi s-a spus că a fost foarte curajoasă. Nu ştim nimic despre ea în afară de faptul că era poloneză şi că numele ei era Emilia*".

Numele ei era Emilia.

Bineînţeles că putea fi o coincidenţă, dar când tu şi Joana aţi fost amintiţi în articol, am ştiut. Emilia, Florian, Joana. Asta nu mai era o simplă coincidenţă. Am luat legătura cu o cunoştinţă din America, care m-a ajutat să găsesc adresa ta dintr-o carte de telefon aflată la biblioteca publică. Îi sunt extrem de recunoscătoare că a făcut-o.

În scrisoarea ta, m-ai întrebat cu delicateţe dacă am împărtăşit cuiva acest lucru. Stai liniştit,

nu am făcut-o. M-ai întrebat, de asemenea, cum s-au petrecut lucrurile. Sunt tare mulțumită că vrei să știi și sper că acest lucru îți va aduce alinare.

Ea a sosit în februarie.

Niels se dusese să verifice plasele de pescuit pe înserat. Plecase de multă vreme, așa că m-am dus după el să văd dacă avea nevoie de ajutor. E dificil să descriu sentimentul pe care l-am avut atunci când am văzut o plută lovindu-se alene de țărmul nostru. De parcă ar fi bătut ușor în ușă, cerându-ne permisiunea să intre.

Nenumărate lucruri au fost aduse de valuri la țărmul nostru de-a lungul anilor. Există un muzeu pe insula Bornholm, plin de asemenea obiecte. Dar acesta era diferit, desigur. Ea a sosit nu pe o plajă publică, precum majoritatea sticlelor și lucrurilor plutitoare. A venit direct la noi, în curtea nisipoasă din spate, sfidând fluxul și forțele naturii.

Deși sunt sigură că poate părea ceva grotesc și înspăimântător; nu a fost deloc așa. Și nici până în ziua de azi, nu pot spune cu adevărat din ce motiv anume. În seara aceea, am stat în liniște, cu ochii pierduți în lumina focului. Atâtea întrebări. De unde venea această fată minunată cu fesul ei roz? Cât timp durase călătoria ei? Cât o fi avut de suferit? Și ne-am gândit și la familia ei, desigur. Cine îi ducea dorul acestei fiice frumoase?

Nu puteam dormi. Ne-am părăsit patul pe întuneric. Rucsacul mare se dezgheța lângă foc și Niels l-a adus în bucătărie. Am scos toate lucrurile din el și le-am pus pe masă. Bineînțeles că nu am reușit să punem nimic cap la cap. Dar apoi Niels a găsit carnețelul tău. Scrisul era atât de mic încât am putut să îl descifrăm doar cu ajutorul unei lupe puternice. Detaliile erau criptice. Ne-au plăcut schițele tale minuscule, semnăturile, datele sumare despre familia ta și despre Joana.

Dar cuvintele acelea, zgâriate pe margine, ne spuneau, de fapt, ceea ce aveam nevoie să știm:

„Emilia. Fesul roz. Polonia".

Ne-am dat seama că prescurtarea ta „WILLI G" *provenea de la* „Wilhelm Gustloff" *mulți ani mai târziu, atunci când Niels a ascultat la radio un raport întocmit de Suedia despre scufundare. Am fost șocați când am auzit că vaporul transporta zece mii de oameni. Peste nouă mii de persoane au murit.*

Emilia ta a fost una dintre ele.

Am contactat autoritățile germane ocupante, dar nu au fost interesate deoarece ea nu era cadru militar. Am contactat Crucea Roșie. Știam că în cazul în care am fi pomenit de acea cutie micuță, mulți ar fi venit. Așa că nu am făcut-o. Voiam ca cineva să o caute efectiv pe Emilia, nu doar să pună mâna pe prada de război. Douăzeci și patru de ani au trecut și chiar și acum, inima îmi stă în loc când aud o bătaie în ușa casei noastre. Dar până acum, nimeni nu a venit. Te las pe tine și pe Joana să decideți dacă vreți să îi împărtășiți aceste informații lui Halinka. Între timp, am îngropat lucrurile din rucsacul tău, așa cum ne-ai cerut.

Așa că, dragul meu, acum am îmbătrânit și Niels al meu s-a dus. Când am primit scrisoarea ta, o pace adâncă s-a pogorât peste sufletul meu, știind că tu, Joana, Klaus și Halinka sunteți cu toții în America, împreună cu un copil al vostru. Înțeleg acum pe deplin cum te-ai luptat pentru această nouă viață. Scufundarea vaporului Gustloff *este cea mai mare tragedie maritimă, și totuși lumea nu știe nimic despre ea. Mă întreb adeseori dacă se va schimba ceva vreodată sau va rămâne doar un alt secret înghițit de război?*

Ai scris că Emilia a fost salvatoarea voastră și că a rămas de-a pururi în amintirea voastră. Te rog să știi, Florian, că ea a rămas pe veci și în inima mea. Războiul este o catastrofă.

Dezmembrează în mod iremediabil familiile. Dar pe cei care s-au dus dintre noi nu înseamnă că i-am și pierdut. Lângă căsuța noastră, acolo unde pârâiașul face un cot pe sub podețul vechi din lemn, este un minunat strat de trandafiri.

Și acolo se odihnește Emilia. Este în siguranță. Este iubită.

Cu afecțiune.

Clara Christensen

Nota autorului

Aceasta este o carte de ficțiune istorică.

Cu toate acestea, *Wilhelm Gustloff, Camera de Chihlimbar* și Operațiunea Hannibal sunt foarte reale.

Scufundarea vaporului *Wilhelm Gustloff* este cel mai mare carnagiu din istoria maritimă, cu pierderi de vieți ce depășesc numărul de morți de pe nave faimoase cum ar fi *Titanic* și *Lusitania.* Dar, în mod bizar, majoritatea oamenilor nu au auzit de acest fapt.

Pe 30 ianuarie 1945, patru torpile așteptau în burta submarinului sovietic S-13.

Pe fiecare torpilă era scrisă câte o dedicație:

Pentru patrie.

Pentru poporul sovietic.

Pentru Leningrad.

Pentru Stalin.

Trei din cele patru torpile au fost lansate, distrugând vaporul *Wilhelm Gustloff* și omorând un număr estimativ de nouă mii de oameni. Torpila inscripționată „Pentru Stalin" a rămas înțepenită în tubul său și nu a putut fi lansată. Majoritatea pasagerilor de pe *Gustloff* erau civili, dintre care se estimează că în jur de cinci mii erau copii. „Nava fantomă", așa cum este numită uneori, zace acum în largul coastei Poloniei, iar literele gotice cu care este scris numele ei încă sunt vizibile sub apă.

Peste două milioane de oameni au fost evacuați cu succes în timpul Operațiunii Hannibal, aceasta fiind cea mai mare evacuare pe cale maritimă din istoria modernă. Prin intermediul acestei operațiuni au fost transportați rapid, în locuri sigure, nu numai soldați, ci și civili, îndepărtându-i din calea trupelor sovietice care avansau. Lituanieni, letoni, estonieni, etnici germani și rezidenți din culoarul prusac și cel polonez au fugit spre mare. Verii tatălui meu se numărau printre ei.

Tatăl meu, la fel ca tatăl Joanei, a așteptat într-o tabără de refugiați, sperând să se reîntoarcă în Lituania. Dar nu a fost să fie așa. Refugiații baltici au așteptat o jumătate de secol până când au putut să se întoarcă în țara lor de baștină. Majoritatea celor care au fost obligați să fugă, au început o nouă viață, stabilindu-se în diferite țări și orașe. Evacuații au mers pe jos, au călătorit în trenuri ciuruite de gloanțe și obuze și au fugit pe calea apei.

Wilhelm Gustloff nu a fost singurul vapor distrus în timpul evacuării. *SS General von Steuben* a fost de asemenea scufundat de către submarinul S-13, luând viețile a patru mii de oameni. Scufundarea vaporului *MV Goya* a dus la moartea a șase mii cinci sute de pasageri. Navele *Thielbek* și *Cap Arcona* transportau prizonieri din lagărele de concentrare. Au fost bombardate și scufundate de avioanele britanice RAF, care au omorât peste șapte mii de oameni. Se estimează că numai în anul 1945, peste douăzeci și cinci de mii de oameni și-au pierdut viața în Marea Baltică. Timp de luni de zile, cadavrele veneau plutind la țărm, bântuind zona de coastă și locuitorii săi neștiutori. Chiar și în zilele noastre, unii scufundători relatează că simt o puternică prezență în apă, lângă enormele cimitire marine.

Camera de Chihlimbar, cândva denumită „a opta minune a lumii” a dispărut în timpul operațiunilor de război și rămâne unul dintre cele mai mari mistere ale celui de al Doilea Război Mondial. *Camera de Chihlimbar* a fost văzută ultima oară în 1944. Mulți vânători de comori au pornit în căutarea ei și unii dintre ei au avut parte de o soartă cumplită. De-a lungul anilor, s-a presupus că ar fi fost găsite piese din cameră. Dar unde se află mai exact *Camera de Chihlimbar*? Se spune că acel criminal de război și lider nazist, Erich Koch, a fost ținut în viață în timpul anilor 1980 deoarece deținea informații în legătură cu

locul unde se afla camera. Dar cine știe oare adevărata poveste? Unii spun că ar fi ascunsă într-o mină de sare sau sub un castel, alții pretind că se odihnește într-un buncăr subteran dintr-o pădure, iar unii cred că a fost încărcată pe *Wilhelm Gustloff*.

Sunt multe povești semnificative legate de cel de al Doilea Război Mondial. S-au făcut multe cercetări referitoare la lupte, la politică, la vină și la responsabilitate. În timp ce am scris romanul, m-am gândit în mod obsesiv la copiii și adolescenții neajutorați – victime inocente ale schimburilor transfrontaliere, ale purificărilor etnice și ale regimurilor răzbunătoare. Sute de mii de copii au rămas orfani în timpul celui de al Doilea Război Mondial. Abandonați sau separați de familiile lor, au fost obligați să dea piept de unii singuri cu monstrul războiului, având drept moștenire durerea sufletească și responsabilitatea pentru niște evenimente la care nu au avut nicio contribuție. Mulți dintre ei au trecut prin atrocități de nedescris, dar câțiva au avut parte de miraculoase acte de bunătate din partea unor oameni absolut străini. Am ales să reprezint în romanul meu copilul și tânărul adult, privind războiul prin ochii lor, ei fiind de diferite naționalități, forțați să lase în urmă tot ceea ce au iubit.

Pentru mulți, războiul a redefinit termenul de acasă. Locul de naștere al Emiliei, Lwów, din fosta Polonie, face acum parte din Ucraina. Orașele lui Florian, Tilsit și Königsberg, au devenit acum Sovetsk și Kaliningrad din Rusia. O mare parte din Prusia Răsăriteană face acum parte din Polonia. Lituania Joanei a fost ocupată de Uniunea Sovietică vreme de peste cincizeci de ani până când și-a recâștigat independența în anul 1990.

Fiecare națiune are istoria ei secretă, nenumărate povești știute numai de cei care le-au trăit efectiv. Poveștile de război sunt adeseori citite

și discutate la nivel mondial de cititori aparținând unor naționalități care s-au situat pe baricade opuse în timpul bătăliilor. Istoria ne-a divizat, dar prin lectură putem să cuprindem într-un tot unitar poveștile, cercetările, amintirile. Cărțile ne unesc într-o comunitate globală a lecturii, dar ceea ce este și mai important, într-o comunitate globală umană care face mari strădanii să învețe din trecut.

Ce anume determină cum să ne amintim istoria și ce elemente dăinuie și intră în conștiința colectivă? Dacă romanele istorice vă trezesc interesul, urmăriți faptele, istoria, memoriile și mărturiile personale disponibile. Aceștia sunt pilonii pe care se sprijină ficțiunea istorică. Când supraviețuitorii pleacă dintre noi, nu trebuie să lăsăm adevărul să dispară odată cu ei.

Vă rog, dați-le glas.

Documentare și surse de informare

Procesul de investigare și documentare pentru acest roman a fost unul de mare anvergură, fiind rezultatul unui efort comun care m-a condus în șase țări. Acestea fiind spuse, orice erori apărute în cartea de față îmi aparțin.

Claus Pedersen din Danemarca a lucrat împreună cu mine peste trei ani la acest proiect. A citit, a cercetat, a tradus și a venit la Copenhaga și la Bruxelles ca să se întâlnească cu mine. Îi sunt infinit de recunoscătoare pentru ajutorul lui, pentru munca lui asiduă și, mai ales, pentru prietenia lui.

Agata Napiorska din Polonia a fost prima persoană care a militat pentru această carte. Dedicată și teribil de pasionată, s-a întâlnit cu mine în patru călătorii distincte efectuate la Varșovia, Gdynia, Gdańsk și Cracovia și m-a pus în legătură cu mulți oameni și multe locuri.

Cu peste patruzeci de ani în urmă, doi scafandri polonezi, Michal Rybicki și Jerzy Janczukowicz au fost printre primii care au explorat nava scufundată, *Gustloff*. Pentru prima lor scufundare au avut nevoie de aprobarea Uniunii Sovietice. Michal și Jerzy au fost de acord să mă sprijine în cercetarea mea și au petrecut nenumărate ore împreună cu mine în Gdańsk, împărtășindu-mi detalii de neuitat despre tragedia și mormântul subacvatic.

Michal Rybicki și Dorota Mierosławska m-au ajutat să refac ruta milioanelor de evacuați care au fugit ca să își salveze viețile. Am parcurs împreună drumul refugiaților prin fosta Prusie Răsăriteană (în prezent Polonia), până la laguna din Tolkmicko, ajungând apoi în Frombork (Frauenberg) și la Nowa Pasłęka. Ei m-au dus în portul Gdynia (Gotenhafen) ca să mă documentez cu privire la plecarea vaporului *Wilhelm Gustloff* și la aria geografică de cuprindere a Operațiunii

Hannibal. Michal a făcut fotografii în timpul documentării noastre, iar Dorota mi-a împărtășit din magia și dragostea pe care o emană Polonia. Această carte nu ar fi fost posibilă fără ei.

Verișoara tatălui meu, Erika Demski, a fugit din Lituania prin Prusia Răsăriteană și a obținut permisul de îmbarcare la bordul vaporului cu un destin tragic, *Wilhelm Gustloff.* Printr-un fericit concurs de împrejurări, ea a pierdut vaporul și s-a îmbarcat pe o altă navă. Erika și soțul ei, Theo Mayer, care locuiesc în prezent în Belgia, mi-au spus incredibila lor poveste și m-au încurajat să scriu despre dezastru.

Bernhard Schlegelmilch, un istoric născut în fosta Germanie de Est, a petrecut zile întregi împreună cu mine, făcându-mi turul Berlinului, dezgropând detalii legate de cel de al Doilea Război Mondial și scoțând la lumină acea perioadă din viața omenirii.

Scafandrul de mare adâncime de renume mondial, Leigh Bishop, a explorat peste 400 de epave, inclusiv *Titanicul* și *Lusitania.* Domnul Bishop mi-a relatat detalii impresionante ale experienței avute atunci când s-a scufundat la locul naufragiului vasului *Wilhelm Gustloff în* 2003.

Rasa Aleksiunas și fiul ei, Linas, mi-au pus la dispoziție cu generozitate uimitoarea lor poveste (împreună cu toate documentele originale, până și cu o fâșie din vesta de salvare) a tatălui ei, Eduardas Markulis, un lituanian în vârstă de douăzeci și doi de ani din Šiauliai, care a supraviețuit naufragiului.

Ann Māra Lipacis și fratele ei, J. Ventenberg, din Riga, Letonia, au supraviețuit amândoi naufragiului. Aveau șase și respective zece ani. Doamna Lipacis și domnul Ventenberg mi-au furnizat relatări la prima mână și amintiri legate nu numai de naufragiu, dar și de pierderea iubitei lor mame, Antonija Liepins, care a rămas pe vapor pentru a le face loc copiilor în barca de salvare.

Lorna MacEwen din Marea Britanie mi-a dat detalii personale și mi-a arătat fotografii. Mama ei, Maria Kopaite era o tânără asistentă medicală lituaniană care a traversat câmpurile de mine în drum spre Gotenhafen și s-a îmbarcat pe *Wilhelm Gustloff.* A supraviețuit.

Lance Robinson din Africa de Sud mi-a relatat povestea mamei sale, Helmer Laidroo, o fată estoniană de cincisprezece ani care a supraviețuit naufragiului vaporului *Gustloff.*

Mati Kaarma din Australia mi-a spus povestea și împrejurările în care familia ei a fugit din Estonia. Părinții ei au luat un tren spre Germania, dar bunicii ei, care au ales să facă traversarea cu vasul *Gustloff,* nu au supraviețuit.

Gertrud Baekby Madsen din Danemarca mi-a făcut o relatare amănunțită a evacuării ei din Tilsit și a traversării pe gheața înșelătoare.

Edward Petruskevich, curatorul muzeului *Wilhelm Gustloff,* mi-a răspuns cu multă răbdare la numeroasele mele întrebări. Incredibilul său website s-a dovedit a fi o sursă de neprețuit.

Scriitoarea și jurnalista Cathryn J. Prince mi-a răspuns la nenumăratele e-mailuri, mi-a pus la dispoziție rezultatele cercetărilor sale precum și cunoștințele ei în domeniu și m-a pus în legătură cu persoanele ei de contact.

Charlotte și William Peale s-au ocupat de organizarea materialului documentar și au citit primele variante ale cărții.

Acest roman a fost construit cu cărămizi provenind din următoarele cărți, filme și surse[12]. Le rămân enorm îndatorată:

Abandoned and Forgotten: An Orphan Girl's Tale of Survival During World War II, Evelyne Tannehill

The Amber Room: The Fate of the World's Greatest Lost Treasure, Catherine Scott-Clark and Adrian Levy

Battleground Prussia: The Assault on Germany's Eastern Front 1944 – 45, Prit Buttar

Before the Storm: Memories of My Youth în Old Prussia, Marion Countess Dönhoff

Bloodiands: Europe Between Hitler and Stalin, Timothy Snyder *(Tărâmul morții: Europa între Hitler și Stalin,* Timothy Snyder, Editura Humanitas, 2012)

The Captive Mind, Czeslaw Milosz (*Gândirea captivă,* Czeslaw Milosz, Editura Humanitas, 2008)

Caveat Emptor: The Secret Life of an American Art Forger, Ken Perenyi

Crabwalk, Günter Grass (*În mers de rac,* Günter Grass, Editura Polirom, 2013)

The Cruelest Night, Christopher Dobson, John Miller, and Ronald Payne

The Damned Don't Drown, Arthur V. Sellwood

Death in the Baltic, Cathryn J. Prince

Die große Flucht. Das Schicksal der Vertriebenen, Guido Knopp

Die Gustloff-Katastrophe: Bericht eines Überlebenden, Heinz Schön

Forgotten Land: Journeys Among the Ghosts of East Prussia, de Max Egremont

God Give Us Wings, Felicia Prekeris Brown

Handmade Shoes for Men, László Vass and Magda Molnar

Lwów A City Lost: Memories of a Cherished Childhood, Eva Szybalski

Oral History Sources of Latvia: History, Culture and Society Through Life Stories, edited by Māra Zirnīte and Maija Hinkle

The Painted Bird, Jerzy Kosinski (*Pasărea vopsită,* Jerzy Kosinski, Editura Karpatia, 2005)

The Rape of Europa: The Fate of Europe's Treasures in the Third Reich and the Second World War, Lynn H. Nicholas

Rose Petal Jam: Recipes & Stories From a Summer în Poland, Beata Zatorska and Simon

Target

Shoes: Their History în Words and Pictures, Charlotte Yue and David Yue

Sinking the Gustloff, by Marcus Kolga

Token of a Covenant, Hans Graf Von Lehndorff

The Vanished Kingdom: Travels Through the History of Prussia, James Charles Roy

Următoarele persoane și organizații au contribuit la eforturile mele de cercetare:

Helga Bihr, Dr Richard Butterwick-Pawlikowski, Ulrike Dick, Angela Kaden, Helen Logvinov, Jeroen Noordhuis, Jonas Ohman, Xymena Pietraszek, Julius Sakalauskas, Carol Stoltz, Muzeul de cultură lituaniană Balzekas, Muzeul Bornholms, Der Spiegel, Fundația federală a fugarilor, expulzaților și a reconcilierii din Berlin, Germania, Muzeul de istorie a orașului Cracovia, Inkwood Books, Muzeul virtual Kresy Siberia, Muzeul victimelor genocidului din Vilnius, Lituania, Muzeul ocupației din Riga, Letonia, Centrul istoric regional din Eindhoven, Olanda, Steuben Tours, Muzeul *Wilhelm Gustloff* www.wilhelm-gustloffmuseum.com

Cel mai mare arhivist al lui *Wilhelm Gustloff* a fost, fără îndoială, domnul Heinz Schön. Domnul Schön, casier pe *Gustloff,* a fost martorul și supraviețuitorul naufragiului și și-a dedicat o mare parte din viață cercetării dezastrului. Heinz Schön a decedat în 2013. Conform dorinței lui, rămășițele sale pământești au fost duse pe fundul Mării Baltice pentru odihna veșnică pe vasul scufundat *Gustloff* El s-a dus, dar moștenirea lui și cercetările sale sunt un dar pentru noi toți.

Le sunt recunoscătoare următorilor supraviețuitori de pe *Wilhelm Gustloff* care, de-a lungul anilor, și-au adunat curajul necesar pentru a-mi acorda niște interviuri foarte detaliate despre experiențele trăite:

Ulrich von Domarus, Irene Tshinkur East, Heidrun Gloza, Waltraud Lilischkis, Ellen Tshinkur Maybee, Eva Merten, Rose Rezas Petrus, Helga Reuter, Eva Dorn Rothehild, Inge Bendrich Roedecker, Willi Schäfer, Edith Spindl, Peter Weise, Horst Woit.

Câteva persoane au fost de acord să fie intervievate pentru acest proiect, dar au dorit ca identitatea lor să rămână anonimă. Retrăirea unei tragedii îți sfâșie inima. Ei s-au supus de bunăvoie chinurilor provocate de amintirile dureroase de dragul acestui roman, iar eu la voi fi veșnic recunoscătoare.

Mulțumiri

Mulți scriitori creează și reușesc prin forțele proprii. Eu nu sunt unul dintre aceștia.

Incredibilul meu agent literar, Steven Malk, mi-a ghidat și inspirat fiecare pas. N-aș fi putut nici să visez la un mentor și un prieten mai bun.

Liza Kaplan, neobositul meu redactor, și Michael Green, strălucitul meu editor, și-au dedicat ani de zile acestui roman și demersurilor asociate lui. Ei sunt eroii mei. Le mulțumesc lui Shanta Newlin, Theresa Evangelista, Semadar Megged, Talia Benamy, Katrina Damkoehler, precum și „familiei" mele de la Philomel pentru că au dat un glas istoriei, iar poveștilor mele o casă.

Nimic n-ar fi fost posibil fără minunații oameni de la Philomel, SPEAK, Penguin Young Readers Group, tuturor reprezentanților Penguin, Writers House și SCBWI.

Țin să-mi exprim sincera recunoștință editorilor mei din alte țări, subagenților literari și traducătorilor pentru că mi-au împărtășit cuvintele întregii lumi.

Mâinile și inima lui Courtney C. Stevens au atins fiecare pagină a acestei cărți.

Le mulțumesc tuturor celor din grupul meu de scriitori; ei sunt primii care au citit tot romanul: Sharon Cameron, Amy Etchison, Rachel Griffith, Howard Shirley și Angelika Stegman. Vă mulțumesc pentru zece ani de dăruire și prietenie. N-aș fi putut reuși fără voi, și nici nu mi-aș fi dorit.

Fred Wilhelm și Lindsay Kee m-au ajutat cu scânteia pentru a găsi titlul, iar Ben Horslen a contribuit și el de peste ocean.

Yvonne Seivertson, Niels Bye Nielsen, Claus Pedersen, Mike Cortese, Gavin Mikhail, Beth Kephart, Genetta Adair, Ken Wright, Tamla Tuller, The Rockets, J.W. Scott, Steve Vai, comunitățile lituaniană și baltică, comunitatea poloneză,

familiile Myers, Reid, Smith, Tucker și Sepetys, toți m-au ajutat în strădania mea de a scrie.

Mulțumiri din inimă susținătorilor mei cei mai mari: profesorii, bibliotecarii și librarii. Și, mai presus de toate, adresez sincere mulțumiri cititorilor mei. Fiecăruia în parte.

Le mulțumesc mamei și tatălui meu, care m-au învățat să visez îndrăzneț și să iubesc pe măsură.

Lui John și Kristina, campionii mei și cei mai buni prieteni pe care o soră mai mică și-i putea dori.

Și lui Michael: dragostea lui mi-a dat curaj și aripi.

El este totul pentru mine.

www.virtual-project.eu

{1} Forțele armate ale Germaniei naziste.

{2} Conducător al unui district din Germania nazistă sau al unui teritoriu ocupat de Germania nazistă. Gauleiter era al doilea rang ca importanță în formațiunile paramilitare ale partidului, fiind subordonat doar celui de *Reichsleiter* și führerului. În timpul celui de al Doilea Război Mondial, rangul de Gauleiter era obținut numai prin numirea directă de către Adolf Hitler.

{3} Cântăreață și actriță suedeză (1907-1981), a cărei carieră a cunoscut apogeul în Germania între anii 1930 și 1940.

{4} *Acesta nu e sfârșitul lumii.*

{5} Termeni folosiți în cadrul armatei atunci când te adresezi superiorilor de sex feminin sau când te adresezi, în general, unei femei pe care nu o cunoști.

{6} (1820-1910) prima infirmieră profesionistă.

{7} Eroină a unui amor ridicol. Dulcineea - iubita ideală a lui Don Quijote.

{8} Patrie.

{9} Mică ambarcațiune din nuiele, asemănătoare unui coș.

{10} Este vorba de sărbătoarea nașterii Sfântului Ioan Botezătorul în cultul romano-catolic, 24 iunie, apropiată de data solstițiului de vară.

{11} Ralph Waldo Emerson (1803-1882), poet și eseist american.

{12} În situația în care există o ediție în limba română, a fost menționat în paranteză titlul, editura și anul de apariție (n. red.).

Table of Contents

1. Joana
2. Florian
3. Emilia
4. Alfred
5. Florian
6. Emilia
7. Joana
8. Florian
9. Emilia
10. Alfred
11. Joana
12. Florian
13. Emilia
14. Joana
15. Florian
16. Emilia
17. Alfred
18. Joana
19. Florian
20. Emilia
21. Joana
22. Alfred
23. Florian
24. Joana
25. Emilia
26. Joana
27. Florian
28. Alfred
29. Emilia
30. Florian
31. Joana
32. Florian
33. Emilia
34. Joana
35. Florian
36. Joana
37. Emilia

38. Alfred
39. Florian
40. Joana
41. Emilia
42. Florian
43. Alfred
44. Joana
45. Emilia
46. Florian
47. Joana
48. Alfred
49. Emilia
50. Florian
51. Joana
52. Alfred
53. Florian
54. Emilia
55. Joana
56. Florian
57. Alfred
58. Emilia
59. Joana
60. Florian
61. Alfred
62. Emilia
63. Florian
64. Alfred
65. Joana
66. Emilia
67. Florian
68. Alfred
69. Joana
70. Alfred
71. Florian
72. Alfred
73. Joana
74. Florian
75. Alfred
76. Joana
77. Emilia

78. Florian
79. Alfred
80. Joana
81. Emilia
82. Florian
83. Emilia
84. Alfred
85. Joana
86. Emilia
87. Florian
88. Alfred
89. Joana
90. Florian
91. Alfred
92. Joana
93. Emilia
94. Florian
95. Alfred
96. Joana
97. Florian
98. Joana
99. Alfred
100. Emilia
101. Joana
102. Florian
103. Emilia
104. Florian
105. Joana
106. Emilia
107. Florian
108. Joana
109. Florian
110. Alfred
111. Joana
112. Emilia
113. Florian
114. Joana
115. Alfred
116. Emilia
117. Florian

118. Joana
119. Emilia
120. Alfred
121. Florian
122. Joana
123. Florian
124. Joana
125. Emilia
126. Florian
127. Alfred
128. Joana
129. Florian
130. Alfred
131. Emilia
132. Florian
133. Alfred
134. Joana
135. Florian
136. Emilia
137. Alfred
138. Florian
139. Joana
140. Emilia
141. Alfred
142. Florian
143. Joana
144. Emilia
145. Alfred
146. Florian
147. Joana
148. Alfred
149. Emilia
150. Florian
151. Joana
152. Alfred
153. Florian
154. Joana
155. Alfred
156. Emilia
157. Joana

158. Florian
159. Emilia
160. Alfred
161. Florian
162. Joana
163. Emilia
164. Alfred
165. Florian
166. Joana
167. Alfred
168. Emilia
169. Joana
170. Florian
171. Joana
172. Florian
173. Emilia
174. Florian

Table of Contents

1. Joana
2. Florian
3. Emilia
4. Alfred
5. Florian
6. Emilia
7. Joana
8. Florian
9. Emilia
10. Alfred
11. Joana
12. Florian
13. Emilia
14. Joana
15. Florian
16. Emilia
17. Alfred
18. Joana
19. Florian
20. Emilia
21. Joana
22. Alfred
23. Florian
24. Joana
25. Emilia
26. Joana
27. Florian
28. Alfred
29. Emilia
30. Florian
31. Joana
32. Florian
33. Emilia
34. Joana
35. Florian
36. Joana
37. Emilia

38. Alfred
39. Florian
40. Joana
41. Emilia
42. Florian
43. Alfred
44. Joana
45. Emilia
46. Florian
47. Joana
48. Alfred
49. Emilia
50. Florian
51. Joana
52. Alfred
53. Florian
54. Emilia
55. Joana
56. Florian
57. Alfred
58. Emilia
59. Joana
60. Florian
61. Alfred
62. Emilia
63. Florian
64. Alfred
65. Joana
66. Emilia
67. Florian
68. Alfred
69. Joana
70. Alfred
71. Florian
72. Alfred
73. Joana
74. Florian
75. Alfred
76. Joana
77. Emilia

78. Florian
79. Alfred
80. Joana
81. Emilia
82. Florian
83. Emilia
84. Alfred
85. Joana
86. Emilia
87. Florian
88. Alfred
89. Joana
90. Florian
91. Alfred
92. Joana
93. Emilia
94. Florian
95. Alfred
96. Joana
97. Florian
98. Joana
99. Alfred
100. Emilia
101. Joana
102. Florian
103. Emilia
104. Florian
105. Joana
106. Emilia
107. Florian
108. Joana
109. Florian
110. Alfred
111. Joana
112. Emilia
113. Florian
114. Joana
115. Alfred
116. Emilia
117. Florian

118. Joana
119. Emilia
120. Alfred
121. Florian
122. Joana
123. Florian
124. Joana
125. Emilia
126. Florian
127. Alfred
128. Joana
129. Florian
130. Alfred
131. Emilia
132. Florian
133. Alfred
134. Joana
135. Florian
136. Emilia
137. Alfred
138. Florian
139. Joana
140. Emilia
141. Alfred
142. Florian
143. Joana
144. Emilia
145. Alfred
146. Florian
147. Joana
148. Alfred
149. Emilia
150. Florian
151. Joana
152. Alfred
153. Florian
154. Joana
155. Alfred
156. Emilia
157. Joana

158. Florian
159. Emilia
160. Alfred
161. Florian
162. Joana
163. Emilia
164. Alfred
165. Florian
166. Joana
167. Alfred
168. Emilia
169. Joana
170. Florian
171. Joana
172. Florian
173. Emilia
174. Florian

Table of Contents

1. Joana 7
2. Florian 9
3. Emilia 11
4. Alfred 13
5. Florian 15
6. Emilia 17
7. Joana 19
8. Florian 21
9. Emilia 23
10. Alfred 27
11. Joana 29
12. Florian 32
13. Emilia 35
14. Joana 37
15. Florian 41
16. Emilia 44
17. Alfred 46
18. Joana 49
19. Florian 53
20. Emilia 56
21. Joana 58
22. Alfred 60
23. Florian 62
24. Joana 64
25. Emilia 67
26. Joana 69
27. Florian 72

28. Alfred 74
29. Emilia 77
30. Florian 79
31. Joana 80
32. Florian 83
33. Emilia 85
34. Joana 86
35. Florian 89
36. Joana 91
37. Emilia 93
38. Alfred 95
39. Florian 97
40. Joana 101
41. Emilia 105
42. Florian 107
43. Alfred 110
44. Joana 112
45. Emilia 116
46. Florian 118
47. Joana 121
48. Alfred 123
49. Emilia 125
50. Florian 127
51. Joana 130
52. Alfred 134
53. Florian 137
54. Emilia 141
55. Joana 143
56. Florian 147
57. Alfred 149

58. Emilia 151
59. Joana 153
60. Florian 155
61. Alfred 158
62. Emilia 160
63. Florian 162
64. Alfred 164
65. Joana 166
66. Emilia 170
67. Florian 172
68. Alfred 174
69. Joana 176
70. Alfred 180
71. Florian 182
72. Alfred 188
73. Joana 190
74. Florian 192
75. Alfred 194
76. Joana 196
77. Emilia 198
78. Florian 200
79. Alfred 203
80. Joana 205
81. Emilia 207
82. Florian 209
83. Emilia 211
84. Alfred 214
85. Joana 216
86. Emilia 218
87. Florian 220

88. Alfred 222
89. Joana 225
90. Florian 227
91. Alfred 230
92. Joana 232
93. Emilia 235
94. Florian 237
95. Alfred 239
96. Joana 241
97. Florian 243
98. Joana 246
99. Alfred 248
100. Emilia 250
101. Joana 253
102. Florian 255
103. Emilia 257
104. Florian 260
105. Joana 263
106. Emilia 265
107. Florian 267
108. Joana 270
109. Florian 272
110. Alfred 277
111. Joana 280
112. Emilia 283
113. Florian 285
114. Joana 287
115. Alfred 289
116. Emilia 291
117. Florian 293

118. Joana 296
119. Emilia 300
120. Alfred 303
121. Florian 305
122. Joana 308
123. Florian 311
124. Joana 313
125. Emilia 316
126. Florian 317
127. Alfred 319
128. Joana 321
129. Florian 324
130. Alfred 326
131. Emilia 328
132. Florian 330
133. Alfred 332
134. Joana 335
135. Florian 338
136. Emilia 342
137. Alfred 343
138. Florian 344
139. Joana 346
140. Emilia 347
141. Alfred 348
142. Florian 349
143. Joana 350
144. Emilia 352
145. Alfred 353
146. Florian 354
147. Joana 356

148. Alfred 358
149. Emilia 360
150. Florian 362
151. Joana 364
152. Alfred 365
153. Florian 367
154. Joana 369
155. Alfred 371
156. Emilia 372
157. Joana 374
158. Florian 375
159. Emilia 376
160. Alfred 377
161. Florian 378
162. Joana 380
163. Emilia 382
164. Alfred 384
165. Florian 387
166. Joana 389
167. Alfred 391
168. Emilia 393
169. Joana 396
170. Florian 398
171. Joana 400
172. Florian 402
173. Emilia 404
174. Florian 406